

Programmarekening 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Bestuurlijke inleiding	4
Rekening in één oogopslag	5
Leeswijzer	6
Programmaplan.....	8
Programma 1 Samenleven.....	8
Vitaliteit.....	10
Talentontwikkeling	13
Zorg voor elkaar	17
Werk en inkomen.....	20
Opgroeien en opvoeden	27
Thuis wonen.....	31
Hulp bij meedoen.....	34
Verbonden partijen	37
Beleidsindicatoren	37
Kaderstellende stukken.....	41
Wat heeft het gekost?	42
Programma 2 Leefomgeving	45
Openbare orde en veiligheid	47
Mobiliteit.....	52
Wonen.....	56
Omgevingsvisie en Omgevingsplan	62
Transitie Omgevingswet	64
Gebiedsontwikkeling.....	66
Openbare ruimte en duurzaamheid	68
Maatschappelijk vastgoed	76
Verbonden partijen	78
Beleidsindicatoren	79
Kaderstellende stukken.....	81
Wat heeft het gekost?	82
Programma 3 Bedrijvigheid	84
Regionale economie	85
Lokale economie	87
Verbonden partijen	89
Beleidsindicatoren.....	89
Kaderstellende stukken.....	90
Wat heeft het gekost?	90
Programma 4 Bestuur en ondersteuning.....	91
Dienstverlenende overheid	92
Samenwerkende overheid	95
Rechtmatige overheid.....	101
Participerende overheid	105
Verbonden partijen	106
Beleidsindicatoren	107
Kaderstellende stukken.....	108
Wat heeft het gekost?	109

Algemene dekkingsmiddelen	110
Overhead	112
Vennootschapsbelasting	112
Onvoorzien	112
Wat heeft het gekost?	112
Paragrafen	114
Paragraaf Lokale heffingen	114
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	119
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	123
Paragraaf Financiering	134
Paragraaf Bedrijfsvoering	140
Paragraaf Verbonden partijen	144
Paragraaf Grondbeleid	158
Paragraaf Open overheid	165
Paragraaf Opvang ontheemden	166
Financiële jaarrekening	168
Balans	169
Totaaloverzicht resultaat per programma	171
Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	172
Toelichting op de balans	176
Toelichting op de programma's	188
Programma 1 Samenleven	188
Programma 2 Leefomgeving	201
Programma 3 Bedrijvigheid	210
Programma 4 Bestuur en ondersteuning	213
Algemene dekkingsmiddelen	216
Overzicht van incidentele baten en lasten	219
Structureel evenwicht	228
Rechtmatigheidsverantwoording	229
Bijlage 1: SISA-verantwoording	231
Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten	271
Bijlage 3: Wet normering topinkomens	283
Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves	285
Bijlage 5: Overhevelingen	291
Bijlage 6: Risico-inventarisatie	294
Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld	302
Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek	310

Bestuurlijke inleiding

Beste lezer,

Met deze jaarrekening ronden we als college ons tweede volledige bestuursjaar af. Een jaar waarin we, ondanks uitdagende financiële omstandigheden, belangrijke stappen hebben gezet.

Ambities

In de tussentijdse evaluatie is zichtbaar geworden dat veel van de ambities uit het coalitieakkoord zijn opgepakt of zelfs al zijn afgerond. Zo hebben we keuzes gemaakt binnen het accommodatiebeleid, waarmee we richting en duidelijkheid bieden voor de toekomst. Ook stelden we, in samenspraak met ondernemers, vastgoedeigenaren en inwoners de Centrumaanpak Lisse op, waarmee we de komende jaren voor zorgen dat het centrum aantrekkelijk blijft.

Participatie

De samenwerking met inwoners in projecten als de Grachtbrug laat zien dat we niet alleen plannen maken, maar die ook sámen met de samenleving invullen. De keuze voor een gelijkvloerse kruising markeert een mooi voorbeeld van co-creatie in de praktijk.

Financieel resultaat

Tegelijkertijd leven we in financieel roerige tijden. Gemeenten staan al jaren onder druk, en ook voor Lisse zijn de vooruitzichten niet vanzelfsprekend rooskleurig.

Toch sluiten we 2024 af met een positief exploitatiesaldo van afgerond 1,4 miljoen euro (na overhevelingen). Een resultaat waar we trots op mogen zijn, al weten we dat dit geen garantie biedt voor de komende jaren.

Heroverwegingen

We hebben daarom het afgelopen jaar financiële heroverwegingen in gang gezet. Op basis van actuele informatie zoals de Kadernota en de Meicirculaire gaan we het gesprek aan met de raad. Doel is om tot goed onderbouwde keuzes te komen die in 2029 moeten leiden tot een structureel sluitend meerjarenperspectief. Dat is geen eenvoudige opgave, maar wel een noodzakelijke.

Sterk en sociaal

Ondanks het financiële gesternte blijft Lisse een dorp met een hoog voorzieningenniveau. We bouwen door, ook in fysiek opzicht, met aandacht voor de kwaliteit van onze weginfrastructuur, sport- en cultuurvoorzieningen. Maar we bouwen ook aan verbinding. Lisse is en blijft een dorp waarin we naar elkaar omkijken. Ons sterke sociale en culturele verenigingsleven onderstreept dat.

Vol vertrouwen verder

We kunnen niet alles voorzien, en het is goed te beseffen dat we in onzekere tijden leven. Toch hebben we als college vertrouwen in de weg die we zijn ingeslagen: koersvast, in verbinding met de samenleving, en met oog voor een gezonde financiële toekomst.

Kees van der Zwet

Wethouder Financiën
Gemeente Lisse

Rekening in één oogopslag

Inleiding

De gemeente maakt elk jaar een programmarekening om te laten zien waaraan zij het afgelopen jaar geld heeft besteed, als verantwoording naar onze inwoners. In de Programmarekening 2024 doen wij verslag van de activiteiten en bereikte resultaten van ons college in 2024. Uitgangspunt van onze verantwoording is de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2024 en de wijzigingen daarop die door de raad zijn goedgekeurd in de Tussentijdse rapportage, Slotwijziging en losse besluiten.

De rekening in één oogopslag geeft op hoofdlijnen inzicht gegeven in de financiële resultaten over het gevoerde beleid in 2023. Daarnaast geeft de rekening ook de belangrijkste financiële trends weer, waaronder de ontwikkeling van het resultaat en de financiële kengetallen. Voor een meer gedetailleerd inzicht in de beleidsprestaties en de bijbehorende financiën verwijzen wij u naar de programma's.

Totaal resultaat

Het jaar 2024 sluiten we af met een positief resultaat van € 1.496.540 (in 2023 € 2.427.681 positief). Bij de Slotwijziging 2024 werd een positief resultaat geraamd van afgerond € 1.049.000. Het verschil tussen het geraamde en werkelijke resultaat is afgerond € 0,4 miljoen.

Het structurele resultaat werd bij de Slotwijziging 2024 nog geraamd op afgerond € 810.000 negatief en komt bij de Programmarekening 2024 uit op € 2.958.000 positief.

Wij stellen voor om, in aanvulling op het besluit bij de Slotwijziging 2024 (overheveling € 759.750), de geplande uitvoering van een aantal projecten en bestuursopdrachten uit het raadsakkoord door te trekken naar 2025. Bij de Programmarekening 2024 gaat het om een bedrag van € 562.683. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen met de nu aangevraagde overhevelingen, het door te schuiven bedrag en een toelichting. Totaal wordt er voor 2024 een bedrag van € 1.322.433 overgeheveld naar 2025.

Het positieve verschil van € 0,4 miljoen tussen het geraamde en werkelijk resultaat heeft op hoofdlijnen de volgende oorzaken:

- De algemene uitkering viel € 100.000 hoger uit door de extra middelen in de Decembercirculaire 2024.
- Een wijziging in het btw-regime voor sportbeleid heeft geleid tot een voordeel van € 114.000;
- De stijging van het aantal aanvragen voor bewegingsonderwijs en prijsindexatie hebben geleid tot een nadeel van € 55.000;
- De kosten voor nieuw subsidiebeleid leiden tot een nadeel van € 79.000;
- De kosten van jeugdhulp crisis LTA/ GGZ verblijf zijn lager € 84.000 lager dan begroot;
- Door onderbezetting van de capaciteit voor onderhoud wegen is er een onderschrijding op het budget van € 209.000;
- De dotatie aan de voorziening (oud) wethouders pensioenen heeft geleid tot een nadeel van € 484.000 als gevolg van aanpassing in de rekenrente en indexatie;
- De lagere lasten voor crisisopvang Oekraïne heeft geleid tot een voordeel van € 176.000;
- De lagere kosten voor inburgering hebben geleid tot een voordeel van € 112.000;
- Voor Beschermd Wonen (WMO) zijn er minder uitgaven gedaan dan begroot wat heeft geleid tot een voordeel van € 173.000.

Voor een uitgebreide analyse van het resultaat per programma verwijzen we naar het hoofdstuk "Toelichting op de programma's".

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmarekening wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. Deze indeling is:

1. Samenleven
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Hierna volgt het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen".

Met deze indeling in programma's en thema's ontstaat een logische clustering van beleid. Dit versterkt de integraliteit en programmasturing. Daarnaast ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord, de programmabegroting en de programmarekening. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Inzicht per thema

Elk programma geeft per thema inzicht in de doelstellingen ("wat wilden wij bereiken?"). Aan de hand van een beschrijving van de activiteiten ("wat hebben wij daarvoor gedaan?") leggen we vervolgens uit hoe we deze doelstellingen hebben bereikt. Deze activiteiten waren onze ambities specifiek voor 2024. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken, zonder bijzonderheden, zijn evenals vorig jaar, niet meer in de toelichting opgenomen. De activiteiten worden aangegeven met een letter(doel) met daarachter het nummer van de activiteit (bijvoorbeeld A1, A2, A3). Als er een nummer(activiteit) of een letter(doel) ontbreekt, dan is deze activiteit of dit doel vóór 2024 afgerond of vervallen en daarom niet meer meegenomen in het begrotingsjaar 2025 (bijvoorbeeld A1, A3, A4).

De stoplicht-aanduiding laat in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van een activiteit. De actiepunten die nieuw zijn ten opzichte van het collegewerkprogramma, zijn voorzien van een markering.

Legenda stoplichtmodel	
Toelichting status	Statusicoon
Afgerond/ bestaand beleid wordt gecontinueerd.	✓
Vertraging met financiële consequenties of kan niet worden uitgevoerd.	●
Vertraging zonder financiële consequenties.	●
In uitvoering/ loopt volgens planning.	●

Elk thema wordt afgesloten met de verplichte beleidsindicatoren en - waar van toepassing - de prestatie-indicatoren. De beleidsindicatoren zijn verplicht voorgeschreven gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Financieel overzicht

Elk programma sluit af met het financiële overzicht "wat heeft het gekost?". In dit overzicht staan per taakveld de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen, alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000, kunnen afrondingsverschillen in totaalstellingen optreden. Na de vier programma's geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Totaaloverzicht van programma elementen

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van de elementen die in diverse programma's opgenomen zijn. Zoals de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' of 'Verbonden partijen'. Wij gebruiken de standaardindeling van het BBV.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de financiële jaarrekening en een aantal bijlagen.

Financiële jaarrekening

In de financiële jaarrekening zijn de waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening opgenomen. De balans en de toelichting op de balans geven inzicht in de financiële bezittingen en schulden van de gemeente. Naast de balans en de toelichting daarop is een totaaloverzicht opgenomen van de lasten en baten per programma en per taakveld. We geven inzicht in de verschillen en verklaren de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Als laatste is er een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten en leggen we uit waarom deze baten en lasten incidenteel zijn.

Bijlagen

Bij de jaarrekening zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- De SiSa-verantwoording. Single information, Single audit (SiSa) is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.
- Het overzicht met de financiële stand van zaken van alle investeringskredieten met een korte toelichting.
- De inkomens- en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen op grond van de Wet Normering Topinkomens.
- Het overzicht van alle mutaties van de reserves.
- De Rapportage Interbestuurlijk Toezicht opgenomen. Hierin geven wij voor de thema's aan de provincie Zuid-Holland (als toezichthouder) aan of deze op orde zijn.
- Het overzicht met alle voorgenomen (budget)overhevelingen van 2024 naar 2025.
- De risico-inventarisatie, waarin de geïdentificeerde risico's zijn opgenomen met een toelichting van de impact van het risico en een inschatting van de mogelijke financiële effecten.
- Het overzicht met de baten en lasten per taakveld is opgenomen in bijlage 7.

Programmaplan

Programma 1 Samenleven

Trends en ontwikkelingen

Ook in 2024 stonden alle activiteiten in het programma Samenleven in het teken van de Maatschappelijke agenda. Dit betekent onder meer dat we steeds meer samen met de samenleving aan deze ambities werken en dat we zo goed mogelijk meten wat de acties bijdragen aan het realiseren van de ambities.

Maatschappelijke Agenda (MAG)

De Maatschappelijke agenda is de kapstok voor wat we doen. Overkoepelende thema's in 2024 waren onder meer normaliseren, bestaanszekerheid, kansengelijkheid en positieve gezondheid. In september 2024 heeft de gemeenteraad de herijkte Maatschappelijke agenda vastgesteld. Die herijking was het resultaat van uitgebreide afstemming met maatschappelijke partners en initiatiefnemers. In april 2024 leverde een goed bezochte MAG-avond veel waardevolle input op.

Implementatie van SPUK/GALA/IZA

Deze regelingen maken het mogelijk meer in samenhang in te zetten op preventie en de zorgtransformatie. Het gaat hierbij om bundeling van geldstromen. Op regionaal en lokaal niveau zijn er diverse activiteiten opgezet. Mooi voorbeeld lokaal is de recente aanstelling van de vitaliteitsmanager op sportpark ter Specke.

Ambitieovereenkomst Wonen, Welzijn en Zorg

De gemeenten Teylingen, Lisse en Hillegom hebben in 2022 met samenwerkingspartners een visie op de toekomst van wonen, welzijn en zorg opgesteld. Deze visie is verder uitgewerkt in de Ambitieovereenkomst 'Betrokken, betekenisvol en vitaal ouder worden', die ondertekend is door meer dan twintig betrokken partners. Binnen pilotwijk Componistenwijk werd een start gemaakt met community building en het vormgeven van de Zorgzame Buurt. Daarnaast werd het onderwerp Wonen, Welzijn en Zorg opgenomen in het concept Volkshuisvestingsprogramma van de gemeente.

Herijking van het gemeentelijke subsidies

We willen beter kunnen sturen op de subsidies. Dat is nodig om de koppeling met de ambities uit de Maatschappelijke Agenda (MAG) door te ontwikkelen. In 2024 zijn we gestart met een verkenning wat daarvoor nodig is.

Brede welzijnsorganisatie

Een verkenning naar een brede welzijnsorganisatie voor Hillegom en Lisse leidde eind 2024 tot de keuze van beide colleges voor het scenario waarin Welzijnskompas opgaat in Welzijnskwartier. Met deze stap wordt gewerkt aan een verbeterde welzijnsstructuur, die beter aansluit bij de behoeften van de inwoners.

Jeugdhulp

In 2024 is de nieuwe Verordening jeugdhulp vastgesteld.

Onder meer via de aanpak wachttijden en inzet van maatwerk werkten we verder aan het verminderen van de druk op de jeugdzorg.

Een bestuurlijke taskforce heeft fundamentele keuzes in de jeugdhulp voorbereid. Eind 2024 was dit traject in de afrondende fase. In 2025 volgen de besluitvorming en de start van de implementatie.

Het aantal uren voor de praktijkondersteuner jeugd wordt in 2025 uitgebreid en de pilot schooljongerenwerk op het Fioretti College is verlengd.

Onderwijskansenbeleid

Het onderwijskansenbeleid is geëvalueerd, de conclusies van het rapport zijn verwerkt tot actiepunten voor de werkgroepen van de Lokale Educatie Agenda (LEA). De LEA-werkgroepen stimuleren de samenwerking tussen verschillende partijen in de gemeente. Doel is het versterken van het aanbod van voorschoolse educatie (VE) voor alle kinderen met een ontwikkelachterstand. Er is een nieuwe subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie vastgesteld, die in 2025 wordt ingezet.

Integrale toegang: Stichting Voor ieder1

In 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren van maatschappelijke kosten. Dit wordt begin 2025 afgerond.

Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe meerjarenovereenkomst.

Provalu

Het jaar 2024 stond grotendeels in het teken van de uitwerking van het implementatieplan voor de meerjarenvisie 2030. De resultaten van Provalu over 2024 liggen in lijn met of zijn hoger dan de prestatieafspraken. Het percentage succesvolle afgeronde trajecten is 62% ten opzichte van de doelstelling van 55%. Er zijn 128 klanten met een uitkering uitgestroomd uit de bijstand naar een dienstverband, zodat ze geen uitkering meer nodig hebben.

Accommodatiebeleid

In december 2024 stemde de raad in met het nieuwe Accommodatiebeleid.

Daarmee worden niet alleen kosten bespaard, maar worden ook vraag en aanbod van locaties beter op elkaar afgestemd. Dat kan onder meer door de panden beter en meer te gebruiken en te kijken naar combinaties van wonen, welzijn en zorg.

Vitaliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De gezonde keuze moet de makkelijke keuze worden. We willen een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Wij voeren het preventieakkoord 'Lisse positief gezond' uit. Wij bevorderen een gezonde leefstijl van onze inwoners: gezond eten en drinken, meer bewegen en sporten en minder overmatig alcoholgebruik en roken.	Het kernteam 'Lisse Actief' en andere uitvoeringspartners organiseren meerdere activiteiten op deze thema's en is daarbij een aanjager en verbinder. In 2024 is een vitaliteitsmanager gestart op het Sportpark Ter Specke om een open club te realiseren, die naast verenigingsleden ook andere doelgroepen aantrekt. Hierdoor wordt de accommodatie ook overdag gebruikt en werd de verbinding gerealiseerd tussen bewegen en welzijn.	
A2	De brede maatschappelijke agenda sluit aan bij de begrippen 'brede welvaart' en 'positieve gezondheid' en staat voor een opgavegerichte en integrale aanpak.	Met het programma 'Lisse Actief' en de JOGG-regisseur gaven wij samen met de welzijnsorganisaties uitvoering aan projecten die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	
A3	'Iedereen doet mee' stimuleren wij door burgerinitiatieven te ondersteunen, waar daar ruimte voor is. Het huidige voorzieningenniveau in Lisse willen we op peil houden en laten aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.	Team 'Lisse Actief' honoreert lokale initiatieven die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	
A4	Met onze partners dragen we bij aan de uitrol van 'Van Lisse actief naar Lisse vitaal'. Dan gaat het om het monitoren, sturen en rapporteren van de taken die zijn belegd bij de verschillende (uitvoerings)partners.	Per kwartaal ontvangen wij van het kernteam Lisse Actief een factsheet met een overzicht van de activiteiten. Dit is de basis voor de inhoudelijke sturing op het jaarplan.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners worden gezonder ouder, zowel fysiek als mentaal, en hebben meer gezonde levensjaren door levenslang te investeren in een positieve en gezonde leefstijl.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	In de omgevingsvisie formuleren we onze doelen voor een gezonde leefomgeving, met voldoende ruimte voor sport en beweging. Wij participeren vanuit Vitaliteit in de planvorming van de omgevingsvisie. Dit doen we door zowel accommodaties als buitenruimte uitdagend te maken: dat nodigt uit tot bewegen.	De doelen voor een gezonde leefomgeving zijn opgenomen in de omgevingsvisie. Er is een vitaliteitsmanager gestart. De opdracht bestaat uit verenigingsparticipatie en de transformatie van Sportpark Ter Specke. Doel is de locaties toegankelijker te maken voor een brede groep gebruikers, zodat zowel leden als niet-leden van sportverenigingen, jongeren, senioren en mensen met een beperking mee kunnen doen. Naast fysieke aanpassingen zijn ook nieuwe samenwerkingen gestimuleerd om de voorzieningen optimaal te benutten, waardoor deze plekken meer gaan functioneren als sociale ontmoetingspunten. Nauw samenwerken met team Lisse Actief sluit alle bestaande en nieuwe initiatieven beter op elkaar aan.	
B2	We gaan door met het ondersteunen en uitrollen van de sportieve routes in de openbare ruimte. Hierbij betrekken wij de buurtsportcoaches binnen de Maatschappelijke agenda.	In 2024 is een subsidieaanvraag voor Rondje Lisse gedaan bij de provincie Zuid-Holland. Er is een plan van aanpak gemaakt dat in 2025 uitgevoerd wordt.	
B3	We hebben in 2023 de doelen en activiteiten van het sport- en beweegbeleid ondergebracht in het programma Vitaliteit en voeren deze in 2024 uit. Dit draagt ook integraal bij aan diverse andere pijlers, waaronder talentontwikkeling, zorg voor elkaar, opgroeien en thuis wonen.	Het kernteam 'Lisse Actief' heeft een breed aanbod van activiteiten op het gebied van sport en bewegen, cultuur en gezondheid en raakt hiermee ook andere pijlers.	
B5	Raadsakkoord: Het college neemt in het uitvoeringsprogramma Vitaliteit een plan van aanpak op voor het stimuleren van gezonde voeding en beweging voor schoolgaande jeugd. Dit doet zij in samenwerking met scholen, JOGG en sportverenigingen.	Lisse heeft een JOGG-regisseur aangesteld, die werkt binnen Lisse Actief. De activiteiten worden bekend gemaakt via de Factsheet Lisse Actief.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Hecht	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Welzijnskompas Welzijnswartier Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Wijksamenwerkingsverband Lisse Lisse Actief Kunstenars Kunstcommissie Cultuurhistorische verenigingen Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Cultuureducatiegroep Kunstgebouw The Pando Network Provincie Zuid-Holland Gemeenten regio Hollands Midden

Talentontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: talenten van inwoners worden meer benut.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We voeren acties uit de cultuurnota uit. Dit draagt integraal ook bij aan diverse andere pijlers waaronder: Vitaliteit, Zorg voor Elkaar, Opgroeien en Opvoeden en Thuis Wonen.	We zijn gestart met het uitgeven van de laatste editie van De kleine kroniek van Lisse, dit loopt door in 2025. We verleenden incidentele subsidies voor kleinschalige culturele activiteiten, zoals het Sinterklaas en Kerstconcert van het Symfonieorkest Bollenstreek en De Schatkamer in museum De Zwarte Tulp. Er is aandacht voor ons erfgoed door middel van Open Monumentendag en de aanschaf van het schilderij Tulpenmania voor museum De Zwarte Tulp. Het Fioretti College werkte samen met museum De Zwarte Tulp in cultureel lesaanbod.	
A2	Met onze partners werken we ambities uit om te komen tot een leven lang ontwikkelen en persoonlijke ontplooiing. Wij stimuleren verbindingen van de cultuursector met zorg, welzijn, onderwijs en het bedrijfsleven.	We haakten cultuur aan bij het GALA-traject. Dit werken we verder uit in 2025, waarbij we onze culturele en maatschappelijke partners gaan betrekken.	
A3	Wij voeren de acties uit het Taalpact uit om (digitale) laaggeletterdheid onder inwoners te verlagen en daarmee de zelfredzaamheid te verhogen.	In 2024 werkten de Bibliotheek Bollenstreek, maatschappelijke partners en de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Oegstgeest samen aan de acties uit het Taalpact 2024. Workshops 'Herkennen en Doorverwijzen' over laaggeletterdheid te zijn gegeven aan lokale samenwerkingspartners.	
A4	In de omgevingsvisie formuleren we onze doelen voor een aantrekkelijk kunst- en cultuurklimaat.	In de Omgevingsvisie is kunst en cultuur opgenomen als onderdeel van 'De kracht van Lisse'.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen kan lezen, schrijven, rekenen, met geld en computers omgaan.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Wij benutten de Bibliotheek Bollenstreek als facilitator voor cultuur en sociaal domein.	De bibliotheek is een laagdrempelig toegankelijke publieke voorziening voor alle inwoners van Lisse om te lezen, leren, werken, ontwikkelen en ontmoeten. In 2024 organiseerde de bibliotheek diverse activiteiten, waaronder: - Bevordering taalvaardigheid en bestrijden van laaggeletterdheid; - digitale inclusie ter bevordering van zelfredzaamheid; - bevordering van de taalontwikkeling voor de jeugd; - Community Library: praatgroepen, workshops, debatten, exposities; - politiek café voor verschillende doelgroepen.	
B2	De Volksuniversiteit biedt een scala aan cursussen, zoals het creatief atelier.	De Volksuniversiteit is een instituut waar je kunt leren, bewegen, ontwikkelen, creatief bezig zijn en anderen ontmoeten. Er is een breed aanbod aan cursussen, workshops en lezingen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen, jong en oud, krijgt kansen en wordt gestimuleerd tot een zinvolle vrijetijdsbesteding.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	De leerlingen van de basisscholen nemen deel aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024. De leerlingen gaan actief, creatief en onderzoekend aan de slag. Het doel is cultuureducatie te verankeren in het basisonderwijs. Natuur- en Milieueducatiecentrum De Groene Bol nodigt basisschoolleerlingen uit voor lessen over natuur en milieu.	In 2024 hebben de basisschoolleerlingen in Lisse deelgenomen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024'.	
C2	Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs is er het schoolproject 'De Zwarte Tulp'.	In 2024 heeft het Fioretti College geen subsidie aangevraagd voor het schoolproject 'De Zwarte Tulp' voor de	

		leerlingen van het voortgezet onderwijs.	
C3	Er is aandacht voor ons erfgoed, bijvoorbeeld via de Open Monumentendag.	In september 2024 organiseerde het Comité Lisse de Open Monumentendag. Hierbij is aangesloten bij het landelijk thema 'Het erfgoed van routes, netwerken en verbindingen'.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen kan kennismaken met diverse vormen van expressie en culturele uitingen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Er is voldoende en gevarieerd cultureel aanbod.	Er zijn verschillende culturele aanbieders in Lisse met een gevarieerd aanbod op het gebied van zang, film, muziek, dans en podiumkunsten.	●
D2	Cultuurpagina: het opstellen van de cultuuragenda was belegd bij de bibliotheek. Door het vertrek van een werknemer kon dit door de bibliotheek niet meer worden uitgevoerd. Kleurrijk Lisse ziet geen mogelijkheid voor de uitvoering. Wij zoeken naar een oplossing.	Er is geen samenwerkingspartner gevonden die de redactionele werkzaamheden voor de cultuurpagina wil uitvoeren. In 2025 onderzoeken wij of de cultuurpagina nog binnen de doelen van de Maatschappelijke Agenda past.	●
D3	Wij subsidiëren incidentele subsidieaanvragen voor culturele activiteiten.	Wij verleenden in 2024 incidentele subsidies voor het uitvoeren van (kleinschalige) activiteiten.	●
D4	Er zijn diverse fiets- en wandelroutes langs monumenten en beeldende kunstwerken. Deze routes zijn zowel digitaal als op papier verkrijgbaar bij de VVV, Vereniging Oud Lisse en via een app te downloaden.	Wij startten met het opzetten van het Rondje Lisse en werken dit verder uit in 2025.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er zijn in de buurten voldoende gelegenheden om elkaar te ontmoeten, te bewegen en voor cultuurparticipatie: kleinschalig, laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Samen met het culturele veld wordt gezocht naar een nieuw platform om elkaar te ontmoeten, omdat voor het Cultuurcafé weinig animo was.	Door gebrek aan personeelscapaciteit is dit nog niet gestart. Wij verwachten hiermee te starten in 2025.	●

E2	Er zijn op dit moment diverse voorzieningen zoals musea, theater Floralis, Filmhuis, Jongerencentrum en 't Huys Dever en de Keukenhof. In de tweede helft van 2023 zijn we gestart met de actualisering van het accommodatiebeleid.	In december 2024 is het accommodatiebeleid vastgesteld door de raad. Dit beleid is gericht op een b(l)oeiend verenigingsleven met structureel minder kosten vanuit de gemeente voor haar accommodaties. Over de invulling van Floralis zal later een beslissing worden genomen.	●
E3	Vanuit het opgezette (welzijns)accommodatiebeleid (2023) in Lisse wordt in 2024 vorm gegeven aan spreiding van maatschappelijke accommodaties/ locaties.	In december 2024 is het accommodatiebeleid vastgesteld door de raad. In 2025 wordt dit beleid verder uitgewerkt.	●
E4	Raadsakkoord: Het college inventariseert welke buurtcentra er in Lisse zijn en welke locaties als buurtcentrum gebruikt kunnen worden. Het college onderzoekt in samenwerking met verenigingen en vrijwilligersorganisaties hoe deze centra breder gebruikt kunnen worden en stimuleert het beter benutten van deze locaties.	In december 2024 is het accommodatiebeleid vastgesteld door de raad. In 2025 wordt dit beleid verder uitgewerkt.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Kunstenaars Kunstcommissie Cultuurhistorische verenigingen Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Cultuureducatiegroep Kunstgebouw

Zorg voor elkaar

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat.
Bij deze ambitie werken we samen OOV.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We zetten outreachend jongerenwerk in, waarbij de jongerenwerkers hun werk zoveel mogelijk doen in de leefwereld van de jongeren.	Jongerenwerkers doen hun werk zoveel mogelijk in de leefwereld van de jongeren. Zij voeren dit ook uit op het Fioretti College.	●
B2	We zetten de ervaringen uit het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg 'Omzien naar elkaar' in om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.	De infrastructuur van collectieve preventie is verder doorontwikkeld, zodat deze flexibel mee kan bewegen en aansluit op vragen vanuit de lokale samenleving. (krachtcirkel, ggz in de wijk, wijk-ggd).	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Minder mensen voelen zich eenzaam.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren het plan lokale aanpak eenzaamheid uit in samenwerking met maatschappelijke partners en werken aan de doorontwikkeling van de aanpak van eenzaamheid.	We werken aan verbinding en uitwisseling tussen bestaande initiatieven en netwerken.	●
C2	We faciliteren en stimuleren laagdrempelige ontmoeting. Daarbij maken we gebruik van bestaande algemene voorzieningen en ontmoetingsplekken.	Naast dat er zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande ontmoetingsplekken, zijn subsidies verleend aan lokale partners die laagdrempelige ontmoeting faciliteren.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We ondersteunen mantelzorgers met informatie en advies, begeleiding en hulp op maat via de Adempauzeregeling.	Welzijnskompas voert deze opdracht uit. Mantelzorg-adviseurs van Welzijnskompas bieden een luisterend oor, geven informatie en advies, bieden begeleiding en hulp op maat. Mantelzorgers kunnen als zij behoefte	●

		hebben aan een adempauze een beroep doen op de Adempauze-regeling.	
D2	We werken samen met het zorgkantoor, zorgorganisaties en andere gemeenten om de mogelijkheden voor respijtzorg verder te verbeteren.	De regionale pilot 'Logeerszorg' is per 1 december 2024 uitgebreid naar drie locaties, waarvan één locatie binnen Hillegom, Lisse en Teylingen: Mariënhaven in Warmond.	●
D3	We bevorderen signalering, doorverwijzing en aandacht voor mantelzorgers bij maatschappelijke partners.	Deze opdracht ligt bij de welzijnsorganisaties. Zij brengen dit onder de aandacht bij hun netwerken waarvan zij deel uitmaken en bij andere samenwerkingspartners.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	We waarderen mantelzorgers met het mantelzorgcompliment.	We waarderen (jonge) mantelzorgers met een VVV-bon of bonnen van lokale ondernemers. De mantelzorgers kunnen deze ophalen bij Welzijnskompas waarbij zij informatie krijgen en hun vragen kunnen stellen. Wanneer er behoefte is aan informatie kan er een afspraak gemaakt worden met de mantelzorg-adviseur.	●
E2	We werken aan een actieve participatie van mantelzorgers bij de beleidscyclus.	In de vijf gemeenten in de Bollenstreek gingen bestuurders in gesprek met jonge mantelzorgers. Hierbij hebben de jongeren actief hun input gegeven aan het project, waarbij ondersteuningsvragen geformuleerd werden.	●
E3	We waarderen vrijwilligers door het uitreiken van vrijwilligersprijzen.	De waarderingsspeld is uitgereikt aan individuen die een bijdrage hebben geleverd als vrijwilliger.	●
E4	We zorgen voor begeleiding naar vrijwilligerswerk en ondersteunen vrijwilligersorganisaties. We verbinden vraag en aanbod.	Welzijnskompas helpt samen met Lisse Actief bij het vinden van vrijwilligerswerk en geeft advies.	●
E5	Raadsakkoord: Het college onderzoekt op welke manier mensen met dementie zonder indicatie voor dagbesteding en hun partners ondersteund kunnen worden.	Er zijn met partners gesprekken gevoerd op welke manier een algemene voorziening in Lisse kan worden gerealiseerd.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Vrijwilligersorganisaties Kwadraad Welzijnsstichtingen Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen Bibliotheek 1ste lijnzorg: huisartsen, fysiotherapeuten Informele organisaties ouderenbonden

Werk en inkomen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zoveel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	"Project Sturing en Samenwerking" staat aan de basis van de transformatie van uitvoeringsorganisatie Provalu naar een toekomstbestendig Sociaal Ontwikkelbedrijf. Met daarbij behorende dienstverlening die goed aansluit op de uitdagingen die de Participatiewet met zich meebrengt en de kansen op duurzame uitstroom van onze kwetsbaarste inwoners vergroot. Een van de belangrijkste doelen van dit project, is om een gemeenschappelijk gedragen toekomstvisie te bepalen. "sturing en Samenwerking wordt afgerond in 2023. Dit zal ertoe leiden, dat de kwaliteit van de re-integratie verbetert. Dat vergroot de kans, dat inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, naar een passende (betaalde) baan begeleidt kunnen worden. Wij voeren de acties uit het Taalpact uit om laaggeletterdheid onder inwoners te verlagen en daarmee de zelfredzaamheid te verhogen. Actief begeleiden van Pro/Vso jongeren naar de arbeidsmarkt in samenwerking met Provalu, het Jongerenpunt en MBO Rijnland. Provalu ontwikkelt inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt richting werk of zinvolle dagbesteding in samenwerking met ISD Bollenstreek. Daarnaast bemiddelen zij inwoners met een bijstandsuitkering naar passend werk. Voor statushouders worden aparte trajecten ontwikkeld. ISD Bollenstreek is de verwijzer naar Provalu voor mensen met een uitkering in de Participatiewet. En de	Met Provalu hebben we een meerjarenvise en implementatieplan vastgesteld. In de regio werken we aan de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur.	

	ISD verzorgt de intake, schat het arbeidsvermogen in en vraagt indien nodig een loonwaardebepaling aan. ISD Bollenstreek informeert inwoners actief over mogelijkheden voor extra Financiële hulp (bijzondere bijstand, toeslagen, kwijtschelding) De Bibliotheek Bollenstreek is een centraal punt bij bijvoorbeeld het tegengaan van analfabetisme, laaggeletterdheid en biedt samen met andere partners onder meer een belastingspreekuur aan. Dit helpt voorkomen dat mensen onnodig schulden oplopen en/of belastingteruggaven mislopen.	De Bibliotheek Bollenstreek organiseerde taalcafés en taalspreekuren. Ook biedt de bibliotheek hulp aan inwoners bij het verbeteren van digitale vaardigheden.	
A2	Wij voeren de acties uit het Taalpact uit om laaggeletterdheid onder inwoners te verlagen en de zelfredzaamheid te verhogen.	In 2024 werkten de Bibliotheek Bollenstreek, maatschappelijke partners en de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Oegstgeest samen aan de acties uit het Taalpact 2024. Workshops 'Herkennen en Doorverwijzen' over laaggeletterdheid te herkennen zijn gegeven aan lokale samenwerkingspartners.	●
A3	"Project Sturing en Samenwerking" staat aan de basis van de transformatie van uitvoeringsorganisatie Provalu naar een toekomstbestendig Sociaal Ontwikkelbedrijf. Met daarbij behorende dienstverlening die goed aansluit op de uitdagingen die de Participatiewet met zich meebrengt en de kansen op duurzame uitstroom van onze kwetsbaarste inwoners vergroot. Een van de belangrijkste doelen van dit project, is om een gemeenschappelijk gedragen toekomstvisie te bepalen. "sturing en Samenwerking wordt afgerond in 2023. Dit zal ertoe leiden, dat de kwaliteit van de re-integratie verbetert. Dat vergroot de kans, dat inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, naar een passende (betaalde) baan begeleidt kunnen worden.	Zie A1.	●

	Wij voeren de acties uit het Taalpact uit om laaggeletterdheid onder inwoners te verlagen en daarmee de zelfredzaamheid te verhogen. Actief begeleiden van Pro/Vso jongeren naar de arbeidsmarkt in samenwerking met Provalu, het Jongerenpunt en MBO Rijnland. Provalu ontwikkelt inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt richting werk of zinvolle dagbesteding in samenwerking met ISD Bollenstreek. Daarnaast bemiddelen zij inwoners met een bijstandsuitkering naar passend werk. Voor statushouders worden aparte trajecten ontwikkeld die hun kansen op een betaalde baan vergroten. . ISD Bollenstreek is de verwijzer naar Provalu voor mensen met een uitkering in de Participatiewet. En de ISD verzorgt de intake, schat het arbeidsvermogen in en vraagt indien nodig een loonwaardebepaling aan. ISD Bollenstreek informeert inwoners actief over mogelijkheden voor extra Financiële hulp (bijzondere bijstand, toeslagen, kwijschelding) De Bibliotheek Bollenstreek is een centraal punt bij bijvoorbeeld het tegengaan van analfabetisme, laaggeletterdheid en biedt samen met andere partners onder meer een belastingspreekuur aan. Dit helpt voorkomen dat mensen onnodig schulden oplopen en/of belastingteruggaven mislopen.		
--	---	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zonder betaald werk kunnen meedoen en ervaren een zinvolle bijdrage aan de samenleving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Project Lekker Fit is de opvolger van Project Meedoen dat werd beëindigd eind 2022. Lekker FIT is een sociaal	Project Lekker Fit startte in het derde kwartaal van 2024. Daarnaast kunnen inwoners via UWV een indicatie	

	activeringstraject gericht op participatie voor inwoners met (en zonder) een participatie uitkering. In dit traject krijgen ze persoonlijke begeleiding, een cursus werknemersvaardigheden, sportieve activiteiten en hulp bij het oplossen van problemen. De drie belangrijkste aanbevelingen zijn: 1. Er moet meer focus komen op het welbevinden en niet alleen op werk; 2. Er zijn meer mensen die baat kunnen hebben bij deelname aan het project; 3. Meer intensieve samenwerking met de ketenpartners kan veel waarde toevoegen voor de deelnemer. Met dit project Lekker Fit geven de Welzijnsorganisaties, de Intergemeentelijke Sociale Dienst en Provalu invulling aan deze drie aanbevelingen. Het resultaat is een sterkere en bredere benadering om inwoners van Lisse zonder werk op de weg te helpen. Op weg naar een baan of naar een zinvolle maatschappelijke bijdrage. Daarnaast is het mogelijk om via het UWV een indicatie dagbesteding te krijgen als blijkt dat er (nog) geen sprake is van werkvermogen. Als wordt vastgesteld (ISD/Povalu) dat er (nog) geen sprake is van werkvermogen, kan op verwijzing van de ISD doorverwezen worden naar het UWV, hier vindt toetsing plaats en kan een indicatie (arbeidsmatige) dagbesteding worden afgegeven. Deze wordt bekostigd vanuit de WMO. Er zijn diverse mogelijkheden en locaties waar mensen, al naar gelang hun competenties en vaardigheden een of meerdere dagdelen kunnen deelnemen. Vanuit dagbesteding is het ook mogelijk door te ontwikkelen naar arbeid.	dagbesteding krijgen.	
B2	Project Lekker Fit is de opvolger van Project Meedoen dat werd beëindigd eind 2022. Lekker FIT is een sociaal activeringstraject gericht op	Zie B1	

	participatie voor inwoners met (en zonder) een participatie uitkering. In dit traject krijgen ze persoonlijke begeleiding, een cursus werknemersvaardigheden, sportieve activiteiten en hulp bij het oplossen van problemen. De drie belangrijkste aanbevelingen zijn: 1. Er moet meer focus komen op het welbevinden en niet alleen op werk; 2. Er zijn meer mensen die baat kunnen hebben bij deelname aan het project; 3. Meer intensieve samenwerking met de ketenpartners kan veel waarde toevoegen voor de deelnemer. Met dit project Lekker Fit geven de Welzijnsorganisaties, de Intergemeentelijke Sociale Dienst en Provalu invulling aan deze drie aanbevelingen. Het resultaat is een sterkere en bredere benadering om inwoners van Lisse zonder werk op de weg te helpen. Op weg naar een baan of naar een zinvolle maatschappelijke bijdrage. Daarnaast is het mogelijk om via het UWV een indicatie dagbesteding te krijgen als blijkt dat er (nog) geen sprake is van werkvermogen. Als wordt vastgesteld (ISD/Povalu) dat er (nog) geen sprake is van werkvermogen, kan op verwijzing van de ISD doorverwezen worden naar het UWV, hier vindt toetsing plaats en kan een indicatie (arbeidsmatige) dagbesteding worden afgegeven. Deze wordt bekostigd vanuit de WMO. Er zijn diverse mogelijkheden en locaties waar mensen, al naar gelang hun competenties en vaardigheden een of meerdere dagdelen kunnen deelnemen. Vanuit dagbesteding is het ook mogelijk door te ontwikkelen naar arbeid.		
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het gebruik van minimaregelingen verbetert.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Wij voeren communicatieacties uit om de bekendheid van de regelingen te vergroten onder zowel inwoners als de maatschappelijke partners.	Alle inwoners zijn in 2024 per brief geïnformeerd over de campagne 'Allemaal Duurzaam'. Dit is een doorlopende campagne, gericht op verduurzaming en energiebesparing. Inwoners zijn in de brief gewezen op het volledige aanbod van minimaregelingen. Ook zijn inwoners via social media en de gemeentelijke kanalen geïnformeerd over dit aanbod. We zijn aangesloten bij de campagne van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.	
C2	Raadsakkoord: Het college voert een brede verkenning uit naar de introductie van een Lisserpas en de doelgroepen die daarvoor in aanmerking komen.	De brede verkenning is begin 2024 uitgevoerd en besproken in de beeldvormende avond.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We voeren acties uit het beleidsplan Schuldhelpverlening uit. Dit betekent o.a. dat we inzetten op vroeg signalering, preventie van schulden en op bewustwording.	In 2024 is weer ingezet op vroegsignalering. Hierdoor zijn meer inwoners met betalingsachterstanden in beeld en zijn passende acties ondernomen. Het is voor inwoners mogelijk (anoniem) hulp te zoeken via de Nederlandse Schuldhelproute/Geldfit.	
D2	Raadsakkoord: Het college houdt met het oog op het mogelijk ontstaan van energiearmoede bij de actualisatie van de RES en de daaruit volgende LES en de Transitievisie warmte rekening met het belang en de positie van minima.	Vanuit het Programma Duurzaamheid (o.a. energiebesparing en woningisolatie) en de aanpak energiearmoede (SPUK) zijn inwoners met een laag inkomen actief benaderd. Er is met het team Duurzaamheid samengewerkt om de doelgroep zo goed mogelijk te bereiken door binnen de campagne van 'Allemaal Duurzaam' samen op te trekken. De energiebesparing door deze isolatiemaatregelen aan woningen van minima heeft effect	

		gehad op de RES en LES. De geïsoleerde woningen kunnen in de toekomst makkelijker meegaan in de Warmtetransitie.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners met geldzorgen weten waar ze terecht kunnen voor hulp en hulp is toegankelijk en effectief.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Door aan te sluiten bij initiatieven die zich specifiek richten op het laagdrempelig bereiken en helpen van inwoners met (problematische) geldzorgen, maken wij de hulp toegankelijker.	De Nederlandse Schuldhulproute en Geldfit hielpen inwoners met persoonlijk advies en tips. Inwoners zijn doorverwezen naar lokale schuldhulpverlening.	●
E2	We voeren communicatieacties uit om inwoners te informeren waar zij met hulpvragen terecht kunnen.	Via sociale media, gemeenteberichten en persoonlijke brieven zijn inwoners gewezen op de Papierwinkel. Ook sloten we aan bij de campagne van Geldfit.	●
E3	We bevorderen de samenwerking tussen (schuld)hulpverleners, vrijwilligers en maatschappelijke partners om effectief hulp te kunnen verlenen.	Vrijwilligers en verschillende partijen werkten in 2024 samen in de Papierwinkel. Inwoners met een schuldhulpvraag zijn doorverwezen. Binnen de vroegsignalering lopen vrijwilligers van Humanitas mee met de ISD.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijnskompas Welzijnskwartier Stichting Leergeld Jeugdfonds Sport & Cultuur Humanitas Nederlandse Schuldhulproute (Geldfit) Schuldhulpmaatje TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek,

	kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, historische verenigingen PRO/VSO scholen MBO Rijnland Vluchtelingenwerk Nederland
--	--

Opgroeien en opvoeden

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ieder kind kan zich ontwikkelen en gaat naar school, opvang/zorg of (leer)werktraject.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We kopen met de regio passende jeugdhulp in. In het inkoopbeleid vertalen we de ambities van ons beleid: normaliseren, passende onderwijsplekken en snel passende hulp.	We hebben gespecialiseerde jeugdhulp regionaal ingekocht. Maatregelen om de druk op jeugdhulp aan te pakken hebben we voortgezet. Dit gaat om de aanpak Wachttijden/Collectiveren en om een nieuwe buitenbudgettaire route. Een bestuurlijke taskforce heeft fundamentele keuzes in jeugdhulp voorbereid. Eind 2024 was dit traject in de afrondende fase. In 2025 volgt de besluitvorming en start van de implementatie.	●
A2	We bevorderen (talent)ontwikkeling van jeugdigen door middel van de inzet van jongerenwerkers.	We stimuleren zinvolle vrijetijdsbesteding op basis van interesse en talenten. Zo kunnen jongeren een bijdrage leveren aan de samenleving. Het project Talent Maatschappelijke Diensttijd (MDT) ondersteunt vrijwilligers om zelfstandig activiteiten op te zetten.	●
A3	We bevorderen het sport- en beweegbeleid en werken aan Gezonde Scholen.	Met het programma Lisse Actief geven wij uitvoering aan projecten die bijdragen aan een gezonde, sportieve en vitale levensstijl.	●
A4	We bevorderen cultuureducatie door de basisschoolleerlingen deel te laten nemen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021 t/m 2024.	In 2024 hebben de basisschoolleerlingen in Lisse deelgenomen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024'.	●
A5	Bij de inzet van ondersteuning wordt het netwerk van kinderen en ouders betrokken voor een duurzaam	In 2024 hebben alle medewerkers van Voor ieder 1 een training gehad in de methodiek '1 Huishouden 1 Plan'.	●

	resultaat.	Deze methodiek ondersteunt een brede uitvraag op aanwezige problematiek en beschermende factoren en plaatst de inwoner in zijn kracht. Dit maakt de eigen mogelijkheden en het netwerk rond een inwoner bespreekbaar.	
A6	We continueren de inzet van de POH-GGZ jeugd (Praktijkondersteuner Huisarts Geestelijk Gezondheidszorg jeugd).	Alle huisartsen hebben de mogelijkheid om te verwijzen naar de praktijkondersteuner Jeugd (POH-J). De POH-J is 16 uur per week beschikbaar. Er wordt door jeugdigen in verschillende leeftijdsgroepen veel gebruik gemaakt van dit aanbod.	●
A7	Raadsakkoord: De gemeente neemt initiatieven om gesprekken met en tussen jongeren te stimuleren om mogelijkheden rond uitgaansgelegenheden te onderzoeken en te realiseren. De burgemeester ziet met de raads werkgroep Participatie toe op de vormgeving en uitvoering van het participatieproces.	Er is een bestuursopdracht opgesteld. Daarbij is de uitvoering van de motie 'evenementenagenda' betrokken. Samen met het Fioretti College zijn initiatieven gestart die in 2025 worden vervolgd. Er is gestart met regionale samenwerking rondom het thema kinder- en jongerenparticipatie.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen hebben gelijke kansen, ongeachte hun herkomst of de problemen van hun ouders.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We bouwen verder aan een laagdrempelige integrale toegang.	De reguliere werkprocessen binnen Voor ieder 1 zijn doorontwikkeld onder leiding van een gedragswetenschapper. Daarbij heeft de gemeente dankzij het nieuwe Elektronisch Cliëntdossier meer inzicht gekregen in wachtlijsten, typen hulpvragen en processen binnen Voor ieder 1. Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige Stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe	●

		meerjarenovereenkomst. In 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren van maatschappelijke kosten. Dit zal begin 2025 afgerond worden.	
B2	We bevorderen een gezonde leefstijl via de jeugdgezondheidszorg en door het uitvoeren van het landelijk actieprogramma Kansrijke Start.	De inzet van jeugdgezondheidszorg is gecontinueerd en draagt bij aan brede ondersteuning, waaronder de inzet op een gezonde leefstijl. De lokale coalities van Kansrijke Start zijn verbeterd en de samenwerking is geïntensiveerd om (aanstaande) ouders breed te blijven ondersteunen.	●
B3	We gaan door met de zorg- en veiligheidstafels.	We zijn doorgegaan met de Zorg- en Veiligheidstafels jeugd. Voor complexe casussen hebben we individuele Zorg- en Veiligheidstafels georganiseerd. We evalueerden de samenwerking en voerden de verbeterpunten door. Veilig Thuis sloot aan bij het convenant.	●
B4	Toegangsorganisatie Voor ieder 1 werkt met een brede triage waarin alle leefgebieden worden besproken en er ruimte is voor hulpvragen op alle gebieden. Naar aanleiding van de gegeven informatie wordt een plan opgesteld waarin wordt gewerkt met goede (afwegings)kaders op het gebied van eigen kracht, inzet van het netwerk, voorliggende voorzieningen en aanpalende wetgeving.	In 2024 hebben alle medewerkers van Voor ieder 1 een training gehad in de methodiek '1 Huishouden 1 Plan'. Deze methodiek ondersteunt een brede uitvraag op aanwezige problematiek en beschermende factoren en plaatst de inwoner in zijn kracht. Dit maakt het mogelijk om goed te kunnen bepalen welke voorziening passend is voor het vergroten van de draagkracht van de inwoner.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zorg en ondersteuning op school is algemeen toegankelijk, ongeacht leeftijd of woonplaats.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren de Regionale Educatieve Agenda uit.	De ontwikkelagenda Duin- en Bollenstreek 2024-2028 "Een sterke pedagogische basis door krachtige samenwerking in de Duin- en Bollenstreek" is vastgesteld. Via het Op Overeenstemming Gericht Overleg	●

		(OOGO) en de REA is deze agenda voorbereid. Er zijn vijf werkgroepen ingesteld voor de uitwerking van de ontwikkelagenda. Thema's zijn: preventie en welbevinden, jeugdhulpverlening in de ondersteuningsstructuur van het onderwijs, doorgaande lijnen, inclusieve onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Als je 18 jaar wordt, is er een soepele overgang naar ondersteuning voor volwassenen als dat nodig is.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We sturen op het gebruik van het perspectiefplan bij de integrale toegang.	Het lokale toegangsteam maakt actief gebruik van het perspectiefplan. Wanneer de inschatting is dat hulp nodig blijft na de achttiende verjaardag, trekken medewerkers van jeugd, maatschappelijk werk en Wmo met elkaar op om een zo volledig mogelijk perspectiefplan te kunnen opstellen.	●
D2	We sturen op het gebruik van het perspectiefplan door jeugdhulpaanbieders.	Het gebruik van het perspectiefplan staat in de contracten van de aanbieders. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland heeft op deze contacten gestuurd via contractmanagementgesprekken.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland ISD Bollenstreek Hecht Hollands Midden Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland)	Voor ieder 1 Kinderopvang/aanbieders VE (Samenwerkingsverbanden) scholen Centrum voor Jeugd en Gezin Aanbieders preventie: Villa Pinedo, Ouders Inc, Marente, Brijder, GGZ Rivierduinen Kwadraad Stichting MEE Welzijnswartier Praktijkondersteuners huisartsen Aanbieders jeugdhulp, jeugdbescherming – en reclassering Noot leerlingenvervoer Ouderklankbordgroep leerlingenvervoer

	Sportaanbieders en verenigingen Politie Jeugd Preventie Team Veiligheidshuis Veilig Thuis Bibliotheek Zuid Kennemerland Woningbouwcoöperatie STEK
--	---

Thuis wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners nemen zelf ook de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen, bijvoorbeeld door hun woning tijdig aan te passen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	De uitvoering van het uitvoeringsplan Thuis Wonen krijgt in 2024 via een projectmatige aanpak gestalte samen met maatschappelijke partners en inwoners. Het betrekken van maatschappelijke partners en inwoners vindt via een participatietraject plaats.	Dit is opgenomen in het concept Volkshuisvestingsprogramma van de gemeente.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De woonomgeving is veilig, leefbaar en nodigt uit om te ontmoeten. We werken hierop samen met Openbare Orde en Veiligheid en Ruimtelijke Ordening.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	De acties beschreven in het uitvoeringsprogramma Thuis wonen, worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij bestaat aandacht voor initiatieven van maatschappelijke partners en inwoners. We nemen de ervaringen vanuit het uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Zorg 'Omzien naar Elkaar' daarin mee.	De Componistenbuurt in de Poelpolder is aangewezen als pilotwijk WWZ. Inmiddels is de pilot gestart. De maatschappelijke partners hebben een analyse in de buurt gedaan. Er is een buurtteam gevormd met onder andere inwoners en communitybuilders van Welzijn en woningstichting Stek, dat gezamenlijk activiteiten organiseert.	●
B2	Raadsakkoord: Het college onderzoekt welke knelpunten bestaan in de toegankelijkheid van openbare gebouwen, het winkelcentrum en de sportvoorzieningen.	Er is een schouw uitgevoerd met een aantal ervaringsdeskundigen. De uitkomsten worden meegenomen in de centrumaanpak Lisse.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is een goed integraal voorzieningen- en dienstenaanbod verspreid over de wijken/kernen (o.a. ontmoeting, vervoer, dagbesteding).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	De acties beschreven in het uitvoeringsprogramma Thuis wonen, worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij bestaat aandacht voor initiatieven vanuit maatschappelijke partners en inwoners.	De Componistenbuurt in de Poelpolder is aangewezen als pilotwijk WWZ. Inmiddels is de pilot gestart. De maatschappelijke partners hebben een analyse in de buurt gedaan. Er is een buurtteam gevormd met onder andere inwoners en communitybuilders van Welzijn en woningstichting Stek, dat gezamenlijke activiteiten organiseert.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voor degenen die dat nodig hebben, is er hulp bij het meedoen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	De acties beschreven in het uitvoeringsprogramma Thuis wonen, worden samen met maatschappelijke partners en inwoners in 2024 uitgevoerd. Daarbij bestaat aandacht voor initiatieven van maatschappelijke partners en inwoners. Ook staan acties beschreven bij opgave 7 Hulp bij meedoen.	De Componistenbuurt in de Poelpolder is aangewezen als pilotwijk WWZ. Inmiddels is de pilot gestart. De maatschappelijke partners hebben een analyse in de buurt gedaan. Er is een buurtteam gevormd met onder andere inwoners en communitybuilders van Welzijn en woningstichting Stek, dat gezamenlijke activiteiten organiseert.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen heeft een dak boven het hoofd; niemand wordt op straat gezet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Het uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar' loopt tot eind 2023. Er zal een nieuw uitvoeringsprogramma gemaakt voor de maatschappelijke zorg in de Duin en Bollenstreek, ingangsdatum 2024. Waarin de link met het uitvoeringsprogramma 'Thuis wonen' gemaakt zal worden. Ambulantisering en zo lokaal als	Er is een start gemaakt met het herschrijven van het uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'. We verwachten dit in het eerste kwartaal van 2025 af te ronden.	

	mogelijk zullen hierin een plek krijgen.		
E2	De inhoud van het convenant 'Regionale Samenwerking Maatschappelijke Opvang Holland Rijnland' en het Preventieprogramma dak en thuisloosheid worden onderdeel van het vervolg van het uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'.	Deze punten worden meegenomen in het herschreven uitvoeringsprogramma 'Omzien naar elkaar'.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die een beroep doen op maatschappelijke zorg (maatschappelijke opvang en beschermd wonen) wordt passende ondersteuning geboden, bij voorkeur ambulant. De ondersteuning is gericht op het voorkomen van instroom in de maatschappelijke zorg en op herstel en uitstroom uit de maatschappelijke zorg.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	2024 en verder wordt de samenwerkingsovereenkomst uitgevoerd.	De samenwerkingsovereenkomst is uitgevoerd en dit blijven we continueren.	●
F2	Dit wordt gecontinueerd.		●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Hollands Midden Holland Rijnland	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Kwadraad Welzijnskompas Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten Bibliotheek woningbouwcoöperatie STEK 1ste lijn: huisartsen/ fysiotherapeuten/ logopedisten ouderenbonden

	Maatschappelijke zorg zorgaanbieders: Stiching De Brug, Stichting De Binnenvest, Silhouet Coaching, Stichting Arkin, Stichting Cardea, Stichting De steenrots, Stichting Rivierduinen, Stichting 's Heeren Loo Zorggroep, Podeba BV, Stichting De Haardstee, Stichting Limor, Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg. Stichting Lumen Brijder huisartsen Holland Rijnland Wonen Zorgkantoor Zorg en Zekerheid Politie
--	--

Hulp bij meedoen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners weten de weg te vinden naar hulp als zij die nodig hebben.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We bouwen verder aan een laagdrempelige integrale toegang.	De reguliere werkprocessen binnen Voor ieder 1 zijn doorontwikkeld onder leiding van een gedragswetenschapper. Daarbij heeft de gemeente dankzij het nieuwe Elektronisch Cliëntdossier meer inzicht gekregen in wachtlijsten, typen hulpvragen en processen binnen Voor ieder 1. Daarnaast is in 2024 gewerkt aan een duurzame inrichting van de lokale teams. Er is besloten dat Voor ieder 1 vanaf 1 juli 2025 functioneert als een zelfstandige Stichting met personeel in dienst. Na dit besluit is Voor ieder 1 begonnen met de transitie en is de gemeente gestart met het opstellen van een nieuwe meerjarenovereenkomst. Gedurende 2024 heeft Voor ieder 1 hard gewerkt aan een oplossing voor de btw-last op de loonkosten van ingehuurd personeel. In dit proces wordt gestuurd op het minimaliseren	●

		van maatschappelijke kosten. Dit zal begin 2025 afgerond worden.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die het nodig hebben krijgen snel en eenvoudig de juiste hulp.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B2	We bouwen verder aan goede (afwegings)kaders zodat inwoners geen onnodige of te dure hulp krijgen. Preventieve voorzieningen worden zoveel als mogelijk ingezet.	Met de beheersmaatregelen van de ISD wordt kritischer gekeken of en welke hulp nodig is. De ISD verwijst waar dat kan naar preventieve en algemene voorzieningen. Bij Voor ieder 1 doet de bureaudienst deze triage (uitvraag) en advisering. Zij wordt hierin ondersteund door de gedragswetenschapper en de medewerkers van de dienst zijn goed op de hoogte van de beschikbare voorzieningen. Wanneer een voorziening wenselijk is, wordt gewerkt vanuit de visie 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'.	●
B3	Bij de inzet van ondersteuning wordt het netwerk betrokken voor een duurzaam resultaat. Voor jeugdigen verwijzen we waar nodig naar gespecialiseerde jeugdhulp.	Voor ieder 1 probeert de inwoner altijd in de eigen kracht te plaatsen. Hierbij wordt ook gekeken naar het netwerk om de persoon heen. Bij Wmo-aanvragen kijkt de ISD naar voorliggende voorzieningen, waaronder hulp uit het netwerk.	●
B4	Raadsakkoord: Het college bereidt besluitvorming voor over het inperken van de kosten binnen het sociaal domein en decentralisaties WMO en Jeugd volgens het BOB model.	In 2024 zijn maatregelen genomen om de kosten in de Wmo te beheersen. Ook is gestart met een bestuurlijke taskforce om fundamentele keuzes te maken voor de Jeugdzorg.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die hulp nodig hebben, zijn tevreden over het resultaat van de hulp.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We laten de cliënttevredenheid meten.	De ISD voert elke twee jaar een uitgebreid klanttevredenheidsonderzoek uit. Het	●

		andere jaar wordt het verplichte cliëntervaringsonderzoek Wmo uitgevoerd. Provalu voerde in 2024 ook een klanttevredenheidsonderzoek uit. Voor ieder 1 heeft in de invoering van het nieuwe elektronisch cliëntdossier een automatisch cliënttevredenheidsonderzoek ingebouwd voor alle trajecten die worden afgerond. Als nulmeting is in 2024 een vragenlijst gestuurd naar de inwoners die op dat moment bekend waren bij Voor ieder 1.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: veilig kunnen leven.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We voeren de regiovisie voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling uit.	We hebben het regionale plan voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling uitgevoerd. Dit deden we op basis van de nieuwe regiovisie voor Hollands Midden voor de periode 2024-2028.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Kwadraad Welzijnsstichtingen Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen Bibliotheek

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren komen uit de landelijk verplichte uniforme basisset van beleidsindicatoren voor de begroting en jaarrekening (Besluit Begroting en Verantwoording).

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	741	728,3	A	nb*	2023: 761,9	LISA
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar					2023: 6	CBS
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	74,3	75,4	B	nb*	2023: 73,1	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen					2023: 2	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	170,9	167,6	C	161,7	2024: 343	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	78	nb*	D	nb*	2022: 197,7*	CBS
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	640	620	E	580	2024: 650	CBS/GMSD
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	15	16,4	F	14	2023: 13,9	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	0,9	G	0,9	2024: 0,9	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	nb*	H	nb*	2023: 0,3	CBS
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1	1	I	nb*	2023: 1	CBS

A: In samenwerking met diverse partners binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken we aan het snel en doeltreffend verbinden van vraag en aanbod aan elkaar.

B: Streven is het hoge niveau van arbeidsparticipatie vast te houden en verder omhoog te brengen door inwoners met en zonder arbeidsbeperking de mogelijkheid te bieden zich (door) te ontwikkelen en onbenut arbeidspotentieel in kaart te brengen en (terug) te verleiden naar werk.

C: De ontwikkeling van personen in de bijstand komt mede voort uit autonome (landelijke) ontwikkelingen. Streven is deze terug te dringen door de inzet van sociale activering en zodra er sprake is van arbeidsvermogen, actieve bemiddeling naar het sociaal ontwikkelbedrijf.

D: Streven is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via diverse ontwikkeltrajecten toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Het sociaal ontwikkelbedrijf bedrijf geeft hier samen met de sociale dienst en het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland invulling aan.

E: Samen met inwoners bekijken we welke beperkingen deze ondervindt. Met de inwoner wordt onderzocht in welke mate deze in staat is om zelf oplossingen te vinden voor die beperkingen. Dit kan door het inschakelen van het eigen netwerk (familie, vrienden, kennissen, kerk, vereniging etc.) en algemene voorzieningen die in de omgeving aanwezig zijn. Is de conclusie dat de beperkingen niet zelf op te lossen zijn, dan wordt onderzocht of een maatwerkarrangement de oplossing is.

F: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

G: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroeg signalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen.

H: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

I: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

Toelichting indicator Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier verstaan: uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, tot en met 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren

Personen van 16 tot en met 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, tot en met 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). Niet inbegrepen zijn de uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden. Dit geldt ook voor de uitkeringen aan dak- en thuislozen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie- voorzieningen

Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg, zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of officier van justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

* voorlopige cijfers

** nb: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatiegemeente.nl

Naam indicator	Eenheid	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	NL	Bron
----------------	---------	------------	------------	-----------	------------	----	------

		2022	2023	2024	2024		
Absoluut verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat niet staat ingeschreven op een school	1,9	7,7	L	nb*	2023: 6,3	DUO/ Ingrado
Relatief verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat ongeoorloofd afwezig is	13	12	L	nb*	2023: 27	DUO/ Ingrado
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en mbo-onderwijs	1,4	1,7	L	nb*	2023: 2,4	DUO/ Ingrado

L: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, integrale toegang en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en vsv'ers verder terug te dringen.

Toelichting indicator Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Toelichting indicator Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totale aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs en mbo (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Niet-sporters	Percentage niet-sporters van het totaal aantal inwoners	46,3 %	nb*	nb*	nb*	2022: 46,4%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM en GGD)

Toelichting indicator Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

* nb: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatjegemeente.nl

Kaderstellende stukken

- [Programma Voortijdig schoolverlaten Holland Rijnland 2017-2020](#)
- [Ondersteuningsplan 2022-2026](#)
- [Fantastische lijnen onderwijs en arbeidsmarkt \(dagbesteding\) Holland Rijnland 2017-2020](#)
- [Onderwijskansenbeleid 2020-2023](#)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2019
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs](#)
- [Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang](#)
- [Verordening Leerlingenvervoer](#)
- [Meerjarenprogramma 'Sporten, bewegen en spelen 2019-2022](#)
- [Maatschappelijke agenda Lisse](#)
- [Begeleiding en dagbesteding](#)
- Transformatieagenda WMO en haar omgeving (2017-2018)
- [Regionaal beleidsplan transitie Jeugdzorg Holland Rijnland Hart voor de Jeugd](#)
- [Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019](#)
- [Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek](#)
- [Mantelzorg](#)
- [Algemene subsidieverordening Lisse 2017](#)
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020](#)
- [Verordening Jeugdhulp](#)
- [Verordeningen Participatiewet](#)
- Iedereen doet mee, Een gezamenlijke aanpak voor uitkomen met het inkomen, Beleidsnota Lisse 2019-2022
- [Beleidsplan schulddienstverlening ISD Bollenstreek 2016-2020](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek](#)
- Gemeenschappelijke regeling Provalu
- [Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheid Hollands Midden \(GGD\)](#)
- [Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland](#)
- [Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp](#)
- [Maatschappelijke agenda](#)
- Aandacht voor Cultuur!, Beleidsnota cultuur 2016 – 2019

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema 1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	7.237	3.088	3.053	2.925
Sportaccommodaties	3.509	2.615	3.348	2.922
Volksgezondheid	1.489	1.833	1.916	1.968

Thema 2. Talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting	2.540	2.219	2.325	2.363
Media	734	720	909	795
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	781	673	742	766
Musea	78	80	85	85
Cultureel erfgoed	53	64	64	50
Openbaar basisonderwijs	250	186	200	255

Thema 3. Zorg voor elkaar

Samenkracht en burgerparticipatie	878	1.016	969	1.036
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	15	12	16	16

Thema 4. Werk en inkomen

Inkomensregelingen	6.687	5.881	7.131	6.762
Arbeidsparticipatie	292	345	383	358
WSW en beschut werk	1.752	1.806	1.908	1.892

Thema 5. Opvoeden en opgroeien

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.086	656	842	915
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.288	1.461	1.428	1.414
Geëscaleerde zorg 18-	0	18	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	49	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	228	226	248	244
Jeugdhulp begeleiding	1.545	1.637	1.880	1.815
Jeugdhulp behandeling	126	96	116	116
Jeugdhulp dagbesteding	950	1.040	1.262	1.248
Jeugdhulp zonder verblijf overig	89	135	95	95
Pleegzorg	173	162	183	183
Gezinsgericht	255	122	144	144
Jeugdhulp met verblijf overig	682	854	978	978
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	18	21	24	24
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.776	1.770	2.150	2.066

Gesloten plaatsing	517	75	76	76
Jeugdbescherming	392	337	387	387
Jeugdreclassering	51	42	41	41

Thema 6. Thuiswonen

Beschermde wonen (WMO)	673	624	808	622
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	90	111	106	111

Thema 7. Hulp bij meedoen

Samenkracht en burgerparticipatie	4.780	798	4.406	4.199
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	427	508	523	471
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	327	635	904	1.030
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	48	25	78	85
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	18
Hulp bij het huishouden (WMO)	2.429	2.440	2.522	2.357
Begeleiding (WMO)	2.126	2.104	2.201	2.117
Dagbesteding (WMO)	768	788	792	765
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	408	429	462	428
Totaal lasten	47.547	37.701	45.705	44.142

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema 1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	-154	-136	-136	-147
Sportaccommodaties	-6.772	-1.976	-2.056	-2.099
Volksgezondheid	-275	-265	-290	-322

Thema 2. Talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting	-549	-341	-337	-286
Media	-239	-207	-353	-266
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	-1
Openbaar basisonderwijs	-4	0	0	-107

Thema 3. Zorg voor elkaar

Samenkracht en burgerparticipatie	-11	-13	-17	-17
-----------------------------------	-----	-----	-----	-----

Thema 4. Werk en inkomen

Inkomensregelingen	-3.963	-3.988	-4.898	-4.937
Arbeidsparticipatie	0	0	0	-8

Thema 5. Opvoeden en opgroeien

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-492	-61	-309	-276
----------------------------------	------	-----	------	------

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-9	0	0	-9
Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	-21

Thema 6. Thuiswonen

Beschermd wonen (WMO)	-1.157	-483	-606	-656
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-78	-88	-85	-89

Thema 7. Hulp bij meedoen

Samenkracht en burgerparticipatie	-4.904	-264	-3.960	-3.694
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-10	0	0	0
Totaal baten	-18.617	-7.822	-13.047	-12.935

Saldo voor resultaatbestemming	28.929	29.878	32.658	31.207
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	3.174	12.637	12.712	13.783
Onttrekkingen reserves	-5.401	-4.095	-5.276	-5.867
Totaal reserves	-2.228	8.542	7.436	7.916
Saldo na resultaatbestemming	26.701	38.420	40.094	39.123

Programma 2 Leefomgeving

Trends en ontwikkelingen

Schaarse ruimte

In ons deel van het land is de ruimte schaars. Het zoeken naar een balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een voortdurende spanning. Ook de energie- en warmtetransitie legt een claim op de ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en om waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte.

De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag:

Woningmarkt

Op de woningmarkt is sprake van forse krapte. Zowel de koop- als de huurmarkt is overspannen. Vraag en aanbod zijn ook vorig jaar verder uit elkaar gegroeid. De koopprijzen stijgen nog steeds en de wachttijden voor huurwoningen worden langer. Tegelijk verandert de woningvraag. Er zijn steeds meer een- en tweepersoonshuishoudens en een deel daarvan wil anders wonen dan in de traditionele eengezinswoning. Dit heeft onder meer te maken met de individualisering en het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen draagt ook bij aan deze ontwikkeling. De vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte neemt toe, onder andere voor spoedzoekers zoals vluchtelingen. De vraag naar arbeidsmigranten/internationale werknemers voor de arbeidsintensieve bollenteelt en andere werkgelegenheid in de regio leidt tot een vraag naar (kwalitatieve) huisvesting.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de overheid in 2023 meer regie heeft genomen om de impasse op de woningmarkt te doorbreken. Met de Nationale Woon- en Bouwagenda en bijbehorende programma's stuurt de Rijksoverheid op voldoende woningen voor iedereen, op betaalbaarheid en op kwaliteit. In maart 2023 hebben de Rijksoverheid, provincie, gemeenten en corporaties de Regionale realisatieagenda Wonen Holland Rijnland getekend. Hierin zijn ambities opgenomen over woningbouw en afspraken gemaakt over het versneld realiseren van de woningbouwopgave. De afspraken over woningbouw in onze regio zijn vastgelegd in de Regionale Woonagenda Holland Rijnland, die medio 2023 is geactualiseerd.

Op 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht geworden. Met ingang van 1 januari 2024 heeft de gemeente het verplichte meldpunt voor klachten over ongewenst verhuurgedrag.

Recreatie (in het groen)

Met de toenemende verstedelijking groeit de behoefte aan recreatie en groen. Inwoners hebben behoefte aan voldoende gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust. Ook de vraag naar accommodaties en voorzieningen stijgt.

Infrastructuur en mobiliteit

De toenemende verstedelijking leidt tot een zwaardere belasting van de bestaande infrastructuur en vervoersvormen. Dat betekent knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Robuuste en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte.

Krimp en schaalvergroting

De komende jaren zet de krimp in het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

Duurzame energie en klimaatadaptatie

Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig, zowel boven de grond (onder andere zonnepanelen en windturbines) als ondergronds (warmtesystemen). Ook voor het klimaatbestendig inrichten is extra ruimte nodig – bijvoorbeeld voor waterberging en meer groen in woonwijken.

Klimaat en biodiversiteit

Het klimaat verandert wereldwijd. De gemiddelde temperatuur en de zeespiegel stijgen en de seizoenen worden verstoord. Bovendien nemen de weersextremen toe – denk aan langere periodes van droogte, hitte en hevige regenbuien. Om te zorgen dat onze planeet ook voor de komende generaties een goede plek is om te leven, moeten we samen optrekken om de klimaatverandering tegen te gaan.

CO2-reductie

In het nationale Klimaatakkoord is de doelstelling neergelegd om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49 procent terug te dringen ten opzichte van 1990. In het akkoord zijn concrete landelijke maatregelen opgenomen om deze doelstelling te behalen. Wij zetten in op de 61 doelstellingen van het Klimaatakkoord en proberen ook lokaal de mogelijke gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden. Voor zover mogelijk integreren we dit in lopende projecten van beheer en onderhoud.

Biodiversiteit

De mens kan niet zonder flora en fauna, om de simpele reden dat die ons verscheidene ecosysteemdiensten verleent – voedsel, grondstoffen voor medicijnen en bouwmaterialen. Daarnaast bieden flora en fauna ons recreatie en spelen ze een rol in onze geluksbeleving. En bovenal voorzien bomen en planten ons van zuurstof. Flora en fauna spelen daarnaast een belangrijke rol bij de huidige uitdagingen die op ons afkomen door het veranderende klimaat, zoals hiervoor beschreven.

Ondanks de waarde van de verschillende ecosystemen delven planten en dieren vaak het onderspit door het beleid dat wereldwijd gevoerd wordt. Het gevolg is een afnemende biodiversiteit, met mogelijk desastreuze consequenties. Met het oog op de toekomst is een duurzaam flora- en faunabeleid urgenter dan ooit: we moeten de huidige trend keren.

Voor de komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid), maar dat er sprake is van een integrale beleidscyclus en integrale gebiedsontwikkeling. Bij de integrale afwegingen voor gebiedsontwikkelingen krijgen onder meer ook klimaatadaptatie, erfgoed, landschap, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid een plek.

Openbare orde en veiligheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We maken het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 operationeel in het jaarlijks Veiligheidsjaarplan (2024).	In december 2023 heeft de raad het Integraal Veiligheidsbeleid 2024 - 2027 vastgesteld. De prioriteiten voor deze periode zijn Ondermijning, Zorg en veiligheid, Jeugd en veiligheid en Digitale veiligheid. Het afgelopen jaar is ingezet op alle prioriteiten. Een uitgebreide evaluatie hiervan volgt in maart 2025 bij de vaststelling van het Veiligheidsjaarplan 2025.	
A2	Het KVO Meer en Duin (Keurmerk Veilig Ondernemen) is in uitvoering, in samenwerking met de ondernemers. Ondernemers, politie en gemeente werken samen aan een veilig ondernemersklimaat.	De samenwerking binnen het KVO Meer en Duin is gecontinueerd en in februari 2024 beoordeeld met de eerste KVO-ster. Daarnaast hebben er in 2024 structurele overleggen plaatsgevonden en is er zowel een avond- als een dagschouw gelopen in samenwerking met politie, brandweer en ondernemers. De gemeente blijft toezien op het continueren van dit samenwerkingsverband.	
A3	We actualiseren de Algemeen Plaatselijke Verordening (alleen juridisch/technisch indien noodzakelijk).	De Algemeen Plaatselijke Verordening is in 2024 niet aangepast. Naar aanleiding van de aangenomen motie VPA-aansluitingen van 26 oktober 2023 en de op 26 november 2024 door het college vastgestelde Beleidsregels Kabelgoottegels Lisse is de APV in januari 2025 gewijzigd.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzame oplossingen door veiligheid en zorg te combineren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	De Zorg- en veiligheidstafel Jeugd is een vast onderdeel geworden in de aanpak Jeugd. Jongeren over wie een van de partners zorgen heeft, worden integraal besproken aan de Zorg- en veiligheidstafel om gezamenlijk te bekijken wat de beste aanpak is. Voor overlastgevendende jeugd kiezen we voor	De Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd wordt voortgezet. In de eerste helft van 2024 zijn aanpassingen doorgevoerd in het werkproces. Vanaf maart 2024 is de inzet van de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd geïntensiveerd vanwege ernstige jeugdoverlast in het centrum van	

	outreaching jongerenwerk, in nauwe samenwerking met de boa's, inwoners en politie.	Lisse. In 2024 zijn er 34 jongeren anoniem besproken op de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd. Ook zijn er 4 jongeren individueel besproken en is er één groepsscan aangeleverd. Jongerenwerkers doen hun werk zoveel mogelijk in de leefwereld van de jongeren. Zij voeren dit ook uit op het Fioretti College Lisse. Om jeugdoverlast tegen te gaan, hebben boa's, politie en jongerenwerk actief samengewerkt. Daarnaast hebben enkele boa's de opleiding tot jeugdboa afgerond.	
B2	We pakken multiproblematiek aan door veiligheid en zorg te combineren. Dit vraagt om ontschotting op casusniveau (veiligheid, zorg, huisvesting, etc.: problematiek integraal aanpakken).	Er is intensief samengewerkt tussen Maatschappelijke Ontwikkeling en Openbare Orde, Veiligheid en Crisisbeheersing om multiproblematiek aan te pakken. Bij E33-meldingen vindt afstemming plaats tussen politie en de wijk-GGD'er, waarbij de wijk-GGD'er contact opneemt met de betreffende persoon om de zorgbehoefte in kaart te brengen. Indien nodig vindt er afstemming plaats met de wijk-GGZ'er voor het duiden van gedrag.	●
B3	We voeren de Wet verplichte GGZ uit.	Dit betreft een wettelijke taak die doorlopend wordt uitgevoerd. De rol van de burgemeester is beperkt tot het nemen van crisismaatregelen. Een crisismaatregel is een door de burgemeester opgelegde maatregel om verplichte zorg te verlenen aan een persoon in de gemeente.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Signaleren: - Het uitvoeren van preventief toezicht en integrale controles. - Het blijvend investeren in awareness intern en extern door middel van	- In 2024 zijn in Lisse drie uitgebreide integrale controles uitgevoerd waarbij meerdere ondernemingen onderzocht zijn. - Om zicht te krijgen op de effectiviteit	●

	trainingen en publiekscampagnes. - Het in samenwerking met het RIEC actualiseren van ons Ondernijingsbeeld om goed zicht te hebben op de problematiek.	van onze publiekscampagnes hebben we in het tweede kwartaal van 2024 een online enquête uitgevoerd onder inwoners en ondernemers. Dit onderzoek toonde aan dat onze campagnes goed gezien worden maar dat er nog kansen liggen om de doeltreffendheid ervan te vergroten. Naar aanleiding van de enquête overwogen we om aansluiting te zoeken bij de campagnes van Meld Misdaad Anoniem (MMA) omdat deze qua vormgeving beter aansluiten bij de behoeften van onze inwoners en ondernemers en daarnaast meer landelijke bekendheid genieten. Om aandacht te vragen voor dit specifieke thema maar ook om ervaring op te kunnen doen met MMA, hebben we ons in het vierde kwartaal van 2024 eenmalig aangesloten bij de regiobrede MMA-campagne gericht op ondermijnende criminaliteit op en rond bedrijventerreinen. Om het bewustzijn rond het thema ondermijning bij zowel medewerkers als bestuurders blijvend te vergroten, hebben we de e-learning gecontinueerd. Deze is standaard aangeboden aan nieuwe medewerkers. Tevens hebben we met grote regelmaat berichtgeving rond het thema ondermijning op intranet geplaatst om het onderwerp structureel onder de aandacht te brengen. - In het derde kwartaal van 2024 hebben we samen met het RIEC het dashboard, op basis waarvan het Ondernijingsbeeld opgesteld wordt, geactualiseerd.	
C2	Voorkomen: - Wanneer voorzien is in de benodigde randvoorwaarden: het inzetten op preventie van jonge aanwas via de implementatie van het project Dealbreakers. - Het verder versterken van een	In de tweede helft van 2024 hebben we in samenspraak met het RIEC voorbereidende werkzaamheden verricht voor de implementatie van de doorlopende leerlijn Dealbreakers. - De stand van zaken rond het verder versterken van een weerbare	●

	weerbare samenleving via het houden van publiekscampagnes. - Het verder versterken van een weerbare organisatie via onder andere de inzet van trainingen (algemeen en op maat gemaakt). - Het vergaren van meer kennis rond het thema Vastgoed om hier in de toekomst meer op in te kunnen zetten.	samenleving via het houden van publiekscampagnes wordt toegelicht in het tweede onderdeel bij activiteit C1. - Om het bewustzijn rond het thema ondermijning bij zowel medewerkers als bestuurders blijvend te vergroten, hebben we de e-learning gecontinueerd. Deze is standaard aangeboden aan nieuwe medewerkers. Ook is via intranet aandacht gevraagd voor ondermijning. Een aantal teams heeft een op maat gemaakte training ontvangen waarin specifiek ingegaan is op situaties dan wel signalen die voor het desbetreffende team relevant kunnen zijn als het gaat om ondermijning. Voor een aantal teams is onderzocht hoe zij meer betrokken kunnen worden bij dit onderwerp, waaronder team Burgerzaken en de boa's. - Waar mogelijk en aan de orde hebben we ons laten informeren over dit thema en de mogelijkheden om dit in de toekomst nadrukkelijker op te pakken.	
C3	Aanpakken: - Het lokaal oppakken van signalen en het uitlopen van casuïstiek. - Het waar nodig opwerken van signalen tot een (regionale) RIEC casus. - Wanneer voorzien is in de benodigde randvoorwaarden: het geven van uitvoering aan het samen met partners opgestelde plan van aanpak drugscriminaliteit (inclusief de verbreding van casuïstiek).	- Signalen zijn mono opgepakt en uitgewerkt en lopende casuïstiek is gecontinueerd. De meeste signalen waren drugsgelateerd. - In 2024 zijn in Lisse twee casussen integraal in RIEC-verband opgepakt. - Eind 2024 is het gelukt om aan de benodigde randvoorwaarden te voldoen, waardoor het plan van aanpak drugscriminaliteit ter hand kan worden genomen.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Veilig en legaal bouwen en voorkomen van strijdig gebruik.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	In 2023 wordt een nieuw handhavingsbeleid opgesteld. In 2024 voeren we het handhavingsbeleid 2024 - 2027 uit op basis van handhavingsprogramma's (prioriteiten zijn onder andere APV en BWT-toezicht en handhaving). In het kader van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG), die in juli 2016 is vastgesteld door o.a. de raad van Lisse zijn afspraken gemaakt omtrent stringenter handhaven in het buitengebied. Een eenduidige en actieve aanpak van strijdig gebruik is belangrijk voor de effectiviteit van het ruimtelijke beleid in het buitengebied, zoals vastgelegd in de ISG. De gemeente is verplicht om, vanuit het gelijkheidsbeginsel, op al de door de gemeente bekende strijdige percelen te handhaven.	Uitvoering wordt gegeven aan het beleid 2024-2027 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). In november 2023 is het daaruit voortvloeiende Handhavingsuitvoeringsprogramma 2024 (HUP 2024) door het college vastgesteld. In dit uitvoeringsprogramma is tevens de handhaving in het buitengebied in het kader van ISG opgenomen, omdat dit project nog niet is afgerond (per Q1 2023 is dit project door de projectleider overgedragen aan BWT). De evaluatie van de handhaving in het buitengebied wordt opgenomen in de evaluatie van het HUP 2024. De criteria onrendabele bollengronden vormen in 2025 het toetsingskader bij vraagstukken of bollengrond nog als zodanig doelmatig gebruikt kan worden. In 2025 zullen de percelen waarbij het vermoeden van een strijdige situatie bestaat verder worden opgepakt.	
D2	We bereiden veranderingen voor in de VTH-taken als gevolg van de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de invoering van de Omgevingswet.	Sinds 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (voor gevolgklasse 1 nieuwbouw) van kracht. Werkprocessen en -documenten zijn aangepast aan deze nieuwe wetgeving. BWT zal echter wel blijven anticiperen op ontwikkelingen en ervaringen (wetswijzigingen/efficiency)	
D3	We pakken toezicht en handhaving rond illegale bouw en gebruik in het buitengebied intensief op voor behoud van het Bollengebied.	Conform het Handhavinguitvoeringsprogramma 2024 is aan het project handhaving buitengebied uitvoering gegeven. De evaluatie hiervan wordt opgenomen in de evaluatie van het HUP 2024 (vaststelling 2025).	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM) Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Politie GHOR CJG/JGT Veiligheidshuis Hollands Midden Brijder Halt Welzijnswartier Reclassering OM RIEC Belastingdienst onderwijs woningcorporatie Jeugdbescherming West ondernemers

Mobiliteit

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere bereikbaarheid met fiets, openbaar vervoer en auto.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We stellen een uitvoeringsprogramma vast gebaseerd op het in 2022 vastgestelde Mobiliteitsplan Lisse. Daarin wordt, volgens het raadsakkoord, in ieder geval een planning en prioritering opgenomen van de opdrachten: • Verkenning van wegen waar de verlaging van de maximumsnelheid tot 30 km/uur mogelijk is; • Haalbaarheidsstudie shuttlebus P+R; • Verkennen mogelijkheden verlengde huisaansluiting tbv elektrische voertuigen; • Haalbaarheidsstudie heropening station Lisse in Keukenhofseizoen; • Realisatieplan aanleggen snelfietspaden en verbeteren bestaande fietspaden; • Realisatieplan optimaliseren voetpaden; • Lobbyaanpak ontsluiting Lisse (oost-west) en Ringvaart;	In 2022 is het Mobiliteitsplan Lisse vastgesteld. Het voornemen was in 2023 een uitvoeringsprogramma aan de raad voor te leggen. Vanwege een tekort aan capaciteit op het gebied van mobiliteit is dit niet gelukt. In december 2024 is een presentatie gegeven over mobiliteit aan de raadscommissie. In het eerste kwartaal van 2025 zal het college het uitvoeringsprogramma vaststellen. Hoewel het uitvoeringsprogramma nog niet is vastgesteld zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd. Hierbij zijn ook werkzaamheden die voortkwamen uit het mobiliteitsplan. Enkele voorbeelden: - voorbereiden raadsvoorstel parkeerbeleid en parkeernormen; - toewijzen 52 locaties voor laadpalen aan exploitanten; - samenwerken met Keukenhof en	

	Onderzoek en waar nodig verbeteren van verkeersveiligheid rond scholen.	andere partners voor verbeteren bereikbaarheid tijdens de Keukenhof periode; - project Grachtbrug; - Herinrichting Spekkelaan; - Verkeersveiligheidscampagnes.	
A2	We actualiseren de verkeers- en parkeertellingen in het najaar van 2022 (als onderdeel van tweejaarlijkse actualisatie).	De verkeers- en parkeertellingen zijn in 2023 uitgevoerd. Actualisatie is voorzien voor 2025.	●
A3	We geven opvolging aan de (in november 2021 vastgestelde) voorkeursvariant voor een HOV-route over de Sportlaan. Het schetsontwerp wordt verder uitgewerkt naar een Voorlopig Ontwerp (VO) en we treffen voorbereidingen voor de benodigde aanpassingen in het bestemmingsplan.	Het Provinciaal Inpassingsplan voor de HOV-brug die aansluit op de HOV-route op de Sportlaan, is vastgesteld door de provincie Noord-Holland. Het bestemmingsplan HOV Waterkanten is vastgesteld in de gemeenteraad van Lisse. In december 2024 is een voorstel voor een voorbereidingskrediet voor de HOV-route aangenomen in de raad.	●
A4	Met het opstellen en uitvoeren van een actueel en gedragen parkeerbeleid dragen we bij aan de bereikbaarheid en het voorkomen van onnodig zoekverkeer. Onderdeel hiervan zijn een evaluatie van de blauwe zone en een geactualiseerde nota 'Parkeernormen'.	De concept-nota parkeernormen en een concept-parkeerbeleid zijn eind augustus ter inzage gelegd. De zienswijzen zijn verwerkt en het parkeerbeleid en de nota parkeernormen zijn aangeboden voor de raadsvergadering van januari 2025.	●
A5	Raadsakkoord: Het college rapporteert jaarlijks over het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit via de P&C-cyclus.	Het uitvoeringsprogramma zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 worden vastgesteld door het college. Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma zal jaarlijks gerapporteerd worden aan de raad via de P&C-cyclus.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Blijvende aandacht voor verkeersveiligheid.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Met het uitvoeringsprogramma 'Mobiliteit' hebben we nadrukkelijk aandacht voor verkeersonveilige situaties en nemen we maatregelen om deze onveilige situaties op te lossen.	De voorbereidingen voor het uitvoeren van een ongevalanalyse zijn in het vierde kwartaal van 2024 opgestart. Deze analyse is de basis voor de uitvoering van maatregelen.	●

B2	We gaan door met de lopende verkeerseducatie-acties met VVN, alle scholen en Holland Rijnland voor jongeren. We faciliteren de landelijke acties en stimuleren en faciliteren de verkeersbrigadiers bij lagere scholen. Regionaal en/of landelijk worden nieuwe educatieve en/of voorlichtingscampagnes ontwikkeld.	We volgen de lopende campagnes van onder andere VVN en Holland Rijnland. Er zijn in 2024 regionaal geen nieuwe campagnes ontwikkeld.	
B3	Raadsakkoord: Het college gaat in overleg met de (basis)scholen over de wenselijkheid een onderzoek uit te voeren naar de verkeersveiligheid rond scholen.	Dit onderwerp zal opgenomen worden in het in het eerste kwartaal van 2025 door het college vast te stellen uitvoeringsprogramma.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Duurzamere mobiliteit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We richten ons op uitbreiding van laadlocaties door verdere uitvoering van de beleidsvisie Laadinfrastructuur, zoals in mei 2021 vastgesteld.	In 2024 is voor 52 laadpalen een exploitant aangewezen. In drie gevallen ging het om de vervanging van een bestaande laadpaal. Dit betekent dat het aantal locaties voor laadpalen in Lisse is gestegen met 49 tot 91.	
C2	In de verdere uitvoering van het mobiliteitsplan en uitvoeringsprogramma besteden we nadrukkelijk aandacht aan duurzame vervoerswijzen.	Dit onderwerp zal opgenomen worden in het in het eerste kwartaal van 2025 door het college vast te stellen uitvoeringsprogramma.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Betere ontsluiting van de Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Wij zorgen dat de gemeentelijke belangen goed ingebracht worden in de verschillende processen en projecten die spelen rondom het verbeteren van de bereikbaarheid van de noordelijke Duin- en Bollenstreek, zodat er tot een evenwichtig maatregelenpakket voor de korte en middellange termijn besloten kan worden en de uitvoering voorbereid	In het kader van het project Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer (MNDBSH) is een pakket aan maatregelen samengesteld om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. In 2024 is de provincie Zuid-Holland gestart met een onderzoek naar een verbinding tussen de N208 en de A44. De gemeenten Hillegom en Noordwijk	

	kan worden. We kijken hierbij ook naar de mogelijkheid van cofinanciering vanuit het Rijk via de versnellingsopgave Woningbouw.	zijn gestart met een onderzoek naar een nieuwe verbinding tussen de N207 en N206. Holland Rijnland doet onderzoek naar de mogelijkheden van doorfietsroutes. De provincie Zuid-Holland zal een fietstunnel realiseren onder de rotonde bij de Keukenhof op de N208. De gemeente Lisse levert hieraan een financiële bijdrage. Vanaf 2026 zal er gedurende een periode van circa zes jaar verkeershinder zijn door werkzaamheden op de A44. De gemeente Lisse is samen met buurgemeenten in gesprek over mogelijke maatregelen om de hinder te beperken.	
D2	We geven actief uitvoering aan de Regionale Strategie Mobiliteit.	Dit maakt onderdeel uit van het project MNDBSH	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regiogemeenten Gemeente Haarlemmermeer Burgers, bedrijfsleven en belanghebbenden Provincies Noord- en Zuid-Holland VVN/Fietsersbond/Politie Vervoerregio Amsterdam Arriva /Qbuzz/NS Keukenhof

Wonen

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voorzien in de lokale en (boven)regionale woningbehoefte (kwantitatief en kwalitatief).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Jaarlijks voeren we het meerjarig woningbouwprogramma Lisse uit en monitoren dit om tijdig te kunnen bijsturen.	We stuurden actief op het versneld toevoegen van woningen in (vooral) het betaalbare segment, vanwege de grote vraag in dit segment. Bij nieuwbouw hebben we ingezet op tenminste 30% sociale huur (maximale huurprijs € 879,66, prijspeil 2024) en tenminste 35% betaalbare huur- en koop (maximale huurprijs € 1.165,81 per maand en maximale koopprijs van € 390.000, prijspeil 2024). In 2024 zijn 137 nieuwbouwwoningen aan de voorraad toegevoegd.	
A2	Jaarlijks stemmen we de programmering en fasering van de woningbouwproductie regionaal af om in de regio het gewenste woningbouwprogramma te realiseren.	In de Regionale Woonagenda (2023) zijn afspraken gemaakt over hoeveel en wat voor woningen, waar en voor wie we in de regio Holland Rijnland bouwen. De afspraak is dat we subregionaal (Noord: Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen) tot en met 2030 netto 6.500 -7.500 woningen toevoegen. De gemeente Lisse neemt hiervan circa 1/6e deel (circa 1.200 woningen) voor haar rekening. In maart 2024 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland het regionale woningbouwprogramma goedgekeurd. In oktober 2023 is de Regionale Versnellingstafel in het leven geroepen. Deze Versnellingstafel helpt door kansen voor versnelling van woningbouw te benutten en knelpunten op te lossen.	
A3	We zetten in op een mix van woningen voor – waar mogelijk Lisse – starters, gezinnen en senioren en gericht op doorstroom. Daarbij houden we ook andere doelgroepen in het oog, waaronder spoedzoekers. Zo komt er voor elke inwoner een passende woning binnen bereik.	We hebben ingezet op een goede mix van nieuwbouw-woningen, met aandacht voor alle doelgroepen. Er zijn nieuwbouwwoningen opgeleverd voor starters, gezinnen, senioren en andere aandachtsgroepen. Sinds 2023 is bij Stek een doorstroomadviseur actief. In samenwerking met Stek zetten we lokaal maatwerk in voor specifieke woningzoekenden met een	

		lokale binding, in het bijzonder jongeren en senioren. Het realiseren van voldoende aanbod voor aandachtsgroepen wordt belangrijker omdat deze groepen groeien. Dat aanbod wordt niet alleen gecreëerd door nieuwbouw maar ook binnen de huidige voorraad.	
A4	Raadsakkoord: Het college ontwikkelt (juridische) mogelijkheden voor het versnellen van de herontwikkeling van leegstaande panden van derden.	Het onderzoek over de mogelijkheden voor het versnellen van de herontwikkeling van leegstaande panden van derden is uitgevoerd en gedeeld met raad. Eind 2024 is een start gemaakt met het ophalen van benodigde informatie voor het opstellen van een leegstandsplan en een leegstandsverordening. Dit wordt in 2025 verder uitgewerkt.	●
A6	Raadsakkoord: Het college ontwikkelt een gebiedsaanpak voor de entrees van Lisse in combinatie met woningbouw en de omgeving. De entrees van het dorp zijn voor bezoekers de eerste 'kennismaking' met Lisse.	In de omgevingsvisie die in 2025 wordt geactualiseerd en aan de raad te besluitvorming wordt voorgelegd wordt ook het vraagstuk over hoogbouw meegenomen. En bij de entrees van Lisse wordt de hoogbouw meegenomen in de totale ontwikkeling van het project.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een actueel woonbeleid in samenwerking met betrokken partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We voeren het woonprogramma 2020-2024 'Evenwicht op de woningmarkt' uit. Het woonprogramma sluit aan op de omgevingsvisie en geeft inzicht in de ambities, doelstellingen en prioriteiten.	In 2024 is gewerkt aan de opgaven uit het woonprogramma. Doel is de hoge druk op de woningmarkt te verlagen, het woningaanbod te verduurzamen en er bijvoorbeeld voor te zorgen dat ouderen en mensen met een zorgvraag langer (zelfstandig) kunnen blijven wonen op de plek waar zij sociale binding hebben. Diverse instrumenten zijn ingezet om uitvoering te geven aan het woonprogramma, er zijn afspraken gemaakt om de bestaande voorraad toekomstbestendiger te maken (o.a. prestatieafspraken over het verduurzamen van bestaande woningen). Ook is er gewerkt aan het realiseren van meer woningaanbod dat	●

		past bij iedere levensfase van inwoners.	
B2	We actualiseren het Woonprogramma 2020-2024 zodat het woonprogramma in lijn is met de Regionale Woonagenda, de Regionale Huisvestingsverordening en toekomstige wet- en regelgeving, zoals de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (Wvrv). De actualisatie van het Woonprogramma sluit aan bij de beleidscyclus van de te actualiseren omgevingsvisie.	In het derde kwartaal van 2024 is gestart met het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma in lijn met het Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting (Wvrv). Het programma beschrijft de omvang en samenstelling van de woningvoorraad, de actuele en verwachte woonbehoefte en de woonbehoefte van aandachtsgroepen en ouderen. Het programma bevat beleid voor plannen en locaties voor nieuwbouw, aantallen te realiseren woningen, maatregelen om in de woonbehoefte te voorzien, ontwikkeling van bestaande voorraad, leefbaarheid, sociale samenhang, kwaliteit van de ruimte en bereikbaarheid en woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte.	●
B3	Jaarlijks – In lijn met de omgevingsvisie en woonprogramma sluiten meerjarige prestatieafspraken met Stek en de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek. Deze voeren we uit en monitoren we. Dit leidt tot afspraken over betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, duurzame woningen, wonen met zorg en de huisvesting van bijzondere doelgroepen.	De samenwerking tussen gemeenten, corporaties en de huurdersorganisatie is een goede bouwsteen geweest om op lokaal niveau tot goede volkshuisvestelijke prestaties te komen. We monitoren de bestaande (meerjarige en jaarlijkse) prestatieafspraken. In 2024 stelden we de nieuwe afspraken voor 2025 vast en actualiseerden we voor de jaren erna.	●
B4	We implementeren nieuwe taken volgend uit de nationale Woon- en Bouwagenda en de Regionale Woonagenda. In 2024 werken wij aan de verdere implementatie van de wet Goed Verhuurderschap, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de Huisvestingswet.	We gaven uitvoering aan de uitvoeringsafspraken zoals vastgelegd in de Regionale Woonagenda. We voerden het verplichte meldpunt vanuit de Wet Goed Verhuurderschap in, zodat huurders ongewenst verhuurgedrag kunnen melden. De gemeente kan indien nodig handhavend optreden. In het derde kwartaal startten we met het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma (inclusief woonzorgopgave). De gewijzigde Huisvestingswet 2014 biedt mogelijkheden tot uitbreiding van toewijzing met lokale binding. We werken in regionaal verband aan deze	●

		mogelijkheid. Zie activiteit C1.	
B5	Raadsakkoord: Het college bereidt een voorstel voor over opkoopbescherming bij bestaande woningen.	In 2024 is een analyse gemaakt van de woningschaarste in de gemeente Lisse en de relatie met het opkopen en verhuren van woningen. Op basis van de resultaten heeft de gemeenteraad op 30 mei 2024 besloten geen opkoopbescherming in te voeren.	✓
B6	Raadsakkoord: Het college organiseert een themabijeenkomst over "Hoe groot mag Lisse worden?". Vragen die daar aan de orde komen zijn o.a. 'wat kan Lisse dragen qua voorzieningenniveau en ontsluiting in relatie met de kwaliteit van het woon- en leefklimaat?'	Het organiseren van de themabijeenkomst komt terug in het proces om de Omgevingsvisie beleidsmatig te actualiseren, specifiek op de huidige ambitie uit de omgevingsvisie: 'Dorps wonen in het hart van de Bollenstreek'.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een passend woningaanbod voor alle doelgroepen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We implementeren in 2024 de nieuwe regionale Huisvestingsverordening Holland Rijnland, zodat er een transparant verdeelsysteem is dat inspeelt op de huidige sociale woningmarkt en dat beter aansluit bij de gedifferentieerde vraag naar woningen.	De regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland is sinds 1 januari 2024 van kracht. Deze verordening borgt dat het aanbieden en toewijzen van woningen op een evenwichtige, rechtvaardige en transparante wijze gebeurt en dat wijzigingen in de woningvoorraad weloverwogen plaatsvinden. Sociale huurwoningen van particuliere verhuurders die zijn opgeleverd, zijn vanaf 1 januari 2024 ook vergunningplichtig en moeten worden verhuurd via het woonruimteverdeelsysteem. Vanwege gewijzigde wetgeving is in 2024 gestart met de actualisatie van deze verordening. De besluitvorming hierover vindt plaats in 2025, zodat de nieuwe verordening per 1 januari 2026 in werking kan treden.	●
C2	Jaarlijks bevorderen we initiatieven en faciliteren we de woonzorgopgave, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Bij een initiatief op het gebied van wonen met zorg, blijven we als voorwaarde stellen dat	Deze activiteit voeren we doorlopend uit in samenwerking met maatschappelijke partners. Medio 2024 hebben we met Stichting Knarrenhof overeenkomsten ondertekend voor de bouw van 40	●

	zowel het zorg-als woonelement geborgd is en blijft.	appartementen in het 'Hof van Lisse'. Verder hebben we gewerkt aan het project 'Tiny Houses': duurzame kleine woningen die bij voorkeur zelfvoorzienend zijn. We blijven openstaan voor flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen. Op 28 augustus 2024 organiseerden we in Lisse voor raadsleden en inwoners een kennissessie over verschillende woonvormen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.	
C3	Jaarlijks faciliteren we de woonopgave die voortkomt uit de transitie en transformatie van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. We bevorderen initiatieven op dit vlak en anticiperen zo op de toekomstige woonvraag.	Deze activiteit voeren we doorlopend uit zodat mensen goed (passend) kunnen wonen. Cliënten die klaar zijn voor de stap naar zelfstandig wonen met begeleiding, kunnen uitstromen via zogenoemde contingentplekken. Het aantal contingentplekken in Holland Rijnland is dit jaar verhoogd naar 250 per jaar, waarvan 50 voor ambulante cliënten.	●
C4	Voor de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten/internationale werknemers blijven we in contact met ondernemende partijen, uitzenders en huisvesters in de gemeente die een rol spelen bij deze opgave.	Het op een goede manier huisvesten van arbeidsmigranten is belangrijk. We onderhouden de contacten met partijen die verantwoordelijk zijn voor deze huisvestingsopgave en we faciliteren daar waar mogelijk.	●
C5	Jaarlijks verstrekken we startersleningen, zodat starters hun eerste stap op de koopmarkt kunnen zetten. Bij nieuwbouwontwikkelingen zetten we in op voldoende aanbod van woningen voor starters.	Deze activiteit voeren we doorlopend uit. In 2024 werden 30 startersleningen verstrekt. We zetten bij nieuwbouwprojecten in op voldoende aanbod voor starters. Een voorbeeld hiervan is 'de Beurs' in Lisse. In 2024 is gestart met de bouw. Het betreft een startersproject met 29 woningen.	●
C7	Raadsakkoord: het college ontwikkelt een vervolg op de integrale aanpak arbeidsmigranten.	Het Actieprogramma Aanpak vraagstuk arbeidsmigranten is in 2023 gestart en bestaat uit een aantal fasen. Voor Lisse ligt het accent nu op het registreren van de arbeidsmigranten. Verder ligt het accent op het vastleggen van afspraken met de betrokken partijen in convenanten. Daarnaast loopt er een aantal handhavingszaken. Bovendien heeft de regionale samenwerking met de gemeente Noordwijk de aandacht.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een toekomstbestendige woningvoorraad op basis van de lokale energiestrategie en uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma energietransitie.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Met het oog op zo duurzaam mogelijke nieuwbouw zetten we in op het realiseren van NOM-woningen (nul-op-de-meter-woningen) bij nieuwbouw sociale huurwoningen (i.p.v. op de BENG-norm; Bijna Energieneutrale Gebouwen). Voor overige segmenten zetten we in om te ontwikkelen in lijn met de methode DGO (Duurzame Gebiedsontwikkeling).	We maakten afspraken met ontwikkelaars en Stek om zo duurzaam mogelijke nieuwbouw-woningen te realiseren. Stek hanteerde een programma van eisen, waarin duurzaam en circulair bouwen vooropstaat. We legden dit vast in anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars en in de prestatieafspraken met Stek en de Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek.	
D2	Jaarlijks zetten we in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en realisatie van duurzame nieuwbouw volgens het uitvoeringsprogramma 'Energietransitie'. Dit zodat de woningvoorraad toekomstbestendig wordt als onderdeel van de portefeuille energietransitie.	We maakten met Stek afspraken over het verder verduurzamen van hun woningbezit. Dit jaar hebben we in Lisse het 'GroenDoenPlein' georganiseerd. Een groene en duurzame markt, om inwoners te inspireren en te enthousiasmeren om zelf hun huis en tuin te vergroenen. Ook stimuleerden we inwoners om hun woning te verduurzamen door het organiseren van een informatieavond en inkoopactie. We maakten afspraken met ontwikkelaars om zo duurzaam mogelijke woningen te realiseren. Door de continue ontwikkeling van techniek en financieringsconstructies is deze activiteit dynamisch van aard. Een belangrijke manier om klimaatverandering tegen te gaan is de CO2-uitstoot zo klein mogelijk te maken. Het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan inwoners draagt bij aan de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. In 2024 zijn 33 duurzaamheidsleningen verstrekt.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek (nu Huurdershart) Huurders Holland Rijnland Holland Rijnland Wonen Zorgaanbieders

Omgevingsvisie en Omgevingsplan

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we aan een veiligere en gezondere fysieke leefomgeving, waarbij duurzaamheid voorop staat.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Gebruikmakend van het systeem van de beleidscyclus uit de Omgevingswet om de instrumenten actueel te houden. De Omgevingsvisie geeft de ontwikkelrichtingen voor een veilige, gezondere en duurzame fysieke leefomgeving. Monitoring van de realisatie van de ontwikkelrichtingen en actualiseren van de omgevingsvisie op basis van nieuwe inzichten en initiatieven. Programma's: opstellen, uitvoeren en evalueren van (uitvoerings)programma's waarmee de doelen uit de omgevingsvisie gerealiseerd worden. Omgevingsplan: uitwerken van de ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie in juridische regels. Initiatieven van inwoners, ondernemers en instellingen worden via de 'ja, mits' houding getoetst aan hun bijdrage aan de ontwikkelrichtingen van de omgevingsvisie.	De gemeenteraad heeft november 2024 de omgevingsvisie geactualiseerd met eerder vastgestelde documenten.	
A2	De gemeente ontvangt op 1 januari 2024 het tijdelijke omgevingsplan van	De structuur voor het permanente deel van het omgevingsplan is bepaald	

	rechtswege waarin alle bestemmingsplannen en regelgeving die de fysieke leefomgeving betreft in een document zijn verzameld. De gemeente heeft na inwerkingtreding 8 jaar de tijd om dit tijdelijke omgevingsplan om te zetten naar een werkbaar document dat digitaal raadpleegbaar is voor initiatiefnemers.	en getest. De eerste wijziging van het omgevingsplan is doorgevoerd op 5 juni 2024. Dit betrof het technisch in beheer nemen van de Bruidsschat. De komende tijd wordt gewerkt aan het omzetten van de juridische regels over bouwen. Ook de bouwregels uit de Bruidsschat worden meegenomen naar het permanente deel van het omgevingsplan.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Optimale dienstverlening.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Kaders ontwikkelen hoe we (overheids-) participatie onder de Omgevingswet gaan vormgeven (zie programma 4 Participatie).	Het beleidskader en de leidraad zijn raadpleegbaar via de gemeentelijke website. Voor de ambtenaren zijn een toolbox en diverse participatieinstrumenten te gebruiken voor het organiseren van participatie. Het borgen en ontwikkelen van participatiebeleid blijft een continu proces.	●
B2	Uitvoeren van het strategisch communicatieplan om inwoners en initiatiefnemers mee te nemen in deze nieuwe manier van werken.	We voeren het communicatie/participatieplan uit en maken hiervoor gebruik van de gemeentelijke kanalen.	●
B3	Het vertalen van de juridische regels uit het omgevingsplan naar digitaal toegankelijke regels voor de burgers gebeurt aan de hand van toepasbare regels.	De toepasbare regels stellen wij op bij de nieuwe juridische regels van het omgevingsplan.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland GGD Veiligheidsregio Hollands Midden	Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland

Transisite Omgevingswet

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

- Doel: Regisseren en borgen van de onvoorziene nieuwe werkzaamheden die volgen na inwerkingtreding van de wet.
 Regisseren van de transitieperiode die volgt na inwerkingtreding van de omgevingswet.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Opstellen plan van aanpak voor de transitieperiode volgend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet start een transitieperiode waar we rekening moeten houden met de volgende ontwikkelingen: Juridische transformatie; werken met meerderde juridische systemen met effecten voor werkwijze, bezetting, onzekerheden en mogelijke bezwaarprocedures ICT en informatievoorziening; werken met verschillende systemen, huidige systemen en het Digitale stelsel omgevingswet. Verandering van werkwijze; het leren werken met andere regelgeving, andere verantwoordelijkheden, samenwerking ook interbestuurlijk. Verandering in dienstverlening aan inwoners, bedrijven en projectontwikkelaars. (initiatiefnemers) Verplichte samenwerking in de keten en interbestuurlijk, de gemeente wordt het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Het programma implementatie Omgevingswet is afgerond, de wettelijke verplichtingen die volgen uit de wet zijn gerealiseerd. Als de omgevingswet in werking treedt volgt er een transitieperiode waarin bovenstaande ontwikkelingen door een transitieregisseur worden geregisseerd. Hiervoor is incidenteel rijksbudget beschikbaar gesteld.	Het eerste jaar na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is ondersteund door de transitieregisseur. Het transitieteam bleef regelmatig in contact en onvoorziene omstandigheden werden voortvarend opgepakt. Tegelijkertijd kwam in beeld waarop de organisatie komende jaren moet inzetten voor de transitieperiode tot 2032.	

	De invoering van de Omgevingswet heeft grote impact op het werken in de HLT organisatie, en dan met name de uitvoering van een aantal processen. - Verkennen en begeleiden initiatief - Behandelen melding / vergunning - Toezicht en Handhaving - Wijzigen Omgevingsplan, incl. toepasbare regels - Wijzigen beleidsproces omgevingsvisie Deze processen zijn door het programmateam en de betrokken teamleden opgesteld en deels in gebruik. Verantwoordelijkheden, beheer, integraliteit en kwaliteit van de (gewijzigde) hoofdprocessen moeten na afronding van het programma implementatie omgevingswet worden geborgd in de (lijn)organisatie.		
A2	Verantwoordelijkheden, beheer, integraliteit en kwaliteit van de hoofdprocessen Omgevingswet borgen in de (lijn)organisatie. De hoofdprocessen van de Omgevingswet zijn: • Verkennen en begeleiden initiatief • Behandelen melding / vergunning • Toezicht en Handhaving • Wijzigen Omgevingsplan, incl. toepasbare regels • Wijzigen beleidsproces omgevingsvisie	Het werken volgens de hoofdprocessen van de Omgevingswet gebeurt in de betreffende teams, voor de doorontwikkeling was in 2024 onvoldoende gelegenheid.	●
A3	Integraliteit van het beleid voor de fysieke leefomgeving borgen. We stellen een eenduidige werkwijze op, hoe om te gaan met nieuwe initiatieven en beleidsontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.	In het Ontwikkelplan is het verbeteren van de ketensamenwerking opgenomen. Het borgen van de beleidsontwikkelingen in de instrumenten van de Omgevingswet moet verder ontwikkeld worden.	●

Gebiedsontwikkeling

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Gebiedsontwikkeling in lijn met de omgevingsvisie 'Levendig Lisse', waarin een gezonde en veilige fysieke leefomgeving het uitgangspunt is.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	In 2024 treedt de Omgevingswet in werking en worden alle initiatieven en plannen getoetst aan hun bijdrage voor het realiseren van de ontwikkelrichtingen uit de Omgevingsvisie 'Samen werken aan een Levendig Lisse'.	Initiatieven die niet voldoen aan de regels van het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan), worden aan de intaketafel met een 'ja, mits' blik bekeken en getoetst aan hun bijdrage aan het realiseren van de ontwikkelrichtingen.	✓
A2	We vullen de eigen grondposities, zoals Geestwater, Greveling-Zuid en vrijkomend maatschappelijk vastgoed, afgaande op de actuele woonbehoefte. We doorlopen de processen zo vlot mogelijk.	In april 2024 heeft de Raad van State uitspraak gedaan n.a.v. de ingediende beroepschriften. Het beroep is op alle punten ongegrond verklaard. Hiermee is het bestemmingsplan geheel onherroepelijk in werking getreden. Daarna is de omgevingsvergunning verleend en deze is geheel onherroepelijk. In medio 2024 is de grond overgedragen. In het vierde kwartaal van 2024 is het schoolgebouw gesloopt. De grond wordt in de eerste helft van 2025 bouw- en woonrijp gemaakt. Daarna wordt gestart met de bouw van de 49 sociale huurwoningen. Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan voor Geestwater zijn onherroepelijk. In de eerste helft van 2025 wordt de voorbelasting aangebracht. Er wordt gewerkt aan het inrichtingsplan en opstalontwikkeling. De bestemmingsplannen voor Ruishoornlaan 21 en 25 (Greveling-Zuid) zijn in januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.	✓
A3	We zetten de methode voor duurzame gebiedsontwikkeling (DGO) in bij gesprekken en onderhandelingen met initiatiefnemers, projectontwikkelaars en bedrijven en proberen afspraken te verankeren in de anterieure overeenkomst. Met het DGO streven	De methode DGO is ingezet voor het project Geestwater.	●

	we naar de hoogst mogelijke ambities voor duurzame gebiedsontwikkelingen met de thema's: energietransitie, warmtetransitie, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, natuur en milieu, gezondheid en veiligheid en circulaire economie.		
A4	We stellen een gebiedsvisie op voor de Rooversbroekpolder als verdere uitwerking van de omgevingsvisie en als basis voor juridische vertaling in het omgevingsplan en handreiking voor initiatieven.	Het proces voor de gebiedsvisie is gepauzeerd in afwachting van besluitvorming van de provincie Zuid-Holland over de verbinding N208-A44 en de werving van een projectleider. Hierna zal een doorstart plaatsvinden.	●
A5	We onderzoeken of er woningen toegevoegd kunnen worden binnen het stedelijk gebied.	Initiatieven voor binnenstedelijke nieuwbouw zijn lastig te realiseren als gevolg van gestegen bouwkosten, gestegen rente, wet- en regelgeving over woningen. Binnen onze mogelijkheden gaan wij in gesprek met initiatiefnemers om tot haalbare initiatieven te komen.	●
A6	Raadsakkoord: Het college organiseert een themabijeenkomst over "Hoe groot mag Lisse worden?". Vragen die daar aan de orde komen zijn o.a. 'wat kan Lisse dragen qua voorzieningenniveau en ontsluiting in relatie met de kwaliteit van het woon- en leefklimaat?'	Het organiseren van de themabijeenkomst komt terug in het proces om de Omgevingsvisie beleidsmatig te actualiseren, specifiek op de huidige ambitie uit de omgevingsvisie: 'Dorps wonen in het hart van de Bollenstreek'.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Openbare ruimte en duurzaamheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een aantrekkelijke gemeente met specifieke aandacht voor groen, milieu, biodiversiteit en beweging.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A2	We gaan verder met het optimaliseren van assetmanagement (kapitaalgoederen) als basisprincipe voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen. Dit houdt in: • Optimaliseren en harmoniseren van de data van onze kapitaalgoederen. • Opleidingen assetmanagement. • Optimaliseren en harmoniseren van de werk- en beleidsprocessen.	Assetmanagement is een gedachtegoed wat veel verschillende aspecten meedraagt. Dit is een doorlopende activiteit en vooruitgang is geboekt.	
A3	We voeren het nieuwe beleid c.q. uitvoeringsprogramma 'Spelen, Sport en Bewegen in de buitenruimte' uit.	We voeren het beleid uit waarbij nadruk op veiligheid van buitenruimte ligt. Wel worden de vervangingsprojecten uitgesteld door capaciteitsgebrek in de organisatie, voor zover de veiligheid daarbij niet in het gedrang raakt.	
A4	We voeren het beheerplan 'Groen' c.q. uitvoeringsprogramma uit. We integreren de volgende onderdelen: • Vitaliteit en gezondheid van inwoners door doelstellingen op te nemen voor het verminderen van onder andere hittestress. • Het inzetten van groen om de gevolgen van klimaatverandering te verminderen (klimaatadaptatie). • Droogtebestendige groeiplaatsen en boom- en plantensoorten waar nodig. • Maatregelen voor toename van biodiversiteit.	De groeninspectie 2022 is de basis voor de vervangingscyclus van groen. Inmiddels is gestart met het inlopen van de vervangingsachterstand die eerder door capaciteitsgebrek was ontstaan. Het zal nog enige tijd vragen alvorens de volledige achterstand is ingelopen. Het vervangen van bomen en groen wordt aangegrepen om tegemoet te komen aan het streven de biodiversiteit en groene kwaliteit te vergroten.	
A5	We zorgen voor gerichte communicatie aan de inwoners over hun eigen invloed op de leefomgeving (bijvoorbeeld over de trias energetica, milieuvervuiling, geluidsoverlast en vergroening ten behoeve van waterberging).	We werken via de campagne 'Alle Tuinen Groen' aan bewustwording en gedragsverandering.	

A6	We leveren een bijdrage aan een (mogelijk) nieuw gebiedsprogramma voor de Duin- en Bollenstreek aan de hand van de visie 'Rijke Groenblauwe Leefomgeving' van de provincie Zuid-Holland. Afhankelijk van het besluit van de gemeenteraad over de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland.	De gemeenteraden van de gemeenten binnen Holland Rijnland hebben ingestemd met de Regionale Investeringsagenda. Een groenblauw raamwerk is één van de prioritaire projecten. Er is gewerkt aan de randvoorwaarden waaraan een nieuw gebiedsprogramma voor de Duin- en Bollenstreek zou moeten voldoen.	
A7	Door het maaien volgens KleurKeur wordt er aandacht besteed aan het verbeteren van de biodiversiteit.	De gemeente maait nu 3 jaar conform de KleurKeur Groen de bermen en oevers. Uit de metingen van de ecooloog blijkt dat er al een positieve ontwikkeling is, er wordt meer biodiversiteit waargenomen. In 2024 is de opleiding Kleur Keur Blauw gevolgd door de binnendienst, in 2025 volgt de buitendienst. Inzet is 2026 onderhoudt van de watergangen meer ecologisch te beheren.	
A8	We hebben hiertoe het beleidsplan civiele kunstwerken in 2023 geactualiseerd tot een beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027. Daarbij hebben we de opties: zo milieuvriendelijk mogelijk materiaalgebruik, circulariteit, duurzame productie en productengebruik en lage CO2-voetafdruk meegenomen. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan dit geactualiseerde plan.	Het beheerplan is door het college aangenomen, inclusief specifieke voorbeelden van bruggen die in komende jaren aangepakt worden. In de aanbestedingen worden onder meer milieu en materiaalgebruik meegewogen. Vastgestelde kosten blijven leidend.	
A9	Het opstellen van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma 'Groen en Recreatie'. Uitvoering van de activiteit is afhankelijk van beschikbare capaciteit en/of financiële middelen.	De evaluatie van het vorige groenprogramma is opgeleverd en een deel van de projecten loopt nog. Er is gewerkt aan de randvoorwaarden waaraan een nieuw programma moet voldoen.	
A10	We geven uitvoering aan het regionaal groenprogramma (RIF) van Holland Rijnland.	De evaluatie van het Groenprogramma is afgerond en is vastgesteld. Een aantal projecten binnen het programma loopt door.	
A11	In 2023 wordt het beleid openbare verlichting aangeboden. Hierin zit ook een geactualiseerde versie van het vervangingsplan.	Het conceptbeleidsplan Openbare verlichting is gereed. Het plan wordt in de loop van 2025 aan de raad aangeboden.	

A12	Raadsakkoord: het college stelt een rapportage op over de voortgang van het Groenbeheerplan	Planning is dat in het vierde kwartaal 2025 een rapportage over de voortgang aan de raad zal worden aangeboden.	●
A13	Raadsakkoord: Het college zet in lijn van 'Operatie Steenbreek' in op het voorkomen van bestrating en het vervangen van bestrating door beplanting.	In 2024 zijn we gestart met de derde editie van de bewustwordingscampagne 'Alle tuinen groen' voor inwoners met de onderdelen tuinambassadeurs, Tegeleruit plant erin, NK tegelwippen, Fiets zoekt groen en GroenDoenPlein. Hiermee zetten we in op bewustwording over klimaatadaptatie en biodiversiteit en geven we handelingsperspectief om stenen te vervangen door groen.	●
A14	Raadsakkoord: Het college stelt een uitvoeringsprogramma Water en Klimaatadaptatie op.	De raad heeft in februari 2024 het Programma Water en Klimaatadaptatie vastgesteld. Eind 2024 is een concept-beheerprogramma voor de duikers opgeleverd. Begin 2025 volgt de vaststelling.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse circulair in 2050.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Afvalcommunicatie en -voorlichting: op basis van het afvalbeleidsplan geven we voorlichting om bewustzijn te creëren over een duurzame omgang met afval. Dit stimuleert inwoners tot afvalscheiding en hergebruik.	We werken samen met scholen en vrijwilligers om bewustzijn te verbeteren. Ook zijn we aan de slag met twee toezichthouders/ grondstoffencoaches.	●
B2	We voeren gerichte optimalisaties door op basis waarnemingen en meldingen over afvaldumpingen en bijplaatsingen ter bevordering van afvalscheiding en ter voorkoming van overlast.	Dit is een doorlopend proces, met extra inzet bij hotspot locaties.	●
B4	Jaarlijks voeren we sorteeranalyses uit naar de samenstelling van het gescheiden en ongescheiden afval. Met die uitkomsten verrichten we gerichte optimalisaties en voeren we eventuele beleidswijzigingen door ter bevordering van afvalscheiding.	De jaarlijkse sorteeranalyses zijn uitgevoerd en de resultaten worden meegenomen in een nieuw grondstoffenplan.	●
B5	De verwachting is dat in 2024 het uniforme tarievenbeleid wordt opgeleverd.	Het uniforme tarievenbeleid wordt naar verwachting in 2025 opgeleverd en geïmplementeerd.	●

B6	We onderzoeken de mogelijkheden om met ondernemers afspraken te maken over een 'Afvalbeleid voor ondernemers', specifiek voor de ondernemers in het winkelgebied.	In de basis is dit geen wettelijke taak van de gemeente. Wel werken we met bedrijfscontactfunctionarissen en toezichthouders en grondstoffencoaches om hieraan uitwerking te geven.	
B8	We gaan verder met het project het VAB-terrein herinrichten.	In oktober 2024 heeft Meerlanden tijdens de informatiebijeenkomst voor omwonenden het Voorlopig Ontwerp (VO) gepresenteerd. Met onder andere de input van die avond en met input vanuit de klankbordgroep omwonenden is Meerlanden aan de slag om een Definitief Ontwerp uit te werken (DO). Dit traject loopt nog. Het DO wordt ook gepresenteerd en gedeeld met de klankbordgroep alvorens Meerlanden de vergunningsaanvraag indient.	
B9	Raadsakkoord: De gemeenteraad en het college monitoren de ontwikkelingen in de diverse afvalstromen. Het college rapporteert of we op koers liggen voor het voldoen aan de VANG normen 2025 en zet zo nodig alternatieve instrumenten in om het doel te halen.	De afvalcijfers van de diverse afvalstromen 2024 zullen in het tweede kwartaal van 2025 gedeeld worden. Eveneens zal dan een nieuw grondstoffenplan worden voorgesteld.	
B10	We werken aan het integreren van circulariteit in onze aanbestedingstrajecten. Hierin verwerken we als uitgangspunt het principe 'Maatschappelijk verantwoord inkopen'.	Een nieuw Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is opgeleverd en in uitvoering. Meerdere verbeteringen zijn gemaakt. MVOI wordt steeds vaker toegepast op nieuwe inkopen en opdrachten.	
B11	Raadsakkoord: het college draagt structureel zorg voor actieve voorlichting over afvalscheiding, gekoppeld aan het afvalbeleid.	Er zijn nu twee grondstoffencoaches/toezichthouders aan de slag. Dit onderdeel is hun kerntaak.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een klimaatbestendige openbare ruimte.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C2	We hebben in samenwerking met verbonden gemeenten en partijen in 2022 een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren voor het aanleggen van een ecologische verbindingszone langs en	Er is een verkenning uitgevoerd voor het aanleggen van een Ecologische Verbindingszone (EVZ) in en langs de Haarlemmertrek-vaart. Uit de verkenning blijkt dat voor de	

	in de Trekvaart. In 2023 wordt met de samenwerkingspartijen in kaart gebracht of er een voorlopig ontwerp opgesteld zal worden, indien dit het geval is zal dit resulteren in een definitief ontwerp.	gemeente Lisse er geen inhoudelijke opgave is. Er wordt wel een ecologische zone ontwikkeld, strook tussen Zuider Leidsevaart en spoor, echter de provincie koopt deze gronden aan en wordt overdragen en beheerd door Zuid Hollandslandschap.	
C5	We actualiseren jaarlijks de leidraad 'Duurzame (her)inrichting van de openbare ruimte' aan de hand van nieuwe ontwikkelingen en ervaringen.	Dit is een doorlopend proces. Hier is een medewerker voor aangesteld.	●
C6	Het adviesrapport met betrekking tot implementatie Gedragscode Soortbescherming is afgerond. Vanuit het rapport wordt geadviseerd om de Gedragscode Soortbescherming te gebruiken om te borgen er zorgvuldig wordt gewerkt volgens de Wet Natuurbescherming. Juridische zaken zal nu gevraagd moeten worden om advies te geven over de juridische implicaties wanneer werken volgens de Gedragscode Soortenbescherming niet wordt ingevoerd.	Juridisch advies wordt ingewonnen.	●
C7	We optimaliseren de samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland bij het invullen van de (milieu)taken.	Om meer grip en inzage van de uren te krijgen worden afspraken gemaakt over tussentijdse rapportages zodat sturing mogelijk is.	●
C9	We gaan verder met het toepassen van een aantal klimaatadaptieve maatregelen in beheerprojecten voor wegen en riool: In de Poelpolder wordt in de aankomende jaren het riool vervangen en het verhard oppervlak afgekoppeld. Daarbij wordt het oude riool vervangen door een gescheiden rioolstelsel waar het hemelwater afzonderlijk wordt afgevoerd. Door de voorgenomen gefaseerde ophoging in de aankomende jaren van het zuidelijk deel van de zettingsgevoelige wijk Meerenburgh vermindert de kwetsbaarheid tegen wateroverlast. Aan de hand van een integrale	Voor het project Schildersbuurt ligt in concept een projectopdracht. Deze zal in 2025 worden overgedragen aan het team Inrichting Openbare Ruimte voor de start van de voorbereiding.	●

	afweging kan nog besloten worden of er koppelkansen zijn voor een bredere klimaatadaptieve herinrichting bij de uitvoering van deze projecten. Dit brengt de bredere kansen, mogelijkheden en risico's op gebied van klimaatadaptatie in zicht.		
C10	In de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan worden de (gedecentraliseerde) zorgplichten en taken rondom bodem en water vastgelegd. Vanuit het Programma Duurzaamheid en het Programma Water en Klimaatadaptatie worden bij aanpassingen en renovatie van de openbare ruimte rekening gehouden met klimaatverandering en klimaatadaptatie.	Het PWKA is vastgesteld. In 2024 is gestart met het inkooptraject beschoeiingen en natuurvriendelijke oevers na vaststelling PWKA in Lisse. Daarnaast wordt in projecten ook meer aandacht gevraagd voor klimaatadaptatie en verduurzaming. Zowel op gebruikte materialen (natuurlijk of lange levensduur) als toepassingen (directe water infiltratie en hittebestendig).	●
C11	Raadsakkoord: het college betreft inwoners bij de ontwikkeling en het onderhoud van een duurzame inrichting van de openbare ruimte. Daarbij ligt het accent op de wijkgerichte versterking van ecologische groenvoorzieningen. De gemeenteraad stelt incidenteel budget beschikbaar ten behoeve van pilotprojecten gericht op planontwikkeling en uitvoering in twee wijken. Het college krijgt de opdracht dit zo mogelijk binnen de bestaande financiële kaders op te vangen en de pilotprojecten te evalueren.	In de aanpak van diverse projecten worden bewoners meegenomen. Hierbij gaat het om diverse projecten, te denken aan spelen en recreatie maar ook aanpak van wijken waar riolering of waterproblematiek speelt. Dit is pionieren en gaat niet altijd soepel. Zo is bijvoorbeeld duidelijk geworden dat participatie kan leiden tot vertraging van technische oplossingen. Ook kan het leiden tot teleurstelling gezien er mogelijk andere wensen zijn dan waar financiële dekking voor is. Belangrijk is om verwachtingen duidelijk te managen.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het opwekken van 165 TJ (46%) duurzame elektriciteit in 2030.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Stimuleren van de ontwikkeling van zonnepanelen op daken. In het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026 zijn concrete projecten opgenomen om invulling te geven aan deze activiteit.	Het stimuleren van zonnepanelen is meegenomen in de isolatieacties voor inwoners uit het Uitvoeringsprogramma Energietransitie. Ook is onderzoek gedaan naar de toename van zon op dak in de gemeente(n) en onderzoek gestart naar de resterende potentie op grote daken.	●

D2	Nader onderzoek doen naar het duurzaam opwekken van elektriciteit in Lisse. In het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026 staan concrete projecten om invulling te geven aan deze activiteit.	In oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het onderzoek naar nieuwe zoeklocaties voor windmolens in Lisse. Dit gebeurt in samenwerking met de provincie Zuid-Holland. De gemeente onderzoekt welke locaties inwoners het meest geschikt vinden en de provincie onderzoekt de omgevingseffecten. Eind 2024 heeft de gemeente een enquête onder inwoners gehouden.	
D3	Raadsakkoord: het college ontwikkelt bij de doorontwikkeling van de Regionale en Lokale Energiestrategie verschillende scenario's met een tijdspad om te komen tot duidelijkheid over de opgaven in energietransitie voor Lisse en mogelijkheden die opgaven te realiseren.	Met het vaststellen van de Lokale Energiestrategie (LES), hebben we doelen voor 2030 vastgesteld en een strategie opgesteld om deze doelen te behalen. We werken langs vijf sporen: eigen vastgoed verduurzamen, energie besparen, duurzame mobiliteit, stimuleren zon op dak en onderzoek naar duurzame opwek elektriciteit. In het vierde kwartaal van 2024 is de start gemaakt met een evaluatie van het uitvoeringsprogramma om inzicht te krijgen in waar we staan ten opzichte van onze doelen en waar mogelijk bijsturing nodig is.	
D4	Raadsakkoord: Het college stelt in samenspraak met de raads werkgroep Participatie een startnotitie op voor een participatieproces over het thema grootschalige energie-opwek, het ruimtebeslag en de aandacht voor de inzet van alternatieve vormen.	In het onderzoek naar zoeklocaties voor windmolens in Lisse is gebruik gemaakt van de PWE-methode. Deze methode is op advies van de raads werkgroep participatie ingezet. In oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het participatieplan dat behoorde bij het plan van aanpak voor het onderzoek naar nieuwe zoeklocaties voor windmolens.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: 12% energiebesparing in 2025 en 15% energiebesparing in 2030, in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2014.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Inwoners en ondernemers duidelijkheid geven over de warmtetransitie, bewust maken en	Bewoners worden via www.allemaal-duurzaam.nl regelmatig gewezen op de mogelijkheden voor subsidies en	

	stimuleren om in actie te komen.	ondersteuning bij isoleren en energiebesparingf. Daarnaast houden we bewoners op de hoogte van de ontwikkelingen rond een regionaal warmtenet.	
E2	Voor 2030 inzichtelijk hebben hoe kansrijk en wenselijk een warmtenet is in Lisse. Vanuit een gezamenlijke strategie met Hillegom, Teylingen en Noordwijk worden de mogelijkheden in kaart gebracht.	Met de intentieovereenkomst Duurzaam Warmtenet Bollenstreek worden de mogelijkheden onderzocht van een duurzaam warmtenet (in eerste instantie gevoed door aardwarmte) gezamenlijk met gemeenten Hillegom, Noordwijk en Teylingen, de woningcorporaties en de initiatiefnemers van Aardwarmte Rijnland. De resultaten hiervan zullen bepalend zijn voor de haalbaarheid van een warmtenet in Lisse.	●
E3	Inzichtelijk maken waar inwoners ook na 2050 gebruik kunnen maken van het gasnet en waar we op termijn streven naar warmteoplossing zonder gasnet. Vanuit de strategie voor de warmtetransitie brengen we de vraagstukken integraal in kaart om ook voor de inwoners in de buitengebieden een duidelijke oplossing te bieden.	Het aardgasnet is gesocialiseerd. Dit betekent dat kosten voor de landelijke gebieden verevend worden. Wanneer de gebouwde omgeving overgaat op een duurzaam alternatief, is het de vraag of een duurzaam gasnet in het landelijk gebied nog rendabel is. Daarnaast is het mogelijk dat ook in het landelijk gebied een warmtenet een optie zou kunnen zijn wanneer er sprake is van zakelijke afnemers. Vanuit de verkenning Duurzaam warmtenet Bollenstreek verwachten we meer inzichten om de uitkomst voor het landelijk gebied te duiden.	●
E4	We spelen de komende jaren slim in op de nieuwste inzichten en technieken.	Via diverse kanalen (NPLW, NPRES, RES Holland Rijnland, samenwerking Duin- & Bollenstreek en verder) houdt HLTsamen het kennisniveau op peil. Hierbij word de huidige inzet getoetst aan nieuwe inzichten.	●
E5	Raadsakkoord: de gemeenteraad gaat actief met inwoners in gesprek om hen te informeren over het belang van isolatie en andere vormen van energiebesparing en hen te wijzen op de mogelijkheden die bijvoorbeeld de Rijksoverheid biedt voor het verkrijgen van een financiële bijdrage.	De raad is nog niet expliciet met inwoners in gesprek gegaan. Wel wordt er incidenteel gesproken met inwoners over isolatie en energiebesparing.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Liander Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Woningcorporatie STEK Gemeente Noordwijk (convenant Collectieve Warmte)	Hoogheemraadschap Rijnland Provincie Zuid-Holland Burgemeenten Inwoners Bedrijven Aardwarmte Rijnland Firan

Maatschappelijk vastgoed

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het efficiënt en effectief inzetten van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We voeren het richtinggevend plan bezuinigingen accommodaties 'Stenen voor stenen' uit.	Een deel van dit plan is reeds gerealiseerd. De overige vraagstukken zijn meegenomen in de actualisatie van het accommodatiebeleid.	●
A2	We faciliteren en stimuleren het bij elkaar brengen/cluseren van functies en activiteiten.	Tijdens de actualisatie van het accommodatiebeleid is hieraan aandacht besteed d.m.v. bijeenkomsten voor verenigingen en vastgoedeigenaren.	●
A3	We investeren in de samenwerking tussen instellingen/organisaties en verenigingen om elkaar te versterken in efficiënt gebruik van locaties en voorzieningen. Dit wordt uitgewerkt in de actualisering van het accommodatiebeleid.	Tijdens de actualisatie van het accommodatiebeleid is hieraan aandacht besteed d.m.v. bijeenkomsten voor verenigingen en vastgoedeigenaren.	●
A4	We vernieuwen de beheer- en exploitatieovereenkomsten van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties.	Er is een nieuwe overeenkomst afgesloten met Sportfondsen.	✓
A5	We geven uitvoering aan de opdracht om het pand (De Greef) locatie Ruishornlaan 21 en het pand op de locatie Bondstraat 13 te herontwikkelen/af te stoten.	Het jongerenwerk is inmiddels verhuisd naar het Muzenhuis; de locatie de Greef wordt gesloopt en herontwikkeld. Het pand aan de Bondstraat is eind 2022 verkocht.	✓

A6	Raadsakkoord: Het college bereidt een voorstel voor over actualisatie van het accommodatiebeleid. Daarin worden verschillende aspecten meegenomen, waaronder zelfbeheer, effectief en multifunctioneel ruimtegebruik, de functieontwikkeling richting de toekomst en de functie van buurtcentra. Dit wordt gedaan via een BOB-model.	In december 2024 is het accommodatiebeleid, met uitzondering van het besispunt over de locatie Floralis, door de raad vastgesteld.	
----	--	--	---

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Herontwikkeling van vrijkomend maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We herbestemmen en herontwikkelen locaties van vrijkomend vastgoed met de raad.	Locatie de Greef wordt herontwikkeld. Voor de overige in het accommodatiebeleid aangemerkte (toekomstige) herontwikkellocaties wordt ten tijde van de uitvoering de plannen aan de raad voorgelegd.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Wij onderzoeken en prioriteren verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, waaronder het gemeentehuis, sportaccommodaties en sociaal culturele accommodaties. Op basis van de uitkomsten leggen we vervolgstappen en acties voor ter besluitvorming.	In het accommodatiebeleid zijn keuzes gemaakt over het toekomstperspectief per pand. Daarbij is tevens de verduurzamingsstrategie bepaald. Bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma worden de verduurzamingsvoorstellen en de daarvoor benodigde financiële middelen aan de raad voorgelegd.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Realisatie van de nieuwbouw van de Ter Specke-hal en accommodatie FC Lisse en herinrichting van het parkeerterrein van sportpark Ter Specke. Plus: realisatie van de ver-/nieuwbouw van de gymzaal aan de Frans Halsstraat.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We benutten het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en de accommodaties van derden efficiënt en effectief. De Ter Specke-hal is gerealiseerd en de oude hal is afgebroken. De herinrichting van het parkeerterrein moet nog worden uitgevoerd. Het afwegingskader van de toekomst van de gymzaal aan de Frans Halsstraat wordt meegenomen in de actualisering van het accommodatiebeleid.	De sporthal en accommodatie van FC Lisse zijn in gebruik genomen. De herinrichting van het parkeerterrein is afgerond. In het uitvoeringsprogramma van het accommodatiebeleid is het opstellen van een afwegingskader voor renovatie of nieuwbouw van de gymzaal aan de Frans Halsstraat opgenomen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Huurders/gebruikers Verenigingen Woningbouwcorporatie Sportfondsen Bescal FC Lisse Omwonenden Particuliere initiatiefnemers

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Gemiddelde WOZ-waarde	Per 1.000 euro	€ 357	€ 405	€ 408	€ 408	2023: € 368	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	4,2	5,2	10,1	nb*	2023: 9,1	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot personen van 20 tot 65 jaar (%)	80,3%	80,4%	80,5%	80,5	2024: 70,4%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 956	982	€ 1.063	€ 1.063	2023: € 860	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.059	€ 1.092	€ 1.193	€ 1.193	2023: € 942	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen

Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner in kilo's	95	100	nb*	nb*	2023: 150	CBS
Hernieuwbare	% elektriciteit	18,3	nb*	nb*	nb*	2022:	RWS

elektriciteit	opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa					14,7	
---------------	---	--	--	--	--	------	--

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval

Dit betreft het huis-aan-huis ingezamelde restafval

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	7	8	10	nb*	2024: nb*	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 inwoners	26	19	20	20,5	2024: 21,7	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,3	2,6	1,5	2,0	2024: 4,2	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 inwoners	11	11	10	9,8	2024: 12,8	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 inwoners	31,7	33,4	33	32,4	2024: 43	CBS

Toelichting indicator Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Toelichting indicator Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 10.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van

een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

* NB: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatjegemeente.nl

Kaderstellende stukken

- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Regionaal Crisisplan](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Lisse](#)
- [Drank- en horecaverordening 2014](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid Lisse 2020-2023](#)
- [Handhavingsuitvoeringsprogramma](#)
- [Nationale Omgevingsvisie \(NOVI\) 2050, 2020](#)
- [Nationale wetgeving voor de fysieke leefomgeving](#)
- [Omgevingsbeleid, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland, 2020](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland](#)
- Afgesproken ambities met Omgevingsdienst West-Holland in het werkplan
- [Regionale Nota Bodembeheer 2023-2033](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland](#)
- Regionale Omgevingsagenda, 2021 Holland Rijnland
- Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland 2021
- [Regionale Strategie Mobiliteit 2021 Holland Rijnland](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023](#)
- [Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025](#)
- [Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020](#)
- [Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek 2040](#)
- [Economische visie 2030 Duin- en Bollenstreek](#)
- [Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016](#)
- [Omgevingsvisie 'Samen werken aan een levendig Lisse'](#)
- [Woonprogramma Lisse 2020-2024](#)
- [Prestatieafspraken Wonen Lisse](#)
- [Mobiliteitsvisie en Mobiliteitsplan](#)
- [Integraal veiligheidsbeleid Lisse](#)
- [Nota Parkeernormen](#)
- [Beleid Laadinfrastructuur 2021](#)
- [Nota Grondbeleid Lisse 2022-2026](#)
- [Richtinggevend plan Duurzaamheid Lisse 2040](#)
- [Lokale Energiestrategie Lisse](#)
- Transitievisie Warmte Lisse
- [Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019](#)
- [Bomenbeleidsplan 2014-2030](#)
- Integraal Afvalwaterketenplan 2022-2026
- [Verordening Stedelijk Afvalwater](#)
- [Aansluitverordening](#)
- Programma Water en Klimaatadaptatie 2025-2028

- [Gemeentelijke afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit](#)
- [Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2022](#)
- [Beleidsplan Civiel Kunstwerken 2018-2022](#)
- Herziening accommodatiebeleid 2016

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	3.323	2.978	3.427	3.285
Parkeren	170	165	196	186

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.773	2.617	2.910	2.894
Milieubeheer	1.373	1.230	2.248	2.300
Afval	3.047	3.721	3.796	3.658
Riolering	1.521	1.192	1.223	1.295
Begraafplaatsen en crematoria	1	2	2	1

Thema Veiligheid

Crisisbeheersing en brandweer	1.690	1.847	1.921	1.817
Openbare orde en veiligheid	884	995	1.017	907

Thema Wonen

Wonen en bouwen	1.605	1.119	1.449	1.440
Ruimtelijke ordening	1.813	1.200	2.285	2.460

Totaal lasten	18.200	17.066	20.474	20.243
----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	-592	-169	-377	-391
Parkeren	-12	-7	-7	-14

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-51	-53	-53	-132
Milieubeheer	-168	-156	-813	-1.051
Afval	-4.401	-5.302	-5.302	-5.253
Riolering	-2.242	-2.010	-2.010	-2.021

Thema Veiligheid

Crisisbeheersing en brandweer	-123	-113	-123	-123
-------------------------------	------	------	------	------

Openbare orde en veiligheid	-20	-20	-20	-15
-----------------------------	-----	-----	-----	-----

Thema Wonen

Wonen en bouwen	-993	-443	-1.444	-1.095
Ruimtelijke ordening	-649	-5.776	-7.224	-7.234
Totaal baten	-9.251	-14.049	-17.373	-17.328

Saldo voor resultaatbestemming	8.950	3.016	3.102	2.915
---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	107	5.300	6.485	6.437
Onttrekkingen reserves	-995	0	-1.429	-952
Totaal reserves	-888	5.300	5.057	5.485

Saldo na resultaatbestemming	8.062	8.316	8.159	8.400
-------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Programma 3 Bedrijvigheid

Trends en ontwikkelingen

Regionale economie

In de Duin- en Bollenstreek is gebiedsgericht werken noodzakelijk voor een integrale ontwikkeling van de economie. De strategische uitvoeringsagenda 'Ruimte Duin- en Bollenstreek' spreekt over het vinden van de balans tussen economie, duurzaamheid, toerisme/recreatie, wonen en leefbaarheid. Want dan ontstaat er een bijzondere en prettige leefomgeving binnen en buiten de regio.

Bollensector

De schaalvergroting in de bollensector zet door, in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector. Veel bedrijven gaan zich steeds meer specialiseren. Daarnaast zet de focus op duurzaam bodembeheer door. Meer rotatie van gewassen zorgt voor een grotere vraag naar areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 gestart met het optimaal inrichten van de beschikbare ruimte in de streek. Desondanks zien we de afgelopen jaren een trend dat telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt.

Om de economische positie van de Greenport te versterken, is in 2019 de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek opgericht. Hierin werken onderwijs, overheid en ondernemers samen. De sector ziet de Bollenstreek nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (KAVB, BKD, Hobaho en andere), toeleveranciers, de band met De Keukenhof en de nabijheid van kennisinstituten (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijsinstellingen (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland). Aan de hand van de evaluatie van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) wordt bekeken hoe verdere invulling gegeven kan en moet worden aan de ontwikkelingen binnen de Greenport. De transitie naar een duurzame Greenport en hernieuwbare energie maakt daarvan onderdeel uit.

Lokale economie

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder staan onder druk. Structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en veranderende behoeften bij klanten, zorgen ervoor dat het winkelcentrum is veranderd van een plek waar mensen inkopen doen in een plaats voor beleving en ontmoeting. Deze factoren beïnvloeden de opbouw van het centrum.

Verdere internationalisering van productieprocessen heeft gevolgen voor de bedrijventerreinen; steeds meer producten worden buiten onze landsgrenzen gemaakt. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren winkels verdwenen als gevolg van een veranderend koopgedrag en is het aantal leegstaande panden op bedrijventerreinen toegenomen. De laatste tijd neemt de vraag naar panden op de bedrijventerreinen weer toe. Hierbij is de kwaliteit van de bedrijventerreinen een punt van aandacht en transformatie een van de oplossingsrichtingen.

Regionale economie

Onze ambitie is de regionale economische structuur te versterken zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. Sinds 2017 werken we met een regionale uitvoeringsagenda. Uit de evaluatie van de economische agenda in 2021 blijkt dat de agenda ten eerste moet worden gericht op de regionale vraagstukken. Dan gaat het om het verbeteren van structuurknelpunten, het aantrekken en behouden van kennis en jong talent en het stimuleren van ondernemerschap.

Daarnaast moet de uitvoeringsagenda meer strategisch worden. Dat kan door aansluiting te zoeken bij provinciale en landelijke thema's zoals duurzaamheid, digitalisering en circulaire

economie. Aan de hand van de evaluatie is een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld. Als (mede-)financier zijn we als gemeente kaderstellend, met name als het gaat om duurzaamheid en de circulaire economie.

Om overeind te kunnen blijven in de strijd om kennis en talent, zal de Duin- en Bollenstreek meer aansluiting moeten zoeken met de economisch sterke regio's om haar heen, zoals de metropoolregio Amsterdam, de regio 071 rond Leiden en de metropoolregio Den Haag/Rotterdam.

De bloembollenteelt en -handel heeft onze regio gemaakt tot wat we zijn: de Bollenstreek, wereldwijd beroemd door de bollenvelden en De Keukenhof. Economie en toerisme in de Greenport Duin- en Bollenstreek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op diverse manieren spannen we ons in om onze streek nog mooier en leefbaarder te maken. Onder andere is hiervoor de Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek in 2019 opgericht.

De strategische agenda Duin- en Bollenstreek en de regionale omgevingsagenda Holland Rijnland bevatten de ruimtelijke randvoorwaarden voor het vernieuwen en versterken van de lokale en regionale economie. De nieuwe Economic Board is 1 januari 2024 gestart. Per 1 september is een nieuwe programmadirecteur aangesteld. Er zijn 10 (deels nog lopende) projecten ondersteund.

Regionale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het versterken van de economische positie van de Duin- en Bollenstreek.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We ondersteunen het nieuwe uitvoeringsprogramma economie en brede welvaart van de Economic Board Duin en Bollenstreek, welke is ingericht op basis van een triple helix organisatie. Uitvoering van de activiteit is afhankelijk van beschikbare capaciteit en/of financiële middelen.	De Economic Board is heeft een uitvoeringsprogramma opgesteld. De gemeenten zijn continue in gesprek met de Board over de inhoud van dat programma.	
A2	Ondersteunen van de activiteiten van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek binnen de bestaande activiteiten.	De Greenport is ondersteund bij de verkenning van een fusie met de Economic Board.	
A3	We ontwikkelen een regiobrand Duin- en Bollenstreek. Hiervoor moet de samenwerking tussen Stichting Lisse Marketing en de regiopartners worden versterkt, als het gaat om de promotie van de aantrekkelijkheid van de streek voor recreatie en toerisme.	De Economic Board is gestart met het verder invulling geven aan de Regiobrand, de streek als 'merk'.	
A4	Uitvoeren Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek en samenwerken met de Economic Board.	Het economische deel van Strategische Agenda is belegd bij de Economic Board.	

A5	Verkennen van strategische samenwerking met omliggende gemeenten (ook buiten de Duin- en Bollenstreek). Uitvoering van de activiteit is afhankelijk van beschikbare capaciteit en/of financiële middelen.	De eerste contacten zijn gelegd.	
A6	Aan de slag met de uitvoeringsagenda verblijfsrecreatie. Uitvoering van de activiteit is afhankelijk van beschikbare capaciteit en/of financiële middelen.	Dit is meegenomen in het werkprogramma van een nieuwe medewerker van het cluster Economie, Recreatie, Toerisme en Erfgoed die op 1 december 2024 is gestart.	
A7	In de Duin- en Bollenstreek verkennen we of en hoe de verschillende kernen elkaar kunnen versterken, en maken hier waar mogelijk uitvoeringsafspraken over. We verbinden onze kennisintensieve sectoren. Uitvoering van de activiteit is afhankelijk van beschikbare capaciteit en/of financiële middelen.	De Economic Board geeft hier invulling aan. Binnen de Regionale InvesteringsAgenda van Holland Rijnland wordt ook gewerkt aan verbinding tussen kennisintensieve sectoren.	
A8	Raadsakkoord: Het college zet in overleggen met ketenpartners in de regio onverkort in op het versterken van de duurzame bollenteelt.	Het versterken van duurzame bollenteelt is meegenomen in de programma's van de Economic Board en de Greenport en overleggen met ketenpartners.	
A9	Raadsakkoord: Het college geeft uitvoering aan de doelstellingen die vastgesteld worden in de actualisatie van de regionale economische agenda.	De Economic Board heeft een meerjarenprogramma opgesteld waarin de actualisatie van de Regionale Economische agenda is verwerkt. De gemeenten zijn continue in gesprek met de Board over het programma.	
A10	Raadsakkoord: Het college bereidt een raadsvoorstel voor over de actualisatie van de Intergemeentelijke Structuurvisie. Als uit de evaluatie blijkt dat dat nodig is, doet het college een voorstel tot wijziging van de opdracht aan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) en de wijze van financiering hiervan.	Dit is volgens planning verlopen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam

Lokale economie

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een economisch vitaal dorpshart, als ontvangstplek voor de lokale en regionale consument, met een hoog shoppingcomfort en conveniencekarakter.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Wij stimuleren de ontwikkeling van locaties die zijn benoemd in de detailhandelsvisie (waaronder revitalisatie Blokhuis) en brengen in beeld hoe de gemeente deze ontwikkelingen kan bespoedigen.	De revitalisering van het Blokhuis is opgepakt. Andere locaties worden begeleid bij de ruimtelijke procedures.	
A2	Wij werken samen met Stichting Lisse Marketing (SLM).	Het convenant met Lisse Marketing is beëindigd. Er zijn gesprekken gevoerd over de toekomstige samenwerking in relatie tot de Integrale Centrumaanpak.	
A3	Raadsakkoord: Het college stelt een Centrumaanpak op via een BOB model. In deze gebiedsgerichte aanpak worden alle relevante beleidsvelden integraal meegenomen.	DTMP heeft een voorstel gemaakt voor de centrumaanpak.	
A4	Raadsakkoord: Het college maakt een raadsvoorstel over wijziging van de Winkeltijdenverordening. Dit doet het college via een BOB-model. Specifieke aandacht hierbij gaat uit naar de verruiming van de openingstijden van winkels (waaronder supermarkten) op zondag.	Er is een nieuwe winkeltijdenverordening vastgesteld.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Voldoende en duurzame bedrijventerreinen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Wij maken bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig, in lijn met de Omgevingsvisie Lisse 2040 en op basis van de regionale bedrijventerreinenstrategie.	De Bedrijventerreinenstrategie van de Bollenstreek en de Bedrijventerreinenstrategie van Holland Rijnland zijn dit jaar vastgesteld. Onderdeel daarvan is het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen.	
B2	In samenwerking met Hillegom, Noordwijk en Teylingen wordt verder gewerkt aan een regionale bedrijventerreinenstrategie. Invulling aan het ontwikkelen van nieuwe bedrijfslocaties kan plaatsvinden na vaststelling van de regionale bedrijventerreinenstrategie.	De Bedrijventerreinenstrategie van de Bollenstreek en de Bedrijventerreinenstrategie van Holland Rijnland zijn dit jaar vastgesteld. Daarin zijn potentiële locaties opgenomen voor nieuwe bedrijventerreinen.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behoud van Lisse als centrum van de bloembollensector op het gebied van kennis, expertise én toerisme.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Wij werken samen met De Keukenhof, op basis van het convenant, op zo'n manier dat heel Lisse en waar mogelijk de Bollenstreek hiervan profijt heeft. Hierbij wordt aandacht besteed aan potentiegebied, maatschappelijke bijdrage en toeristische trekpleister De Keukenhof. In lijn met het raadsakkoord wordt de actualisatie van het convenant voorbereid.	In het voorjaar heeft de gemeenteraad kennis gemaakt met de nieuwe directie van Keukenhof en gebrainstormd over de ambitie en kansen rondom de samenwerking tussen Keukenhof en gemeente Lisse. Het convenant is inmiddels geactualiseerd maar nog niet vastgesteld.	
C2	Raadsakkoord: Het college vernieuwt met Keukenhof het samenwerkingsconvenant. In het convenant wordt de meerwaarde van de samenwerking tussen de gemeente en Keukenhof in breed perspectief uitgewerkt. Daarbij wordt rekening gehouden met de realisatie van maatschappelijke opgaven en de rol van Keukenhof voor Lisse buiten de openingsweken.	In het voorjaar heeft de gemeenteraad kennis gemaakt met de nieuwe directie van Keukenhof en gebrainstormd over de ambitie en kansen rondom de samenwerking tussen Keukenhof en gemeente Lisse. Het convenant is inmiddels geactualiseerd maar nog niet vastgesteld.	

C3	Raadsakkoord: Het college stelt een beleidsnotitie op voor het stimuleren van recreatie en toerisme in, op en aan het water. Daarin worden onder meer uitgewerkt: - Aanlegmogelijkheden voor vaartuigen; - Realisatie wandelpad naast de Ringvaart en Greveling; - Recreatief gebruik van dijken.	Dit is meegenomen in het werkprogramma van een nieuwe medewerker van het cluster Economie, Recreatie, Toerisme en Erfgoed die op 1 december 2024 is gestart.	
----	---	--	---

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Holland Rijnland	Keukenhof Stichting Lisse Marketing Economic Board DBS Stichting Greenport DBS Provincie Zuid-Holland Dorpshart Lisse Ondernemers(fonds)

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	NL	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar	183,6	190,8	165	nb*	2023: 197,1	LISA
Functiemenging	Index dat verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen in %	50%	49,8%	48%	nb*	2023: 55,8 %	LISA

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Kaderstellende stukken

Regionale economie

- [Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma](#)
- [Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020](#)
- [Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek 2016](#)

Lokale economie

- [Detailhandelsvisie 2016-2020](#)
- [Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland](#)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	74	77	73	61
Economische promotie	209	231	297	250
Economische ontwikkeling	829	762	1.139	961
Totaal lasten	1.112	1.070	1.509	1.272

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-12	-13	-13	-9
Economische promotie	-137	-125	-125	-118
Economische ontwikkeling	-51	0	0	-126
Totaal baten	-200	-138	-138	-252

Saldo voor resultaatbestemming	913	932	1.371	1.020
---------------------------------------	------------	------------	--------------	--------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	0	0	0	70
Ottrekkingen reserves	-346	-271	-463	-327
Totaal reserves	-346	-271	-463	-257

Saldo na resultaatbestemming	567	661	908	763
-------------------------------------	------------	------------	------------	------------

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Trends en ontwikkelingen

Dienstverlenende overheid

De waardering van inwoners in de overheid wordt in belangrijke mate bepaald door de wijze waarop we als gemeente onze basis dienstverlening uitvoeren. We hebben in 2024 weten te bereiken dat de dienstverlening op peil is gebleven, terwijl we ook de paspoortenpiek goed hebben weten op te vangen en stapsgewijs onze digitale middelen hebben weten uit te breiden. De telefonische bereikbaarheid moet beter. Daarin zien we een grote spanning tussen de werkdruk binnen de organisatie en het opnemen en terugbellen. In de visie op dienstverlening krijgt dit dan ook bijzondere aandacht.

Samenwerkende overheid

Een gemeente kan niet alleen alle grote maatschappelijke opgaven aan. Daarvoor is samenwerking nodig met ketenpartners. Denk aan Wonen, welzijn en zorg, vraagstuk arbeidsmigranten en de bestuurlijke opdrachten waarvoor we samenwerking in de Duin & Bollenstreek en in Holland Rijnland. Wat we met regionale samenwerking onder andere hebben bereikt voor onze lokale gemeenschap is de regiodeal, ondersteuning op de energietransitie, impuls aan economische samenwerking en ontwikkeling en de noordelijke ontsluiting Duin- en Bollenstreek.

'De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen werken samen op de bedrijfsvoering en de personele inzet voor de wettelijke en maatschappelijke taken. In 2024 is hard gewerkt aan de nieuwe Lange termijn opdrachten HLTsamen. Hierover is ook gesproken met de raden en colleges'.

Rechtmatige overheid

Het investeren op privacy en informatieveiligheid heeft ertoe geleid dat de gemeente beschermt is en voldoende bewust omgaat met de gegevens van inwoners, ondernemers en instellingen. We hebben niet alleen aandacht voor beleid en plannen, maar voeren acties in de praktijk uit. Hiermee hebben we bereikt dat we adequaat kunnen reageren op aanvallen en van te voren goed nadenken of een informatievraag geen inbreuk doet aan de privacy. Natuurlijk valt er ook nog genoeg te leren en moeten we blijven op technologische ontwikkelingen.

De rechtmatigheidsverantwoording was nieuw en is op een goede manier doorlopen. Het risicospel dat is ontwikkeld draagt actief bij aan risicobewustzijn binnen de organisatie.

Participatie

De kadernota Participatie is door de raad vastgesteld en met lokale initiatieven slagen we erin om participatie van het papier te krijgen. Onder de bestuursopdracht in de plus-taak participatie is in 2024 het volgende gebeurd:

- Handelingsperspectief voor bestuurders: er was een masterclass over rollen van de raad tijdens participatietrajecten. Tijdens de raads werkgroep participatie is op verschillende thema's en projecten het bestuurlijk perspectief besproken.
- Experimenteren: Een kwalitatief onderzoek naar de voorwaarden voor windmolens in Lisse met de Participatieve Waarde Evaluatie.
- Bij moeilijk bereikbare doelgroepen is extra ingezet op jeugd- en jongeren. Zo is een jongerenplatform op Instagram ontwikkeld en is het contact met het Fioretti op inhoudelijke projecten geïntensiveerd.

2024 was ook het jaar van de invoering van de Omgevingswet en de participatievereiste die daarin is geborgd. Wat we hebben bereikt is dat de invoering goed is verlopen en initiatiefnemers de participatietaak serieus oppakken en hierover afstemmen met de gemeente.

Dienstverlenende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We leveren service op maat:

- Toegankelijk: één-loket, omni-channel, dienstverlening en serviceformules;
- Begrijpelijk: Onze informatie en communicatie is voor iedereen te interpreteren;
- Snel: Digitaal waar dat kan, persoonlijk waar dat nog nodig is.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We investeren in de onze digitale dienstverlening. We breiden de mogelijkheden van de Chat-bot (GEM) en de functionaliteiten van het Omgevingsloket verder uit.	Op de gemeentewebsite beantwoordt een chatbot vragen van inwoners. Wanneer de chatbot het antwoord niet kan formuleren, neemt een medewerker het over in een 'live-chat'. Er zijn in 2024 13 releases geweest met nieuwe antwoorden en verbeteringen voor de chatbot, waaronder antwoorden over de Omgevingswet. Daarnaast is er een proef gestart met het herkennen van taal, zodat GEM en de Live chat op termijn klanten ook in vreemde taal kunnen bedienen. De functionaliteiten van het Omgevingsloket (DSO) worden ook doorlopend ontwikkeld.	
A2	We voeren een nieuw klanttevredenheidsonderzoek uit over diverse kanalen (telefonie, e-mail, balie, website, sociale media, gemeentepagina, etc.).	De klanttevredenheid van de website wordt doorlopend gemeten. Op basis van de resultaten is de website in 2024 regelmatig verbeterd. In de tweede helft van het jaar is de klanttevredenheid op het gebied van telefonie gemeten. Uit de resultaten blijkt dat inwoners tevreden zijn over dat deel van de gemeentelijke dienstverlening. In 2025 worden alle kanalen onderzocht, de resultaten worden meegenomen in de visie op dienstverlening.	
A3	We verbeteren de begrijpelijkheid van taal/tekst door de kwaliteit ervan te meten en medewerkers te trainen op het gebruik van begrijpelijke taal conform het door drie gemeenten ondertekende Taalpact en toolkit beschikbaar te maken.	De afgelopen jaren zijn meerdere initiatieven genomen om begrijpelijk schrijven actief onder de aandacht te brengen en het belang ervan voorop te stellen. We merken dat dit onderwerp extra inzet nodig heeft onder bestaande en nieuwe collega's en we nieuwe afspraken moeten maken in de HLT-organisatie om deze kwaliteitseis beter te borgen. Het is	

		niet gelukt dit in 2024 op te pakken. In het eerste kwartaal van 2025 maken we een plan van aanpak om op dit onderwerp verdere ontwikkelstappen te maken.	
--	--	--	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: In lijn met de wetgeving optimaliseren we de digitale bereikbaarheid en toegankelijkheid door informatie actueel en openbaar toegankelijk te maken binnen de kaders van de Wet open overheid (Woo) en werkprocessen te moderniseren en digitaliseren in lijn met de eisen van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We richten een portaal in waarop Woo-documenten actief openbaar gemaakt worden.	Er is in samenwerking met een externe leverancier een portaal ingericht waarop Woo-documenten actief openbaar worden gemaakt. Alle Woo-verzoeken vanaf 1 januari 2024 worden gepubliceerd.	
B2	We richten e-diensten in voor producten en diensten die onder de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer vallen.	In 2024 zijn wij van start gegaan met de voorbereidingen voor de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Alle officiële berichten waarvoor een digitaal kanaal aangewezen moet worden zijn geïnventariseerd. De gemeente heeft al een groot aantal e-diensten ontwikkeld, wat de implementatie bevordert. De voorbereiding loopt door in 2025, dit heeft te maken met het uitstel van de wet naar 1 januari 2026.	
B3	In het kader van de digitale toegankelijkheid en doorzoekbaarheid werken we aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Dataclassificatie is daarbij een belangrijk thema.	Er is een blauwdruk gemaakt die wordt omgezet naar een functioneel ontwerp, dat als basis voor de moderne digitale werkplek dient. Er is een strategie ontwikkeld voor het opruimen van de G-schijf en huidige 'MS Teams' omgeving. Hierbij wordt een opruimtool ingezet om het menselijk handelen en de doorlooptijd van het opruimwerk zo veel mogelijk te verkleinen.	

HOE GAAN WE DIT METEN?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Balie burgerzaken: - Wachttijd balie minder dan 5 minuten - Klanten zonder afspraak geholpen - Selfservice producten binnen 7 werkdagen geleverd - Selfservice producten binnen 10 minuten afgehandeld	2024	90% Max 5% Min 90% Min 90%	90% Max 5% Min 90% Min 90%
Telefonie: - Oproepen op het centrale nummer wordt opgenomen - Terugbelnotities worden adequaat afgehandeld - Percentage oproepen dat via het centrale nummer direct wordt afgehandeld	2024	Min 90% Min 70% < 2 werkd Min 50%	Min 90% Min 70% <2 werkd Min 50%
Post/mail: Vragen via contactformulier beantwoord binnen 6 weken.		Min 90%	Min 90%
Website: Live chats worden direct beantwoord		Min 90%	Min 90%
Voldoen aan norm digitale toegankelijkheid		Status B	Status B
Gaan voldoen aan de opdracht en kaders van de Wet Open Overheid: alle categorieën informatie van de gemeente actueel, openbaar en toegankelijk kunnen ontsluiten.	wordt nog uitgevoerd		

De resultaten van een aantal bovenstaande kpi's worden jaarlijks gemeten, de resultaten zijn hieronder terug te zien, de resultaten zijn voor de HLT gemeenten gezamenlijk, tenzij specifiek benoemd.

Percentages	KPI	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baliebezoek Burgerzaken Lisse (aantallen)		8.736	7.335	9.574	9.219	7.465	12.018
% binnen 5 minuten geholpen aan de balie	90	89	80	92	93	91	92

Beantwoorde telefoongesprekken		53.220	54.373	51.467	46.354*	40.155	40.517
% opgenomen telefoongesprekken	90	98	95	95	91	95	96
% terugbellen binnen 2 werkdagen HLT- organisatie	80	57	63	62	56	56	49
Facebookberichten			11.677	9.620	4.091	2.771	2.341
Twitterberichten			658	306	115	99	18
Chatbot						4.239	4.509

Ontvangen Chats			8.600	8.433	1.509*	1.188*	1.251*
-----------------	--	--	-------	-------	--------	--------	---------------

*Beantwoorde tel. gesprekken: door veel technische problemen zijn er in 2022 ruim 2000 meer gesprekken geannuleerd door bellers zelf, dan voorgaande jaren.

*Chats: er heeft een wijziging in monitoren plaatsgevonden (met terugwerkende kracht tot en met 2022). Hierdoor bestaat chats uit conversaties. Dit zijn gesprekken die bestaan uit meerdere reacties. De reacties worden niet meer opgenomen enkel het aantal conversaties (Uniform aan de Chatbot).

Effectindicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Tevredenheid inwoners over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.86 (2022)	7.0	7.5
Tevredenheid ondernemers over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.5 (2022)	6.7	7.2
Tevredenheid inwoners over communicatie en voorlichting (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.64 (2022)	7.0	7.5

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	VNG VDP Kenniskring serviceformules Stichting Lezen en Schrijven Taalhuis van de bibliotheek Bollenstreek Holland-Rijnland

Samenwerkende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van de grip op verbonden partijen en beheersing van de uitgaven aan verbonden partijen.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Aanpassing van de verschillende gemeenschappelijke regelingen aan de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen.	Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Het doel daarvan is om de democratische legitimatie en de kaderstellende en controlerende rol van de raad met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Verschillende gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt hebben de hiervoor benodigde wijziging	

		doorgevoerd of zitten in het proces van vaststelling. De gemeenschappelijke regeling HLTsamen is gewijzigd en vastgesteld.	✓
A2	In samenwerking met raden en partners in gemeenschappelijke regelingen (per regeling) de afweging maken of de instelling van een intergemeentelijke raadscommissie al dan niet wenselijk is.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in 2024 van start is gegaan.	●
A3	Vereenvoudiging en actualiseren van de Nota Verbonden Partijen.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in 2024 van start is gegaan.	●
A4	In samenspraak tussen college en raad per verbonden partij afwegingskader herdefiniëren en actualiseren.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in 2024 van start is gegaan.	●
A5	Verdere professionalisering van het accounthouderschap op verbonden partijen.	Dit is onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in 2024 van start is gegaan.	●
A6	De gemeenteraad en het college zetten in op het versterken van het bestuurlijk opdrachtgeverschap richting gemeenschappelijke regelingen die taken voor ons uitvoeren. De aandacht gaat naar taken, efficiëntie in de uitvoering en de kosten daarvan, waaronder de kosten voor externe inhuur en onderzoek. Daarbij ligt een rol voor het college om dit in te brengen in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen. Er ligt ook een rol voor de expertteams en de gemeenteraad om deze onderwerpen mee te nemen in gesprekken met andere raden.	Er vinden in regionaal verband gesprekken plaats op bestuurlijk niveau, onder andere over de efficiency in de uitvoering en over de kosten van gemeenschappelijke regelingen. Dit is tevens onderdeel van de opdracht Verbonden Partijen die in 2024 van start is gegaan.	●
A7	De gemeenteraad en het college volgen doorlopend de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland en kijken kritisch naar kwaliteit, financiën en efficiëntie. Daarover vindt verdieping plaats door middel van inzet van een expertteam.	We volgen de uitgaven van de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland kritisch. Binnen een gemeenschappelijke regeling moeten we het als regionale partners wel met elkaar eens zijn over de vervolgkoers.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze gezamenlijke ambitie is verwoord in de "Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek". Daarbij is gekozen voor de focus op zes topprioriteiten binnen een overleg structuur die bestaat uit 'gekleurde bollen':

1. actualisatie Greenport (en gezamenlijke keuzes hernieuwbare energiebronnen);
2. ontwikkelen van een regiobrand;
3. Verbinden kennisintensieve sectoren (deze drie topprioriteiten vormen de economische agenda Duin- en Bollenstreek),
4. realisatie van de woningbouwopgave,
5. maatregelenpakket 'ontsluiting Noordelijke Bollenstreek',
6. corridorstudie mobiliteit/ruimte Leiden-Katwijk-Noordwijk. In het kader van de uitvoering van dit programma is er een intergemeentelijk programmteam ingesteld.

De vijf samenwerkende gemeenten in de Duin en Bollenstreek hebben rondom de implementatie van de uitvoeringsagenda de krachten gebundeld en een gezamenlijk kernteam gevormd. Dit is samengesteld uit een programmamanager, een programmasecretaris, een projectondersteuner en een communicatieadviseur, onder leiding van een extern ingehuurde kwartiermaker.

Het kernteam voorziet incidentele kosten die gemaakt zullen worden rondom het organiseren van collegeconferenties, radenbijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, en het ontwikkelen van interne en externe communicatie- en rapportagemiddelen. Hierover wordt u later geïnformeerd via een apart raadsbesluit.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke DBS en Haarlemmermeer, waarin negen partijen dit jaar toewerken naar een startnotitie.	In april 2024 besloot het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland het project op te nemen in de Regionale Investeringsagenda (RIA). Het project bestaat uit drie deelprojecten waarvoor de volgende stappen zijn gezet: Juli 2024: Prov. ZH start initiatieffase project Verbinding N208-A44. Sep 2024: Colleges Hillegom en Noordwijk stellen bestuursopdracht vast over verbinding N206-N207, met aftakking station Hillegom. Nov 2024: Besluit Regionale mobiliteitsteam over plan van aanpak fietsmaatregelen MNDBSH. Zie ook programma 2: Leefomgeving - verkeer en vervoer.	
B2	'Corridorstudie Zuidelijke Duin- en Bollenstreek', waarin het realiseren van een Zuidelijke ontsluiting wordt onderzocht.	In 2024 is een bestuurlijke stuurgroep opgericht. In april 2024 besloot het AB van Holland Rijnland het project op te nemen in de regionale	

		Investeringsagenda (RIA). In december 2024 is het Plan van Aanpak van de Corridorstudie Ruimte en Mobiliteit in de Zuidelijke DBS vastgesteld door het dagelijks bestuur van Holland Rijnland. Zie ook programma 2 leefomgeving - openbare ruimte	
B3	Via de bestuurlijke tafel sturing en richting aan topprioriteit 'Hernieuwbare energiebronnen'.	Collectieve warmtevoorziening wordt vanuit de RES Holland Rijnland gezamenlijk uitgewerkt. Een bestuursopdracht op DBS-niveau is daarom niet meer aan de orde. Wel informeren de DBS-gemeenten elkaar over de voortgang op de bestuurlijke tafel. Zie ook programma 2 leefomgeving - openbare ruimte en duurzaamheid	✓
B4	Uitvoering van het gebiedsprogramma 'B(I)oeiende Bollenstreek'.	In mei 2024 is de evaluatie van het gebiedsprogramma opgeleverd aan de raden. We zijn bestuurlijk in overleg over het vervolg.	✓
B5	De greenportregio's Aalsmeer, Boskoop en Duin- en Bollenstreek werken samen aan een Regio Deal. In de Regio Deal wordt met een coalitie van Rijksoverheid, ondernemers, onderwijsinstellingen en inwoners gewerkt aan het realiseren van een weerbare en vitale regio, met een toekomstbestendige arbeidsmarkt en een duurzaam en circulair sierteeltcluster. De governance en uitvoeringskosten die de projecten van uit de regiodeal met zich meebrengen worden voor 50% gedekt vanuit het Rijk en voor 50% vanuit de publiek/private coalitie uit de regio. De definitieve financiële kaders van de regiodeal zijn nog niet bekend gemaakt door het Rijk. De inschatting is dat dit €250.000 per jaar vraagt vanuit de DBS-gemeenten vanaf 2024. De regiodeal aanvraag wordt 15 november ingediend bij het Rijk.	Een nieuwe aanvraag Regio Deal is op 31 oktober 2024 ingediend bij het ministerie van VRO. De ministerraad heeft in februari 2025 de aanvraag (ten dele) geselecteerd voor verdere uitwerking. Hiervoor is een bedrag van maximaal 10 miljoen euro vanuit het Rijk gereserveerd. We zijn bestuurlijk in overleg over het vervolg.	✓

B6	Herijking ISG binnen het Programma Duurzame Greenport.	De herijking ISG wordt in samenhang met het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport opgepakt. In opdracht van de Duin- en Bollenstreek gemeenten hebben de bureaus KuiperCompagnons en Necker verschillende participatierondes doorlopen met onze colleges, gemeenteraden, inwoners en stakeholders. De eerste ronde vond plaats in mei en juni 2024. Daarbij zijn meningen en gevoelens over te maken keuzes in het landelijk gebied opgehaald. De bevindingen zijn in een tweede participatieronde (sept/okt) met dezelfde partijen besproken. Samen is verkend welk model bestuurlijk en maatschappelijk gedragen wordt als toekomstperspectief voor de ruimtelijke en programmatische ontwikkelingen in het landelijk gebied. De opbrengst van de participatiebijeenkomsten wordt verwerkt in een synergiemodel dat de basis is voor het Ontwerp Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport Duin- en Bollenstreek.	
B7	Ontwikkelen en inpassen van de doelen van het Programma Duurzame Greenport in het Programma Landelijk Gebied van de provincie (ZH-PLG). Hierin wordt gebiedsgericht gewerkt aan opgaven rondom natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik. (Het Programma Duurzame Greenport en het ZH-PLG worden zoveel mogelijk is elkaars verlengde opgesteld.)	In 2024 is geïnvesteerd in het ambtelijk en bestuurlijk contact met de provincie Zuid-Holland in het kader van het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport. Zie ook B6. Op 3 december is tijdens een bezoek van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aan de DBS afgesproken de processen beter op elkaar af te stemmen en te verbinden waar mogelijk. De provincie is ambtelijk en bestuurlijk aangehaakt bij de stuurgroep Programma Duurzame Greenport / Landelijk gebied van de DBS.	
B8	We werken de drie topprioriteiten zoals opgenomen in het Advies Uitvoeringsprogramma en Organisatie Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) 2023-2026 uit in de	Op 1 september 2024 is een nieuwe programmadirecteur begonnen bij de EBDB. In afstemming met de gemeenten is een Uitvoeringsprogramma EBDB	

	Uitvoeringsagenda DBS. (Ontwikkelen van een 'regiobrand', duurzame Greenport en verbinden van kennisintensieve sectoren.)	opgesteld. Hierin staan concrete projecten die de topprioriteiten ondersteunen. De opdracht is in gang gezet om de Greenport DBS en de EBDB te integreren.	
B9	Op de bestuurlijke tafel 'Rood' wordt in relatie tot Holland Rijnland afgestemd over wonen en werken. Onder meer op woonuitdagingen rondom specifieke doelgroepen. Het verbinden van kennisintensieve sectoren met andere sectoren in de regio wordt in samenwerking met de EBDB vormgegeven. De EBDB heeft in de aanbesteding de opdracht heeft gekregen deze topprioriteit tot uitvoering te brengen.	De regionale commissie Wonen van Holland Rijnland is in 2024 bestuurlijk voorbesproken in het BO Rood om afstemming te vinden op Duin- en Bollenstreekniveau. Zie ook B8.	
B10	De vijf samenwerkende gemeenten in de Duin en Bollenstreek hebben rondom de implementatie van de uitvoeringsagenda de krachten gebundeld en een gezamenlijk kernteam gevormd samengesteld uit een programmamanager, programmasecretaris, projectondersteuner en een communicatieadviseur onder leiding van een extern ingehuurd kwartiermaker. Het kernteam voorziet incidentele kosten die gemaakt zullen worden rondom het organiseren van collegeconferenties, radenbijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, en het ontwikkelen van interne en externe communicatie- en rapportagemiddelen. Verder worden de kosten van de kwartiermaker toegerekend aan de laten van het kernteam.	In 2024 is een programmadirecteur aangesteld als ambtelijk opdrachtgever van het samenwerkingsprogramma DBS, ondersteund door genoemd kernteam. Naast de sturing op de projecten heeft het kernteam in 2024 onder meer: - de DBS overlegstructuur verder vormgegeven; - de RegioDeal-aanvraag mede opgeleverd; - de samenwerking in de triple helix aangejaagd; - een bezoek van de gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland aan de Duin- en Bollenstreek georganiseerd; - radenbijeenkomsten georganiseerd en met de griffiers onderzocht hoe de raden beter in positie te brengen.	

Indicatoren

- De verschillende gemeenschappelijke regelingen zijn tijdig geactualiseerd.
- Voordat zienswijzen op de kadernota's van verbonden partijen begroting 2027 moeten worden gegeven is het afwegingskader van de verbonden partijen ISD, Provalu, Holland Rijnland en HLTsamen vastgelegd.

HOE GAAN WE DIT METEN?

<i>Prestatie indicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2024</i>	<i>Streefwaarde 2027</i>
In het huidige meetinstrumentarium bestaat voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie indicatoren te definiëren en te meten.			

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Holland Rijnland Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Werkvoorzieningschap Kust-, Duin en Bollenstreek /Provalu Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden (RDOG) Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) Regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Vuilvervoerbedrijf Duin en Bollenstreek (VAB) Samenwerking Belastingen Bollenstreek Serviceorgansatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V.

Rechtmatige overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De informatie(bronnen) voldoet aan de wet- en regelgeving.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We stellen een beleidsplan privacy- en informatieveiligheid vast, tactisch plan voor inrichten processen en systemen.	In 2024 is er een strategisch beleid privacy en informatieveiligheid opgeleverd en vastgesteld. In het najaar 2024 is ook een tactisch beleidsstuk privacy en informatieveiligheid vastgesteld.	✓
A2	De kwaliteit van de BRP verbeteren door o.a. door meer focus op adreskwaliteit en het houden van huisbezoeken.	In 2024 is gestart met de signalen die binnenkomen via de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) met de daarbij behorende huisbezoeken. Per 1 oktober 2024 is er 55 uur toegekend aan de formatie Burgerzaken omdat de controle op de adresgegevens in de BRP een continu proces is.	●
A3	Inzageverzoeken rondom privacy worden tijdig en adequaat afgehandeld.	Er zijn in 2024 zes inzageverzoeken ontvangen. Alle verzoeken zijn tijdig en adequaat afgehandeld. *	✓

*Totaal aantal verzoeken heeft betrekking op HLT, Hillegom, Lisse en Teylingen.

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het college van burgemeester en wethouders beschikt over voldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie zodat de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en opgenomen kan worden in de jaarstukken.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We stellen een Plan van aanpak Rechtmatigheid op met acties om de beheershandelingen van het college rechtmatig te kunnen laten plaatsvinden en om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. We keuren het Plan van aanpak goed en passen het in de organisatie toe.	Aan de hand van het plan van aanpak 2024 is ingezet op het verbeteren van de rechtmatigheidsverantwoording op teamniveau. We voeren hierover gesprekken en verbeteren hiermee de kennis en bewustwording.	✓
B2	We toetsen uitgaven op staatssteun en leggen hierover verantwoording af.	Er is in 2024 bij de uitvraag voor de rechtmatigheidsverantwoording tegelijkertijd geïnventariseerd of er sprake was van staatssteun 2024. Hierop zijn geen reacties geweest, dus er hoefde dit jaar geen opgave te worden gedaan.	✓
B3	Samenhangend met rechtmatigheid: We bevorderen het risicobewust handelen en stellen de kadernota Risicomanagement vast.	Voor wat betreft het risicobewust handelen hebben we een risicospel ontwikkeld en de eerste sessies met de teams hebben plaatsgevonden. De kadernota risicomanagement wordt in 2025 opgesteld.	●
B4	We voeren doelmatig- & doeltreffendheidsonderzoeken (213a Gemeentewet) uit.	In het vierde kwartaal is gestart met de voorbereiding van het onderzoek afhandelen klantvragen. Hierover is in januari 2025 een raadsbrief verzonden.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het versterken van financiële sturing en beheersing.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Het doel van het programma versterken financiële sturing en beheersing wordt gerealiseerd doordat de financiële functie wordt versterkt.	Met het oog op beschikbare capaciteit hebben we in het programma prioriteit gegeven aan de actualisatie van de regeling budgetbeheer, de inrichting van de managementcyclus en de inrichting van de managementinformatie personele kosten.	●

C2	Doorontwikkeling van de bestuurlijke P&C cyclus en producten. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen leden van de drie auditcommissies, portefeuillehouders financiën, de griffies en het ambtelijk apparaat. In 2024 staat de verbetering van programma 2 en 3 op de planning.	In 2024 is voor het schrijven van de begroting 2025 een nieuwe kapstok voorgesteld voor programma 2 en 3. Er worden voor deze programma's verplichte BBV-indicatoren benut met cijfers inzake fixi-meldingen. De teksten voor programma 1 zijn meer SMART gemaakt. De koppeling met financiën en data loopt achter op schema.	
----	--	---	---

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We zorgen voor het rechtmatig en ordentelijk verloop van het verkiezingsproces.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	De Europese Verkiezingen worden georganiseerd. Op de verkiezingsdagen worden medewerkers vrijgesteld van werk om zich hiervoor in te zetten.	De Europese verkiezingen zijn goed verlopen. De medewerkers waren op de verkiezingsdagen vrijgesteld voor het verrichten van werkzaamheden.	

HOE GAAN WE DAT METEN?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Doel 1			
Nader te bepalen			
Doel 2			
Het college heeft de rechtmatigheids-afwijkingen opgenomen in de verantwoording in de jaarstukken 2024.	Ja	Ja	Ja
Aantal datalek meldingen.*	33**	8	8
Aantal datalek meldingen aan AP gemeld.	3	1	1
Doel 3			
Aantal programma's dat is verbeterd in de programmabegrotingen van de gemeenten.	1	2	2
Doel 4			
Het percentage rollen dat ingevuld moet worden voor het goed kunnen organiseren van de verkiezingen.	100%	100%	100%

* Totaal aantal meldingen heeft betrekking op HLT, Hillegom, Lisse en Teylingen.

** Deze toename wordt veroorzaakt o.a. door het grotere bewustzijn omtrent privacy en informatieveiligheid en de snelle technologische ontwikkelingen.

Effectindicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Doel 1			
We voldoen aan de ENSIA norm.	Volwassenheids-niveau 2	Volwassenheids-niveau 2,2	Volwassenheids-niveau 3

Doel 2			
We voldoen aan het ambitieniveau voor de AVG	Volwassenheidsniveau 2 – Nog niet beschikbaar, in afwachting van borgingsproduct	Volwassenheidsniveau 2,2	Volwassenheidsniveau 3
Doel 3			
Het college krijgt een goedkeurende controleverklaring bij de rechtmatigheidsverantwoording.	Nog niet beschikbaar	Ja	Ja
Doel 4			
Het aantal gegronde bezwaren die zijn ingediend ten aanzien van de verkiezingsuitslag	0	0	0

Participerende overheid

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Raad, bestuurders en medewerkers zijn omgevingsbewust en staan 'vanuit de bedoeling' in contact met de samenleving (werkend vanuit de ambitie publieke waarde toe te voegen).

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Bij het betrekken van de samenleving bij beleidsontwikkelingen en projecten zetten we methoden in om het stille midden te bereiken. Denk daarbij aan zandloperpeilingen en eventueel een burgerberaad. Maar ook het actief betrekken van de doelgroepen waarvoor beleid en projecten juist bedoeld zijn.	We gebruiken verschillende methodieken om het sentiment in de samenleving te peilen. We volgen hierbij het beleidskader participatie.	●
A2	Uitvoeren en begeleiden van 6 pilot trajecten participatie vanuit de plustaak voor Lisse.	In de bestuursopdracht zijn vier taken geformuleerd: experimenteren met nieuwe vormen van participatie, extra inzet op moeilijk toegankelijke doelgroepen, handelingsperspectief voor de raad en monitoren en evalueren van participatietrajecten om te leren en ontwikkelen.	●
A3	Met de raadsparticipatiewerkgroep wordt actief geleerd en gedeeld hoe de verschillende participatieprocessen verlopen.	De lopende trajecten worden steeds besproken in de werkgroep, waarbij de rol van de raad in participatietrajecten centraal staat.	●
A4	De burgemeester bereidt in samenspraak met de raads werkgroep Participatie een participatieverordening	Het beleidskader Participatie is vastgesteld en wordt gebruikt door de organisatie. Bij projecten van	●

	voor en legt deze ter besluitvorming voor aan de raad. Deze wordt in het laatste kwartaal 2023 voorgelegd aan de raad. Daarnaast onderzoekt de burgemeester wat er nog meer nodig is om participatie vorm te geven.	initiatiefnemers verstrekken wij het kader als handleiding om te komen tot de juiste vorm van participatie, passend bij het initiatief. Met de bestuursopdracht plustaak Lisse (zie A2) zijn extra taken geborgd om participatie te doorleven, te borgen en te ontwikkelen.	
--	---	---	--

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Men integrale aanpak van grote maatschappelijke vraagstukken, waarbij we oplossingen zoeken in samenwerking met relevante maatschappelijke partners.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Raad en college vullen de rollen in en voeren de taken uit conform het nieuwe kader voor participatie en met gebruik van beschikbare participatie instrumenten. In de raads werkgroep worden ervaringen gedeeld en zo nodig kaders en instrumenten bijgesteld.	Dit is een continu doorlopende situatie.	

HOE GAAN WE DAT METEN?

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
In het huidige meetinstrumentarium bestaat voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie indicatoren te definiëren en te meten. Het aantal participatietrajecten is moeilijk voorspelbaar.			

Effectindicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Doel 2			
Betrokken mensen uit de samenleving waarderen het participatieproces met minimaal een 7		7	7

Verbonden partijen

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 359	€ 338	€ 364	€ 378	*
Overhead	% van de totale lasten	13,0%	10,1%	11,4%	9,1%	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan (vacature). Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend op een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar berekend door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een opdrachtgever die bij de organisatie in dienst is i) door een private organisatie met winstoogmerk ii) die tegen betaling personele capaciteit en deskundigheid inzet, iii) zonder arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de ingezette personen.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van onder meer personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel- en automatiseringskosten voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Kaderstellende stukken

Regionale samenwerking

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Dienstverlening

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Participatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Communicatie

- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Verbonden partijen

- Plan van aanpak Werkorganisatie Hillegom, Lisse, Teylingen: HLT Samen (2015)
- Bedrijfsplan HLT Samen Sterker! (2016)
- Kadernota 2020-2023
- Startnotitie 'Klimmen zonder te vallen' (2017)
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen!'

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	843	847	1.148	1.148
Beheer overige gebouwen en gronden	430	169	436	423

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	2.180	2.138	2.069	2.530
---------	-------	-------	-------	-------

Totaal lasten	3.453	3.154	3.653	4.101
----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	-264	-277	-417	-500
Beheer overige gebouwen en gronden	-361	-170	-367	-263

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	-53	-69	-69	-72
---------	-----	-----	-----	-----

Totaal baten	-678	-516	-853	-835
---------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Saldo voor resultaatbestemming	2.777	2.638	2.801	3.266
---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	1.073	0	80	198
Onttrekkingen reserves	-1.132	-10.000	-10.015	-10.073
Totaal reserves	-60	-10.000	-9.935	-9.874

Saldo na resultaatbestemming	2.717	-7.362	-7.134	-6.608
-------------------------------------	--------------	---------------	---------------	---------------

Algemene uitkering	Begroting 24	Tussenrapportage (sept+dec23)	Mei-circulaire 24	September-circulaire 24	December-circulaire 24	Rekening 24
Maatstaven	32.389.637	33.221.058	33.347.954	33.043.783	33.182.973	33.051.000
Uitkeringsfactor	1,395	1,399	1,414	1,420	1,420	1,420
	45.183.543	46.476.261	47.154.007	46.922.172	47.119.821	46.932.420
Kortingen OZB	-5.381.703	-5.381.703	-5.431.708	-5.431.708	-5.461.640	-5.461.640
Suppletie-uitkering Lage inkomens						187.401
Algemene uitkering totaal	39.801.840	41.094.558	41.722.298	41.490.463	41.658.181	41.658.181
Decentralisatie uitkeringen						
Dec.prov.taken vergunningverl toez en handhaving	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267
Voorschoolse vz peuters	32.335	32.335	32.273	32.273	32.273	32.273
Armoedebestrijding kinderen	67.984	67.984	67.984	67.984	67.984	67.984
Impulsgelden Weerbaar Bestuur		7.062	7.062	7.062	7.062	7.062
Versterking omgevingsveiligheidsd.	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Einde lening inburgeringsplicht			1.449	3.738	3.738	3.738
Extra capaciteit BOA's	32.617	32.617	32.617	32.617	32.617	32.617
Invoeringskosten Omgevingswet (DU)			96.085	96.085	96.085	96.085
Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	13.410	13.410	13.410	13.410	13.410	13.410
Antidiscriminatie voorzieningen (DU)			3.283	3.283	3.283	3.283
Landelijke aanpak Adreskwaliteit (LAA) (DU)				2.909	2.909	2.909
Wet betaalbare huur (DU)				24.235	26.466	26.466
Alleenverdienersproblematiek				12.280	12.280	12.280
Register externe veiligheidsrisico					10.000	10.000
Spreadingswet					32.338	32.338
Vangnetregeling energietoelage					25.608	25.608
Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)					66.423	66.423
Integratie uitkering						
Decentralisatie Participatiewet	1.661.214	1.683.680	1.850.761	1.850.761	1.850.761	1.850.761
Totaal uitkeringen	1.834.827	1.864.355	2.132.191	2.173.904	2.310.504	2.310.504
Totaal Algemene uitkering 2023	41.636.667	42.958.913	43.854.489	43.664.367	43.968.685	43.968.685
Verschil met vorig rekenmoment		1.322.245	895.577	-190.122	304.318	0

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen Besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In Algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de Begroting 2024 is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2023. De circulaire hebben de effecten van het beleid en de financiële ontwikkelingen van het Rijk weergegeven.

In 2024 zijn er verrekeningen ontvangen over de jaren 2022 (€ 59.375,57) en 2023 (-/- € 75.711,29) totaal € 16.335,72. De verrekeningen ontstaan voornamelijk door het vaststellen van de WOZ-waarden van de betreffende jaren.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander en de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) naar rato van de relatieve grootte van Lisse over het bedrijfsresultaat van 2023 (dividenduitkeringen zijn ontvangen in 2024).

Bedragen x € 1.000			
Dividenden	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
Alliander	324	400	686
Bank Nederlandse Gemeenten	47	42	39
Meerlanden	7	89	0
Totaal dividenden	378	530	725

Saldo financieringsfunctie

De notitie Rente van de Commissie BBV geeft aan dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). Lisse rekent geen bespaarde rente toe aan investeringen. Lisse hanteert een omslagpercentage van 1,5% - berekend volgens de omslagrentemethode - voor de toerekening van rente aan investeringen die via kapitaallasten ten laste van de taakvelden komt. Het renteresultaat in Lisse bedraagt -/- € 78.000.

Renteschema (bedragen x € 1.000)

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	1.631
b. De externe rentebaten	-/-	€	108
Totaal door te rekenen externe rente		€	1.523
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	-
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	€	31
		-/-	€ 31
Saldo door te rekenen externe rente		€	1.492
d1. Rente over eigen vermogen		€	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		€	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente		€	1492
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€	-1.409
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		€	2.901

Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€ 94.262
Rentepercentage aan taakvelden toe te rekenen rente	1,58%
Toegepast omslagpercentage	1,5%
Verschil (beneden 0,5%)	-0,08%
Afwijking in bedrag	€ -78,43

Overhead

Onder overheadkosten verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen in de begrotingsprogramma's op een effectieve en efficiënte manier te realiseren. Volgens het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten sinds 2017 verplicht om een apart overzicht van de kosten van de overhead op te nemen in het programmaplan. Hierdoor gaan gemeenten op dezelfde manier om met kostentoerekening, waardoor producten en/of diensten beter vergelijkbaar is tussen de gemeenten.

In 2024 bedraagt de totale overhead € 8.859.706. Dit is 10,1% van de werkelijk gerealiseerde lasten van € 97.468.064.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000				
Overhead	Realisatie	Begroting	Gewijzigde Begroting	Realisatie
Deel	2023	2024	2024	2024
Bijdrage HLTsamen (overhead deel)	7.155	7.870	8.162	8.187
Huisvesting (gemeentehuis)	488	348	507	399
Overige overhead (zoals bijdrage VNG)	253	305	305	273
Totaal Overhead	7.896	8.523	8.272	8.860
Percentage overhead	10,1%	9,8%	10,7%	9,1%

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen zijn wettelijk verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn in principe vennootschapsbelastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. De gemeente Lisse heeft geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten.

Onvoorzien

In 2024 is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Algemene middelen				
Overhead	7.909	8.523	8.974	8.709
Treasury	-180	107	213	294
Overige baten en lasten	62	44	44	26
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	11	0
Belastingen overig	569	297	302	452
Totaal lasten	8.360	8.971	9.544	9.481
Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening

	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Thema Algemene middelen				
Overhead	-13	0	0	-1
Treasury	-758	-658	-769	-1.005
Overige baten en lasten	-30	0	0	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-40.915	-41.759	-44.045	-43.952
Belastingen overig	-228	-128	-128	-168
OZB niet-woningen	-2.753	-2.953	-2.969	-2.977
OZB woningen	-4.139	-4.517	-4.596	-4.593
Totaal baten	-48.836	-50.015	-52.507	-52.696
Saldo voor resultaatbestemming	-40.476	-41.044	-42.962	-43.215
Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Toevoegingen reserves	0	0	40	40
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	40	40
Saldo na resultaatbestemming	-40.476	-41.044	-42.922	-43.175

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn te verdelen in belasting en rechten. In de paragraaf Lokale heffingen wordt aangegeven wat daadwerkelijk aan opbrengsten van belastingen en rechten is ontvangen. De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. De Gemeente Lisse maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheid om forensenbelasting te heffen.

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerende zaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelastingen (RZB), toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Lisse worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges en het marktgeld als rechten geheven.

Overzicht lokale heffingen

Bedragen x € 1.000				
Lokale heffingen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Belastingen				
Onroerende zaakbelasting	6.891	7.470	7.565	7.571
Roerende zaakbelasting	3	3	3	4
Toeristenbelasting	137	125	125	118
Hondenbelasting	118	115	115	126
Precariobelasting	66	10	10	16
Totaal niet-bestedingsgebonden	7.214	7.723	7.818	7.834
Leges en Rechten				
Secretarieleges	296	311	451	531
Leges bouwvergunningen	913	443	1.350	1.095
Marktgelden	12	13	13	9
Afvalstoffenheffing	4.046	4.888	4.888	4.823
Rioolrechten	2.238	2.010	2.010	1.996
Totaal gebonden aan bestedingen	7.243	7.665	8.712	8.453
Totaal	14.457	15.388	16.530	16.287

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven zijn bij de vaststelling aangepast aan de gemiddelde daling of stijging van de WOZ-waarde. De hertaxatie van alle WOZ-objecten vindt jaarlijks plaats. Voor 2024 geldt de waarde van de objecten op basis van het prijspeil van 1 januari 2023. De opbrengsten zijn in 2024 verhoogd met het inflatiepercentage van 9%. De opbrengsten zijn vrijwel overeenkomstig de bijgestelde ramingen. De stijgende trend van de waarde van de woningen zet zich door.

Roerende zaakbelasting (RZB)

Deze belasting wordt geheven op roerende woon- en bedrijfsruimte. Woonboten worden in de heffing betrokken, de waarde van de objecten is de heffingsgrondslag. De tarieven en voorwaarden zijn gelijk aan die van de Onroerende zaakbelastingen.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van personen die verblijf houden binnen de gemeente en die niet als ingezetene staan ingeschreven in de Basisregistratie personen. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf (hotelhouder of campinghouder) wordt als belastingplichtige aangewezen. De tarieven toeristenbelasting zijn verhoogd met 9% inflatie.

Hondenbelasting

Voor het hebben van een hond wordt een belasting geheven. De tarieven voor het hebben van een hond zijn verhoogd met het inflatiecijfer van 9%.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van de openbare grond. De precario tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer van 9%.

Leges en rechten

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid van leges en rechten mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

- a. De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld. De overhead, de kosten voor Leidinggevend Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
- b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW-compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
- c. Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het taakveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
- d. Het is geoorloofd om het bedrag aan gegeven kwijtscheldingen te compenseren in het tarief van de rechten waar dit mogelijk is.

Leges

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 9%, tariefaanpassing vindt slechts plaats voor zover daarmee de kostendekkendheid van de tarieven niet wordt overschreden. De tarieven voor rijbewijzen en identiteitsbewijzen zijn aangepast aan de wettelijke toegestane prijzen.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Leges en rechten					
	Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
1	Kosten Burgerzaken	843	847	1.148	1.148
2	Kosten Wonen en Bouwen	940	1.114	1.449	1.206
	Baten Wonen en Bouwen	0	0	-94	-396
	Netto kosten	1.783	1.961	2.503	1.958
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	259	226	292	265
b.	BTW	0	371	502	436
	Totale kosten	2.042	2.558	3.297	2.659
	Opbrengsten Leges	296	311	451	531
	Opbrengsten Omgevingsvergunningen	651	443	1.350	1.095
	Totale opbrengsten	947	754	1.801	1.626
Kostendekkendheidspercentage		46%	29%	55%	61%

Er zijn geen bijzonderheden. De opbrengsten voor een vijftal grotere bouwprojecten waren in totaal zo'n € 862.000. Het dekkingspercentage geeft daarom een vertekend beeld.

Marktgelden

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de marktgelden verhoogd met 9%.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Markt					
Onder-deel	Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Markt	Kosten Markt	46	34	35	35
	Baten Markt	0	0	0	0
	Toe te rekenen kosten	46	34	35	35
a.	Overhead	6	4	4	4
b.	BTW	10	7	7	7
	Totale kosten	61	46	46	46
	Opbrengsten Leges	12	13	13	9
	Totale opbrengsten	12	13	13	9
Kostendekkendheidspercentage		20%	28%	28%	19%

De kosten en lasten zijn verantwoord in het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, er zijn geen bijzonderheden.

Afvalstoffenheffingen

Het overzicht van de kostendekkendheid van het taakveld Afval. De opbrengst van de afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Afval					
Taakveld	Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Afval	Kosten Taakveld Afval	3.019	3.572	3.649	3.658
	Baten Taakveld Afval	327	268	268	430
	Netto kosten	2.692	3.304	3.382	3.228
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	336	428	437	411
b.	BTW	676	822	837	807
c.	Afvoeren veegafval	202	200	200	219
d.	Kwijtschelding	140	140	165	158
	Totale kosten	4.046	4.894	5.021	4.823
	Opbrengsten heffingen	4.046	4.888	4.888	4.823
Kostendekkendheidspercentage		100%	100%	97%	100%

Er zijn geen bijzonderheden.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

(Bedragen x € 1.000)					
Berekening kostendekkendheid Riolering					
Taakveld	Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Riolering	Kosten Taakveld Riolering	1.517	1.192	1.223	1.269
	Baten Taakveld Riolering	0	0	0	0
	Netto kosten	1.517	1.192	1.223	1.269
	Toe te rekenen kosten				
a.	Overhead	170	137	141	142
b.	BTW	273	395	307	300
c.	Afvoeren veegafval	202	200	200	219
d.	Kwijtschelding	77	86	86	66
	Totale kosten	2.240	2.010	1.957	1.996
	Opbrengsten heffingen	2.238	2.010	2.010	1.996
Kostendekkendheidspercentage		100%	100%	103%	100%

De dotatie aan de voorziening is bijna € 160.000, hiermee is het kostendekkendheidspercentage op 100% uitgekomen.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, is (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en is met het vaststellen van de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding is verleend voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Vooral met name bij de kwijtschelding op de afvalstoffenheffing zien we een forse stijging.

Toegekende kwijtscheldingen lokale heffingen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Kwijtscheldingen rioolheffing	€ 77.082	€ 86.000	€ 86.000	€ 65.644
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	€ 139.901	€ 140.000	€ 165.000	€ 158.185
Kwijtscheldingen OZB				
Totaal kwijtscheldingen	€ 202.833	€ 226.000	€ 251.000	€ 223.829

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden. In onderstaand overzicht staan de woonlasten van Lisse en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar.

Woonlasten 2024 (bron: Coelo)						
Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Afvalstof-fenheffing	Riool-heffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Haarlemmermeer	0,0723%	0,5903%	€ 445	€ 156	€ 601	€ 993
Teylingen	0,0851%	0,3969%	€ 437	€ 177	€ 614	€ 1.051
Katwijk	0,1080%	0,7063%	€ 372	€ 164	€ 536	€ 1.080
Hillegom	0,0921%	0,3633%	€ 430	€ 235	€ 665	€ 1.102
Noordwijk	0,0853%	0,3584%	€ 449	€ 201	€ 650	€ 1.148
Lisse	0,1055%	0,5072%	€ 513	€ 178	€ 691	€ 1.193
Leiden	0,1131%	1,1677%	€ 476	€ 254	€ 730	€ 1.324
Heemstede	0,0793%	0,5289%	€ 409	€ 276	€ 685	€ 1.334
Oegstgeest	0,1267%	0,7066%	€ 447	€ 237	€ 684	€ 1.502
Bloemendaal	0,1078%	0,6361%	€ 522	€ 288	€ 810	€ 1.988

Verplichte tabel kengetallen Woonlasten

Lokale heffingen		Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	458	502	502
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	201	178	178
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	433	513	513
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.092	1.193	1.193
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	904	944	994
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%		121%	126%	120%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Lisse omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Lisse beter in staat om haar doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat gaan wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico kan Lisse geen invulling geven aan zijn maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen het maken van een gedegen afweging tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Lisse die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLT'samen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch, tactisch als op operationeel niveau. De huidige opzet van het risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd en geactualiseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Lisse € 3.778.000 bedraagt. Dit bedrag is opgenomen in de reserve Weerstandsvermogen op de balans.

Omvang risico Lisse

Per 31-12-2024		
Totaal strategisch netto risico		3.778.000
% risico programmabudget		6%
Netto risico Financiering		-
Netto risico Overkoepelend risico		1.221.000
Netto risico Verbonden partijen		1.540.000
Netto risico Samenleven		304.000
Netto risico Leefomgeving		669.000
Netto risico Bestuur en ondersteuning		44.000

In bijlage 6 bij deze programmarekening 2024 is een specificatie van alle risico's opgenomen.

Omvang weerstandscapaciteit Lisse

Omvang incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Algemene reserve	€ 8.421	€ 3.444	€ 3.774
Stille reserve	€ -	€ -	€ -
Reserve Weerstandsvermogen	€ 3.566	€ 3.354	€ 3.778
Resultaat boekjaar	€ 2.428	€ 1.007	€ 1.497
Totaal	€ 14.415	€ 7.805	€ 9.049

Omvang structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen. Dit wordt ook wel de onbenutte belastingcapaciteit genoemd

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2024
OZB	€ 2.277
Hondenbelasting	€ -
Toeristenbelasting	€ -
Onvoorzien	€ -
Totaal	€ 2.277

Omdat Lisse al hondenbelasting en toeristenbelasting heft, tellen deze niet meer mee in de bepaling van de structurele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit voor Lisse bestaat alleen nog uit de maximale ruimte die Lisse heeft om de OZB nog te verhogen naar de artikel 12-norm.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het vrij besteedbaar deel van de reserves en bedraagt per 31 december € 9.049.000.

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Lisse komt de ratio uit op (afgerond) 2,4 (€ 9,0 / € 3,8 miljoen) en valt daarmee in niveau A op basis van de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR).

Waarderings cijfer	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Voor Lisse, met een ratio van 2,4 betekent dit dat het weerstandsvermogen uitstekend is en voldoet aan de eis van minimaal niveau A, zoals vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de notitie Toekomstbestendig begroten.

Kengetallen Lisse

	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	91,7%	119,1%	77,1%
- <i>Gecorrigeerd voor verstrekte leningen</i>	78,4%	107,0%	64,5%
Solvabiliteit	21,2%	19,8%	24,8%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0,50%	0,0%	-0,7%
Belastingcapaciteit	130%	126%	120%
Ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit)	4,0	2,3	2,4

De kengetallen geven het volgende aan:

Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering

Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de voorraadquote op.

Structurele exploitatieruimte:

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Woonlasten: De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan het landelijk gemiddelde. In de paragraaf 'Lokale heffingen' zijn de lasten van de diverse heffingen weergegeven en een overzicht van de gemiddelde woonlasten.

Ratio weerstandsvermogen: Wij maken gebruik van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hierin vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting);
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De middelen die beschikbaar worden gesteld worden ingezet om het door de raad vastgestelde beleid in uitvoering te realiseren.

De inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte hebben een directe relatie met elkaar. Daarbij zal in eerste instantie zorg gedragen moeten worden voor de technische staat van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Door goed onderhoud kan een technische staat behouden blijven en blijven de kapitaalgoederen bruikbaar voor de gebruikers van de openbare ruimte. In programma 2 - leefomgeving, openbare ruimte en duurzaamheid' is weergegeven welke doelstellingen en activiteiten er zijn rondom het onderhoud aan kapitaalgoederen. Dit wordt vertaald in diverse beleids- en beheerplannen.

WELKE ONTWIKKELINGEN SPELEN ER?

- Net als voorgaande jaren wordt er gewerkt aan klimaatadaptieve leefomgeving:
 - We bouwen verder op eerder gemaakte afspraken, zoals de in 2022 vastgesteld ambitie t.b.v. klimaatadaptatie.
 - In 2024 is in samenwerking met diverse partners het programma water en klimaatadaptatie verder vormgegeven. Hierin neemt de gemeente een actieve rol in.
- Integraliteit wordt gezocht in de aanpak van onderhoud van kapitaalgoederen, hierbij zijn een aantal dingen goed om te weten:
 - In veel gevallen kan (over)last wordt verminderd worden, zo hoeft een straat minder vaak open voor diverse werkzaamheden.
 - Waar mogelijk worden kosten bespaard.
 - Door breder te kijken kunnen meerdere problemen tegelijkertijd aangepakt worden
 - Soms is het niet mogelijk om integraal te werken, doordat verschillende kapitaalgoederen verschillende afschrijvingstermijnen hebben.
 - Samenwerking met (en tussen) derden (zoals netbeheerders of telecomaanbieders) is mede afhankelijk van de 'goodwill' van deze derde partijen. Door te investeren in goede relaties kan er vaker en pro-actiever oplossingen gevonden worden voor uitdagingen in de openbare ruimte.
- De arbeidsmarkt voor professionals en specialisten die zorg dragen voor het onderhoud van kapitaalgoederen is flink in beweging. Dit is ook te merken bij de gemeente en de partners van de gemeente. Dit heeft in 2024 als gevolg dat een aantal zaken niet uitgevoerd konden worden of vertraging hebben opgelopen. Dit geldt voor verschillende kapitaalgoederen. Uiteraard is de veiligheid in de openbare ruimte niet in het geding gekomen. Ook voor de komende jaren zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt belangrijk om in het oog te houden en dit vraagt soms om een andere wijze van kijken of omgaan met de ambities en doelen van de gemeente.
- Biodiversiteit neemt een meer prominente rol in bij het onderhoud van allerlei kapitaalgoederen. In de basis is dit biodiversiteit niet meer als los onderwerp te zien. Dit is terug te zien in de wijze waarop onderhoud in watergangen gedaan wordt, maar ook bij civiele kunstwerken moet rekening gehouden worden met 'gebruikers' anders dan mensen. Ook kunnen invasieve diersoorten een negatief effect hebben op de huidige staat van de openbare ruimte, als gemeente moeten we hierop adequaat kunnen reageren.

Gemeentelijke vastgoedportefeuille

Eind 2024 zijn de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplannen samen met de Vastgoednota vastgesteld. In deze Vastgoednota zijn de beleidskaders en spelregels opgenomen waaraan de gemeente zich houdt om haar vastgoed op een transparante en verantwoorde wijze te managen. Met betrekking tot het beheer en onderhoud is daarin onder andere het gewenste onderhoudsniveau op basis van de NEN2767 norm (conditiescore 3) van onze gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Hiermee is het Beleidsplan beheer gemeentelijke gebouwen Lisse 2021-2024 komen te vervallen.

Gemeentelijke gebouwen	
Naam Beleidsplan	Vastgoednota; "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement"
Vastgesteld	2024
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Conditie score 3
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Meerjaren onderhoudsplan 2025-2034
Looptijd	2025-2034
Actualisatie	2024
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorzieningen onderhoud gemeentelijke gebouwen

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	1.094	1.094
Storting	183	183
Uitname	591	144
Stand per 31 december	667	1.133

Uitvoering in 2024

Gemeentehuis renovatie koeltechniek
 Gemeentehuis schilderwerk
 Woning Irissenstraat schilderwerk

Sportpark

Naam Beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheer- en onderhoudsplannen	Beheerplan Sportpark Ter Specke 2020-2029
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2029
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investerings	1.087	805

- Vervanging hockeyvelden Hisalis velden 2 en 3.

Uitvoering in 2024

- Alle verenigingen: Monitoring (schouwen) onderhoud 3 keer uitgevoerd.
- FC Lisse: Vervangen ondergrondse beregeningsinstallatie velden 2,5,6,9.
- De Spartaan: Vervangen hoogspringkussen met overkapping.

Toelichting:

Sinds 2020 is een groot deel van het onderhoud overgedragen aan de verenigingen. Samen met de vereniging, externe adviseur en gemeente wordt elk kwartaal een schouw uitgevoerd om te bepalen of de gemaakte onderhoudsafspraken gehaald zijn, of bijgesteld moeten worden. Tevens wordt aan de hand van deze schouwen bepaald of geplande vervanging eerder nodig is, of kan worden uitgesteld. Met name voor de natuurlijke sportvloeren en sportpark inrichting is het beeld veranderlijk door weersinvloeden, speelintensiteit en het tijdstip van beoordeling ten opzichte van het seizoen van een sport. Dit laatste geldt vooral voor de natuurgrasvelden. Hierdoor kan

geplande uitvoering/ vervanging verschuiven. Omdat het onderhoud door de verenigingen goed wordt uitgevoerd is besloten om in 2024 de schouwronde terug te brengen naar 3 keer i.p.v. 4 keer.

Riolering	
Naam Beleidsplan	Integraal Waterketenplan 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening Riolering

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringsen voorgaande jaren	6.326	250
Investeringsen 2024	1.599	18
Exploitatiebedragen	661	345

Voorziening riolering		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	2.735	2.352
Storting	0	0
Uitname	807	170
Stand per 31 december	1.928	2.182

Uitvoering in 2024	
De zijn onderstaande projecten in voorbereiding:	
* Willemskade	veldwerk en onderzoek asbest/bodem
* Kanaalstraat	onderzoek wateroverlast nr 80; kaderplan, bestek met verkeersplan
* Grevelingstraat	doorrekenen opties, opstellen alternatief schetsontwerp, voorbereiden en begeleiden realisatie overstortverbinding.
* Schilderswijk	doorrekenen opties, opstellen alternatief schetsontwerp, voorbereiden en begeleiden realisatie overstortverbinding.

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de riolering is uitgevoerd op basis van het Integraal Waterketenplan 2022-2026. In dit in de Bollenstreek opgestelde plan wordt invulling gegeven aan het gezamenlijk beleid voor de gehele waterketen en wordt de afstemming verbeterd in de keten van drinkwaterproductie, -distributie en levering, de riolering- en de afvalwaterzuivering. Het waterketenplan vervangt het gemeentelijk rioleringsplan en omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De financiële consequenties van het plan bepalen de hoogte van de rioolheffing.

Voor het jaarlijkse onderhoud is dit: rioolreiniging en inspecteren; het ledigen van kolken en lijngoten; aanbrengen kolken; lokale herstelwerkzaamheden aan het gemeenteriool (i.v.m.

verstopping of calamiteit); reparatie en onderhoud aan rioolgemalen; telemetrie rioolgemalen; opstellen beheer- en onderhoudsplan drainage en infiltratievoorzieningen; signaleringsmodule grondwater.

Groen	
Naam Beleidsplan	Omgevingsvisie Lisse 2040
Vastgesteld	2022
Looptijd	
Actualisatie	
Vastgesteld kwaliteitsniveau	A in het winkelgebied en B in de rest van Lisse
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Bedragen t.l.v. exploitatie	780	760
Investerings oude jaren	405	310
Investerings 2024	475	70

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)	
- Aanplant bollen: 1e Poellaan, W.L. Dollstraat, Botterstraat, Burg. de Graafplein. - Groenvervanging: Vuursteeglaan,	

Toelichting:

Vervanging of renovatie is het uitgelezen moment om het sortiment én de groeiplaats duurzamer te maken. Nieuw ingerichte groenvakken worden zo aangelegd dat het regenwater makkelijk in de vakken kan stromen. Dit ontlast het riool en helpt grondwaterstandverlaging voorkomen. Het sortiment divers maken levert net als bij bomen veel voordelen op. Het beperkt de risico's van uitval door bijvoorbeeld ziekten en plagen en is goed voor insecten zoals bijen en vlinders. Ook wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er meer vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelsruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of vogels er een nest kunnen maken. Een van de manieren om de groene oppervlakte te vergroten is het vervangen van verharding door groen. Net als bij het renoveren van groenvakken is omvorming binnen een project het ideale moment om de buitenruimte klimaatbestendiger te maken.

Participatie/bewoners

In 2024 is de campagne 'Alle tuinen groen' in samenwerking met de IVN en De Groene Uitdaging voortgezet. In 2024 is de bewustwording en het vergroenen van je eigen tuin verder doorgepakt, door onder andere de acties, Fiets zoekt Groen, actie tegels eruit, NK tegelwippen en Groendoenplein in Lisse.

Bomen	
Naam Beleidsplan	Bomenbeleidsplan
Vastgesteld	2014
Looptijd	15 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	N.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Herplantplicht bomen

Voorziening Herplantplicht Bomen		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	16	16
Storting	0	0
Uitname	0	0
Stand per 31 december	16	16

Uitvoering in 2024	
• Boomveiligheidscontrole (buitengebied Lisse)geïnspecteerd 4.189 incl. jaarlijkse inspectie. • Jaarlijkse inspectie gehele gemeente 566. • Totaal bomen geveld 27. • Totaal bomen aangeplant 161.	

Onderhoud

Voor het onderhoud werken we met een driejarige cyclus. Alle bomen beoordelen we ten minste eens per drie jaar op veiligheid en onderhoud. Lisse is opgesplitst in drie vergelijkbare delen. Elk jaar beoordelen we één deel en aansluitend worden waar nodig maatregelen uitgevoerd. Inspanningen en kosten verdelen we zo gelijkmatig over de jaren. In 2024 is de boomveiligheidscontrole in het buitengebied van Lisse uitgevoerd.

Ziekte en plagen:

Het aantal bomen met eikenprocessierups is in 2024 ook stabiel gebleven. De verwachte toename is uitgebleven. Het creëren van meer leefruimte en voedsel voor natuurlijke vijanden (meer biodiversiteit), door veranderingen in beheer en inrichting en plaatsen van nestkasten, begint zijn vruchten af te werpen.

Vervanging

De komende jaren worden de uitgestelde vervangingen verder ingelopen en wordt het bomenbestand in Lisse uitgebreid. Bij de soortkeuze gaan we uit van inheemse soorten en letten we op diversiteit, zo min mogelijk overlast in de toekomst (juiste boom op de juiste plek) en klimaatbestendigheid. Dit jaar zijn 37 bomen geveld en zijn er 161 bomen aangeplant.

Wegen	
Naam Beleidsplan	Beleidsplan Wegen 2022-2026
Vastgesteld	2022

Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis en basis+
Naam Beheer- en onderhoudplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	n.v.t.

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Bedragen t.l.v. exploitatie klein onderhoud	151	236
Bedragen t.l.v. exploitatie groot onderhoud	475	440

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investerings oude jaren	1.918	1.077
Investerings 2024	455	0

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)	
Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen	
Onderhoud belijningen en markeringen	
Groot onderhoud elementenverhardingen op diverse locaties	
Groot onderhoud asfaltverhardingen	

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de wegen is uitgevoerd op basis van het begin 2022 vastgestelde Beleidsplan Wegen 2022-2026. Het wegenbeleidsplan omvat het gemeentelijk wegenbeleid. In het plan worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan is vastgesteld om voor alle wegtypes te kiezen voor het kwaliteitsniveau basis en voor specifiek de fietspaden, de winkelstraten en de voetpaden/trottoirs rondom zorgcentra het hogere kwaliteitsniveau basis+. Het basiskwaliteitsniveau komt overeen met een basisniveau van verantwoord wegbeheer waarbij de kosten van onderhoud worden geminimaliseerd. Bij het niveau basis+ wordt een strengere richtlijn gehanteerd waardoor de kwaliteit van de verhardingen op een hoger niveau blijft. In de zettingsgevoelige gebieden van Lisse worden alleen de ernstige zettingen aangepakt.

Naar aanleiding van de globale wegininspecties is er in 2024 merendeels klein onderhoud gepleegd. Ook is er onderhoud uitgevoerd aan het parkeerterrein Ter Specke .

Op basis van de wegininspecties die worden uitgevoerd begin 2025 wordt een beheerplan opgesteld voor de komende jaren.

Spelen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte Lisse 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030

Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Geen eind datum
Actualisatie	Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Bedragen t.l.v. exploitatie	46	37
Investerings oude jaren	72	40
Investerings 2024	145	0

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)

Door middel van participatie met de bewoners gestart aan de herinrichting van 3 speelplekken.

De jaarlijks hoofdinspectie is uitgevoerd.

Het vervangingsplan is geactualiseerd. Ouderdom en slijtage bepalen welke plek wanneer heringericht wordt. Waar mogelijk werken we integraal.

De kaart met speelplekken is geactualiseerd. Deze is te vinden via www.lisse.nl/spelen

Straatmeubilair, bebording en bewegwijzering

Naam Beleidsplan	Niet aanwezig
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
-Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Niet aanwezig
Looptijd	-
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Exploitatiebedrag kosten onderhoud	31	23

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)

Verschillende werkzaamheden m.b.t. straatmeubilair.

Openbare verlichting

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Openbare verlichting
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Veiligheid: Nederlandse praktijkrichtlijnen NPR13201 richtlijnen. Duurzaamheid: 100% led in 2030.

Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringsbedragen oude jaren	103	103
Investeringsbedragen 2024	163	167
Bedragen t.l.v. exploitatie	87	112

Uitvoering in 2024 (omschrijving activiteit)

In 2018 is het Beleids/beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022 vastgesteld.

Hierin is een programma voor de vervanging van lichtmasten door LED-verlichting opgenomen voor 2018-2022 en de financiële gevolgen daarvan. In 2023 is op basis van de inzet van het beleidsplan 2018 - 2022 doorgegaan en is tevens gewerkt aan het opstellen van geactualiseerd beleid voor de jaren 2025 - 2029. Dit geactualiseerde beleidsplan wordt in 2025 vastgesteld.

Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de verlichting vervangen door LED-verlichting. In 2030 is dan alle openbare verlichting voorzien van LED-armaturen.

Door leverings- en capaciteitsproblemen bij de aannemer is het niet gelukt het programma van 2023 volledig uit te voeren. Dit is in 2024 ingehaald.

Civiele kunstwerken

Naam Beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2024
Actualisatie	2024; wordt vervangen door het Omgevingsvisie/plan
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027
Looptijd	2023-2027
Actualisatie	2027
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening M.O.P. Bruggen

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investeringsbedragen oude jaren		
- Voetg.brug Grote Beer/Weegschaal (LI03)	78	30
- Voetg.brug Waterman (LI02)	185	24

- Voetg.brug Veldhuijzen v Zantenpark	80	27
---------------------------------------	----	----

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Exploitatie	66	31

Voorziening M.O.P. Bruggen

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	68	77
Storting	35	38
Uitname	23	57
Stand per 31 december	80	56

Uitvoering in 2024

In het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027 is een programma opgenomen voor onderhoud en de vervanging van de civiele kunstwerken en de financiële gevolgen daarvan.

De bruggen **Grote Beer/Weegschaal, Waterman en Veldhuijzen van Zantenpark** zijn vervangen door nieuwe bruggen

Op sportpark ter Specke is een voetgangersbrug naar de hockeyvelden van Hisalis versneld vervangen, door een zwamaantasting in de liggers kon dit niet uitgesteld worden.

Grachtbrug. In oktober 2024 is door de raad besloten om uit te gaan van een gelijkvloerse oplossing. Begin 2025 wordt een voorontwerpfase opgestart om te komen tot de vaststelling van een voorkeursvariant die, als het volgens planning verloopt, in Q2/Q3 aan de raad en college worden voorgelegd.

Een grove planning voor de rest van de werkzaamheden is als volgt;

VO fase; najaar 2025-voorjaar 2026

DO fase; voorjaar 2026 - najaar 2026

Aanbesteding en contract; najaar 2026 - voorjaar 2027

e.e.a. is afhankelijk van kabels enleidingen, zo zal Liander pas in 2027 uitvoering kunnen geven aan omlegging van de kabels.

Voor de uitvoering zitten we dan in de loop van 2027 of begin 2028.

Baggeren

Naam Beleidsplan	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse wordt PWKA 2024-2028
Vastgesteld	PWKA november 2023
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water) Hoogheemraadschap
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Looptijd	2013-2022
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja,	Nee

toelichting opnemen in paragraaf)	
Naam voorziening/reserve	-

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Investerings 2024	381	3
Exploitatiebedragen	13	21

Voorziening Baggeren en beschoeiing

(x € 1.000)	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Stand per 1 januari	0	0
Storting	102	117
Uitname	102	68
Stand per 31 december	0	49

Uitvoering in 2024

In 2024 is nog een kleine opgave rondom de Keukenhof uitgevoerd. Ook heeft de gemeente in samenwerking met het hoogheemraadschap de watergangen rondom de Prinses Irenestraat opgepakt.

Voor het Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028 zijn de voorbereidingen voor de aanbesteding gestart, de gemeente heeft de wens een meerjarige contract af te sluiten voor het vervangen van beschoeiingen en aanleg natuurvriendelijke oevers in de gemeente. Dit moet naar verwachting een inkoopvoordeel geven. In 2024 zijn er diverse gesprekken geweest voor het invullen van de 2 formatie plaatsen, de gesprekken hebben nog niet tot een aanstelling geleidt.

Oevers

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Oevers 2019-2028 wordt PWKA 2024-2028
Vastgesteld	2028
Looptijd	2019-2028
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	kwaliteitsbeeld B
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	wordt Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	-

Uitvoering in 2024

In 2024 zijn de inspecties en digitaliseren van de beschoeiingen en duikers uitgevoerd. Er is een concept beheerplan van de duikers opgemaakt. Streven is het beheerplan in Q3 vast te stellen door de

gemeenteraad.

Het Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028, zie baggeren.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Transparantie en risicobeheersing staan centraal in deze wet. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken, gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Algemeen

De door de raad in 2014 vastgestelde Nota Financiering vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Hierbij wordt benadrukt dat de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid wordt gevoerd binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Welke ontwikkelingen speelden er?

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in maart 2016 de herfinancieringsrente verlaagd naar 0,00%. Tot en met september 2023 is deze rente in 6 stappen verhoogd naar 4,5%. Gedurende 2024 is deze in 4 stappen verlaagd naar 3,15%. Momenteel (februari 2025) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,52%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 2,66%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. 2,34% en 2,45%.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2024 zijn er geen langlopende leningen afgesloten.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we globale liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te kunnen spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we een liquiditeitsprognose op met een horizon van minimaal vier jaar. Elk kwartaal wordt er een Treasuryrapportage opgesteld en besproken in het Portefeuillehouders Overleg.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Financieringsstatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is uitsluitend gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten. De Wet Fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico; de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om renterisico's te beperken.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar. De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het beperken van financiële problemen te beperken wanneer bij herfinanciering van leningen een rentestijging optreedt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2024 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 6,3 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Gelet op de rente voor kort krediet maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

in € 1.000

Kasgeldlimiet		2024
1	Begrotingstotaal lasten	74.328
2	Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	6.318
3	Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	-4.989
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	6.318

Ruimte kasgeldlimiet per kwartaal		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
1	Begrotingstotaal lasten	74.328	74.328	74.328	74.328
2	Kasgeldlimiet (Begroting 2024)	5.496	5.496	5.496	5.496
3	Gemiddelde netto vlottende schuld (+), danwel gemiddelde overschot vlottende middelen (-)	-3.820	-5.612	-6.276	-4.237
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	6.318	6.318	6.318	6.318

Renterisiconorm

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)		2024
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0
2	Te betalen aflossingen	3.502
3	Renterisico (1 en 2)	3.502
4	Renterisiconorm	14.866
5a	Ruimte onder risiconorm	11.364
5b	Overschrijding risiconorm	

4a	Begrotingstotaal lasten	74.328
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	14.866

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2024 bedroeg het financieringsoverschot € 4,9 miljoen. Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitsoverschot per 1 januari 2024 kan afwijken ten gevolge van debiteuren- en crediteurensaldi en vooruit ontvangen en vooruitbetaalde bedragen.

Financieringsbehoefte (x € 1.000)	Begroting 1-1-2024	Rekening 1-1-2024
1 Reserves en voorzieningen	24.132	31.8352
2 Langlopende leningen	94.567	76.080
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	118.699	107.915
4 Boekw. investeringen, incl. voorraden grond	114.699	102.993
Financieringstekort/overschot (3 - 4)	4.000	4.922

Schuldpositie en solvabiliteit

Het BBV schrijft een aantal kengetallen voor ter opname in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Omdat een aantal van deze kengetallen verband houdt met de financiering, zijn deze ook hier opgenomen.

Recapitulatie kengetallen	Rek. 2023	Begr. 2024	Rek. 2024
Netto schuldquote	91,7%	119,1%	77,1%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	78,4%	107,0%	64,5%
Solvabiliteitsratio	21,2%	19,8%	24,8%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Lisse heeft dus een hoge schuld. Dit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie. In 2024 komt het percentage onder de 100% uit.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		Rek. 2023	Rek. 2024
Vaste schulden	+	76.0871	72.585
Netto vlottende schuld	+	3.750	3.334
Overlopende passiva	+	7.925	8.253
Fin. activa (uitsluitend art. 36, d, e, f)*	-	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	13.025	14.785
Liquide middelen	-	223	205
Overlopende activa	-	3.355	4.159
Totaal		71.158	65.033
Totale baten, excl. mutaties reserves		77.579	84.313
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		91,7%	77,1%

* Betreft art. 36 BBV

- d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Netto schuldquote gecorr. voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		Rek. 2023	Rek. 2024
Vaste schulden	+	76.087	72.585
Netto vlottende schuld	+	3.750	3.344
Overlopende passiva	+	7.925	8.253
Fin. activa (uitsluitend art. 36, b,c,d,e,f)*	-	10.304	10.678
Uitzettingen < 1 jaar	-	13.025	14.785
Liquide middelen	-	223	205
Overlopende activa	-	3.355	4.159
Totaal		60.855	54.354
Totale baten, excl. mutaties reserves		77.579	84.313
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		78,4%	64,5%

* Betreft art. 36 BBV

b. leningen aan:

1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, van de Wet fido;
2. woningbouwcorporaties;
3. deelnemingen;
4. overige verbonden partijen;

c. overige langlopende leningen;

d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;

f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

De gemiddelde gemeente heeft een solvabiliteitsratio van 32%. De solvabiliteit heeft de nodige aandacht van college, raad en provincie.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	Rek. 2023	Rek. 2024
Eigen vermogen	25.353	30.159
Balanstotaal	119.597	121.613
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	21,2%	24,8%

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de 'publieke taak'. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

verstrekte leningen per einde dienstjaar	Rek. 2023	Rek. 2024
Leningen aan woningbouwcorporaties		
STEK	655.340	624.278
	655.340	624.278
Leningen aan overige verbonden partijen		
Alliander	2.393.035	2.393.035
	2.393.035	2.393.035
Overige verstrekte langlopende leningen		
Verstrekte startersleningen SVn	2.679.154	3.574.307
Verstrekte duurzaamheidsleningen SVn	278.300	533.673
Verstrekte funderingsleningen SVn	60.678	59.612
Rekening-courant SVn	1.612.079	1.467.132
Hypothecaire leningen (voormalig) personeel	2.281.129	2.190.276
Geldlening FC Lisse (2012)	105.000	90.000
Lening St. Jenaplanscholen	6.435	6.435
Geldlening Speelkwartier	232.503	232.503
	7.255.278	8.153.938
Totaal verstrekte leningen	10.303.653	11.171.251

Rentemethodiek

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering;
- het renteresultaat;
- de wijze van rentetoerekening.

Onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering geeft invulling aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2024
Restant korte financiering		0
Restant lange financiering		76.080.341
Totaal externe financiering		76.080.341
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		2,00%
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	0
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	1.631.453
b. De externe rentebaten	-	108.289
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		1.523.163
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-	30.801
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	
<i>Saldo door te rekenen externe rente</i>		1.492.362
d1. Rente over eigen vermogen	+	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		1.492.3625
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	1.408.530
<i>f. Renteresultaat op het taakveld treasury</i>		83.833

Alle rente wordt verantwoord op het taakveld Treasury. Alle rentelasten en -baten worden direct op dit taakveld geboekt. Voor de inzet van immateriële, materiële en financiële activa (exclusief verstrekte leningen) wordt de rente voor de financiering van deze activa omgeslagen over de betreffende taakvelden (lasten). De reserves worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft er minder geld geleend te worden op de kapitaalmarkt. Vanaf 2019 wordt conform het advies van de commissie BBV geen rente over de reserves berekend. De afschrijvingen worden direct ten laste gebracht van de diverse taakvelden, waarop de af te schrijven activa betrekking hebben.

EMU-saldo en de Wet HOF

De Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) bevat een richtlijn over de tekortnorm voor de decentrale overheden. Dit houdt in dat aan de kasstroom van de lagere overheden gezamenlijk (EMU-saldo) een maximum is gesteld. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. Hiervan afgeleid heeft iedere gemeente een zogenaamde referentiewaarde (fictief aandeel). Voor Lisse bedraagt deze ± € 3,0 miljoen.

Overzicht EMU-saldo

Sinds 2006 zijn gemeenten verplicht een raming van de eigen 'bijdrage' aan het EMU-saldo op te nemen. Aanleiding hiervoor was de overschrijding van de norm van het EMU-tekort van 3% waar Nederland in het verleden mee werd geconfronteerd. Om de cijfers tussen verschillende landen goed te kunnen vergelijken zijn in de Europese Unie afspraken gemaakt over de wijze van berekening van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo wordt berekend op kasbasis, dus de feitelijke geldstromen die in een jaar plaatsvinden. Een negatief EMU-saldo wil niet zeggen dat de gemeente onmiddellijk een probleem heeft, omdat de gemeente werkt met het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo van de gemeente Lisse bij de jaarrekening ziet er als volgt uit:

EMU saldo Jaarrekening (x € 1.000)		2024
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+ 4.806
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	- -977
3.	Mutatie voorzieningen	+ 789
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 0
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	- 5900
Berekend EMU-saldo		672

Paragraaf Bedrijfsvoering

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Op 17 oktober 2019 heeft uw raad de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Lisse 2019 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college de doelmatigheid onderzoekt en de doeltreffendheid toetst.

Voor 2024 stond het 213a onderzoek Afhandelen klantvragen gepland. Het onderzoek is later gestart dan verwacht door vacatures en wordt voor het zomerreces afgerond

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college legt in de jaarrekening 2024 verantwoording af over de rechtmatige besteding van middelen met een rechtmatigheidsverantwoording (RMV).

Waar voorgaande jaren de accountant een uitspraak deed over de rechtmatige besteding van middelen doet sinds de jaarrekening 2023 het college, zelf deze uitspraak. De accountant controleert de getrouwheid van de RMV. Met andere woorden; is hetgeen in de RMV opgenomen juist en volledig?

Wat is een rechtmatigheidsverantwoording?

De rechtmatigheidsverantwoording gaat over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen. Denk aan inkopen, aanbestedingen, legesinkomsten en subsidies. De verantwoordingsgrens is 1% van de lasten inclusief de dotaties aan de reserves, zijnde € 974.681. Dit is bepaald in de financiële verordening. Het betekent dat als het totaalbedrag van de onrechtmatigheden de grens overstijgt dit moet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheid gaat om drie specifieke criteria:

1. Voorwaardencriterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
2. Begrotingscriterium: is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
3. M&O-criterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording 2024

De rechtmatigheidsverantwoording staat op pagina 228 in deze jaarrekening. Het is het tweede jaar dat het college zelf deze rechtmatigheidsverantwoording opstelt. De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor € 1.224.955 een overschrijding van de lasten. De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel geïdentificeerd.

Volgens artikel 12 lid 5 worden begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel worden aangemerkt, opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden toegelicht in de jaarrekening, maar niet nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering.

Voor het M&O criterium zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Voor het voorwaardencriterium is een onrechtmatigheid geconstateerd van € 939.244. Deze onrechtmatigheid is opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording en wordt hieronder toegelicht.

Onrechtmatigheden groter dan € 100.000,-

Volgens de financiële verordening van de gemeente artikel 10 lid 3 moeten geconstateerde afwijkingen groter dan € 100.000,- in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Van de lasten voldoet € 939.244 niet aan het voorwaardencriterium. Hierbij is de aanbestedingsregelgeving niet juist nageleefd. Het betreft:

1. de overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inkoop in 2024. Hierbij gaat het om de beveiliging voor de opvanglocatie. Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2024 voortgezet (€ 939.244).

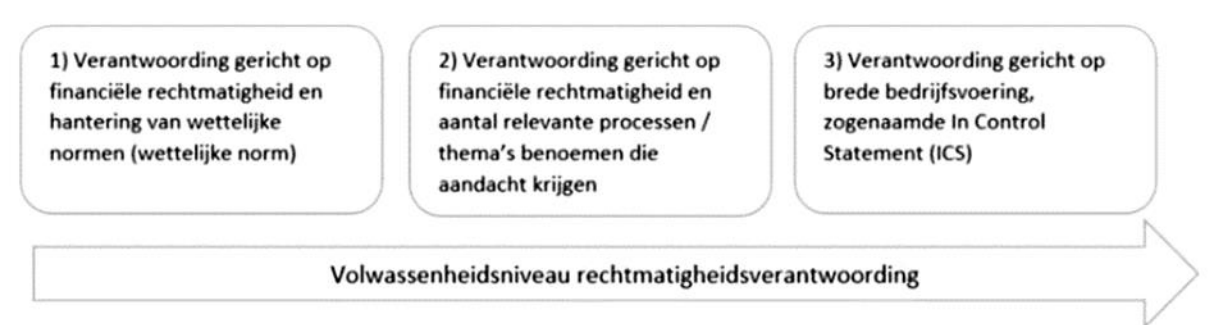
Om dit soort onrechtmatigheden te voorkomen moeten we de aanbestedingsregelgeving voor het verlengen van overeenkomsten binnen het proces verduidelijken. Voor 2025 wordt enerzijds vanuit de inkoopfunctie en anderzijds vanuit het VIC-plan met de 2e en 3e line ingezet op verbetering van kennis en het vroegtijdig signaleren van risico's.

Totstandkoming rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

De context waarin gemeenten moeten werken als het gaat om de systeemwereld van wet- en regelgeving is complex en ingrijpend. De opgave om daar in de bedrijfsvoering op te zijn ingericht wordt steeds groter. De basis op orde is daarmee een continue opgave geworden aangezien die basis niet stilstaat maar de lat steeds hoger wordt gelegd. Naast de toenemende eisen op het vlak van informatie (privacy, informatiebeveiliging, wet open overheid en de nieuwe archiefwet) nemen de eisen toe op het vlak van financiën en (externe) verslaggeving. Denk aan fiscaliteit, (volwassenheid van de) rechtmatigheidsverantwoording en duurzaamheid.

We hebben in 2024 onze ambitie om door te groeien naar het kunnen afleggen van een In control Statement (zie figuur hieronder) bekrachtigd. Hiervoor is een aantal uren vanuit bedrijfsvoering

voor HR-control, JZ-control en I-control geplaatst bij Audit en control. Niet als functie, maar wel als rol bij een bestaande functie.

Mede vanuit het programma Grip op Geld is vanaf 2023 de basis gelegd om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. Het onderwerp rechtmatigheid is op de kaart gezet en dit is in 2024 verder voortgezet. Teams hebben verantwoording afgelegd met het formulier TeamVerantwoordingRechtmatigheid (TVR). De TVR is een formulier waarmee de teammanager aan het college verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen binnen een proces. 'Rechtmatig handelen' heeft betrekking op de drie rechtmatigheidscriteria. Ook fraude, staatssteun en verbonden partijen zijn in de TVR meegenomen. Met name de aanpak per team voor een TVR heeft gezorgd voor een grotere betrokkenheid in de organisatie. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt.

Interne beheersing rechtmatigheid; hoe staat het ermee?

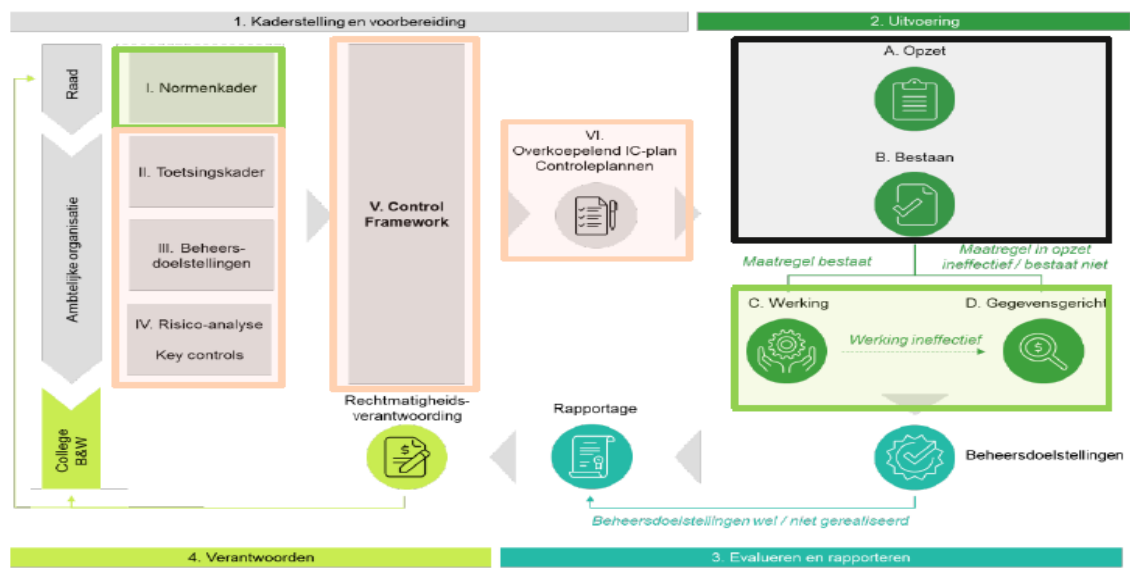
Hieronder is per onderwerp aangegeven hoe het staat met de interne beheersing.

Processen

De externe accountant heeft in zijn managementletter over 2024 geen significante tekortkomingen geconstateerd. De belangrijkste aandachtspunten hebben betrekking op het inkoopproces. We hebben ten opzichte van vorig jaar opnieuw verbeteringen laten zien en bevindingen opgevolgd. In 2024 is gestart met de implementatie voor de verplichtingenadministratie met als doel om gedurende 2025 de verplichtingenadministratie volledig ingevoerd te hebben. De nieuwe Regeling Budgetbeheer is in 2024 vastgesteld. Hierin is het vier ogenprincipe opgenomen, evenals het vastleggen van verplichtingen en het vastleggen van de prestatieverantwoording.

In Control Framework

Een Control framework (CFW) is een manier waarmee de organisatie (t.a.v. rechtmatigheid/getrouwheid/bedrijfsvoering algemeen) de interne beheersing kan duiden. De beheersmaatregelen vormen het Control framework en worden uitgevoerd door three lines. We hebben nog stappen te zetten met het uitwerken en structureel implementeren van het organisatie-brede control framework gezamenlijk met eerste en tweede lijn.

Risicomanagement

In 2024 is gestart met het bevorderen van het risicobewustzijn en is een risicospel ontwikkeld. Dit is in 2024 gespeeld met vijf teams. Met de resterende teams zal in 2025 het risicospel worden gespeeld. Ook zal in 2025 een kadernota risicomanagement worden opgesteld.

Het M&O-beleid (Misbruik en Oneigenlijk gebruik)

M&O-beleid is extern gericht. Het beoogt te voorkomen dat de inwoner, instelling of organisatie, die via de gemeente gebruik maakt van overheidsregelingen, ten onrechte uitkeringen of voorzieningen verkrijgt of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen betaalt;

- door het opzettelijk verstrekken van onjuiste/onvolledige gegevens (misbruik);
- door handelingen in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (oneigenlijk gebruik).

Interne regelingen vallen hier niet onder. Deze vallen wat betreft eventueel misbruik of oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid. Binnen HLTsamen is in 2024 geen Misbruik en Oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid geconstateerd.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik-beleid (M&O) is met name relevant bij het domein Maatschappelijke Ondersteuning maar ook bij het opleggen van gemeentelijke belastingen, heffingen en leges. De uitvoering van het M&O-beleid is grotendeels belegd bij verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen). Deze taken vallen niet binnen de begroting van HLTsamen.

Fraude

Fraude is een verzamelnaam voor allerlei verwijtbaar en niet toegestaan gedrag door een persoon met als doel het bevoordelen van zichzelf of een ander door opzettelijk wederrechtelijk te handelen. De kans dat fraude plaats vindt hangt onder andere af van drie factoren:

- Gelegenheid (hoe makkelijk is het om te frauderen)?
- Druk (interne of externe druk die er toe leidt dat iemand fraudeert, bijvoorbeeld privé (geld)problemen of druk vanuit het management)
- Rationalisatie (cultuur en voorbeeldgedrag)

In het kader van fraudepreventie hebben we een fraudepreventieprotocol. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt en is bij het risicospel aandacht gegeven aan fraude. In 2024 zijn geen fraudemeldingen binnengekomen.

Staatssteun

De organisatie heeft samen met de TVR ook uitvraag gedaan naar staatssteun. Er zijn geen signalen ontvangen om te vermoeden dat staatssteun is verleend.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt is (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is wanneer de verbonden partij failliet gaat en/of in de financiële problemen komt en als de daaraan verbonden kosten verhaald kunnen worden op de gemeente. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, nv's en bv's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, zoals bepaald in artikel 15 uit het BBV, de algemene visie op het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Welke ontwikkelingen spelen er?

In de loop van 2024 zijn voorstellen voorgelegd voor het actualiseren van de diverse gemeenschappelijke regelingen. Via een zienswijzeprocedure wordt de raad hierbij betrokken. Daarnaast zal ook de in 2018 vastgestelde Nota verbonden partijen worden geactualiseerd en aan de raad worden voorgelegd. Op basis van deze nota wordt onder andere een beleidskader vastgesteld over het beleggen van gemeentelijke taken bij verbonden partijen en een instrumentarium aangereikt.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV. Hierbij onderscheiden we de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen. Per verbonden partij maken we duidelijk wat het belang van de gemeente is, welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol komt terug in de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners die geen verbonden partijen zijn.

Onderstaand overzicht bevat de geprognosticeerde cijfers 2024 voor zover deze bekend zijn op het moment van schrijven. In regionaal verband is afgesproken dat de gemeenschappelijke regelingen bij een gelijkblijvend takenpakket de lasten voor de loonkosten met maximaal 3,7 procent mogen indexeren en voor de materiële kosten een indexering van 2,5 procent mogen toepassen.

Totaaloverzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2024	Realisatie 2024
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 18.767.173	€ 18.409.725
Holland Rijnland	€ 571.605	€ 575.936
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€13.141.176	€ 13.814.877
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 2.080.000	€ 2.195.688
Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden	€ 1.584.000	€ 1.687.527
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.650.657	€ 1.528.076
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland	€ 6.302.902	€ 6.230.655
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 799.000	€ 736.877
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 677.193	€ 653.619
Samenwerking Belastingen Bollenstreek	€ 579.683	€ 579.683
2. Vennootschappen en coöperaties		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)		
Alliander N.V.		
De Meerlanden N.V.	€ 2.146.966	€ 2.217.702
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)		
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 156.099	€ 156.099
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 48.456.454	€ 48.956.844

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	919	2.843
	Vreemd vermogen	8.490	9.795
	Resultaat	1.815	541
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		
Overige informatie			

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan 2 leden afkomstig uit de gemeente Lisse. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden waarvan geen lid afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 2.093	€ 2.093
	Vreemd vermogen	€ 14.038	€ 14.038
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Vanaf 2020 werkt Holland Rijnland met een nieuwe Regionale agenda 2019-2023. Hierin staan gezamenlijk gedragen ambities op de beleidsterreinen Ruimte (o.a. wonen, mobiliteit, biodiversiteit), Regionale Energie Strategie, het Sociaal Domein en de strategische positionering van de regio.		
Overige informatie			

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit twee wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is grotendeels gebaseerd op werkelijke verstrekkingen. Voor de Participatiewet geldt voor een groot deel het solidariteitsbeginsel, de kosten van Participatiewet en Loonkostensubsidie worden naar rato van de BUIG budgetten toegerekend aan de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 7.746	€ 7.617
	Resultaat		-€ 71.357
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD, en anderzijds de uitvoering van een open einderegeling door de ISD, waar de gemeenten de financiële lasten van dragen.		
Ontwikkelingen	Er vinden aanbestedingen plaats voor hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, woningaanpassingen en trapliften. De belangrijkste onzekerheid in de begroting 2025 zijn de financiële consequenties van deze aanbestedingen. Op basis van het programma Frontin Buig is de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2025 afneemt. Wel is de verwachting dat het aantal loonkostensubsidies stijgt, wat een positief signaal is.		
Overige informatie			

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	
Vestigingsplaats	Voorhout
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Provalu verzorgt de plaatsing van mensen met een WSW-indicatie. Provalu verzorgt de interne en externe gesubsidieerde arbeid door uitstromers.

Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één wethouder en het dagelijks bestuur uit één wethouder.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 4.736	€ 5.261
	Vreemd vermogen	€ 2.595	€ 5.219
	Resultaat		-€ 75
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Binnen het werknemersbestand is een gelijkmatige terugloop van het aantal werknemers dat werkt binnen de Wet Sociale werkvoorziening en gelijktijdig groeit het aantal mensen dat binnen de regeling Beschut werk aan de slag is. De afgelopen jaren is een meerjarenvisie opgesteld en een hieruit voortkomend implementatieplan. Beiden geven richting aan de opdracht om de uitvoering sterker te richten op ontwikkeling, bemiddeling naar en plaatsing op de arbeidsmarkt van de groep mensen waarvoor werk niet zonder deze ondersteuning haalbaar lijkt. Hiermee wordt de balans tussen het bieden van werk onder beschutte omstandigheden en de ontwikkel- en re-integratietaken van Provalu in de gewenste richting bijgesteld. In december 2024 is dit implementatieplan bestuurlijk vastgesteld.		
Overige informatie			

Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht) Hollands Midden, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, Zorg- en veiligheidshuis Hollands Midden (ZVH) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.

Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de achttien deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit zeven leden, van wie geen afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 648	€ 89
	Vreemd vermogen	€ 40.514	€ 51.483
	Resultaat	€ - 3.902	€ 179
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2025 zal de GHOR conform besluit van de beide AB's zijn overgegaan van Hecht naar de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het jaar 2024 is gebruikt voor de ontvlechting uitgaande van een kostenneutrale overgang. Verder is er door de rijksoverheid een extra taak toegewezen aan de jeugdgezondheidszorg die loopt via het gemeentefonds, te weten de maternale kinkhoest vaccinatie. Daarnaast zijn er ontwikkelingen plaatsvinden op de beleidsterreinen van: pandemische paraatheid, GALA en IZA, de ontheemden uit Oekraïne, forensische geneeskunde, de MKV-vaccinatie en de Gezondheidsadviseurs gevaarlijke stoffen (GAGS)		
Overige informatie			

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van diverse criteria. (De Cebeon-norm speelt hierin een belangrijke rol.)		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 6.065	€ 5.574

	Vreemd vermogen	€ 68.320	€ 79.692
	Resultaat	€ - 341	€ 936
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM volgt, Beleidsplan 2024-2027 en Crisisplan: In maart 2024 is het nieuwe beleidsplan vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico's, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.		
Overige informatie			

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein. Alle jeugdhulp wethouders van de deelnemende gemeenten zitten in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang			
Jaarlijkse bijdrage	Kostenverdeling gemeenten na rato gebruik jeugdzorg.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 162,6	nrb
	Vreemd vermogen	€6.871	€ 0
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	In 2024 is de gemeente Voorschoten aangesloten bij de GR. Daarmee komt het aantal deelnemende gemeenten vanaf 2024 op 13. De dienstverlening voor de gemeente Kaag en Braassem is uitgebreid. In 2024 lag de focus van de Serviceorganisatie Zorg op: - Bijdragen aan versterken zorglandschap door i.s.m. beleid, bestuur en verwijzers inhoudelijke keuzes te maken bij de budgetverdeling 2025; - Implementatie nieuwe BuitenBudgettaire Routes, waarbij zorgvragen zo mogelijk toegeleid worden naar gecontracteerde aanbieders; - Versterken samenwerking met toegangorganisaties; - Verbeteren interne financieel-administratieve processen, o.a. door aanbesteding nieuwe applicatie berichtenverkeer. Ook heeft de Serviceorganisatie Zorg een ondersteunende rol gehad in het traject om tot fundamentele keuzes in de jeugdhulp te komen.
Overige informatie	

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan 1 afkomstig uit de gemeente Lisse. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 2.206	€ 1.702
	Vreemd vermogen	€ 14.140	€ 13.140
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bodem. Deze bevoegdheid ligt nu bij de provincie. De ODWH voert bodemtaken uit namens de provincie. In 2023 gaan gemeente en provincie toewerken naar de overdracht van de bodemtaken. Ook wordt onderzocht (in overleg met de ODWH) welke taken en rollen er bij de ODWH worden neergelegd.
Overige informatie	

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de bollen5 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang			
	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 206	€ 274
	Vreemd vermogen	€ 53	€ 3.389
	Resultaat	€ 67	€ 99
Risico's	Er wordt een nieuwe locatie gebouwd op het huidige VAB terrein. Hiervoor dienen ook langlopende overeenkomsten met omliggende partijen (NS) gemaakt te worden. Deze zitten in de afrondende fase.		
Ontwikkelingen	Het overslagstation van de VAB aan de 's Gravendamseweg 75 in Voorhout wordt compleet vervangen en vernieuwd. De besluitvorming in de raad met betrekking tot budget is al genomen evenals het besluit om met de Meerlanden een gezamenlijke BV op te richten voor de vervanging en exploitatie.		
Overige informatie			

Samenwerking Belastingen Bollenstreek	
Vestigingsplaats	Noordwijk
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Belastingen Bollenstreek verricht voor een aantal gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen: wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijschelding en bezwaarschriften.

Bestuurlijk belang	De portefeuillehouders Belastingen van de colleges van de deelnemers komen tenminste eenmaal per jaar in vergadering bijeen voor overleg en afstemming over deze gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	nvt	nvt
	Vreemd vermogen	nvt	nvt
	Resultaat		
Risico's	Geen bijzondere risico's		
Ontwikkelingen			
Overige informatie			

2. Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,62% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beiden uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 4.721.000	€ 4.777.000
	Vreemd vermogen	€ 110.819.000	€ 123.614.000
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.
Overige informatie	

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)			
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.		
Bestuurlijk belang			
	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	De gemeente heeft 68.314 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de NV. Dunea keert geen dividend uit.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 258.451	nb
	Vreemd vermogen	€ 300.858	nb
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.		
Overige informatie			

Alliander N.V.	
Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.

Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	(Bedragen x € miljoen)	31-12-2023	31-12-2024
	Eigen vermogen	4.749	6.038
	Vreemd vermogen	5.296	6.092
	Resultaat	267	976
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		
Overige informatie			

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Gemeente betaalt de Meerlanden voor de diensten die worden afgenomen.		
Financieel belang	De gemeente Lisse bezit 10.285 aandelen (~6,5%) van de totale 159.855 aandelen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 33.276	€ 33.017
	Vreemd vermogen	€ 28.853	€ 40.697
	Resultaat		
Risico's	De (uniforme) tarieven zijn gebaseerd op (werkelijke) kostenallocatie. Dat betekent dat meer-/minderkosten doorberekend worden naar de aangesloten gemeenten.		

Ontwikkelingen	Meerlanden, als gezamenlijk overheidsbedrijf, verzorgt zijn diensten steeds meer op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten evenredig belast worden met de kosten. Daarnaast investeert Meerlanden (in beleid en uitvoering) in een verdere ontwikkeling naar een circulaire economie.
Overige informatie	

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.		
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 325	€ 325
	Vreemd vermogen	€ 17.650	€ 14.166
	Resultaat	€ 0	€ 0
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalinbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen.		
Ontwikkelingen	In 2024 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2024-2028.		

Overige informatie	
--------------------	--

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang			
	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is gebaseerd op het aantal ingekochte uren advies en ondersteuning en wordt jaarlijks afgestemd.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	€ 1.084	€ 1084
	Vreemd vermogen	€ 897	€ 897
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De stichting kent een eigen weerstandvermogen die jaarlijks beoordeeld wordt.		
Ontwikkelingen	De speerpunten zijn transparantie, meer maatwerk, in nauwe verbinding met de aangesloten gemeenten en met focus op collectieve inkoop en MVOI. Voor de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen wordt er over 2023 een spendanalyse uitgevoerd.		
Overige informatie	https://www.stichtingrijk.nl/		

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Het is geen doel op zich, maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan vrijwel alle gemeentelijke beleidsdoeleinden. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren.

Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt deze paragraaf in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd. Het uitgangspunt van de gemeente Lisse is om geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen, maar ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is gekozen voor situationeel oftewel flexibel grondbeleid. Het college kan per opgave of locatie kan afwegen welke vorm van grondbeleid (meer of minder actief) nodig is om het maatschappelijk doel te bereiken.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Lisse 2040. Deze ambities geven richting aan het omgevingsbeleid van de komende jaren en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Lisse (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel-economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid – via de inzet van instrumenten van grondbeleid – wordt daardoor mede bepaald.

VISIE OP GRONDBELEID

In Lisse is de beleidslijn dat een situationeel grondbeleid wordt gevoerd. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol dan wel een facilitaire benadering per project of locatie kan worden gemaakt. Als de markt de door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet oppakt, dan ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitgangspunten en kaders

De belangrijkste uitgangspunten en kaders zijn vastgelegd in:

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV)/Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie 'Grondbeleid' (commissie BBV)
- Nota 'Grondbeleid'
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Vennootschapsbelasting (vpb)

Sinds 1 januari 2016 geldt de vpb-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit, ook voor gemeenten. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (Bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor vpb. Op basis van de aangifte 2016 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat er in Lisse geen actief grondbeleid wordt gevoerd en dat er geen sprake is van vpb-plicht. Tot op heden hanteren we bij de jaarlijkse aangifte vpb dit standpunt. Het enige resterende risico is dat de Belastingdienst bij latere aangiftes, op basis van verandering van de gewijzigde feitelijke omstandigheden, hierover een ander oordeel kan innemen.

Financiële uitgangspunten

In het geval van een particuliere (facilitaire) ontwikkeling waaraan de gemeente medewerking verleent, worden de te verhalen kosten in beeld gebracht. Het betreft de kosten van interne uren van het ambtelijk apparaat en de inhuur. De kosten zijn gebaseerd op de zogenaamde plankostenscan en worden op de ontwikkelaar verhaald middels een anterieure overeenkomst.

Nota grondbeleid

In 2022 heeft de gemeenteraad de nota 'Grondbeleid' vastgesteld. Hierin staat dat de gemeente kiest voor situationeel grondbeleid. Deze beleidskeuze komt mede voort uit financiële overwegingen. De gemeente wil zich richten op haar kerntaken en (financiële) risico's zoveel mogelijk uit de weg gaan. Om dat mogelijk te maken, richt de gemeente zich actief op risicomanagement en projectmatig werken. De wijze waarop dat gebeurt, is vastgelegd in de nota 'Risicomanagement' en het handboek 'Projectmatig Werken'. De projectmatige werkwijze is nog gedetailleerder uitgewerkt in het plan- en besluitvormingsinstrument.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Risico's die optreden kunnen het financiële beeld van de gemeente beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en daar waar nodig beheersmaatregelen te treffen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden en tussen de eigendomssituatie: in bezit van de gemeente of van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Lisse onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE) (niet van toepassing in Lisse)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: gronden die in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans. Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken, is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal tien jaar bedraagt.

De gemeente Lisse heeft geen eigen grondexploitaties.

Faciliterend grondbeleid

Definitie: bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit. Zij voert ook niet zelf de grondexploitatie, maar dit gebeurt door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt, worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een

vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

Hoewel de gemeente bij de projecten niet risicodragend betrokken is, kan er toch sprake zijn van risico's en verliezen zoals:

1. Op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar.
2. Er worden kosten gemaakt die bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren.
3. Uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.
4. Door de verkoop van gemeentelijke grond kan er winst gemaakt worden op het faciliterende project. Dit is naar de letter van de wet niet toegestaan.
5. Op de verkoop van gemeentelijke grond kan het VPB-regime van toepassing zijn.

Naast de facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst, kan er sprake zijn van faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht.

In het onderstaande worden de 3 grotere gebiedsontwikkelingsprojecten nader toegelicht.

Facilitaire projecten; grote gebiedsontwikkelingsprojecten

Geestwater

Boekwaarde 1-1-2024	885.190	N
Uitgaven 2024	290.261	N
Opbrengsten 2024	-414.687	
Boekwaarde 31-12-2024	760.763	N
Nog te realiseren opbrengsten	-675.377	V
Nog te maken uitgaven	255.000	N
Boekwaarde 31-12-2028	340.387	N
Verliesvoorziening	340.387	

In 2022 is de overeenkomst voor het project Geestwater door AM en de gemeente getekend. In de anterieure overeenkomst is met de ontwikkelaar een exploitatiebijdrage van € 1.067.035 (incl. indexatie) afgesproken. Samen met alle nog te maken plankosten is de inschatting dat er gedurende de hele looptijd van het project (tot en met 2028) in totaal een bedrag gemoeid is van € 1.639.621.

Na verrekening van de uitgaven en opbrengsten is de verwachte boekwaarde per 31-12-2028 € 340.387. Op basis van de BBV is hiervoor in de jaarrekening een verliesvoorziening getroffen via de voorziening stadsvernieuwing.

De compensatie voor dit verlies wordt gevonden in de afwikkeling en levering van de gronden in 2024. Op basis van de ondertekende contracten bedraagt het netto positieve resultaat van de grondtransactie in 2024 afgerond € 5,7 mln. De incidentele opbrengst van de verkoop minus de boekwaarde is financieel opgenomen in de begroting 2024 en is in dit boekjaar ten gunste van de algemene reserve geboekt.

Sportlaan

Sportlaan		
Boekwaarde 1-1-2024	- 146.779	
Uitgaven 2024	15.961	
Boekwaarde 31-12-2024	- 130.818	V
Nog te maken kosten in 2025	130.818	N
Boekwaarde 31-12-2025	0	

De gebiedsontwikkeling van de Sportlaan zit in de laatste fase. Het totaal verwachte verkoopresultaat van dit project is € 3,6 miljoen. Deze winst is reeds genomen in de jaren 2018 t/m 2022. In 2025 is alleen nog sprake van plankosten en kwaliteitsimpuls als uitgaven. Dit zijn kosten voor planbegeleiding en kosten van technische voorbereiding van bouwrijp- en woonrijp werkzaamheden en toezicht houden op de naleving van bestekvoorwaarden bij uitvoering. Alle opbrengsten in het project zijn al eerder gerealiseerd.

Een mogelijk risico is dat een deel van de door de provincie uitbetaalde HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden. De HOV-lijn is nog niet aangelegd, maar de inpassing voor de HOV-lijn in het project is wel gedaan. Het risico voor de gemeente bestaat dat de HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden (€ 457.500) als blijkt dat de HOV-lijn niet wordt aangelegd. De kans dat dit terugbetaald moet worden, wordt ingeschat als zeer klein.

Vml. Rembrandtschool

Vm. Rembrandtschool		
Boekwaarde per 1/1/2024	133.073	N
Kosten 2024	201.267	N
Winstneming 2024 (storting in reserve)	200.000	N
Inkomsten grondverkoop 2024	-1.020.713	V
Boekwaarde per 31/12/2024	-486.373	V
Nog te maken kosten	486.373	N
Eindwaarde	0	

Frans Halsstraat 6 is een voormalige schoollocatie en in eigendom van de gemeente Lisse. Met STEK is in juni 2022 een koop- en realisatieovereenkomst (KRO) afgesloten. Een KRO met een anterieure overeenkomst is nodig om de afspraken vooraf juridisch goed vast te leggen. Dit om te komen tot verkoop van de voormalige schoollocatie en voor de ontwikkeling en realisatie van het plan.

Het ontwerpbestemmingsplan 'Frans Halsstraat 6' lag vanaf juni 2022 zes weken ter inzage. In deze periode zijn drie zienswijzen ingediend. De beantwoording van de zienswijzen is vastgelegd in de Nota van beantwoording zienswijzen tevens nota van wijzigingen. Op 20 oktober 2022 heeft de gemeenteraad tijdens de openbare vergadering het bestemmingsplan gewijzigd vastgesteld ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. Binnen de beroepstermijn is door 16 omwonenden een beroepschrift ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De Raad van State heeft in 2024 uitspraak gedaan waarbij de beroepen ongegrond verklaard zijn en is het

Facilitaire projecten in uitvoering	Boek waarde	Kosten	Opbrengsten	Afboeking	Boek waarde
	1-1-2024				31-12-2024
Nieuw Meerzicht - aovk	0	8.849	-3.000		5.849
Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg	4.655	6.528		-11.183	0
Hoek Oranjelaan / Heereweg 33	74	5.202		-5.276	0
ITS gebouw	-7.415	994		6.421	0
Heereweg 331 Microformat	13.917	357			14.274
Kanaalstraat 33 De Zon - aovk	-3.072	4.667			1.596
Heereweg 347b (van Erk) *	66.631	54.189			120.820
Heereweg 26	635	20.362			20.997
Haven 4 -aovk	-12.239	0		12.239	0
Haven 1 Flynth	-64.442	816			-63.626
Trompenburg fase II *	117.761	39.678	-21.799		135.640
Heereweg 455 C	17.269	0			17.269
Von Bönninghausenlaan 54 aovk	-7.247	0			-7.247
Vuursteeglaan	12.099	39.292	-25.113		26.278
Loosterweg 18 Lisse	-6.465	0			-6.465
Achterweg 20 - aovk	-4.265	0			-4.265
Schoolstraat 5 tot en met 11	-19.819	5.071			-14.748
Heereweg 245-249	-12.876	0			-12.876
Essenlaan 7 - aovk	544	0			544
Hyacintenstraat 20 - aovk	136	4.746	-20.760		-15.878
Laan van Rijckevorsel 5	-9.585	0			-9.585
Totaal	86.297	190.751	-70.672	2.201	208.577

* Deze projecten worden hieronder nog apart toegelicht

bestemmingsplan geheel onherroepelijk geworden. De omgevingsvergunning is verleend aan de ontwikkelaar en de voormalige school is inmiddels gesloopt. In 2025 wordt de grond bouwrijp/woonrijp gemaakt en het project opgeleverd.

In juni 2024 is de grond verkocht aan STEK voor een bedrag van ruim 1 mln. Na aftrek van de door de gemeente te maken kosten resteert een bedrag ad. 200.000 welke in 2024 is gestort in de algemene reserve.

Facilitaire projecten; uitvoeringsfase

Heereweg 347b (van Erk) Swets & Zeitlinger

Op 14 september 2023 heeft de raad een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 150.000 voor de voorbereiding van het project Swets & Zeitlinger ten laste van de algemene reserve. Na het besluit van de raad over het voorbereidingskrediet zijn we gestart met een projectgroep ter voorbereiding op de gesprekken met de ontwikkelaar. Dat heeft ertoe geleid dat er begin 2024 gesprekken, zowel ambtelijk als bestuurlijk met de ontwikkelaar zijn gevoerd over het vervolg en de samenhang met de ondertekende intentieovereenkomst in 2022. De ontwikkelaar heeft de haalbaarheid van woningbouw in het eerste half jaar van 2024 onderzocht. Hiervoor zijn ter besluitvorming verschillende scenario's opgesteld en voorgelegd. In het tweede half jaar van 2024 is een voorkeursscenario geformuleerd (betreft de stedenbouwkundige voorkeursvariant) welke de basis vormt voor een te sluiten anterieure overeenkomst. In 2025 wordt hierover een besluit genomen en worden daarna de plannen verder uitgewerkt voor aanvraag van vergunning en ruimtelijke procedures.

De uitgaven van het project tot en met 2024 zijn ten laste gebracht van de algemene reserve conform het eerdere raadsbesluit.

Trompenburg fase II

In 2016 hebben de gemeente Lisse en woningstichting Eigen Haard een intentieovereenkomst getekend voor het woningbouwproject Trompenburg Lisse. Dit project maakte deel uit van een exploitatieovereenkomst die in 2011 is gesloten en waarvan ook het vernieuwde en inmiddels gerealiseerde woonzorgcomplex Rustoord onderdeel was. In de intentieovereenkomst is overeengekomen dat Eigen Haard de woningbouwlocatie mag overdragen aan een projectontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Wilma Wonen heeft de woningbouwlocatie aangekocht en is van plan om maximaal 65 woningen te ontwikkelen op het braakliggende terrein Trompenburg. De ontwikkeling is een divers woningbouwprogramma dat bestaat uit vrijstaande woningen, twee-onder-een-kapwoningen, appartementen en rijwoningen..

In juli 2021 is de anterieure exploitatieovereenkomst ondertekend en de raad heeft het bestemmingsplan in juni 2022 vastgesteld. Er is beroep ingediend bij de RvS. LaGro is ingehuurd om het verweer te schrijven. Bestemmingsplan is op advies van LaGro opnieuw (gewijzigd) vastgesteld door de raad. Het herstelbesluit is op 23 februari 2023 door de raad genomen. Het herstelbesluit heeft ter inzage gelegen van 8 maart tot en met 19 april 2023. De zitting bij de Raad van State was op 15 juni 2023. Er is een tussenuitspraak gedaan door de RvS, alle beroepsgronden zijn ongegrond verklaart behalve één. Er is een kleine aanvulling / motivatie nodig voor het parkeren. Dit is opgestuurd naar de RvS. De RvS heeft op 20 december 2023 een uitspraak gedaan, waardoor het bestemmingsplan een onherroepelijke status heeft gekregen. De aanvragen voor de omgevingsvergunningen zijn eind 2023 ingediend en zijn in het eerste kwartaal van 2024 verleend. Daarna is gestart met de verkoop van woningen.

Niet alle gemaakte kosten op dit project kunnen worden verhaald op de opdrachtgever. Vooraf is een plankostenscan, een inschatting van de te maken uren en kosten, opgesteld. Door de beroepsprocedure worden er meer interne uren gemaakt op dit project dan vooraf was ingeschat. Daarom is een verliesvoorziening voor dit project opgenomen van € 155.640 per 31/12/2024. De verwachting is overigens dat alleen in 2025 nog wat beperkte kosten gemaakt behoeven te worden. Daarna kan dit project afgesloten worden.

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Facilitaire projecten in uitvoering	Boek waarde	Kosten	Opbrengsten	Afboeking	Boek waarde
	1-1-2024				31-12-2024
Hoogvliet	29.629	5.917			35.546
Ruishornlaan 21 - de Greef aovk *	131.507	141.451			272.958
Ruishornlaan 25 - Knarrenhof aovk	57.211	82.661	-16.325		123.547
Ruishornlaan 31 - Pauluskerk aovk	732	2.040			2.772
Nassaustraart 25 - Posthuys	36.082	28.060			64.142
Bondstraat Lisse	3.037	0			3.037
Keukenhofdreef 18A - aovk	17.002	22.056		-39.058	0
Tulpenstraat 35	21.486	0			21.486
Heereweg 351 - aovk	6.686	1.150			7.836
Heereweg 28 aovk	854	0			854
Akervoorderlaan 18 aovk	460	0			460
Achterweg 18	1.846	153			1.999
Gasstraat 8	2.009	918			2.927
Heereweg 137	196	0			196
Heereweg 357	1.686	302			1.988
Heereweg 477-479	490	0			490
Oranjelaan 98	1.743	1.028	-6.627		-3.856
HOV lijn	2.695	6.469			9.164
Akervoorderlaan 13 AOVK	5.175	3.098			8.273
3e Poellaan 87	0	874			874
De Klister, Heereweg 105	0	357			357
Heereweg 386, De Engel	0	2.295			2.295
Totaal	320.524	298.829	-22.952	-39.058	557.343

* Dit project wordt hieronder nog apart toegelicht

De bovenstaande bedragen betreffen de voorbereidingskosten in de initiatief- of onderzoeksfase. Naar verwachting worden deze kosten bij het afsluiten van de anterieure overeenkomst verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Vooralsnog worden deze kosten als risico aangemerkt.

Ruishornlaan 21

Op 30 maart 2023 besloot de raad dat er op Ruishornlaan 21 voor de doelgroep starters/jongeren 40 woningen worden gerealiseerd, onderzoek te doen naar afwijking van de parkeernorm en om het college opdracht te geven om in de verdere uitwerking het indicatief saldo zoveel als mogelijk te optimaliseren met als doel een kostenneutrale ontwikkeling. Ook is besloten om het college opdracht te geven om meerdere scenario's uit te werken waarin de wensen in relatie tot de kosten inzichtelijk worden gemaakt en worden vertaald naar een ruimtelijke verbeelding. Er is een communicatieaanpak vastgesteld waarin wordt ingegaan op processtappen richting de genoemde

uitwerking. Er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van €370.000,-. Na een beeldvormende sessie met de raad heeft de raad op 20 juni 2024 besloten om de scenariokeuze van 2 bouwvolumes verder uit te werken voor een Tender. Het ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen en is in januari 2025 door de raad vastgesteld. De Tender wordt hierna zo spoedig mogelijk opgestart.

Warme gronden

Definitie: de door de gemeente verworven gronden met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor de raad nog geen operationele grondexploitatie heeft vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiële vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan. Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd, kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden. Deze kan grotendeels worden teruggedraaid zodra tot de bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten, zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden – en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Lisse heeft geen warme gronden.

Materiële Vaste Activa (MVA) – inclusief overlopende passiva

Definitie: over grond als materiële vaste activa wordt gesteld dat deze grond een vaste bestemming heeft en geen deel is van een transformatieproces. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht, maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling.

Bij grond als materiële vaste activa

gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land- of bosbouwgronden.

Dit is bij de gemeente Lisse niet aan de orde.

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat de raad de bestemming van een reserve kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet: dan is er sprake van verplichte bestedingsrichting.

Voorziening stadsvernieuwing

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en moeten we voor verwachte tekorten direct een voorziening treffen. Per 31/12/2024 zijn de volgende verliesvoorzieningen getroffen.

Project	
Geestwater	€ 340.387
Trompenburg	€ 155.64
Vuursteeglaan	€ 47.278
	€ 543.305

Paragraaf Open overheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker voor de buitenwereld te maken. De wet bevat verplichtingen, die op drie focusgebieden zijn gericht, namelijk de passieve openbaarmaking in de vorm van het behandelen van Woo-verzoeken, de actieve openbaarmaking waarbij besluiten binnen twee weken gepubliceerd dienen te worden en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Deze laatste is door de wetgever als randvoorwaardelijk bepaald om tijdig aan de door de wet bepaalde termijnen te kunnen voldoen.

Het Rijk heeft de eerste vijf informatiecategorieën per 1 november 2024 verplicht gesteld. Deze vijf hadden weinig impact op onze organisatie. De verwachting is dat de volgende informatiecategorieën per tranche de komende twee jaar verplicht actief openbaar moeten worden. Aangezien we in de pas van de wet willen lopen, is er een implementatieplan Woo in voorbereiding. Dit plan vraagt om elk focusgebied dat de wet kent, als een project te zien en daarvoor een projectleider aan te stellen. Een deel van het op orde brengen van de informatiehuishouding, namelijk het opschonen van de netwerkschijven en het inrichten van SharePoint online, valt onder het project Samen Digitaal Transparant. Waar het overige deel van dit focusgebied wordt ondergebracht, moet nog worden bepaald.

Gemeente Lisse maakt alle Woo-verzoeken en bijhorende documenten (vanaf 1 januari 2024) openbaar via open.lisse.nl. Het aantal Woo-verzoeken is in 2024 iets gedaald. Van 28 verzoeken in 2023 naar 27 verzoeken in 2024.

Om de Woo-verzoeken ook in de toekomst te kunnen blijven afhandelen, is de capaciteit in HLTsamen uitgebreid. Daarnaast is het proces rondom de afhandeling van Woo-verzoeken aangepast, met name als het gaat om de communicatie naar de behandelaar toe.

Voor de bekostiging van de implementatie van de Wet open overheid ontvangen we voorlopig jaarlijks incidentele en structurele gelden van het Rijk.

Paragraaf Opvang ontheemden

In februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne, waarmee een grote vluchtelingenstroom richting de rest van Europa en dus ook Nederland op gang kwam. De HLT-gemeentes stonden daardoor acuut voor de uitdaging om Oekraïense ontheemden op te vangen en hebben nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid genomen bij deze humanitaire ramp. Omdat het hier om crisisopvang gaat, ligt de bevoegdheid bij de burgemeester, aangestuurd door het Veiligheidsberaad (landelijk) en de Veiligheidsregio (regionaal). Lisse heeft gemiddeld in 2024 152 mensen opgevangen in een deel van hotel Lowietje aan de Heereweg.

Daarnaast zijn er over 2024 gemiddeld 41 ontheemden bij particulieren in de gemeente Lisse gehuisvest. Voor alle ontheemden die de gemeente Lisse in 2024 heeft opgevangen, is naast huisvesting gezorgd voor zorg, onderwijs, welzijn, toegang tot werk en leefgeld en een veilige leefomgeving. De opgave heeft veel gevraagd van HLTsamen en doet dat nog steeds. Zo is er voor de uitvoering veel gebruikt gemaakt van ingehuurd externe partijen. Ook hebben inwoners van Lisse en vrijwilligers waar nodig ondersteuning geboden.

Per kwartaal wordt binnen HLTsamen een financiële monitor opgesteld. Deze financiële monitor geeft weer welke kosten we tot nu toe hebben gemaakt, welke inkomsten er zijn en wat de verwachtingen zijn voor in de toekomst. Met behulp van deze monitor worden de knelpunten en risico's in kaart gebracht. De informatie in deze paragraaf is gebaseerd op financiële monitor over 2024.

Voor het bepalen van de inkomsten en uitgaven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Alle direct aan een gemeente toe te rekenen kosten, worden direct verantwoord in de administratie van de desbetreffende gemeente.
2. Het aantal opvangdagen dat er beschikbaar was in de gemeente, zoals dat ook de basis is voor de declaratie naar het Rijk.
3. De kosten van HLTsamen (met name interne uren, inhuur, welzijn e.d.) worden naar rato van het aantal opvangdagen toegerekend aan de gemeente.
4. Het financiële kader is het Rijksbudget, hier zijn we binnen gebleven. Gezien de onzekerheid wat er nog op ons afkomt, stellen wij voor om dezelfde beleidslijn te volgen als vorige jaar op basis waarvan het nog resterende saldo van 2024 wordt overgeheveld naar 2025.

Inkomsten

A. Gemeentelijke Opvang Oekraïne

De regeling gemeentelijke opvang Oekraïne (GOO), per 4 juni 2022 in werking getreden, regelt de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Gemeenten ontvangen volgens deze regeling een normbedrag van €61 per dag per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek. Onder dit normbedrag vallen alle kosten die direct gerelateerd zijn aan de opvang, zoals huur, energie en schoonmaak.

Over 2024 hebben we € 3.512.150 aan compensatie te ontvangen vanuit het Rijk voor de realisatie van de gemeentelijke opvang

B. Particuliere Opvang Oekraïne

Waar de meeste ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties worden opgevangen, kan een gasthuishouden ook tijdelijk onderdak aanbieden. Het gasthuishouden ontvangt echter geen financiële vergoeding. Hiervoor geldt de regeling particuliere opvang Oekraïne (POO) die ook per 4 juni 2022 in werking is getreden. Na registratie in een gemeente krijgen de ontheemden leefgeld uitgekeerd per maand. Het uitgekeerde leefgeld wordt volledig vergoed door het Rijk. Gemeenten krijgen daarnaast voor de ondersteuning van de particuliere opvang € 91 per maand per ontheemde.

Met behulp van het aantal beschikbare plekken per locatie, het totaal aantal dagen waarop deze plekken beschikbaar waren en het normbedrag, zijn de inkomsten berekend. De inkomsten zijn gesplitst in perioden waarin verschillende regelingen van kracht waren. Voor particuliere opvang hebben we in 2024 € 44.772 aan compensatie ontvangen.

Uitgaven

De gemeente maakt, wat de kosten betreft, onderscheid tussen drie categorieën: kosten van leefgeld, de locatiekosten (huur, beveiliging, klein onderhoud), inzet van personeel van HLTsamen (zowel eigen personeel als inhuur) en overige kosten. Bij de laatste categorie kan gedacht worden aan de kosten voor de internationale schakelklas, welzijn, catering, tandarts en fysiotherapie. Bij de kosten is geen onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke of particuliere opvang, ze zijn als het totaal van de opvang in de gemeente gepresenteerd.

Samenvattend kan financieel de volgende stand van zaken gepresenteerd worden:

Overzicht Financien Crisis Noodopvang Oekraïne	
Inkomsten	
Gemeentelijke opvang	€ 3.512.150
Particuliere opvang	€ 44.772
Subtotaal inkomsten	€ 3.556.922
Uitgaven	
Leefgeld	€ 137.056
Kosten locatie	€ 2.359.895
Inzet personeel en externe inhuur	€ 877.892
Overige kosten	€ 46.842
Subtotaal uitgaven	€ 3.421.685
Verschil inkomsten en uitgaven	€ 135.237

Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat van 2024 stellen we voor om een bedrag van € 135.237 naar 2025 over te hevelen, gezien alle onzekerheden rondom de opvang van ontheemden.

Financiële jaarrekening

Wettelijk kader

De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële jaarrekening. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke jaarrekening te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de jaarrekening.

- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Provinciaal toezicht

De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2026 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet het laatste jaar van de meerjarenraming (2029) in evenwicht zijn.
- De jaarrekening 2024 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2024 en de begroting 2026 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2024 en 15 november 2025, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt het 'structureel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 19 juni 2025, tijdige inzending en het structurele evenwicht van de jaarrekening wordt aan de eisen voldaan.

Balans

Balans

Bedragen € x 1.000

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
• Investerings met een economisch nut		
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	5.970	6.443
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	1.845	1.271
<i>Gronden en terreinen</i>	620	1.095
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	407	193
<i>Overig</i>	56.003	58.618
<i>Woonruimten</i>	347	381
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
<i>Grond- weg- en waterbouwkundige werken</i>	14.862	15.054
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	525	565
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	9.161	7.096
	89.740	90.717
Financiële vaste activa		
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
<i>Deelnemingen</i>	2.046	1.973
• Leningen aan:		
<i>Overige verbonden partijen</i>	2.393	2.393
<i>Woningbouwcorporaties</i>	624	655
• Overige langlopende leningen	7.661	7.255
	12.724	12.276
TOTAAL VASTE ACTIVA	102.464	102.993
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
• Vorderingen op openbare lichamen	9.792	7.066
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	4.721	5.244
• Overige vorderingen	272	716
	14.785	13.025
Liquide middelen		
• Liquide middelen (kas- en banksaldi)	205	223
	205	223
Overlopende activa		
• Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
<i>Het Rijk</i>	218	5
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	1.402	722
• Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.539	2.628
	4.159	3.355
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	19.149	16.604
TOTAAL ACTIVA	121.613	119.597

Balans

Bedragen € x 1.000

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
• Algemene reserves	3.774	8.421
• Bestemmingsreserves	24.889	14.504
• Nog te bestemmen resultaat	1.497	2.428
	<u>30.159</u>	<u>25.353</u>
Voorzieningen		
• Egalisatievoorzieningen	1.794	1.659
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.151	2.352
• Van derden verkregen midd. die spec. besteed moeten worden	2.326	2.471
	<u>7.272</u>	<u>6.482</u>
Vaste schulden		
• Onderhandse leningen van:		
<i>Binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	72.578	76.080
• Waarborgsommen	7	7
	<u>72.585</u>	<u>76.087</u>
TOTAAL VASTE PASSIVA	110.016	107.922
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden		
• Overige vlottende schulden	3.344	3.750
	<u>3.344</u>	<u>3.750</u>
Overlopende passiva		
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.737	3.870
• Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
<i>Het Rijk</i>	3.983	2.868
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	478	503
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	1.055	684
	<u>8.253</u>	<u>7.925</u>
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	11.597	11.675
TOTAAL PASSIVA	121.613	119.597
<i>Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen</i>	64.810	66.475

Totaaloverzicht resultaat per programma

In onderstaand overzicht treft u voor de Programmarekening 2024, in één totaaloverzicht, de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

		Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
		2023	2024	2024	2024
Programma 1. Samenleven	Lasten	47.547	37.701	45.702	44.140
	Baten	-18.613	-7.822	-13.043	-12.933
Saldo		28.929	29.878	32.661	31.205
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	18.198	17.065	20.473	20.240
	Baten	-9.251	-14.049	-17.373	-17.331
Saldo		8.945	3.017	3.100	2.911
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	1.113	1.069	1.509	1.274
	Baten	-200	-138	-138	-252
Saldo		913	931	1.371	1.020
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	3.452	3.157	3.656	4.102
	Baten	-678	-516	-852	-833
Saldo		2.775	2.638	2.801	3.265
Saldo programma's		41.562	36.464	39.933	38.401
Algemene dekkingsmiddelen:					
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	-40.915	-41.759	-44.033	-43.952
Belastingen overig	Saldo	340	169	174	284
Overhead	Saldo	7.896	8.524	8.974	8.709
Overige baten en lasten	Saldo	32	44	44	26
OZB niet-woningen	Saldo	-2.753	-2.953	-2.969	-2.977
OZB woningen	Saldo	-4.139	-4.517	-4.596	-4.593
Treasury	Saldo	-936	-551	-556	-712
Saldo algemene dekkingsmiddelen		-40.475	-41.043	-42.962	-43.215
Saldo voor resultaatbestemming		1.093	-4.578	-3.026	-4.805
Stortingen in reserves					
1. Samenleven	Lasten	3.174	12.637	12.712	13.783
2. Leefomgeving	Lasten	107	5.300	6.485	6.437
3. Bedrijvigheid	Lasten	0	0	0	70
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	1.073	0	80	198

Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	0	0	40	40
Totaal stortingen in reserves		4.354	17.937	19.317	20.528
Onttrekkingen reserves					
1. Samenleven	Baten	-5.401	-4.095	-5.276	-5.867
2. Leefomgeving	Baten	-995	0	-1.429	-952
3. Bedrijvigheid	Baten	-346	-271	-463	-327
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	-1.132	-10.000	-10.015	-10.073
Totaal onttrekkingen uit reserves		-7.874	-14.366	-17.183	-17.219
Resultaat na bestemming		-2.429	-1.007	-891	-1.495

Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De baten en lasten m.b.t. grondbeleid worden in de exploitatie verwerkt volgens de notitie Grondbeleid. Het saldo van de baten en lasten wordt verwerkt in de balans in de post Overlopende passiva of Overlopende activa.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Personele kosten worden niet geactiveerd. Dus voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Waardering en afschrijving materiële vaste activa

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden in beginsel niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
4. Bij de waardering van de vaste activa worden bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
6. Investeringskosten worden lineair afgeschreven.
7. Afschrijven van een investering beginnen in het jaar volgend op het jaar waarin het actief wordt opgeleverd.
8. Aan een investering wordt rente toegerekend over de boekwaarde op de eerste dag van het jaar. De rente wordt berekend met het omslagpercentage. Voor 2024 is dit 1,5%.
9. Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.
10. Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met economisch nut:
 - max. 80 jaar: rioleringen en duikers
 - 40 jaar: (ver)nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
 - 10 jaar: Tijdelijke gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen
 - 25 jaar: Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
 - 15 jaar: Technische installaties in schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen
 - 10 jaar: Inventaris schoolmeubilair en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
 - 20 jaar: motorvoertuigen
 - 40 jaar: begraafplaats
 - 25 jaar: uitbreiding begraafplaats
 - 5 jaar: Hardware
 - 3 – 5 jaar: Software en randapparatuur
 - 7 jaar: Tractie

Het college kan in bijzondere gevallen beargumenteerd afwijken van de bovenstaande afschrijvingstermijnen. Overige niet genoemde investeringen worden zo veel mogelijk volgens bovenstaande richtlijnen geactiveerd.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' worden deze verantwoord onder materiële vaste

activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Afwaarderen naar de waarde volgens de geldende bestemming van deze gronden kan achterwege blijven als aan een aantal cumulatieve voorwaarden wordt voldaan. Als aan deze cumulatieve voorwaarden wordt voldaan, kan voor deze 'warme gronden' uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming (art. 65 BBV). De cumulatieve voorwaarden zijn:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De belangen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten worden gewaardeerd tegen kostprijs. De posten worden in waarde vermindert, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De lening aan de woningcorporatie en de overige uitgegeven leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

In het Besluit Begroting en Verantwoording worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is een onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen.

Algemene reserve: alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve: een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorziening: een voorziening is een deel van het vermogen dat afgezonderd is wegens

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs ingeschat kunnen worden;
2. op de balansdatum bestaande risico's m.b.t. bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
3. kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt mits het maken van de kosten zijn oorsprong mede vindt in het (lopende) jaar of in een voorafgaand jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie ultimo balansdatum verslagjaar geen negatieve stand hebben. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies'

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Indien de financiële verplichtingen of risico's niet te kwantificeren zijn dan dienen deze zaken vermeld te worden in de risicoparagraaf.

Pensioenen en andere lange termijn-personeelsbeloningen

De pensioenverplichtingen ten behoeve van de wethouders zijn verzekerd bij Loyalis. Het niet afgedekte deel is tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Hierbij is de rekenrente op basis van de APPA-rente gehanteerd. De rekenrente van de ingegane pensioenen wijkt af van de APPA-rente.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen.

Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen

Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met betaalde aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat. Hier gaan we uit van de op 15 juni 2023

vastgestelde Financiële verordening gemeente Lisse 2023 en het op 19 december 2024 in de vastgestelde slotwijziging opgenomen normenkader.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten, inclusief de dotaties aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële en Materiële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn vaste activa, die niet tastbaar zijn.

De materiële vaste activa zijn als volgt onderverdeeld:

- Gronden en terreinen: alle terreinen en gronden in gebruik gegeven of verhuurd aan anderen;
- Woonruimten: alle huizen in gebruik gegeven en in gebruik gegeven als dienstwoning;
- Bedrijfsgebouwen: gemeentehuis, brandweerkazerne, scholen e.d.;
- Grondbouwkundige werken: drainages, keerwanden, overstorten e.d.;
- Waterbouwkundige werken: sloten, bruggen, beschoeiingen, rioleringen, duikers, gemalen e.d.;
- Wegbouwkundige werken: straten, pleinen, verlichting, straatmeubilair, groenvoorzieningen e.d.;
- Vervoermiddelen: auto's;
- Machines, apparaten en installaties: machines, computers e.d.;

Deze indeling is gebaseerd op het BBV. De kolommen worden alleen getoond als er daadwerkelijk ook bedragen in voorkomen.

a Investerings met een economisch nut

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	10 - 40	6.443	40		108	405	5.970
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10 - 15	1.271	846	150		122	1.845
Gronden en terreinen	-	1.095	1	476		-	620
Machines, apparaten en installaties	15 - 60	193	257			43	407
Overig	5 - 40	58.618	132	165		2.582	56.003
Vervoermiddelen		-					-
Woonruimten	25	381				35	347
TOTAAL		68.002	1.276	791	108	3.187	65.192

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Bedrijfsgebouwen
Bijdrage van derden betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor de sporthal Ter Specke en FC IJssel.
- Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
Investering heeft betrekking op vervanging toplaag hockeyveld 2 (Hissalis).
- Gronden en terreinen
In 2022 is Grond aangekocht voor de Dever Zuid en Geestwater. De vermindering op gronden en terreinen heeft te maken met de verkoop van grond Dever Zuid/Geestwater.
- Machines, apparaten en installaties
De investering betreft het plaatsen van zonnepanelen Sportlaan 9-23.
- Overig
Investering heeft betrekking op het meubilair en inrichting Kindercampus Joseph en vermindering Frans Halsstraat 6 €164.000.
- Woonruimten
Geen mutaties.

b. Investerings met een economisch nut waar tegenover heffingen e.d. staan

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	15 - 50	15.054	268			460	14.862
Gronden en terreinen		-					-
Machines, apparaten en installaties	10 - 20	565				40	525
TOTAAL		<u>15.619</u>	<u>268</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>500</u>	<u>15.387</u>

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op de Riolering.

c. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Materiële vaste activa maatschappelijk nut							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	10 - 40	7.096	2.597		205	326	9.161
TOTAAL		<u>7.096</u>	<u>2.597</u>	<u>-</u>	<u>205</u>	<u>326</u>	<u>9.161</u>

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-weg-en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op diverse herinrichtingen wegen en parkeerplaatsen, verkeersmaatregelen, openbare verlichting en het groenbeheerplan. De bijdrage van derden zijn financiële bijdragen van belanghebbende blokhuis en Holland Rijnland.

Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2024
Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	1.973	73			2.046
Leningen aan:					
Overige verbonden partijen	2.393				2.393
Woningbouwcorporaties	655		31		624
Overige langlopende leningen	7.255	1.416	372	638	7.661
TOTAAL	12.276	1.488	403	638	12.724

Overige langlopende leningen

Betreft Startersleningen SVn € 1.087.800 en nieuwe aandelen 2024 Meerlanden €72.837.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Er loopt nog één lening van het rijk via de gemeente. De gemeente functioneert als doorgeefluik.
Zie ook onder Langlopende schulden.

Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen en effecten

De specificatie is als volgt:

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 1-1-2024	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2024
Deelnemingen				
Aandelen Dunea	68.314	32	68.314	32
Aandelen netwerkbedrijf Alliander	541.261	244	541.261	244
Aandelen De Meerlanden	7.022	940	7.022	940
Aandelen De Meerlanden 2021	3.205	638	3.205	638
Aandelen De Meerlanden 2022	36	7	36	7
Aandelen De Meerlanden 2023	22	5	22	5
Aandelen De Meerlanden 2024			322	73
Aandelen B.N.G.	18.252	41	18.252	41
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij		66		66
TOTAAL		<u>1.973</u>		<u>2.046</u>

Deelnemingen

Het aantal aandelen Dunea bedraagt 68.314 aandelen per 31-12-2024. De aandelen Dunea zijn tegen € 0,45 per stuk opgenomen op de balans. In 2023 heeft er een herindeling van de aandelen plaatsgevonden op basis van inwoner aantallen. Er zijn 2.207 aandelen geleverd aan een andere gemeente zonder tegenprestatie. Destijds heeft Lisse de aandelen verkregen met in de statuten vermelde nominale waarde van 10 gulden.

De aandelen staan nu tegen een waarde van € 0,46 op de balans.

De aandelen in het netwerkbedrijf Alliander zijn voor € 243.567 opgenomen op de balans tegen € 0,45 per stuk. Het aantal aandelen bedraagt 541.261 stuks.

Sinds 1 juli 2009 heeft Lisse aandelen in de Meerlanden. De Meerlanden is een door de overheid gedomineerde vennootschap. In 2021 is er de kapitaalstructuur van de Meerlanden aangepast. Er heeft een herschikking van de aandelen afgestemd op het aantal huisaansluitingen plaatsgevonden. Op de oude aandelen heeft een conversie plaatsgevonden. 8.951 aandelen zijn met de conversie 7.022 aandelen geworden tegen de zelfde waarde € 939.750. In 2021 zijn er 3.205 aandelen aangekocht. De aandelen kostten € 199 per stuk, in totaal € 638.334. Met de herijking van de aandelen is in 2022 36 aandelen aangekocht. Per stuk € 206 is in totaal € 7.417. Met de herijking van de aandelen is in 2023 22 aandelen aangekocht. Per stuk € 216 is in totaal € 4.750. Met de herijking van de aandelen is in 2024 322 aandelen aangekocht. Per stuk € 216 is in totaal € 72.837.

Het aantal aandelen BNG bedraagt 18.252 (van € 2,50). De boekwaarde van deze aandelen BNG bedraagt € 41.412. Lisse ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit in de BNG.

Bij de oprichting van Greenport heeft de gemeente bijgedragen in de stichting daarvan.

Leningen aan woningbouwcorporaties

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde de 1-1-2024	Aflossing	Boekwaarde de 31-12- 2024
Woningbouwcorporaties			
Lening U/G Woonstichting STEK	655	31	624
TOTAAL	<u>655</u>		<u>624</u>

Overige langlopende geldleningen u/g

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2024
Overige langlopende leningen					
Diverse:					
Geldlening FC Lisse aflossing schuld 2012 en boeterente	105		15		90
Lening St. Jenaplanscholen (renteloos)	6				6
Geldlening Speelkwartier	233				233
SVN:					
Rekening-courant	1.612			638	974
Duurzaamheidsleningen	278	328	72		534
Leningen funderingen	61		1		60
SVN Startersleningen	2.679	1.088	193		3.574
Hypothecaire leningen					-
Personeel	2.281	-	91		2.190
TOTAAL	<u>7.255</u>	<u>1.416</u>	<u>372</u>	<u>638</u>	<u>7.661</u>

In januari 2012 is besloten om de openstaande vorderingen van FC Lisse om te zetten in een renteloze lening van € 360.000, waarvan in 2024 € 15.000 is afgelost.

In januari 2012 is besloten om activa over te nemen van FC Lisse. Met de verkoopopbrengst heeft FC Lisse lopende leningen bij de bank afgelost. De hieruit voortvloeiende boeterente is ook omgezet in een renteloze lening. Voor beide leningen is een overeenkomst van schuld gesloten.

Ingevolge de wet FIDO mogen geen leningen meer verstrekt worden aan het personeel.

De lopende personele leningen zijn voor de invoering al verstrekt.

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (x € 1.000)

Bedragen € x 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		31-12-2024	31-12-2023
a.	Vorderingen op openbare lichamen	9.792	7.066
e.	Rekening-courantverhouding met het Rijk	4.721	5.244
h.	Overige vorderingen	272	716
		<u>14.785</u>	<u>13.025</u>

De specificatie is als volgt:

- a. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op te ontvangen BTW uit het BTW compensatiefonds en een paar overige te ontvangen bedragen.
- e. Rekening- courantverhouding met het Rijk betreft de gelden die in de Schatkist is gestort. In 2013 is het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten vanaf 16 december 2013 het overgrote deel van hun overtollige liquide middelen en beleggingen onderbrengen bij het ministerie van Financiën. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU schuldverlaging en vermindert daarnaast het financieel risico voor decentrale overheden.
- h. De openstaande vorderingen worden regelmatig nagelopen en periodiek worden de nodige maatregelen getroffen om invordering te bereiken. In 2024 is er een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) Lisse					
		Verslagjaar 2024			
(1)	Drempelbedrag	1.716			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	284	327	307	259
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.432	1.389	1.410	1.457
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	85.815			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	85.815			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.		Drempelbedrag	1.716		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.833	29.780	28.218	23.846
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	284	327	307	259

Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Liquide middelen		31-12-2024	31-12-2023
a.	Liquide middelen (kas- en banksaldi)	205	223
		205	223

Overlopende activa

De overlopende activa zijn verdeeld in:

Bedragen € x 1.000

Overlopende activa		31-12-2024	31-12-2023
a.	Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
	<i>Het Rijk</i>	218	5
	<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	1.402	722
b.	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.539	2.628
		4.159	3.355

a.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	Beginsaldo 1-1-2024	Toevoegingen 2024	Ontvangen 2024	Eindsaldo 31-12-2024
SPUK Sport SISA H4	5.349	-3.305		2.044
Restant SISA D23 naar 2025	-	110.776		110.776
Subsidie VW terugvordering G10 2025	-	40.783		40.783
B2 SPUK restant 2024 naar 2025	-	19.999		19.999
G4 TOZO boeking 2024 Lisse	-	44.469		44.469
Subtotaal het Rijk	5.349	212.722	-	218.071
Inkomensoverdracht beschermd wonen	580.241		580.241	-
Subsidie N207 N208 RIF bijdrage Holland Rijnland 2022	141.600	15.990		157.590
Omgevingsdienst 2024	-	55.266		55.266
Gem. Hillegom: afrekening Rekenkamercommissie 2024	-	39.277		39.277
Gem. Hillegom N207-N208	-	13.758		13.758
Eindbalans belastingdebiteuren 2024	-	8.113		8.113
NTO Afrek ISD 2024	-	277.068		277.068
NTO vn HLTsamen afrek. Noodopv. vluchtelingen 2024	-	267.473		267.473
Te ontv. van Katwijk 2024 afrek. MaZo	-	189.498		189.498
Te ontv. van Teylingen 2024 afrek. MaZo	-	48.068		48.068
SOZ afrekening 2024	-	72.674		72.674
Nto HLTKN 2024 onterrecht niet in afr. opgen.	-	7.257		7.257
Lekker Fit subsidie NW onterrecht tlv 2024	-	10.900		10.900
Te ontv. van Hillegom 2024 afrek. MaZo	-	103.592		103.592
Eindafrekening NTO HLTsamen 2024	-	151.251		151.251
				-
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	721.841	1.260.185	580.241	1.401.785
TOTAAL	727.190	1.472.907	580.241	1.619.856

b.

Bedragen € x 1.000

Overige overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	15	1
Nog te ontvangen bedragen	963	1.001
Nog te verrekenen kosten	290	252
Facilitaire projecten	1.271	1.374
	2.539	2.628

PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen :

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve	8.421	5.991	10.638	-	3.774
Subtotaal Algemene reserves	8.421	5.991	10.638	-	3.774
Reserve weerstandsvermogen	3.566	212	-	-	3.778
Reserve overhevelen budgetten	192	3.281	2.713	-	760
Reserve accommodatiebeleid	6.398	11.048	1.968	-	15.477
Reserve huisvesting onderwijs	3.488	1.590	1.933	-	3.145
Reserve regionaal investeringsfonds	271	70	271	-	70
Reserve Maatschappelijke zorg	589	93	-	-	682
Reserve Ontheemden Oekraïne	-	977	-	-	977
Subtotaal Bestemmingsreserves	14.504	17.271	6.885	-	24.889
Resultaat boekjaar	2.428	1.497	2.428	-	1.497
TOTAAL	25.353	24.759	19.951	-	30.159

Algemene reserve

De **Algemene Reserve** is bestemd voor de egalisatie van positieve en negatieve exploitatiesaldi.

De Algemene Reserve is "vrij besteedbaar" om risico's af te dekken.

Bij de Kadernota 2016 is bepaald dat de stand van de reserve 2% van het begrotingstotaal bedraagt.

Bestemmingsreserves

- De reserve **Weerstandsvermogen** is ingesteld om calamiteiten uit het risicoprofiel op te vangen.
- De bestemmingsreserve **Overhevelen budgetten** is alleen van belang voor de overheveling van budgetten van het ene jaar naar het andere jaar.
- De bestemmingsreserve **Huisvesting onderwijs / Accommodatiebeleid** is een egalisatiereserve en dient voor over- of onderschrijvingen, zodat de kosten van de uitvoering van de onderwijshuisvesting en het accommodatiebeleid overeenkomstig het bestaande beleid budgettair neutraal verlopen.
- De bestemmingsreserve **Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland** is een reserve ter dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds.
- De bestemmingsreserve **Maatschappelijke zorg** is gevormd voor uit uitvoeren van de maatschappelijke zorgtaken. Ontvangen gelden die niet benut zijn in het jaar worden toegevoegd aan deze reserve.
- De bestemmingsreserve **Ontheemden Oekraïne** is een reserve (nood)opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Vreemd vermogen

Onder het vreemde vermogen vallen voorzieningen en Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Stortingen	aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2024
Voorziening Stadsvernieuwing	480	63	-	-	543
Voorziening Herplantplicht bomen	16	-	-	-	16
Voorziening Beschoeiingen	-	15	15	-	-
Voorziening Bruggen	77	38	58	-	57
Voorziening M.O.P. Gebouwen	1.086	184	141	-	1.129
Voorziening Baggeren	-	102	53	-	49
Subtotaal Egalisatievoorzieningen	1.659	402	267	-	1.794
Voorziening Reiniging	119	26	-	-	145
Voorziening Riolering	2.352	-	170	-	2.182
Subtotaal Van derden verkregen midd. die specifiek best	2.471	26	170	-	2.327
Voorziening pensioenen wethouders	2.315	961	133	-	3.143
VZ Calamiteiten Grachtbrug	38	22	52	-	8
Subtotaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, r	2.353	983	185	-	3.151
TOTAAL	6.483	1.411	622	-	7.272

Voorzieningen

- De voorziening **Stadsvernieuwing** is gevormd, omdat verwachte positieve en negatieve resultaten binnen het grondbeleid niet gesaldeerd mogen worden op basis van het BBV. Voor verwachte tekorten moet direct een voorziening te worden getroffen. Zie voor verdere onderbouwing de paragraaf grondbeleid.
- De voorziening **M.O.P. Gebouwen** is opnieuw ingesteld per 2015.
- In 2015 is besloten tot het instellen van de voorziening **Herplantplicht bomen**.
- In 2016 is besloten tot het instellen van de voorziening **Beschoeiingen**.
- De voorziening **Bruggen** is ingesteld in 2017 en maakt onderdeel uit van het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027.
- De voorziening **Riolering** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende de riolering. De voorziening Riolering is opnieuw ingesteld per 2015.
- De voorziening **Reiniging** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende afval. De voorziening Reiniging is opnieuw ingesteld per 2022.
- De voorziening **Pensioenen voormalige wethouders** is gevormd in 2016 en gevoed met het noodzakelijke bedrag om aan de pensioenverplichting te kunnen voldoen, zoals dat is bepaald naar de meest actuele berekening. Er is een bedrag van € 133.000 onttrokken aan pensioenskosten.
- De voorziening **Calamiteiten Grachtbrug** is gevormd in 2023 naar aanleiding van de geconstateerde betonrot in 2022. De voorziening is gevoed met het noodzakelijke bedrag voor tijdelijke maatregelen om de Grachtbrug te kunnen blijven gebruiken.
- De voorziening **Baggeren** is ingesteld vanuit het programma Water en Klimaatadaptatie. Deze is door de raad ingesteld vanaf 2024. Om het jaar worden er bagger werkzaamheden uitgevoerd in de gemeente. Het doel van deze voorziening is het kunnen bekostigen van deze onderhoudswerkzaamheden, daarbij wordt vanuit de exploitatie een jaarlijkse storting gedaan in deze voorziening.

Vaste schulden

Onder vaste schulden zijn begrepen:

De lening aan de woningbouwvereniging en de onderhandse leningen zijn verstrekt door de BNG en de Nederlandse Waterschapsbank.

Naast deze schulden staat er nog een bedrag aan waarborgsom uit.

Bedragen € x 1.000

Vaste schulden	Beginsaldo 1-1-2024	aflossing 2024	rente 2024	Eindsaldo 31-12-2024
b. Onderhandse leningen van:				
1. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	76.080	-3.502		72.578
d. Waarborgsommen	7	-		7
	<u>76.087</u>	<u>-3.502</u>	<u>-</u>	<u>72.585</u>

Vlottende passiva

Vlottende schulden

Bedragen € x 1.000

Netto vlottende schulden	31-12-2024	31-12-2023
d. Overige vlottende schulden	3.344	3.750
	<u>3.344</u>	<u>3.750</u>

- d. De vlottende schulden betreft € 3.283.000 aan openstaande facturen per 31-12-2024. Eind februari 2024 zijn de meeste facturen betaald. Voor € 61.000 aan Loonheffingen en afdrachten december die in januari zijn afgedragen.

Bedragen € x 1.000

Overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.737	3.870
b. Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
<i>Het Rijk</i>	3.983	2.868
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	478	503
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	1.055	684
	<u>8.253</u>	<u>7.925</u>

- a. De verplichtingen hebben betrekking op goederen en diensten die in 2024 zijn ontvangen of afgenomen waar we nog geen factuur voor hebben ontvangen in 2024.

Overlopende passiva artikel 49b BBV

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	Beginsaldo 1-1-2024	Ontvangen 2024	Vrijgevallen 2024	Eindsaldo 31-12-2024
SISA SPUK sport 2019	116.000			116.000
SISA SPUK G10 inburgering restant 2023	227.542	372.387		599.929
SISA G4 SPUK TOZO 2023	8.258			8.258
SISA G4 SPUK TOZO restant bedrijfskap 2023	71.038		57.520	13.518
SISA J55 Energie Armoede restant 2022 en 2023	298.458		3.219	295.239
SISA D14 rijksbijdrage sportakkoord 2021	42.942		42.942	-
SISA G12 SPUK Kwijtschelding schulden	2.475			2.475
SISA G13 Onderwijsroute 2023	32.164		1.594	30.570
SPUK H21 Cliëntenondersteuning 2022	25.305		15.168	10.137
SPUK KOT Sisa B2	14.809		14.809	-
SISA J105 SPUK Startbouwimpuls (SBI)	987.500		987.500	-
SISA H30 Brede SPUKregeling 2023	79.353		79.353	-
SISA M16 Noodopvang Oekraïne, teveel ontv.normkosten	97.027		5.425	91.602
SISA M16 Noodopvang Oekraïne, teveel ontv.normkosten	36.868			36.868
SISA J94 SPUK Lokale aanpak Isolatie LAI23-03576825	435.541		183.837	251.704
SISA J94 SPUK Lokale aanpak Isolatie LAI24-03727680		666.271	19.150	647.121
SISA K28 CDOKE	296.122		296.122	-
SISA E44B Klimaatadaptatie Ter Specke	96.824		96.824	-
Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project De Witte Zwaan		500.000		500.000
Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project locatie De Gele Bol		350.000		350.000
Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project project De Zon		137.500		137.500
Restant SISA D8 naar 2025		47.040		47.040
Restant SISA D23 naar 2025		110.776		110.776
Restant SISA D14 naar 2025		5.982		5.982
SGG subsidie N207 - N208 vooruitontvangen		136.997		136.997
Rest. H30 welzijn terug te betalen aan rijk		14.634		14.634
Rest. SISA H30 sport terug betalen aan rijk		39.695		39.695
Rest. Sisa H30 volksg terug betalen aan rijk		45.563		45.563
Rest. SISA H4 terug te betalen aan rijk		234.561		234.561
CDOKE nog uit te geven 2025		172.042		172.042
SPUK IJZ terug te betalen aan rijk		61.721		61.721
SISA G4 SPUK TOZO 2024		22.867		22.867
Subtotaal het Rijk	2.868.226	2.918.036	1.803.463	3.982.799
Subsidie Rembrandtschool deel 1 en 2 PZH-2021-776523	160.000		160.000	-
Subsidie Geestwatertoren deel 1 en 2 PZH-2022-811741	180.000		180.000	-
Subsidie N207 N208 SGG PZH via Noordwijk	162.580		162.580	-
Verrekening Belastingen Bollenstreek		56.071		56.071
Ontvangen subsidie Provincie t.b.v. Wonen		396.375		396.375
Rest. Sub. Specke Holl Rijnland nr balans		25.436		25.436
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	502.580	477.882	502.580	477.882
TOTAAL	3.370.806	3.395.917	2.306.043	4.460.680

- c. De overige vooruit ontvangen bedragen zijn ontvangen bedragen met betrekking tot subsidie Wonen en subsidie N207/N208.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen:

Bedragen € x 1.000

Naam leverancier	Aard dienstverlening	Jaarlijkse contractwaarde	Restant verplichting	Looptijd contract t/m
Holland Rijnland	Regionaal investering agenda	93	186	2027
Baker Tilly	Accountantscontrole	63	251	2029

Regionale Investeringsagenda

Wegens een overeenkomst met de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland is de gemeente tot en met 2027 een jaarlijkse bijdrage verschuldigd van € 93.000.

Accountantscontrole

Baker Tilly is toe gewezen als accountant van de gemeente Lisse vanaf 2025 voor een periode van 4 jaar met een optie om tweemaal te verlengen met een jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 63.000.

Gewaarborgde geldleningen

Bedragen € x 1.000

Gewaarborgde geldleningen	Restantbedrag geldlening per 01-01-2024		Bedrag nieuw gewaarborgde geldleningen 2024	Bedrag aflossingen 2024	Restantbedrag geldlening per 31-12-2024	
	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Totaal	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
Direct gegarandeerde leningen	14.524	14.524		536	13.988	13.988
Gemeente garantie	388	152		2	386	225
Deelname Waarborgfonds Soc. Woningbouw	152.422	51.799	87.071	59.166	180.327	50.690
Totaal gewaarborgde geldleningen	167.334	66.475	87.071	59.704	194.701	64.903

Toelichting

Leningen

Direct gegarandeerde leningen betreft o.a. de garantstelling op de lening verstrekt aan DSV in het kader van de aankoop van de onroerende zaken Rustoord door DSV.

GOM (greenport Ontw.mij) Oorspronkelijk mocht GOM 42 miljoen lenen bij de BNG. 6 Gemeenten stonden garant voor elk 7 miljoen. Sinds de fusie Noordwijk/Noordwijkerhout, staan 5 gemeenten voor elk 7 miljoen garant, totaal 35 miljoen. Op dit moment heeft de GOM geen geldleningen waar Lisse voor garant staat.

Deelname Waarborgfonds sociale Woningbouw

De gemeente heeft een achtervangfunctie bij leningen die door woningstichting Stek zijn aangegaan. Deze leningen worden gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De achtervangfunctie houdt in dat gemeenten en rijk (50%/50%) renteloze leningen verstrekken als het WSW in financiële problemen geraakt. Het risico voor gemeenten is zeer gering en de woningstichting kan goedkoper lenen. Dit houdt sociale woningbouw beter betaalbaar. Het maximum dat Stek kan lenen (met een achtervang van de gemeente Lisse) heeft een relatie met de WOZ-waarde van de woningen in Lisse die in eigendom zijn van Stek en met de financiële situatie waarin Stek verkeert. Het WSW beoordeelt Stek als voldoende kredietwaardig.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst er op dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft. De gegevens voor de aanslag 2023 wordt nu besproken en moet ingediend voor 1 mei.

Toelichting op de programma's

Programma 1 Samenleven

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
1. Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	3.053	2.925	-128
Sportaccommodaties	3.348	2.922	-426
Volksgesondheid	1.916	1.968	52
1. Vitaliteit	8.317	7.815	-502
2. Talentontwikkeling			
Onderwijshuisvesting	2.325	2.363	38
Media	909	795	-114
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	742	766	24
Musea	85	85	0
Cultureel erfgoed	64	50	-14
Openbaar basisonderwijs	200	255	55
2. Talentontwikkeling	4.325	4.314	-11
3. Zorg voor elkaar			
Samenkracht en burgerparticipatie	969	1.036	67
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	16	16	0
3. Zorg voor elkaar	985	1.052	67
4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	7.131	6.762	-369
Arbeidsparticipatie	383	358	-25
WSW en beschut werk	1.908	1.892	-16
4. Werk en inkomen	9.422	9.012	-410
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	842	915	73
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.428	1.414	-14

Samenkracht en burgerparticipatie	248	244	-4
Jeugdhulp begeleiding	1.880	1.815	-65
Jeugdhulp behandeling	116	116	0
Jeugdhulp dagbesteding	1.262	1.248	-14
Jeugdhulp zonder verblijf overig	95	95	0
Pleegzorg	183	183	0
Gezinsgericht	144	144	0
Jeugdhulp met verblijf overig	978	978	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	24	24	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.150	2.066	-84
Gesloten plaatsing	76	76	0
Jeugdbescherming	387	387	0
Jeugdreclassering	41	41	0
5. Opvoeden en opgroeien	9.854	9.746	-108
6. Thuiswonen			
Beschermd wonen (WMO)	808	622	-186
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	106	111	5
6. Thuiswonen	914	733	-181
7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	4.406	4.199	-207
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	523	471	-52
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	904	1.030	126
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	78	85	7
Geëscaleerde zorg 18+	0	18	18
Hulp bij het huishouden (WMO)	2.522	2.357	-165
Begeleiding (WMO)	2.201	2.117	-84
Dagbesteding (WMO)	792	765	-27
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	462	428	-34
7. Hulp bij meedoen	11.888	11.470	-418
Totaal lasten	45.705	44.142	-1.563

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024

1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	-136	-147	-11
Sportaccommodaties	-2.056	-2.099	-43
Volksgezondheid	-290	-322	-32

1. Vitaliteit	-2.482	-2.568	-86
2. Talentontwikkeling			
Onderwijshuisvesting	-337	-286	51
Media	-353	-266	87
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-1	-1
Openbaar basisonderwijs	0	-107	-107
2. Talentontwikkeling	-690	-660	30
3. Zorg voor elkaar			
Samenkracht en burgerparticipatie	-17	-17	0
3. Zorg voor elkaar	-17	-17	0
4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	-4.898	-4.937	-39
Arbeidsparticipatie	0	-8	-8
4. Werk en inkomen	-4.898	-4.945	-47
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-309	-276	33
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-9	-9
Jeugdhulp begeleiding	0	-21	-21
5. Opvoeden en opgroeien	-309	-306	3
6. Thuiswonen			
Beschermd wonen (WMO)	-606	-656	-50
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-85	-89	-4
6. Thuiswonen	-691	-745	-54
7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.960	-3.694	266
7. Hulp bij meedoen	-3.960	-3.694	266
Totaal baten	-13.047	-12.935	112
Saldo voor resultaatbestemming	32.658	31.208	-1.450
Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	12.712	13.783	1.071
Onttrekkingen reserves	-5.276	-5.867	-591
Totaal reserves	7.436	7.916	480
Saldo na resultaatbestemming	40.094	39.124	-970

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
1. Vitaliteit				
Sportbeleid en activering	128		Vanaf 1 januari 2019 is het btw-regime voor sportbeleid vergaand gewijzigd. In 2024 is een correctie gemaakt met terugwerkende kracht voor alle voorliggende jaren wat resulteert in een voordeel.	114
			In 2023 is de Brede SPUK regeling gestart. Voor de Brede Regeling Combinatiefunctie is er sprake van cofinanciering tussen de gemeente en het Rijk (60-40) Om zoveel als mogelijk aan dit criterium te voldoen is er sprake van een nadeel.	-47
			Een deel van de lasten voor bijdrage aan/adviezen door derden is geboekt onder de Brede SPUK regeling.	60
			Overige verschillen.	1
			<u>Subtotaal</u>	<u>128</u>
Sportaccommodaties	426		De elektriciteitslasten zijn in een ander taakveld ten lasten gebracht.	259
			De gas kosten zijn in een ander taakveld ten lasten gebracht.	67
			Een afschrijving is lager uitgevallen dan beraamd.	49
			Een factuur voor waterverbruik is lager uitgevallen	25
			Overige verschillen.	26
			<u>Subtotaal</u>	<u>426</u>
Volksgezondheid		-52	Een deel van de lasten van de Bijdrage Brede SPUK regeling is niet volledig besteed,	29
			Medio 2024 zijn de herziene ramingen van de gemeenschappelijke regeling Hecht verwerkt in de begroting. Bij de tussenrapportage is een deel van de begroting budgetneutraal overgezet naar het taakveld crisisbeheersing (programma 2) in verband met het ontvlechten van de GHOR.	-73
			Overige verschillen.	-10
			<u>Subtotaal</u>	<u>-52</u>
1. Vitaliteit	502			502
2. Talentontwikkeling				
Onderwijshuisvesting		-38	De publieke heffingen van Ruishornlaan 29 zijn hoger dan beraamd.	-24
			Overige verschillen.	-14
			<u>Subtotaal</u>	<u>-38</u>
Cultuurpresentatie,		-24	Het project Lisse 825 Jaar is	29

cultuurproductie en cultuurparticipatie			afgerond. Het overschot valt vrij in het resultaat.	
			De verleende subsidie aan Bescal is geïndexeerd	-45
			Overige verschillen.	-8
			<u>Subtotaal</u>	<u>-24</u>
Musea	0		-	0
Media	114		De subsidie SPUK voor de bibliotheek moet uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed. Deze middelen worden budgetneutraal meegenomen naar volgend jaar.	110
			Overige verschillen.	4
			<u>Subtotaal</u>	<u>114</u>
Cultureel erfgoed	14		Overige verschillen.	14
Openbaar basisonderwijs		-55	De prijzen voor bewegingsonderwijs zijn geïndexeerd en vallen daarom hoger uit. Ook hebben de scholen meer bewegingsonderwijs aangevraagd ten opzichte van eerdere jaren.	-55
2. Talentontwikkeling	11			11
3. Zorg voor elkaar				
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		0	Geen verschillen.	-
Samenkracht en burgerparticipatie		-67	Voor de waardering mantelzorger zijn er minder lasten gemaakt dan begroot. De reden hiervoor zijn de minder aanvragen.	30
			Voor het opstellen van het nieuwe subsidiebeleid zijn kosten gemaakt waar geen begroting tegenover stond.	-79
			Overige verschillen.	-19
			<u>Subtotaal</u>	<u>-67</u>
3. Zorg voor elkaar		-67		-67
4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen	369		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld inkomensregelingen hoger uitgevallen dan begroot. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitkeringen (-€ 408k), hier staan bij de baten ook hogere inkomsten (€ 274k) tegenover, hogere loonkostensubsidie(-€ 65k) en aan inkomensondersteunende voorzieningen(-€ 60k). Een deel hiervan wordt gecompenseerd door een bijdrage van het rijk uit de	-395

		septembercircular van 2023 (€ 47k) om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Daarnaast is minder uitgegeven aan exploitatiekosten (€ 134k). De inkomsten Tozo zijn onterecht begroot, deze worden terugbetaald aan het Rijk (-€ 27k)	
		In 2023 is een bedrag overgeheveld voor de betaling van de energietoeslag in 2024. Deels waren deze kosten echter al in 2023 door de ISD besteed. (€ 453k). Daarnaast is in 2024 minder aan energietoeslag uitgekeerd (-€9k)	444
		Het Rijk heeft een de specifieke uitkering verleend voor de aanpak energiearmoede ten behoeve van energiebesparende maatregelen. In 2024 zijn hier beperkt uitgaven voor geweest, de regeling loopt tot 2025. De regeling is budgetneutraal.	295
		Voor de SPUK kinderopvang toeslagen affaire is er meer uitgegeven dan begroot. Hiervoor zijn ook meer baten ontvangen. De regeling is budgetneutraal.	-35
		Op de kwijscheldingen van afvalstoffen en riool heffingen zijn minder last gemaakt dan begroot. De reden hiervoor is dat er minder kwijscheldingen zijn verleend.	27
		Vanuit armoedegelden zijn er minder kosten gemaakt. De voornaamste reden is dat er minder aanvragen zijn geweest vanuit de minimaregeling.	28
		Overige verschillen.	5
		<u>Subtotaal</u>	<u>369</u>
Arbeidsparticipatie	25	Voor het project "Lekker Fit" is een subsidie verleend in 2024, het restant van het budget wordt overgeheveld naar 2025.	25
WSW en beschut werk	16	Overige verschillen.	16
4. Werk en inkomen	410		410
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-73	-42
		De gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk	-18

			hebben gezamenlijk een partij ingeschakeld om de aanbesteding voor leerlingenvervoer te begeleiden. Deze kosten waren aanvankelijk niet begroot.	
			Overige verschillen.	-13
			<u>Subtotaal</u>	<u>-73</u>
Samenkracht en burgerparticipatie	4		Overige verschillen.	4
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	14		Overige verschillen.	14
Jeugdhulp begeleiding	65		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld jeugdhulp begeleiding lager uitgevallen dan begroot.	65
			<u>Subtotaal</u>	<u>65</u>
Jeugdhulp dagbesteding	13		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld jeugdhulp dagbesteding lager uitgevallen dan begroot.	25
			Overige verschillen.	-12
			<u>Subtotaal</u>	<u>13</u>
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	84		In de eerste en tweede prognose is geconstateerd dat er een overschrijding op jeugdhulp verwacht wordt. Dit is verwerkt in een begrotingswijziging. De lasten zijn voor het grootste gedeelte verantwoord onder het taakveld Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf. Per saldo is erop dit taakveld sprake is van een nadeel.	84
			<u>Subtotaal</u>	<u>84</u>
Gesloten plaatsing	0		Geen verschillen.	0
Jeugdreclassing	0		Geen verschillen.	0
5. Opvoeden en opgroeien	108			108
6. Thuiswonen				
Beschermd wonen (WMO)	186		Voor de activiteiten Beschermd wonen HLTKN (Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk) zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2024 is minder uitgegeven dan begroot. Conform de afspraak wordt het restantbedrag toegevoegd aan de	173

			reserve maatschappelijke zorg.	
			Overige verschillen.	13
			<u>Subtotaal</u>	<u>186</u>
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		-5	Overige verschillen.	-5
6. Thuiswonen	181			181
7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en burgerparticipatie	207		De kosten van de crisis noodopvang Oekraïne zijn begroot op basis van de te verwachten normvergoeding die hoger zijn dan de geprognosticeerde lasten, dit verklaart de lagere lasten van de opvang. Het restantbedrag zal worden toegevoegd aan de reserve ontheemden Oekraïne.	176
			Voor het uitvoeren van de Spreidingswet zijn eind 2024 kosten gemaakt waar nog geen begroting voor was opgenomen. De dekking voor deze kosten is in de december circulaire binnen gekomen in de algemene middelen.	-34
			Inburgering, het aantal inburgeraars blijft achter, omdat er te weinig woningen beschikbaar zijn om statushouders te vestigen. Inburgering start pas na vestiging.	112
			In de begroting 2024 is een bezuiniging stelpost opgenomen voor de ISD. Per saldo zorgt dit voor een overschrijding op WMO beleid.	-54
			Overige verschillen.	7
			<u>Subtotaal</u>	<u>207</u>
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	52		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO) lager uitgevallen dan begroot.	52
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-7	Overige verschillen.	-7
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		-126	Voor de periode 2023-2024 is de fiscale situatie gewijzigd ten aanzien van de inleen van zorgpersoneel door VoorIeder1. De vrijstelling van btw is vanaf 1-1-2023 niet meer van kracht en dit betekent dat de inleen plaats vindt met 21% btw heffing. Deze btw is niet compensabel voor de stichting en ook niet voor de gemeente. Voor deze jaren volgt een naheffing van de belastingdienst. In de loop van 2025	-126

			gaat de situatie zodanig wijzigen dat er verder geen nadelige fiscale gevolgen meer zullen zijn m.b.t. de inleen van personeel.	
Hulp bij het huishouden (WMO)	165		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Hulp bij huishouden (WMO) lager uitgevallen dan begroot.	165
Begeleiding (WMO)	84		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Begeleiding (WMO) lager uitgevallen dan begroot.	84
Dagbesteding (WMO)	27		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Dagbesteding (WMO) lager uitgevallen dan begroot.	27
Overige maatwerk-arrangementen (WMO)	34		Na het verwerken van de afrekening van de ISD is de realisatie van de lasten binnen het taakveld Dagbesteding (WMO) lager uitgevallen dan begroot.	34
Geëscaleerde zorg 18+		-18	Overige verschillen	-18
7. Hulp bij meedoen	418			418
Totaal lasten	1.563			1.563

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
1. Vitaliteit				
Sportbeleid en activering	11		De voorschotbeschikking voor de SPUK Sport wordt sinds dit jaar door het ministerie bepaald op basis van het gemiddelde van voorgaande jaren. Er is geen hiervoor geen begroting opgenomen, waardoor er een voordeel ontstaat. Van het voorschot is een deel verantwoord onder de lasten en een deel zal op basis van de SISA verantwoording terug betaald moeten worden aan het rijk.	11
Sportaccommodaties	43		Er is meer huur ontvangen dan beraamd.	43
Volksgezondheid	32		In 2023 is de Brede SPUK regeling gestart. In 2023 is de lijn gevolgd om 20% van het budget van 2023 eenmalig over te hevelen naar 2024.	20
			Overige verschillen	12

			Subtotaal	32
1. Vitaliteit	86			86
2. Talentontwikkeling				
Onderwijshuisvesting		-51	Er is meer betaald aan publieke heffingen dan beraamd.	-37
			Overige verschillen.	-14
			Subtotaal	-51
Media		-87	De subsidie SPUK voor de bibliotheek moet uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed. Deze middelen worden budgetneutraal meegenomen naar volgend jaar.	-111
			Overige verschillen.	24
			Subtotaal	-87
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1		Overige verschillen.	1
Openbaar basisonderwijs	107		Dit betreft een vergoeding van de scholen voor bewegingsonderwijs. Hier staan kosten tegenover.	107
2. Talentontwikkeling		-30		-30
3. Zorg voor elkaar				
Samenkracht en burgerparticipatie	0		Geen verschillen.	0
3. Zorg voor elkaar	0			0
4. Werk en inkomen				
Inkomensregelingen	39		Energiearmoede de niet bestede gelden worden meegenomen naar 2025. Per saldo is de regeling budgetneutraal	-295
			De verwachte inkomsten voor de kinderopvangtoeslagen affaire waren niet begroot. Per saldo is deze regeling budgetneutraal	36
			De Rijksbijdrage BUIG is hoger dan verwacht.	274
			Overige verschillen.	24
			Subtotaal	39
Arbeidsparticipatie	8		Overige verschillen.	8
4. Werk en inkomen	47			47
5. Opvoeden en opgroeien				
Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-33	Dit betreft de inkomsten uit de SPUK regeling OAB. De lasten zijn verantwoord onder hetzelfde taakveld. Het restant nemen we mee naar 2025.	-28

			Dit betreft de inkomsten van de SPUK regeling Nationaal Programma Onderwijs (NPO) die wordt meegenomen naar 2025 en waarvan de lasten zijn opgenomen onder dit taakveld.	-6
			Overige verschillen.	-1
			<u>Subtotaal</u>	<u>-33</u>
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	9		Overige verschillen.	9
Jeugdhulp begeleiding	21		Overige verschillen.	21
5. Opvoeden en opgroeien		-3		-3
6. Thuiswonen				
Beschermd wonen (WMO)	50		De afspraak tussen de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk zijn dat alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar worden verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes wordt verdeeld. Een raming hiervan is niet opgenomen. Per saldo is de regeling beschermd wonen een budgetneutrale regeling.	50
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	4		Overige verschillen.	4
6. Thuiswonen	54			54
7. Hulp bij meedoen				
Samenkracht en burgerparticipatie		-266	De rijksbijdrage voor Crisis Noodopvang Oekraïne is lager uitgevallen dan de begroting. De oorzaak hiervan is dat er minder opvangplekken zijn gerealiseerd dan bij de begroting verwacht. Het restantbedrag zal worden toegevoegd aan de reserve ontheemden Oekraïne	-155
			De niet gebruikte budgetten van de Rijksbijdrage Wet Inburgering worden meegenomen naar 2025.	-101
			Overige verschillen	-10
7. Hulp bij meedoen		-266		-266
Totaal baten		112		112

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		

Stortingen reserves		-1.071	Reserve Maatschappelijke zorg. In 2023 is de gemeenschappelijke regeling zonder meer in werking getreden. Dit is een samenwerkingsverband tussen Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk voor het gezamenlijk uitvoeren van de maatschappelijke zorgtaken. De raden van deze gemeentes hebben allen ingestemd met het vormen van een reserve Maatschappelijke zorg. Aan deze reserve worden de gelden die verkregen zijn van de gemeente Leiden en later ook van het Rijk, wanneer de maatschappelijke zorg gedecentraliseerd gaat worden, voor beschermd wonen en voor maatschappelijke en vrouwenopvang toegevoegd voor zover niet benut in het jaar. In de begroting 2024 was een onttrekking geraamd.	-93
			Reserve Ontheemden Oekraïne: Bij de Slotwijziging 2024 is de reserve opgericht door het saldo van 2022 en 2023 te storten in de reserve. Per ongeluk is deze storting als negatieve onttrekking in de begroting opgenomen. Per saldo is er geen effect op het jaarrekeningresultaat.	-842
			In 2024 is het saldo van de Crisis Noodopvang Oekraïne 135k. Dit wordt volgens de afspraak toegevoegd aan de reserve Ontheemden Oekraïne.	-135
			Afrondingsverschil	-1
			<u>Subtotaal</u>	<u>-1.071</u>
Onttrekkingen reserves	591		Ter dekking van de sloopkosten van de gymzaal aan de Heerweg 264 was een onttrekking geraamd van € 50.000. Dit budget is bij de Slotwijziging 2024 overgeheveld naar 2025, maar de onttrekking aan de reserve is niet aangepast.	-50
			In de begroting 2024 was een onttrekking geraamd voor de bestuursopdracht 'Onderzoek jongeren ontmoetingsplekken' van € 40.000. Deze opdracht is bij de Slotwijziging 2024 overgeheveld naar 2025, maar de onttrekking aan de reserve is niet aangepast.	-40

		Voor het haalbaarheidsonderzoek van de Don Bosco is een onttrekking geraamd van € 20.000. Hiervoor zijn in 2024 geen kosten gemaakt en wordt er dus € 20.000 minder onttrokken aan de reserve Huisvesting onderwijs.	-20
		In de begroting 2024 was een onttrekking geraamd van € 31.200 voor de samenwerking tussen organisaties en vrijwilligers. De werkelijke kosten in 2024 bedroegen € 2.630. Per saldo wordt er € 28.570 minder onttrokken aan de algemene reserve.	-29
		Bij de Slotwijziging 2024 is de reserve Ontheemden Oekraïne opgericht door het saldo over 2022 en 2023 in de reserve te storten. Per ongeluk is deze storting als een negatieve onttrekking in de begroting opgenomen. Per saldo is er geen effect op het jaarrekeningresultaat.	842
		In de begroting 2024 was een onttrekking geraamd van € 36.414 aan de reserve huisvesting onderwijs voor de tijdelijke versterking onderwijshuisvesting. In 2024 is geen onttrekking gedaan aan de algemene reserve, waardoor er dus € 36.414 minder is onttrokken aan de algemene reserve.	-36
		Maatschappelijke Zorg. In 2024 was de verwachting dat voor investeringen voor de opbouw van beschermd wonen en maatschappelijke en vrouwen opvang een onttrekking uit de reserve moest worden gedaan . In 2024 was de realisatie lager dan begroot en konden de kosten vanuit de ontvangen middelen uit Leiden bekostigd worden. De onttrekking heeft daardoor niet plaatsgevonden.	-77
		Afrondingsverschil	1
		<u>Subtotaal</u>	<u>591</u>
Totaal reserves		480	480

Programma 2 Leefomgeving

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	3.427	3.285	-142
Parkeren	196	186	-10
Mobiliteit	3.623	3.471	-152
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.910	2.894	-16
Milieubeheer	2.248	2.300	52
Afval	3.796	3.658	-138
Riolering	1.223	1.295	72
Begraafplaatsen en crematoria	2	1	-1
Openbare ruimte en duurzaamheid	10.179	10.148	-31
Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	1.921	1.817	-104
Openbare orde en veiligheid	1.017	907	-110
Veiligheid	2.938	2.724	-214
Wonen			
Wonen en bouwen	1.449	1.440	-9
Ruimtelijke ordening	2.285	2.460	175
Wonen	3.734	3.900	166
Totaal lasten	20.474	20.243	-231

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	-377	-391	-14
Parkeren	-7	-14	-7
Mobiliteit	-384	-405	-21
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-53	-132	-79
Milieubeheer	-813	-1.051	-238
Afval	-5.302	-5.253	49
Riolering	-2.010	-2.021	-11
Openbare ruimte en duurzaamheid	-8.178	-8.457	-279
Veiligheid			

Crisisbeheersing en brandweer	-123	-123	0
Openbare orde en veiligheid	-20	-15	5
Veiligheid	-143	-138	5
Wonen			
Wonen en bouwen	-1.444	-1.095	349
Ruimtelijke ordening	-7.224	-7.234	-10
Wonen	-8.668	-8.329	339
Totaal baten	-17.373	-17.329	44
Saldo voor resultaatbestemming			
	3.102	2.916	-186

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	6.485	6.437	-48
Onttrekkingen reserves	-1.429	-952	477
Totaal reserves	5.057	5.485	428
Saldo na resultaatbestemming			
	8.159	8.401	242

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2024 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2024:

Programma 2 Leefomgeving

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	142		Wegen; hogere kosten inhuur. Door de aanleg van kabels en leidingen dient er toezicht gehouden te worden. Hierdoor wordt er meer ingehuurd. Hier staan ook hogere inkomsten tegenover op de degeneratiekosten	-65
			Wegen; In 2024 is er beperkte capaciteit geweest. Hierdoor is er veel minder uitgegeven aan het klein en groot onderhoud van de wegen.	83
			Wegen; Er is een hogere afrekening geweest voor de buitendienst.	-19
			Civiele kunstwerken; Door beperkte capaciteit is er dit jaar minder uitgegeven aan klein onderhoud en reiniging van de	35

			civiele kunstwerken	
			Openbare verlichting; lagere uitgaven elektra. Nog niet alle nota's over 2024 zijn ontvangen.	31
			Straatreiniging; er is sprake geweest van areaal uitbreiding.	-54
			Verkeersbeleid; In 2024 hebben we te maken gehad met vacatures en ziekteverzuim. Voor 2025 is een uitvoeringsprogramma voor het mobiliteitsplan opgesteld waarbij rekening gehouden is met inzet van deze middelen	126
			Overige verschillen.	5
			<u>Subtotaal</u>	<u>142</u>
Parkeren	10		Overige verschillen	10
Mobiliteit	152			152
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Afval	138		Lagere kosten Meerlanden inzameling restafval; De eindafrekening over 2024 was positief. Daarnaast zijn de kosten voor het shredderen lager uitgevallen dan vooraf waren ingeschat.	81
			Zwerfafval; door ontvangen subsidies konden de kosten gedekt worden.	35
			Lagere kosten onderhoud en advies; er zijn lagere kosten geweest voor diverse kleine aanschaffen en adviezen door externe	27
			Bijdrage VAB exploitatie; op basis van de bijgestelde begroting van het VAB is de jaarlijkse bijdrage lager.	24
			Hogere storting voorziening; er zijn meer inkomsten geweest dan uitgaven op het product afval. Het overschot wordt gestort in de voorziening.	-25
			Overige verschillen	-4
			<u>Subtotaal</u>	<u>138</u>
Riolering		-72	Lagere kosten onderhoud en adviezen; in 2024 is veel capaciteit besteed aan inspecties. Hierdoor is er minder uitgegeven aan onderhoud en minder advies ingewonnen.	66
			Lagere onttrekking voorziening, er	-100

		zijn meer uitgaven geweest dan inkomsten op het product afval. Er werd eerder uitgegaan van slechter resultaat, waardoor een hoger onttrekking zou plaats vinden.	
		Over 2022 is een hoge afrekening ontvangen voor de riolen en gemalen. Deze kosten waren vooraf niet voorzien en zijn verantwoord in 2024.	-32
		Hogere bijdrage HLTsamen; de eindafrekening van de buitendienst is hoger uitgevallen.	-6
		Overige verschillen	0
		<u>Subtotaal</u>	<u>-72</u>
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16	Hogere bijdrage HLTsamen; de eindafrekening van de buitendienst is hoger uitgevallen.	-41
		Baggeren; hogere uitgaven onderhoud.	-38
		Bermen; hogere kosten onderhoud. In de begroting 2023 is structureel budget aangevraagd. Door bezuinigingen is dit budget niet toegekend. Daarnaast is er ook in 2024 sprake van areaal uitbreiding en indexering.	-85
		Groen; lagere kosten onderhoud. Hierin is een voordeel vanuit de aanbesteding voor maaien gazons, het knippen van hagen en randsnoei. Daarnaast zijn de kosten voor het cyclisch onderhoud van bomen lager uitgevallen.	71
		De onderschrijving heeft te maken met het wandelnetwerk tussen vijf gemeenten. Het netwerk heeft een eigen balans en budget.	101
		Overige verschillen.	8
		<u>Subtotaal</u>	<u>16</u>
Milieubeheer	-52	Spuk uitgaven ten behoeve van energietransitie. Hier staat een SPUK uitkering tegenover waardoor het kostenneutraal is.	-364
		Op 30 november 2022 is het Energietransitieplan aan de Raad gepresenteerd. Om de planning van het Energietransitieplan uit te kunnen voeren is jaarlijkse overheveling van het budget	195

		nodig. Om deze reden stellen wij voor om het budget naar 2025 over te hevelen. Zonder dit budget kunnen de werkzaamheden niet doorgaan.	
		Op de post overige goederen en diensten van CDOKE zijn minder uitgaven gedaan dan verwacht. Voorstel is om de gelden over te hevelen naar 2025. Tegenover het budget staan Rijksgelden waardoor het budgetneutraal is.	91
		De stelpost van de omgevingsdienst is in 2025 gehaald. Er is zelf meer bespaard dan de stelpost.	12
		Overige verschillen.	14
		<u>Subtotaal</u>	<u>-52</u>
Begraafplaatsen en crematoria	1	Overige verschillen.	1
Openbare ruimte en duurzaamheid	31		31
Veiligheid			
Openbare orde en veiligheid	110	Er is in 2024 onterecht een te hoog bedrag geraamd inzake BOA taken, dit is een incidenteel voordeel.	77
		Bestuurlijke besluiten / maatregelen OOV laat hier een voordeel zien, aangezien de lasten verantwoord zijn onder wonen en bouwen. Lasten zijn elders verantwoord, wordt gecorrigeerd.	19
		Overige verschillen.	14
		<u>Subtotaal</u>	<u>110</u>
Crisisbeheersing en brandweer	104	Voor de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Hollands Midden is in de slotwijziging een mutatie opgenomen voor de overgang van Hecht/GHOR naar de veiligheidsregio. Deze lasten zijn verantwoord onder programma 1, de lasten zijn abusievelijk niet verdeeld over de diverse programma's waardoor hier een voordeel wordt gepresenteerd. Daarmee is het binnen de begroting budgettair neutraal.	80
		Overige verschillen.	24
		<u>Subtotaal</u>	<u>104</u>
Veiligheid	214		214
Wonen			

Wonen en bouwen	9		Overige verschillen	9
			<u>Subtotaal</u>	<u>9</u>
Ruimtelijke ordening		-175	Voor 3 facilitaire projecten is een verliesvoorziening getroffen. Dit zijn Geestwater, Trompenburg en Vuursteeglaan. Zie voor een verdere toelichting de paragraaf grondbeleid.	-63
			Kosten grondverkoop Geestwater ad. 48.000 niet begroot. Het saldo van opbrengsten en kosten (ad. 5.672.000) is gestort in de algemene reserve.	-48
			Diverse facilitaire projecten zijn afgerond in 2024. Het saldo van de resterende baten en lasten wordt afgeboekt.	-32
			Overige verschillen.	-32
			<u>Subtotaal</u>	<u>-175</u>
Wonen		-166		-166
Totaal lasten	231			231

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Mobiliteit				
Verkeer en vervoer	14		Overige verschillen.	14
Parkeren	7		Overige verschillen	7
Mobiliteit	21			21
Openbare ruimte en duurzaamheid				
Afval		-49	Het resultaat van de baten en lasten voor het product afval is positief. Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van een negatief resultaat en daarbij een onttrekking uit de voorziening.	-146
			Bij vergoeding inzameling verpakkingsafval is een eindafrekening geweest voor 2022. Dit zorgt voor een extra inkomst van € 34.000.	162
			Het aantal tonnage voor papier en karton is hoger dan ingeschat. Daarnaast is de vergoeding per ton ook gestegen. (€128.000)	
			Er zijn bij de afvalstoffenheffing minder baten ontvangen dan waar vooraf rekening mee is gehouden.	-65
			<u>Subtotaal</u>	<u>-49</u>

Riolering	11		Overige verschillen	11
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	79		Er zijn extra subsidies ontvangen voor het fietsnetwerk.	80
			Overige verschillen	-1
			<u>Subtotaal</u>	<u>79</u>
Milieubeheer	238		SPUK gelden, hier staan uitgaven tegenover waardoor het kostenneutraal is.	384
			Er zijn minder subsidies ontvangen dan verwacht bij duurzaamheid.	-146
			<u>Subtotaal</u>	<u>238</u>
Openbare ruimte en duurzaamheid	279			279
Veiligheid				
Openbare orde en veiligheid		-5	Overige verschillen	-5
Crisisbeheersing en brandweer	0		Geen verschillen	0
Veiligheid		-5		-5
Wonen				
Wonen en bouwen			De Rijksbijdrage van de implementatie van de omgevingswet worden middels de septembercirculaire gestort.	-94
			Er zijn minder leges ontvangen dan verwacht. Bij de slotrapportage was nog de verwachting dat in 2024 een groot deel van de bouwleges zou binnenkomen van de projecten Vuursteeglaan, Middenweg en Nassaustraat. Dit is echter in beperkte mate gebeurd en een groot deel van de legesopbrengsten schuift nu door naar 2025. Daarnaast waren de reguliere legesopbrengsten lager dan begroot.	-255
			<u>Subtotaal</u>	<u>-349</u>
Ruimtelijke ordening	10		Overige verschillen	10
			<u>Subtotaal</u>	<u>10</u>
Wonen		-339		-339
Totaal baten	44			44

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves	48		Kosten verkoop grond Geestwater niet begroot. Oorspronkelijke raming 5.720.000. Het saldo van de baten en lasten 5.672.000 is gestort in de algemene reserve.	48
Onttrekkingen reserves			In de begroting 2024 was een	-20

		-477	bedrag van € 22.257 opgenomen voor de uitvoering van de opdracht 'Participatie bij nieuw integraal veiligheidsbeleid'. In 2024 is € 1.862 daadwerkelijk uitgeven. Het restant van het budget is bij de Slotwijziging 2024 vrijgefallen, maar de onttrekking van de reserve is niet aangepast. Voor deze opdracht is € 20.395 minder onttrokken aan de reserve dan begroot.	
			In de begroting 2024 was een bedrag van € 20.000 opgenomen voor de uitwerking visie verblijfsrecreatie. In 2024 zijn geen uitgaven geweest voor deze opdracht. Hierdoor wordt er € 20.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-20
			In de begroting 2024 was een bedrag opgenomen van € 60.000 voor de opdracht 'Onderzoek en proces BOB-model hoogbouw en gebiedsaanpak entrees'. In 2024 zijn geen uitgaven geweest voor deze opdracht. Hierdoor wordt er € 60.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-60
			In de begroting 2024 was een bedrag opgenomen van € 26.667 voor de opdracht 'Versnelling realisatie tijdelijke woningen'. In 2024 zijn geen uitgaven geweest voor deze opdracht. Hierdoor wordt er € 26.667 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-27
			In de begroting 2024 was een bedrag opgenomen van € 50.000 voor de opdracht 'Participatief ontwikkeling en onderhoud duurzame inrichting openbare ruimte'. Bij de Slotwijziging 2024 is dit budget overgeheveld naar 2024. De onttrekking aan de reserve is niet aangepast. Hierdoor wordt er € 50.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-50
			Voor het dekken van uitgaven in het kader van de voorbereiding voor Swets & Zeitlinger was een	-40

		onttrekking aan de algemene reserve geraamd van € 87.000. In 2024 bedroegen de uitgaven € 47.189 en is er € 39.811 minder onttrokken aan de algemene reserve.	
		Voor het dekken van uitgaven in het kader van de voorbereiding voor Ruishornlaan 21 was een onttrekking aan de algemene reserve geraamd van € 240.000. In 2024 bedroegen de uitgaven € 140.000 en is er € 100.000 minder onttrokken aan de algemene reserve. Dit bedrag is bij de Slotwijziging 2024 overgeheveld naar 2025.	-100
		In de begroting 2024 was een bedrag van € 30.000 opgenomen voor de opdracht 'Juridische mogelijkheden versnelling leegstaande panden derden'. In 2024 zijn geen uitgaven geweest voor deze opdracht. Hierdoor wordt er € 30.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-30
		In de begroting 2024 was een bedrag van € 35.000 opgenomen voor de motie realisatie camperplaatsen. In 2024 zijn geen uitgaven geweest voor deze opdracht. Hierdoor wordt er € 35.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-35
		Bij de Slotwijziging 2024 is een budget ter beschikking gesteld voor de gemeentelijke bijdrageregio aan het wandelnetwerk. In 2024 zijn geen extra uitgaven geweest. Hierdoor wordt er € 94.248 minder onttrokken aan de algemene reserve dan begroot.	-94
		Afrondingsverschil	-1
		<u>Subtotaal</u>	<u>-477</u>
Totaal reserves		428	428

Programma 3 Bedrijvigheid

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	73	61	-12
Economische promotie	297	250	-47
Economische ontwikkeling	1.139	961	-178
Regionale economie	1.509	1.272	-237
Totaal lasten	1.509	1.272	-237

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-13	-9	4
Economische promotie	-125	-118	7
Economische ontwikkeling	0	-126	-126
Regionale economie	-138	-253	-115
Totaal baten	-138	-253	-115

Saldo voor resultaatbestemming	1.371	1.020	-351
---------------------------------------	--------------	--------------	-------------

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	0	70	70
Otttrekkingen reserves	-463	-327	136
Totaal reserves	-463	-257	206
Saldo na resultaatbestemming	908	763	-145

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2024 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2024:

Lasten	Vershil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Regionale economie				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	12		Overige verschillen.	12
Economische promotie	47		De lasten ten behoeve aan adviezen voor derden zijn lager uitgevallen dan verwacht.	12
			Het project om campingplaatsen te realiseren is verplaatst naar 2025.	26

			Het budget wordt daarom overgeheveld.	
			Overige verschillen.	9
			<u>Subtotaal</u>	<u>47</u>
Economische ontwikkeling	178		Holland Rijnland heeft minder bijgedragen.	63
			Er zijn kosten gemaakt voor het project N207/208. Hier staan baten van de Provincie tegenover waardoor het kostenneutraal is.	-54
			Door arbeidstekort is er minder personeel ingehuurd in het afgelopen jaar. Omdat de projecten blijven staan is voorgesteld om de budgetten over te hevelen naar 2025.	146
			Overige afwijkingen	23
			<u>Subtotaal</u>	<u>178</u>
Regionale economie	237			237
Totaal lasten	237			237

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Regionale economie				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-4	Overige verschillen.	-4
Economische promotie		-7	Overige verschillen.	-7
Economische ontwikkeling	126		Er is rente ontvangen van Holland Rijnland.	71
			Betreffen inkomsten vanuit derden, Holland Rijnland en de Provincie ten behoeve van het project N207/208.	51
			Overige verschillen.	4
			<u>Subtotaal</u>	<u>126</u>
Regionale economie	115			115
Totaal baten	115			115

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves	70		Betreft een storting aan de reserve RIF door rentebaten vanuit Holland Rijnland over de uitstaande gelden bij Holland Rijnland.	70
Onttrekkingen reserves		-136	In 2024 was een onttrekking begroot van € 33.334 voor de opdracht 'Simuleren innovatief en circulair ondernemerschap' uit het raadsakkoord. In 2024 is een bedrag van € 6.380 uitgegeven.	-27

		Per saldo wordt € 26.954 minder onttrokken aan de algemene reserve.	
		In 2024 was een onttrekking begroot van € 128.968 voor de opdracht 'Centrumaankpak' uit het raadsakkoord. In 2024 is een bedrag van € 21.410 uitgegeven. Per saldo wordt € 107.558 minder onttrokken aan de algemene reserve.	-108
		In 2024 was een onttrekking begroot van € 30.000 voor de opdracht 'Stimuleren recreatie en toerisme water'. In 2024 is een bedrag van € 18.480 uitgegeven. Per saldo wordt € 11.520 minder onttrokken aan de algemene reserve.	-12
		In de begroting 2024 is de onttrekking voor de uitvoering van de motie realisatie camperplaatsen in programma 2 begroot in plaats van in programma 3 waar ook de kosten gemaakt worden. Dit zorgt in programma 3 een overschrijding van afgerond € 10.000 en in programma 2 een onderschrijding van € 35.000. Per saldo is er € 25.000 minder onttrokken aan de algemene reserve.	10
		<u>Subtotaal</u>	-136
Totaal reserves		-206	-206

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024

Dienstverlening

Burgerzaken	1.148	1.148	0
Beheer overige gebouwen en gronden	436	423	-13
Dienstverlening	1.584	1.571	-13

Regionale samenwerking

Bestuur	2.069	2.530	461
Regionale samenwerking	2.069	2.530	461
Totaal lasten	3.653	4.101	448

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024

Dienstverlening

Burgerzaken	-417	-500	-83
Beheer overige gebouwen en gronden	-367	-263	104
Dienstverlening	-784	-763	21

Regionale samenwerking

Bestuur	-69	-72	-3
Regionale samenwerking	-69	-72	-3
Totaal baten	-853	-835	18

Saldo voor resultaatbestemming	2.801	3.266	465
---------------------------------------	--------------	--------------	------------

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	80	198	118
Onttrekkingen reserves	-10.015	-10.073	-58
Totaal reserves	-9.935	-9.874	61
Saldo na resultaatbestemming	-7.134	-6.608	526

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2024 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2024:

Lasten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Dienstverlening				
Burgerzaken	0		Het programma arbeidsmigranten is	37

			volop in uitvoering, maar nog niet volledig besteed in 2024, bedrag wordt overgeheveld.	
			De lasten inzake reisdocumenten zijn hoger dan begroot, dit wordt veroorzaakt door de toename aanvragen reisdocumenten.	-58
			Overige verschillen	21
			<u>Subtotaal</u>	<u>0</u>
Beheer overige gebouwen en gronden	13		Er is dit jaar maar deels gebruik gemaakt van het budget Beheer gebouwen.	25
			De kosten voor inhuur personeel bij grondzaken & vastgoed betreffen kosten voor advies door derden voor enkele projecten.	-30
			De kosten van elektriciteit van de milieustraat zijn door de inflatie hoger dan verwacht.	-11
			De kosten van gasgebruik van de milieustraat zijn lager dan verwacht.	8
			De kosten van gasverbruik van diverse panden zijn lager uitgevallen dan verwacht.	28
			Overige verschillen.	-7
			<u>Subtotaal</u>	<u>13</u>
Dienstverlening	13			13
Regionale samenwerking				
			Als gevolg van de actualisatie van de berekeningen voor de benodigde omvang van de (oud)wethouderspensioenen moet er meer in de voorziening worden gestort dan begroot, dit als gevolg van aanpassingen in de rekenrente en indexering.	-484
			Budget voor burgerparticipatie in de ondersteuning van de Raad wordt niet geheel besteed.	20
			Overige verschillen.	3
			<u>Subtotaal</u>	<u>-461</u>
Regionale samenwerking		-461		-461
Totaal lasten		-448		-448

Baten	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Dienstverlening				
Burgerzaken	83		De opbrengsten van de leges reisdocumenten zijn voorzichtig begroot.	77

			Het aantal reisdocumenten en rijbewijzen is moeilijk te voorspellen. Steeds meer inwoners vragen naast een paspoort ook een Nederlandse identiteitskaart aan. In 2023 zijn meer aanvragen ontvangen dan verwacht en daardoor zijn ook de legesopbrengsten hoger.	
			Overige verschillen.	6
			<u>Subtotaal</u>	<u>83</u>
Beheer overige gebouwen en gronden		-104	Dit betreft de opbrengsten van verkopen. Opbrengst van de verkoop van de gronden nabij Keukenhofdreef vinden plaats in 2024 en 2025. Opbrengst is geheel in 2024 geraamd, waardoor er in 2024 een nadeel ontstaat tov de geraamde opbrengsten.	-83
			Dit nadeel wordt verrekend met een lagere storting in de reserve, budgettair neutraal. Restant van de opbrengsten wordt in 2025 gerealiseerd.	
			Gebruik van erfpacht, recht van opstal, ed. is lager dan begroot.	-16
			Overige verschillen.	-5
			<u>Subtotaal</u>	<u>-104</u>
Dienstverlening		-21		-21
Regionale samenwerking				
Bestuur	3		Overige verschillen.	3
Regionale samenwerking	3			3
Totaal baten		-18		-18

Reserves	Verschil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves		-118	De inkomsten Keukenhofdreef zijn volledig geraamd in 2024, de werkelijke ontvangsten zijn deels in 2024 ontvangen en het restant zal in 2025 worden ontvangen. Per saldo wordt er minder gestort in de algemene reserve.	-118
Onttrekkingen reserves	58		In 2024 was een onttrekking geraamd voor het project oneigenlijk grondgebruik van € 80.000. Dit budget is bij de Slotwijziging 2024 overgeheveld naar 2025. De onttrekking aan de reserve is toen niet verlaagd. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de reserve.	-80
			De inkomsten verkopen Keukenhofdreef zijn volledig geraamd in 2024, de werkelijke ontvangsten zijn deels in 2024 ontvangen en het restant zal in 2025 worden ontvangen. Doordat	186

			abusievelijk een verkeerde administratieve boeking heeft plaats gevonden, ontstaat hier een verschil. De storting valt weg tegen de onttrekking, dus per saldo geen nadeel.	
			In 2024 was een onttrekking geraamd voor de opdracht fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid in het centrum en dorp vanuit het raadsakkoord. In 2024 zijn geen uitgaven voor deze opdracht gemaakt en is er ook geen onttrekking aan de reserve gedaan. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de reserve.	-49
			<u>Subtotaal</u>	<u>58</u>
Totaal reserves		-61		-61

Algemene dekkingsmiddelen

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024

Algemene middelen

Overhead	8.974	8.709	-265
Treasury	213	294	81
Overige baten en lasten	44	26	-18
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	11	0	-11
Belastingen overig	302	452	150
Algemene middelen	9.544	9.481	-63
Totaal lasten	9.544	9.481	-63

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024

Algemene middelen

Overhead	0	-1	-1
Treasury	-769	-1.005	-236
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-44.045	-43.952	93
Belastingen overig	-128	-168	-40
OZB niet-woningen	-2.969	-2.977	-8
OZB woningen	-4.596	-4.593	3
Algemene middelen	-52.507	-52.696	-189
Totaal baten	-52.507	-52.696	-189

Saldo voor resultaatbestemming	-42.962	-43.215	-253
---------------------------------------	----------------	----------------	-------------

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2024 na wijziging	2024	2024
Toevoegingen reserves	40	40	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal reserves	40	40	0
Saldo na resultaatbestemming	-42.922	-43.175	-253

Lasten	Vershil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene middelen				
Overhead	265		De kosten voor nutsvoorzieningen voor het gemeentehuis zijn lager door de goedkopere tarieven voor gas en elektra.	107
			De geraamde kosten voor participatie / communicatie zijn zo'n € 155.000 lager dan geraamd.	155
			Overige verschillen.	3
			<u>Subtotaal</u>	<u>265</u>
Overige baten en lasten	18		<u>Overige verschillen.</u>	<u>18</u>
Treasury		-81	De rente op de langlopende leningen valt hoger uit dan begroot. Dit levert een nadeel op van afgerond € 32.000.	-32
			Aan rente voor daggeld (kasgeldleningen) is € 42.500 betaald, terwijl er baten van € 20.000 zijn geraamd. Dit is een nadeel van € 62.500.	-63
			Overige verschillen.	14
			<u>Subtotaal</u>	<u>-81</u>
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	11		<u>Overige verschillen.</u>	<u>11</u>
Belastingen overig		-150	Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de voorziening dubieuze debiteuren voor belastingen opnieuw berekend. Voor 2024 moet de voorziening met een bedrag van afgerond € 80.000 worden gestort.	-80
			De kosten voor de Belastingen Bollenstreek zijn afgerond € 70.000 hoger uitgevallen dan begroot.	-70
			<u>Subtotaal</u>	<u>-150</u>
Algemene middelen		-63		-63
Totaal lasten		-63		-63

Baten	Verskil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Algemene middelen				
Overhead	1		Overige verschillen.	1
Treasury	236		Door het uitzetten van kort geld hebben we in 2024 € 120.000 aan rente ontvangen, die niet begroot was.	120
			Van Alliander is meer dividenduitkering ontvangen door een hogere winst.	206
			De geraamde dividend van de Meerlanden is niet ontvangen omdat er in 2023 onvoldoende winst is gemaakt.	-89
			Overige verschillen.	-2
			<u>Subtotaal</u>	<u>236</u>
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-93	Minder ontvangsten door aanpassingen in de maatstaven en ontvangen decentrale uitkeringen. Daartegenover staan de extra de bijdrage voor de Spreidingswet vangnetregeling energietoelage. Daarnaast is en bedrag van € 16.333 nagekomen bijdrage voorgaande jaren ontvangen.	-93
			<u>Subtotaal</u>	<u>-93</u>
Belastingen overig	40		Er is een toename in het aantal honden zodat er zo'n € 13.000 meer ontvangsten zijn.	13
			Er zijn meer inkomsten ontvangen als gevolg van invorderingskosten. Dit levert een voordeel op van afgerond € 11.000.	21
			Overige verschillen.	6
			<u>Subtotaal</u>	<u>40</u>
OZB niet-woningen	8		Overige verschillen.	8
OZB woningen		-3	Overige verschillen.	-3
Algemene middelen	189			189
Totaal baten	189			189

Reserves	Verskil		Toelichting	Bedrag
	Voordeel	Nadeel		
Toevoegingen reserves	0		Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	0		Geen verschillen	0
Totaal reserves	0			0

Overzicht van incidentele baten en lasten

Er volgt nu een overzicht van incidentele baten en lasten op programmaniveau. Voor de incidentele baten en lasten geldt dat, indien van toepassing, de begroting van de gemeenschappelijke regeling gevolgd wordt. Indien de incidentele bate of last uit de begroting van een gemeenschappelijke regeling komt, is de naam van de gemeenschappelijke regeling vermeld.

Op basis van de financiële verordening, die in juni 2023 is vastgesteld, worden alleen incidentele baten en lasten opgenomen met een bedrag groter dan € 25.000.

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten		Begroting		Wijzigingen		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2024		2024		2024		2024	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Programma Samenleven								
1.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via Slotwijziging 2023	-		-85		-85		-85	
1.2	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via programmarekening 2023	-		-1,792		-1,792		-1,892	
1.3	Restantboekwaarde oude velden hockey	-		-241		-241		-243	
1.4	Opvang ontheemden	-	-	-3,598	-3,712	-3,598	-3,712	-3,422	3,557
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	-5,716	-3,712	-5,716	-3,712	-5,642	3,557
1.1	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via slotwijziging 2023				85		85		85
1.2	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 1 via programmarekening 2023				1,792		1,792		1,892
1.3	Dekking restantboekwaarde velden hockey reserve				241		241		243

	accommodatiebeleid								
1.4	Storting reserve Ontheemden Oekraïne overschot 2024			-		-		-135	
1.4	Storting reserve Ontheemden Oekraïne saldo 2022/2023			-			842	-842	
1.5	Storting reserve accommodatiebeleid	-506		-		-506		-509	
1.6	Storting reserve onderwijshuisvesting	-1,461		-		-1,461		-1,438	
1.5	Onttrekking reserve accommodatiebeleid kapitaallasten		902		-		902		839
1.6	Onttrekking reserve onderwijshuisvesting kapitaallasten		2,014		-		2,014		1,738
1.7	Storting accommodatiereserve vanuit de algemene reserve	-10,000				-10,000		-10,000	
1.8	Overheveling naar 2025: Sloopkosten Heereweg 264- gymzaal			-50		-50		-50	
1.9	Overheveling naar 2025: Brede evaluatie Statushouders			-25		-25		-25	
1.10	Storting reserve Maatschappelijke Zorg						77	-93	
	Totaal mutaties reserves	-11,967	2,916	-75	2,118	-12,042	5,952	-13,093	4,797
	Subtotaal programma 1	-11,967	2,916	-5,791	-1,594	-17,758	2,240	-18,735	8,354
2	Programma Leefomgeving								
2.1	Verkoop gronden Geestwater		5,776				5,776		5,673
2.2	Boekwaarde gronden Geestwater	-476				-476		-476	
2.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2			-107		-107		-107	

	via slotwijziging 2023								
2.4	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 via programmarekening 2023			-656		-656		-656	
2.10	Verkoop gronden Frans Halslaan 6 (vm Rembrandtschool)						200		200
2.11	Verliesname facilitaire projecten							-47	
2.12	Mutatie voorziening stadsvernieuwing							-63	
2.13									
2.14									
	Totaal mutaties lasten en baten	-476	5,776	-763	-	-1,239	5,976	-1,349	5,873
2.1	Storting netto verkoopresultaat Geestwater in algemene reserve	-5,300		-421		-5,721		-5,673	
2.2	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 uit Slotwijziging 2023				107		107		107
2.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 uit programmarekening 2023				1,227		1,227		845
2.4	Overheveling naar 2025: Omgevingsplan			-130		-130		-130	
2.5	Overheveling naar 2025: Omgevingsvisie			-100		-100		-100	
2.6	Overheveling naar 2025: Voorbereidingskrediet Ruishornlaan 21			-100		-100		-100	
2.7	Overheveling naar 2025: Participatie initiatieven Groen			-50		-50		-50	
2.8	Overheveling naar 2025: Voorbereidingskrediet Heereweg 347b			-40		-40		-40	

2.9	Overheveling naar 2025: Energietransitie			-145		-145		-145	
2.10	Storting netto resultaat verkoop gronden Frans Halslaan 6 (vm Rembrandtschool)					-200		-200	
	Totaal mutaties reserves	-5,300	-	-985	1,334	-6,485	1,334	-6,437	952
	Subtotaal programma 2	-5,776	5,776	-1,748	1,334	-7,724	7,310	-7,786	6,825
3	Programma Bedrijvigheid								
3.1	Regionaal investeringsfonds	-271		-		-271		-271	
3.2	Rentebaten 2024 RIF					-			70
3.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 uit programmarekening 2023			-192		-192		-56	
3.4									
3.5									
	Totaal mutaties lasten en baten	-271	-	-192	-	-463	-	-327	70
3.1	Dekking Regionaal investeringsfonds vanuit reserve RIF.		271		-		271		271
3.2	Storting rentebaten 2024 RIF							-70	
3.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 2 uit programmarekening 2023				192		192		56
	Totaal mutaties reserves	-	271	-	192	-	463	-70	327
	Subtotaal programma 3	-271	271	-192	192	-463	463	-397	397
4	Programma Bestuur en ondersteuning								

4.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 4 uit programmarekening 2023			-201		-201		-73	
4.4	Verkoop grond Keukenhofdreef 2024								118
4.5									
4.6									
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	-201	-	-201	-	-73	118
4.1	Onttrekking algemene reserve ten gunste van de reserve accommodatiebeleid.		10,000		-		10,000		10,000
4.2	Overheveling naar 2025: Project oneigenlijk grondgebruik			-80		-80		-80	
4.3	Overhevelingen van 2023 naar 2024 Programma 4 uit programmarekening 2023				201		201		73
4.4	Verkoop grond Keukenhofdreef 2024							-118	
	Totaal mutaties reserves	-	10,000	-80	201	-80	10,201	-198	10,073
	Subtotaal programma 4	-	10,000	-281	201	-281	10,201	-271	10,191
5	Algemene dekkingsmiddelen								
	Geen incidentele baten en lasten.								
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1	Overheveling naar 2025: Participatie	-		-40		-40		-40	
	Totaal mutaties reserves	-	-	-40	-	-40	-	-40	-

	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-	-	-40	-	-40	-	-40	-
	Totaal mutaties lasten en baten	-747	5,776	-6,872	-3,712	-7,619	2,264	-7,390	9,618
	Totaal mutaties reserves	-17,267	13,187	-1,180	3,845	-18,647	17,951	-19,839	16,148
	Totaal incidentele baten en lasten	-18,014	18,963	-8,053	133	-26,266	20,215	-27,229	25,767

Nr. Omschrijving	
1	Programma 1: Samenleven
1.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de Slotwijziging 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de Programmarekening 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.3	Hockey
1.4	Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen en maakt de gemeenten kosten voor de opvang van ontheemden, omdat hier vooralsnog sprake is van een tijdelijke regeling, worden alle inkomsten en uitgaven omtrent de opvang van ontheemden als incidenteel geormerkt. Eventuele plussen en minnen worden verrekend met de reserve Opvang Ontheemden.
1.5	Deze regels hebben betrekking op de toevoeging en de onttrekking aan de reserve Accommodatiebeleid. De reserve Accommodatiebeleid wordt ingezet om de kapitaallasten van de gemeentelijke accommodaties (sport, cultuur en overig maatschappelijk) te egaliseren. Het BBV schrijft voor dat kapitaallastenreserves het volledige bedrag moeten bevatten van de boekwaarden moeten bevatten om als structureel aangemerkt te mogen worden. Per 31 december is de werkelijke dekkingsgraad van de reserve 51,4% (begroot: 51,7%). Dit betekent dat we 51,4% van de werkelijke stortingen en onttrekkingen aan de accommodatiebeleid als structureel aan mogen merken en de het resterende deel als incidenteel en presenteren in het overzicht van incidentele baten en lasten.

1.6	Deze regels hebben betrekking op de toevoeging en de onttrekking aan de reserve Onderwijshuisvesting. De reserve Onderwijshuisvesting wordt ingezet om de kapitaallasten van de onderwijsgebouwen te egaliseren. Het BBV schrijft voor dat kapitaallastenreserves het volledige bedrag van de boekwaarde moeten bevatten om als structureel aangemerkt te mogen worden. Per 31 december is de werkelijke dekkingsgraad van de reserve 9,5% (begroot: 8,1%). Dit betekent dat we 9,5% van de stortingen en de onttrekkingen aan de reserve Huisvesting onderwijs als structureel aan mogen merken en het resterende deel als incidenteel en presenteren in het overzicht van incidentele baten en lasten.
1.7	In 2024 wordt € 10 miljoen toegevoegd aan de reserve Accommodatiebeleid vanuit de algemene reserve. Hier staat een onttrekking aan de algemene reserve in programma 4 tegenover.
1.8	De voorgenomen sloop van de voormalige gymzaal kan in 2024 nog niet worden uitgevoerd in verband met benodigd aanvullend Flora en Fauna onderzoek ter voorafgaand aan de daadwerkelijk sloop. Dit onderzoek is eenmalig en daarom als incidenteel aangemerkt en overgeheveld naar 2025.
1.9	De brede evaluatie van statushouders is een eenmalige evaluatie die plaats zal vinden in 2025 en is derhalve als incidentele last aangemerkt.
2	Programma 2: Leefomgeving
2.1	Eenmalige verkoop gronden Geestwater voor een bedrag van € 6,2 miljoen ten behoeve van de realisatie van een nieuwe woonwijk. De boekwaarde van de gronden betreft € 476k. Daarmee komt het netto projectresultaat uit op € 5,7 miljoen. Dit saldo komt ten laste van de algemene reserve (budgettair neutraal).
2.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de slotwijziging 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.3	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.4	Voor de werkzaamheden voor het omgevingsplan is in totaal € 148.000 beschikbaar gesteld. De prognose is dat ultimo 2024 hiervan € 18.000 is besteed. Kosten worden onder anderen gemaakt voor het inschakelen van een stedenbouwkundig bureau welke een consultatieversie Ontwerp Omgevingsplan voorbereidt voor de raad. Een en ander vindt plaats in zogenaamde 'snelkookweken'. In 2025 gaan deze sessies verder en is het noodzakelijk de resterende €

	130.000 te behouden voor 2025.
2.5	Voor de omgevingsvisie is de prognose dat er in 2024 € 33.000 budget nodig is. Voor 2025 is het resterende budget ad. € 100.000 nog nodig voor de gebiedsvisie Roversbroekpolder (€ 25.000), de actualisatie omgevingsvisie (€ 15.000), aanpassingen omgevingsvisie (€ 30.000) en taakmutatie Wet Kwaliteitsborging (€ 30.000).
2.6	In 2023 heeft de raad een voorbereidingsbudget van € 370.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van de Ruishornlaan 21-de Greef. In 2023 is hieraan € 130.000 besteed. Na een beeldvormende sessie met de raad heeft de raad op 20 juni 2024 besloten om de scenariokeuze van 2 bouwvolumes verder uit te werken voor een Tender. Het ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen en wordt eind 2024 aan de raad ter vaststelling aangeboden. Daarna kan de Tender worden opgestart. Voor 2024 is de prognose dat er € 140.000 nodig is voor ambtelijke en externe inzet voor het doorlopen van de planologische procedure met benodigde onderzoeken, de daaruit voortvloeiende sanering en het bepalen van de randvoorwaarden voor de Tender. Deze werkzaamheden lopen door in 2025 en het resterende budget ad. € 100.000 is hiervoor nog nodig.
2.7	Vanwege onvoldoende personele capaciteit is het budget participatie initiatieven voor groen niet ingezet in 2024. In 2025 wordt de bestuursopdracht vanuit het raadsakkoord opgepakt.
2.8	Op 14 september 2023 heeft de raad een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 150.000 voor de voorbereiding van het project Swets & Zeitlinger. In 2023 hebben is hier € 63.000 aan uitgegeven. In 2024 heeft de ontwikkelaar de haalbaarheid van woningbouw onderzocht. Hiervoor zijn verschillende scenario's opgesteld. In de 1e helft van 2025 zal een voorkeursscenario nader worden uitgewerkt en de basis vormen voor een te sluiten anterieure overeenkomst. Bij positieve besluitvorming worden daarna de plannen verder uitgewerkt voor aanvraag van vergunning en ruimtelijke procedures. Voor 2024 is de prognose dat er voor € 47.000 nodig is voor ambtelijke inzet. Het resterende budget ad. € 40.000 is nodig voor 2025.
2.9	In 2025 worden diverse projecten uitgevoerd, zoals o.a. Onderzoek Aardwarmte (€ 100.000), De Groene Uitdaging (€ 25.000), Buurkracht (€ 10.000), Alle tuinen groen (€ 10.000), Cirkelstad (€ 10.000) etc. In de begroting 2025 zijn de mogelijkheden bekeken om te bezuinigen. Daarbij is gekozen om het resterende budget 2024 voor Energietransitie in 2025 in te zetten hiervoor en niet budget in 2025 beschikbaar te stellen ten laste van de begroting 2025.
2.10	In 2024 heeft een grondverkoop plaatsgevonden in het project Frans Halslaan 6 (vm Rembrandtschool) van ruim 1 miljoen euro. Na aftrek van door de gemeente te maken kosten resteert een positief saldo van € 200.000. Dit bedrag moet nog verwerkt worden in de balanspositie van het project. Zie paragraaf Grondbeleid voor meer informatie over het project.
2.11	Betreft de afboeking op een zestal projecten. Winsten of verliezen uit dergelijke projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.

2.12	Mutatie voorziening stadsvernieuwing voor een drietal facilitaire projecten. Zie paragraaf Grondbeleid.
3	Programma 3: Bedrijvigheid
3.1	Lisse stort t/m 2024 een bijdrage in het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van Holland Rijnland. Zo wordt een concrete stap gezet om de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de regio te verbeteren. Het fonds is een belangrijke motor voor cofinanciering van specifieke regionale projecten.
3.2	In 2024 heeft Lisse rentebaten ontvangen vanuit het Regionaal Investeringsfonds van Holland Rijnland en zijn teruggestort in de reserve RIF.
3.3	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4	Programma 4: Bestuur en Ondersteuning
4.1	In 2024 wordt € 10 miljoen onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan de reserve Accommodatiebeleid. De storting staat opgenomen bij programma 1.
4.2	De eerste uitgaven voor het project oneigenlijk gebruik gemeentegrond worden begin 2025 verwacht. Om deze reden wordt het budget overgeheveld naar 2025.
4.3	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2023 zijn overgeheveld naar 2024 bij de programmarekening 2023. Dit loopt via de reserve Overhevelingen. Dit is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
5	Algemene dekkingsmiddelen
5.1	Dit is een specifiek budget voor initiatieven op het gebied van burgerparticipatie. Dit is in 2024 niet besteed, maar wel noodzakelijk voor de initiatieven die in 2025 worden ontwikkeld. Deze initiatieven wordt eenmalig ontwikkeld en zijn derhalve incidenteel van aard.

Structureel evenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV

Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond dat de jaarrekening 2024, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel.

De aard van de taak is daarbij bepalend voor het onderscheid tussen structureel en incidenteel. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd. Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar de hoofdstuk 6.7.

Uitkomst structureel evenwicht is positief

De uitkomst van het structureel evenwicht is € 2.958.000 positief (3,5%). Dit betekent dat de structurele lasten lager waren dan de structurele baten in 2024.

Materieel in evenwicht

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2024	Realisatie 2024	Realisatie 2024
	Lasten	Baten	Saldo
1. Samenleven	-44,142	12,935	-31,207
2. Leefomgeving	-20,243	17,328	-2,915
3. Bedrijvigheid	-1,272	252	-1,020
4. Bestuur en ondersteuning	-4,101	835	-3,266
Algemene dekkingsmiddelen	-9,481	52,696	43,215
	-79,239	84,046	4,806
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-20,529	17,218	-3,310
	-99,768	101,264	1,496
Incidentele baten en lasten	-7,390	9,618	2,228
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	-19,839	16,148	-3,690
Structureel resultaat	-72,539	75,498	2,958

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 19 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 974.681. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.164.299 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 974.681. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.224.955 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	X € 1 miljoen
1A. Overschrijding lasten taakveld	1,22
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten).	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld .	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1,22
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid (1e wijziging van de Financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium. Geldend van 09-04-2025 met terugwerkende kracht vanaf 01-01-2024) en daarmee vooraf als acceptabel is gedeut.	1,22
De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0,94
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	0
Totaal Onrechtmatigheden	2,16
Waarvan acceptabel	1,22
Waarvan niet-acceptabel	0,94

De geconstateerde afwijkingen betreffen¹:

Niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheid € 0

De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor € 1.224.955 een overschrijding van de lasten. De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel gedeut. De overschrijding is in de jaarrekening toegelicht en wordt derhalve hier en in de paragraaf bedrijfsvoering niet nader toegelicht.

Voorwaardencriterium € 939.244

De onrechtmatigheid heeft betrekking op de overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inkopen in 2024. Hierbij gaat het om de beveiliging voor de opvanglocatie. Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2024 voortgezet.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

¹ De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen de raad en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

Bijlage 1: SISA-verantwoording

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

Het CBS vervult hierbij namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de intermediaire rol tussen mede overheden en vakdepartementen. Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen dienen hun verantwoordingsinformatie met een rapport van bevindingen opgesteld door de accountant hierover, vóór 15 juli 2025 digitaal aan het CBS te verstrekken.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke Juridische Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2		
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: B2/01	Indicator: B2/02	Indicator: B2/03	Indicator: B2/04	Indicator: B2/05	
			4	5	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van				

			3)	onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: B2/06</i>	<i>Indicator: B2/07</i>			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: B2/08</i>	<i>Indicator: B2/09</i>	<i>Indicator: B2/10</i>	<i>Indicator: B2/11</i>	<i>Indicator: B2/12</i>
			€14.915	€ 14.915			€0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)
							nazorgtrajecten

			gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	(jaar T) (artikel 3)	cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	3)	en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedrage n	Keuze normbedrage n	Keuze normbedragen
			<i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>
			€1.173	€8.393	€14.276	€17.744	€7.388	€9.632
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedrage n		
			<i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i>	
			€0	€12.000	€0	€0	€37.752	
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunte n dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunte	Aantal gebruikte leermiddelen	

-						n in de gemeente behandeld is		
-	-		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
-	-		Indicator: C92/01	Indicator: C92/02	Indicator: C92/03	Indicator: C92/04	Indicator: C92/05	
-	-		€ 23.048	€ 0	1	142	12	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1) Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06

			€ 149.595	€ 86.838	€ 794	€ 0	€ 0	€ 47.040
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin formatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterst andenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachter standenbeleid		
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: D8/10</i>		
		1						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/03</i>	
			€ 36.960	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T- 1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/07</i>
			€ 0	€ 42.942	€ 5.982	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin formatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs
			<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/09</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i>

					D14/10	D14/11		
		1						
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/06</i>
		1	SB240152	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 12.744	€ 110.776	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 12.744
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/07</i>					
		1	Nee					
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)

			verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/06</i>
		1	060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	€ 71.389	€ 120.859	€ 172.260	€ 291.628
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/09</i>			
		1	060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	Ja			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		

			Indicator: E44B/10	Indicator: E44B/11	Indicator: E44B/12	Indicator: E44B/13		
		1	060546 Gemeente Leiden	IENW/BSK-2023/379653	Waterberging /infiltratie: Realiseren van nieuwe wadi's. Het verwijderen asfalt en voorzien van waterdoorlatende bestrating: Sportterrein Ter Specke	Ja		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen

		grond van de Wgr			werknemers (IOAW)	werknemers (IOAW)	zelfstandigen (IOAZ)	zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubs idie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensub sidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoe slagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Nee				
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/02	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/03	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/04	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/05	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/06
1	060553 Gemeente Lisse		€ 3.536.030	€ 85.669	€ 248.010	€ 57	€ 22.778		
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet		
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		

				I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	Aard controle R Indicator: G2A/08	Aard controle R Indicator: G2A/09	Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12
1	060553	Gemeente Lisse	€ 0	€ 4.056	€ 998	€ 0	€ 322.023	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle D2		
			Indicator: G2A/13	Indicator: G2A/14	Indicator: G2A/15	Indicator: G2A/16		
			1060553 Gemeente Lisse	€ 9.028	€ 0	€ 0		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)

			verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen					
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: G3A/01</i>	<i>Indicator: G3A/02</i>	<i>Indicator: G3A/03</i>	<i>Indicator: G3A/04</i>	<i>Indicator: G3A/05</i>	<i>Indicator: G3A/06</i>
			1060553 Gemeente Lisse	€ 0	€ 0	€ 3.230	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3A/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3A/12</i>
		1060553 Gemeente Lisse		€ 5.808	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			

			Indicator: G4/07	Indicator: G4/08	Indicator: G4/09	Indicator: G4/10	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
			6 Totaal	0	0	N.v.t.	
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot	€ 0	€ 0	€ 0		

			1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 54	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	€ 54	€ 0	€ 0		
SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4A/01</i>	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4A/02</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4A/03</i>	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4A/04</i>	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4A/05</i>	

			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 145	€ 36.997	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 7	€ 16.447	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.916	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 425	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 380	€ 0	
				Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T-1)		
					Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R		
				Indicator: G4A/06	Indicator: G4A/07	Indicator: G4A/08	Indicator: G4A/09		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0		
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
					Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R		
				Indicator: G4A/10	Indicator: G4A/11	Indicator: G4A/12	Indicator: G4A/13		

			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: G10/01	Indicator: G10/02	Indicator: G10/03				
			€ 58.905	€ 0	Nee				

SZW	G10A	Wet inburgering 2021_ Totaal 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1)	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk)	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G10)	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicator: G10A/01</i>	<i>Indicator: G10A/02</i>	<i>Indicator: G10A/03</i>	
		1060553 Gemeente Lisse		€ 86.102	€ 0	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i> € 0	i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i> € 0	Gemeente <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i> Nee	
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12A/03</i>			
			1060553 Gemeente Lisse	€ 0	€ 0			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 1.670	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G13A	Onderwijsroute_ totalen 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin formatie voor die gemeente invullen	Bestedingen onderwijsroute (jaar T-1)	Baten onderwijsroute (jaar T-1) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T-1)	Baten overige voorzieningen (jaar T-1) (exclusief Rijk)	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G13B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G13)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13A/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/05</i>	
		1060553 Gemeente Lisse		€ 5.880	€ 0	€ 0	€ 0	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten						

			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 395.006	€ 160.445				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverleni ng door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	Monitoring Sportpark Ter Specke	€ 1.623	€ 0	€ 0	€ 1.623	
		2	Vervangen ondergrondse beregeningsinstall atie veld 2 en 9 FC Lisse	€ 4.740	€ 4.740	€ 0	€ 0	
		3	Vervangen ondergrondse beregeningsinstall atie veld 5 en 6 FC Lisse	€ 4.740	€ 4.740	€ 0	€ 0	
		4	Hoogsprinkussen + overkapping De Spartaan	€ 1.720	€ 1.720	€ 0	€ 0	

			5	Renovatie hockeyvelden 2 en 3 Hisalis	€ 144.972	€ 144.972	€ 0	€ 0	
			6	Onderhoud / reparatie sportveldverlichting	€ 1.402	€ 1.402	€ 0	€ 0	
			7	Onderhoud kunstgrasvoetbalvelden FC Lisse 2022-2031	€ 293	€ 293	€ 0	€ 0	
			8	Belijning atletiekbaan	€ 102	€ 102	€ 0	€ 0	
			9	Onderhoud beregeningsinstallatie	€ 853	€ 853	€ 0	€ 0	
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning		Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H21/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H21/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H21/05</i>	
				Ja		€ 15.168	€ 39.863	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering,		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?

		cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026			onderdeel	(t/m jaar T) per onderdeel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
		1 Lokaal Sportakkoord	€ 21.391	€ 21.391	€ 21.391	€ 35.173	Ja	Ja
		2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 146.581	€ 106.886	€ 106.886	€ 201.770	Ja	Ja
		3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 32.911	€ 32.911	€ 32.911	€ 53.139	Ja	Ja
		4 Kansrijke Start	€ 26.063	€ 20.098	€ 20.098	€ 36.000	Ja	Ja
		5 Mentale Gezondheid	€ 8.758	€ 8.758	€ 8.758	€ 16.435	Ja	Ja
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 28.797	€ 21.439	€ 21.439	€ 40.008	Ja	Ja
		7 Valpreventie	€ 79.222	€ 72.858	€ 72.858	€ 125.188	Ja	Ja
		8 Leefomgeving	€ 16.455	€ 16.455	€ 16.455	€ 26.105	Ja	Ja
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.114	€ 4.114	€ 4.114	€ 6.499	Ja	Ja
		10 Versterken sociale basis	€ 59.371	€ 56.321	€ 56.321	€ 95.138	Ja	Ja
		11 Mantelzorg	€ 16.455	€ 1.822	€ 1.822	€ 14.845	Ja	Ja
		12 Eén tegen	€ 16.344	€ 7.842	€ 7.842	€ 18.443	Ja	Ja

			eenzaamheid					
			13 Welzijn op recept	€ 14.683	€ 1.733	€ 8.214	Ja	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.114	€ 3.313	€ 5.963		
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.436	€ 11.864	€ 21.355	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i>					
			<i>Indicator: H30/07</i>					
			Nee					
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>				
			<i>Indicator: H35B/01</i>	<i>Indicator: H35B/02</i>				
			1060546 Gemeente Leiden	€ 31.285				

VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/06</i>
			193	€ 3.219	€ 135.042	24	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07</i>	<i>Aard controle R n.v.t. Indicator: J55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09</i>			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbespa rende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisola tie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbes parende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik /energierekenin g tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15</i>
			56	204	58	25	0	22

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
			1 LAI23-03576825	€ 183.837	132	0	0	€ 0
			2 LAI24-03727680	€ 19.150	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met	Eindverantwoording (ja/nee)			

				energiezuinige ventilatiemaatregelen.					
				Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1	€ 2.678	€ 181.159	Nee			
			2	€ 19.150	€ 0	Nee			
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 n.v.t. Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 n.v.t. Indicator: J105/05	Aard controle R n.v.t. Indicator: J105/06	
			1	2023-0000096218 - De Gele Bol	28	Ja	28	N.v.t.	€ 0
			2	2023-0000096218 - De Zon	11	Ja	0	N.v.t.	€ 0

		3	2023-52 0000096218 - Transformatie voormalig kantoorgebouw De witte Zwaan		Ja	0	N.v.t.	€ 0
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/12</i>
		1	2023- 0000096218 - De Gele Bol	€ 0	Ja	N.v.t.	23	Ja
		2	2023- 0000096218 - De Zon	€ 0	Ja	N.v.t.	6	Ja
		3	2023- 0000096218 - Transformatie voormalig kantoorgebouw De witte Zwaan	€ 0	Ja	N.v.t.	46	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoordig ing (Ja/Nee)				

			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			12023-0000096218 - De Gele Bol	Nee				
			22023-0000096218 - De Zon	Nee				
			32023-0000096218 - Transformatie voormalig kantoorgebouw De witte Zwaan	Nee				
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01 € 248.943 Eindverantwoording (Ja/Nee)	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02 € 156.741	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03 € 11.564	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04 € 577.616	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: K28/05 € 0	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06 € 0

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>					
			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepa- ling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbe- paling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskoste n	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoefte van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
			€ 3.367.070			€ 0	€ 54.600	€ 0
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06 /07/08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

						verminderd met 09		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i> <i>M16/09</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>M16/10</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator:</i> <i>M16/11</i>	
			€ 145.080	€ 44.772	€ 16.095	€ 3.595.427	€ 10.088.301	

Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten

Kredietnaam	Inkomsten of uitgaven	Totaal krediet	Uitg tm 2023	Uitg 2024	Restant per 31-12-2024	Toelichting stand van zaken per 31-12-2024	Restant krediet overboeken naar 2024 of afsluiten per 31-12-2024?
Don Boscoschool: 1e inr. leerp. en meubilair 2024	Uitgaven	1.024.500	0	0	1.024.500	Het schoolbestuur heeft een capaciteitsprobleem. Dat is vastgesteld in het huisvestingsprogramma 2023, waarbij het schoolbestuur is opgedragen om een onderzoek te doen waarin diverse scenario's worden verkend om het capaciteitsprobleem op te lossen. Schoolbestuur heeft dit onderzoek eind 2024 afgerond. In 2025 start het project en zal het meest realistische scenario verder worden uitgewerkt. Verzoek budget overhevelen naar 2025.	Restant krediet overboeken
Kindercampus Joseph: 1e inr. leerp. en meubilair 2024	Uitgaven	113.240	0	104.748	8.492	project afgerond met overschot	Afsluiten per 31-12-2024
Orion 2: SCH/PO Vernieuwbouw 2021	Uitgaven	1.989.200	0	0	1.989.200	In het vastgestelde IHP Lisse 2019-2022 is opgenomen dat de Lisbloem in 2022 voor nieuwbouw in aanmerking zou komen. In de programmabegroting 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd en is een investeringsbedrag opgenomen. Bij het huisvestingsprogramma 2022 is voor planvorming een voorbereidingskrediet toegekend. Vanwege de financiële positie van de gemeente Lisse en het feit dat het opgenomen investeringsbedrag niet toereikend is om vervangende nieuwbouw te realiseren, is het project in 2024 on hold gezet. Besloten is om de ontwikkeling van De Lisbloem onder te brengen in	Restant krediet overboeken

						het op te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2024-2042. Nu het IHP in de afrondende fase zit, zal het project in 2025 een vervolg krijgen. Verzoek budget overhevelen naar 2025.	
SCH/PO Herstelkosten G. Doustraat 50 (L)	Uitgaven	192.380	0	8.423	183.957	Werkzaamheden dienen nog te worden uitgevoerd.	Restant krediet overboeken
Sportlaan 9-23: ZW/SH Plaatsen zonnepanelen 2023	Uitgaven	400.000	0	256.978	143.022	Er is 400.000 beschikbaar gesteld voor het plaatsen van PV-panelen op de Waterkanten. Sportfondsen is opdrachtgever. PV zijn geplaatst. De laatste installatiezaken worden momenteel afgerond. Daarom moet dit budget overgeheveld worden.	Restant krediet overboeken
Trainingshal Ter Specke verkeersmaatr. en parkeren	Uitgaven	1.981.829	701.231	565.112	715.486	Afgerond, restant valt weg tegen de subsidie. Nazorgkosten tm 2025	
	Inkomsten	0	-67.920	-52.939	120.827		
	Totaal	1.981.829	633.311	486.737	836.345		Restant krediet overboeken
Gebiedsprogramma a 2021	Uitgaven	406.510	0	0	406.510	Project nog in uitvoering. Rekeningen worden betaald uit budget gebiedsprogramma 2021. Lisse is penvoerder voor uitvoering in Lisse en Hillegom.	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-145.726	0	0	-145.726		Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-81.071	0	0	-81.071		Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-129.713	0	0	-129.713		Restant krediet overboeken
	Totaal	50.000	0	0	50.000		Restant krediet overboeken

Gebiedsprogramma 2023	Uitgaven	25.000	14.994	0	10.006	Project nog in uitvoering. Rekeningen worden betaald uit budget gebiedsprogramma 2021. Lisse is penvoerder voor uitvoering in Lisse en Hillegom.	Restant krediet overboeken
Gebiedsprogramma 2022	Uitgaven	25.000	0	0	25.000	Project nog in uitvoering. Rekeningen worden betaald uit budget gebiedsprogramma 2021. Lisse is penvoerder voor uitvoering in Lisse en Hillegom.	Restant krediet overboeken
Sportlaan 21: ZW/SH Sportcomplex 2015	Uitgaven	563.090	233.516	27.475	302.100	De claim van Sportfondsen Lisse is afgewikkeld; Er is in 2025 nog 150k nodig om restant wzh af te wikkelen.	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	0	-411.000	0	411.000		Restant krediet overboeken
	Totaal	563.090	-177.484	27.475	713.100		Restant krediet overboeken
Sportpark herindeling	Uitgaven	55.168	2.026	0	53.142	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
2016 Gymlokaal Frans Halsstraat	Uitgaven	870.000	0	0	870.000	In het in december vastgestelde accommodatiebeleid is de renovatie/nieuwbouw van deze accommodatie opgenomen.	Restant krediet overboeken
Spekkelaan 1: SH Nieuwbouw bouwkundig 2019	Uitgaven	3.705.278	3.772.438	0	-67.160	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
	Inkomsten	0	-38.562	0	38.562		Afsluiten per 31-12-2024
	Totaal	3.705.278	3.733.876	0	-28.598		Afsluiten per 31-12-2024
Spekkelaan 1: SH Nieuwbouw installaties 2019	Uitgaven	2.514.989	2.529.355		-38.293	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
	Inkomsten		-3.672		3.672	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
	Totaal	2.514.989	2.525.683		-34.621	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024

Spekkelaan 1: SH Vaste inrichtingen 2019	Uitgaven	150.354	151.224		-870	Project afgerond	Afsluiten per 31-12- 2024
Spekkelaan 1: SH bijkomende kosten 2019	Uitgaven	3.827.958	3.846.412		-22.350	Project afgerond	Afsluiten per 31-12- 2024
	Inkomsten				108.037	Project afgerond	Afsluiten per 31-12- 2024
	Totaal	3.827.958	3.846.412		85.687	Project afgerond	Afsluiten per 31-12- 2024
Spekkelaan 1: SH Aanhelingskosten 2019	Uitgaven	25.615	31.935	3.681	-10.001	Project afgerond	Afsluiten per 31-12- 2024
Verv.Toplaag hockeyveld 2 (hisalis) 2024	Uitgaven	837.500		805.402	32.098	Aanleg gerealiseerd. In 2025 nog in onderhoud.	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-190.000		-144.972	-45.028		Restant krediet overboeken
	Totaal	647.500	0	805.402	-12.930		Restant krediet overboeken
Verv.Toplaag hockeyveld 3 (hisalis) 2024	Uitgaven	0			0	investering is verantwoord op andere investering	Afsluiten per 31- 12-2024
Verv.onderlaag hockeyveld veld 2 (Hisalis) 2024	Uitgaven	0			0		Afsluiten per 31- 12-2024
Verv.onderlaag hockeyveld veld 3 (Hisalis) 2024	Uitgaven	0			0	investering is verantwoord op andere investering	Afsluiten per 31- 12-2024
Speelplaats Veldhuizen van	Uitgaven	43.076	7.664	3.264	32.148	Onderdeel van project. Verwacht in 2025 te starten	Restant krediet overboeken

Zantenpark 2023							
Speelplaats Scheepmakerskad e 2 2023	Uitgaven	31.956	23.763		8.193	Speeltuinen zijn opgeleverd.	Afsluiten per 31- 12-2024
Speelplaats Meer en Houtplein 2023	Uitgaven	31.956		28.757	3.199		Afsluiten per 31- 12-2024
Speelplaats Jacoba van Beierenlaan 24 2023	Uitgaven	46.166	49.185	8.374	-11.393		Afsluiten per 31- 12-2024
Speelplaats Rembrandtplein 2024	Uitgaven	71.748			71.748	Onderdeel van schilderswijk	Restant krediet overboeken
Speelplaats Gasstraat 2024	Uitgaven	71.748			71.748	Bezig met ontwerp	Restant krediet overboeken
Groenbeheerplan 2023	Uitgaven	475.000	69.334	309.730	95.936	Nog in uitvoering	Restant krediet overboeken
Groenbeheerplan 2024	Uitgaven	475.000		70.048	404.952	Nog in uitvoering	Restant krediet overboeken
Walbeschoeiing 2024	Uitgaven	381.644		3.356	378.288	budget benodigd voor 2025-2028	Restant krediet overboeken
Vervangen kunstgrasvelden FC Lisse 2021	Uitgaven			-4.651	4.651	Afgerond	Afsluiten per 31- 12-2024
2016 GRP Vrijverval Schoolstraat	Uitgaven	150.000			150.000	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
2018 Meer- en Duinpolder waterstructuur	Uitgaven	553.000	448.681		104.319	Status onbekend.	Restant krediet overboeken

GRP verbetering vrijvervalriolering 2022	Uitgaven	218.000	52.479		165.521		Restant krediet overboeken
GRP verbetering vrijvervalriolering 2023	Uitgaven	1.631.000	2.000		1.629.000		Restant krediet overboeken
Vrijvervalriolering IWKP 2024	Uitgaven	1.199.197		10.660	1.188.537		Restant krediet overboeken
GRP drukriol. 3e Poelln Jachth.dam en Rijckev. 2022	Uitgaven	15.982			15.982	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
GRP indiv behandeling afvalwater Loosterw Nrd 2022	Uitgaven	9.156		10.555	-1.399	Werkzaamheden uitgevoerd.	Afsluiten per 31-12-2024
GRP randvoorziening Tasmanstraat 2022	Uitgaven	69.869			69.869		Restant krediet overboeken
GRP rioolgemalen Vd Veldestraat en Grev.str 2022	Uitgaven	65.730	6.880		58.850	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
GRP drukrio buitengeb aanlg.jr 1985 elec mech 2023	Uitgaven	916.000		36.691	879.309	Vorbereiding lopend, aanbesteding in 2025.	Restant krediet overboeken
GRP rioolgem Driehuizenpark De Engel elec mech 2023	Uitgaven	63.000			63.000	Status onbekend.	Restant krediet overboeken

GRP rioolgem. Blinkerd Meerenburgh Fr Halsstr 2024	Uitgaven	191.000			191.000	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
Riolering De Ruijterstraat Lisse	Uitgaven	150.000	1.975	179.886	-31.861	De herinrichting is afgerond. De nazorg loopt tot 2026.	Restant krediet overboeken
Rioolgemalen EM IWKP 2024	Uitgaven	209.262	45.423	8.008	201.254		Restant krediet overboeken
Wateroverlast Kanaalstraat 80 2022	Uitgaven	200.000	18.136		154.577	Door vertrek van een medewerker heeft de voorbereiding een jaar stilgelegen, afronding voorbereiding in 2025.	Restant krediet overboeken
Wateroverlast Willemskade 2022	Uitgaven	170.000			151.864	Door vertrek van een medewerker heeft de voorbereiding een jaar stilgelegen, afronding voorbereiding in 2025.	Restant krediet overboeken
Verbetering Grevelingstraat 2022	Uitgaven		24.454	22.395	0	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
Riolering Schilderswijk 2022	Uitgaven	2.592.940	303.626		2.546.092	Concept projectopdracht afgerond, overdracht en start voorbereiding in 2025.	Restant krediet overboeken
Renovatie / vervanging rioolleiding 2022	Uitgaven	350.000			46.374	Status onbekend.	Restant krediet overboeken
Riolering Zeeheldenwijk 2022	Uitgaven	75.000		63.260	75.000	weinig uitgegeven. Door vele wisselingen van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Het budget zal in 2025 gebruikt worden voor de Schildersbuurt en het Veldhuizen van Zantenpark	Restant krediet overboeken
Reconstructies wegen 2021	Uitgaven	72.500			9.240	weinig uitgegeven. Door vele wisselingen van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Het budget zal in 2025	Restant krediet overboeken

						gebruikt worden voor de Schildersbuurt en het Veldhuizen van Zantenpark	
Reconstructies wegen 2022	Uitgaven	345.000			345.000	weinig uitgegeven. Door vele wisselingen van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Het budget zal in 2025 gebruikt worden voor de Schildersbuurt en het Veldhuizen van Zantenpark	Restant krediet overboeken
Reconstructies wegen 2023	Uitgaven	455.000	22.455		432.545	weinig uitgegeven. Door vele wisselingen van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Het budget zal in 2025 gebruikt worden voor de Schildersbuurt en het Veldhuizen van Zantenpark	Restant krediet overboeken
Reconstructies wegen 2024		455.000			455.000	weinig uitgegeven. Door vele wisselingen van wegbeheerders en onderbezetting geen langdurige plannen kunnen maken. Het budget zal in 2025 gebruikt worden voor de Schildersbuurt en het Veldhuizen van Zantenpark	Restant krediet overboeken
Grachtbrug: voorbereidingskost en 2024	Uitgaven	310.000	40.001	114.744	155.255	Project is in uitvoering en loopt door in 2025 e.v.	Restant krediet overboeken
Duurzaam veilig 2020	Uitgaven	24.537			24.537	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan de middelen duurzaam veilig worden ingezet ten behoeve van verkeersveiligheidsmaatregelen	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	-18.450			-18.450		Restant krediet overboeken
	Totaal	6.087			6.087		Restant krediet overboeken
Duurzaam veilig 2021	Uitgaven	37.500	1.011		36.489	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan de middelen duurzaam veilig worden ingezet ten behoeve van verkeersveiligheidsmaatregelen	Restant krediet overboeken

Duurzaam veilig 2022	Uitgaven	37.500			37.500	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan de middelen duurzaam veilig worden ingezet ten behoeve van verkeersveiligheidsmaatregelen	Restant krediet overboeken
Renovatie Blokhuis	Uitgaven		893.699	119.775	-1.013.474	Project is in 2024 afgerond. Financiële afronding vindt in Q2 2025 plaats	Restant krediet overboeken
	Inkomsten	893.699		-119.776	1.013.475		Restant krediet overboeken
	Totaal	893.699	893.699	-1	1		Restant krediet overboeken
Infrastructuur Buitenruimte Blokhuis	Uitgaven	270.000	215.845	26.734	27.421	Project is in 2024 afgerond. Financiële afronding vindt in Q2 2025 plaats	Restant krediet overboeken
2015 HOV Noordwijk-Schiphol	Uitgaven		61.521	15.000	-76.521	Lopend project. Hier komt nog subsidie op binnen.	Restant krediet overboeken
	Inkomsten		19.971		-19.971		Restant krediet overboeken
	Totaal	0	81.492	15.000	-96.492		Restant krediet overboeken
Fietstunnel N208 2024	Uitgaven	200.000			200.000	Betreft bijdrage aan de aanleg door de provincie	Restant krediet overboeken
HOV corridor Lisse	Uitgaven	625.000			625.000	Krediet is beschikbaar gesteld in de vergadering van de gemeenteraad in december 2024. Uitvoering in 2025 e.v.	Restant krediet overboeken
2016 Uitvoeren mobiliteitsplan	Uitgaven	153.463	7.659		145.804	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
Vervangen brug Oranjelaan/Waterman (2)	Uitgaven	206.000	21.821	24.713	159.466	brug is vervangen in 2024	Afsluiten per 31-12-2024

Vervangen voetg.brug Grote Beer Weegschaal 2023	Uitgaven	93.000	14.668	30.456	47.876	brug is vervangen in 2024	Afsluiten per 31-12-2024
LI05 Voetg.brug Veldhuijzen van Zantenpark 2023	Uitgaven	92.000	11.566	27.393	53.041	brug is vervangen in 2024	Afsluiten per 31-12-2024
LI19 Houtenbrug Sportpark Ter Specke 2024	Uitgaven	20.000		19.776	224	brug is vervangen in 2024	Afsluiten per 31-12-2024
Herinrichting Grevelingstraat	Uitgaven				0	Dit betreft een toekomstige investering. In 2023 is deze verschoven naar 2025	Toekomstige investering 2025
Bushalte Oranjelaan/Kanaal straat fietsparkeren	Uitgaven			1.550	-1.550	Nagekomen reparatiekosten zonnepaneel.	Afsluiten per 31-12-2024
Ophoging Zeeheldenwijk Van Speykstraat 2021	Uitgaven	248.000		27.885	220.115	Project is in voorbereiding. Uitvoering in Q3/Q4 2025.	Restant krediet overboeken
Ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat 2020	Uitgaven	642.856	115.022	425.178	102.656	Nazorg fase	Restant krediet overboeken
Verkeersstructuur 2022	Uitgaven	418.000			418.000	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
Verkeersstructuur 2023	Uitgaven	388.000			388.000	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
Herinrichting Spekkelaan 2022	Uitgaven	755.000	258.373	437.763	58.864	Afgerond. Onderhoudstermijn tm mrt 25	Restant krediet overboeken
	Inkomsten				0		Restant krediet overboeken

	Totaal	755.000	258.373	437.763	58.864		Restant krediet overboeken
Herinrichting terrein Ter Specke 2022	Uitgaven	55.671	764.395	11.197	-719.921	Project afgerond	Afsluiten per 31-12-2024
Uitritconstructie Broekweg 2021	Uitgaven	55.000			55.000	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
Uitritconstructie Heereweg 2021	Uitgaven	40.000			40.000	In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het mobiliteitsplan	Restant krediet overboeken
Openbare verlichting 2023	Uitgaven	222.000	118.573	103.427	0	werkzaamheden gereed	Afsluiten per 31-12-2024
Openbare verlichting 2024	Uitgaven	163.753		167.394	-3.641	werkzaamheden gereed	Afsluiten per 31-12-2024
Beukenhof voorbereiding	Uitgaven	75.000			75.000	Project loopt nog	Krediet overboeken
Sportlaan - grondverkoop	Uitgaven				0	Is in het grootboek al afgesloten	Afsluiten per 31-12-2024
Heemskerkplein - vh Factorij	Uitgaven			1.275	-1.275	Afsluiten; gebeurt niets meer mee	Afsluiten per 31-12-2024
Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg	Uitgaven	177.665			177.665	Afsluiten; gebeurt niets meer mee	Afsluiten per 31-12-2024
Grond Dever Zuid / Geestwater Heerweg 351	Inkomsten		103.007		-103.007	Geen inkomsten meer in 2024 (foutief geraamd); Afsluiten	Afsluiten per 31-12-2024
Vb-kstn Tiny houses binnenterr. Bloemenbuurt Lisse	Uitgaven	335.000	247.938	37.931	49.131	Restant krediet behouden voor 2025; in 2025 worden 8 kavels verkocht met een waarde gelijk aan de gemaakte kosten	Restant krediet overboeken

	Totaal	36.466.225	14.733.102	3.796.656	18.016.651		
--	---------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------------	--	--

Bijlage 3: Wet normering topinkomens

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van de gemeente Lisse opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden. Het voor de gemeente Lisse toepasselijke bezoldigingsmaximum is het algemeen bezoldigingsmaximum en is in 2024 gesteld op € 233.000.

Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn:

- de gemeentesecretaris
- de griffier

Het is goed denkbaar dat de gemeentesecretaris en de griffier niet boven de WNT-norm verdienen. Toch worden ze aangemerkt als topfunctionaris en geldt voor hen de verplichting tot openbaarmaking en melding van de WNT-gegevens.

De leden van het college van B&W en de gemeenteraad zijn op grond van de WNT géén topfunctionarissen.

Dit verantwoordingsdocument bestaat uit het volgende model:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2024	M.G.J. Veeger	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.498	€ 123.984
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.207	€ 20.759
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 123.705</i>	<i>€ 144.743</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2024	€ 123.705	€ 144.743
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023	M.G.J. Veeger	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 113.489	€ 117.872
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.684	€ 19.539
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 129.173</i>	<i>€ 137.411</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2023	€ 129.173	€ 137.411

De topfunctionaris E. Prins is ook topfunctionaris in HLTsamen. In HLTsamen vindt er geen bezoldiging plaats.

Inhuur

In 2024 is er niemand ingehuurd boven de WNT-norm.

Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves

Stortingen reserves 2024

bedragen x € 1.000						
	Begroting	Gewijzigd e begroting	Werkelij k	Saldo	Omschrijving	S / I
	2024	2024	2024	2024		
Programma 1. Samenleven						
Reserve accommodatiebeleid	1.048	1.048	1.048		Storting reserve accommodatiebeleid cf. begroting 2024	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	1.590	1.590	1.590		Storting reserve huisvesting onderwijs conf. begroting 2024	i
Reserve accommodatiebeleid	10.000	10.000	10.000		Storting reserve accommodatiebeleid ten laste van Alg. res.	i
Reserve overhevelen budgetten		25	25		Overheveling naar 2025 ten behoeve van brede evaluatie	i
Reserve overhevelen budgetten		50	50		Overheveling naar 2025: Budget sloopkosten Heereweg 264 (gymzaal)	i
Reserve Ontheemden Oekraïne			842	-842	Overheveling 2023 gestort in Reserve Ontheemden Oekraïne	i
Reserve Ontheemden Oekraïne			135	-135	Storting overschot Oekraïne in reserve Ontheemden Oekraïne	i
Reserve Maatschappelijke zorg			93	-93	Reserveboeking Maatschappelijke zorg	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	12.637	12.712	13.782	-1.070		
Programma 2. Leefomgeving						
Algemene reserve	5.300	5.300		5.300	Verkoop grond Dever-Zuid	i
Reserve overhevelen budgetten		100	100		Overheveling naar 2025: Budget omgevingsvisie	i
Reserve overhevelen budgetten		100	100		Overheveling naar 2025: Voorbereidingskrediet Ruishornlaan 21	i
Reserve overhevelen budgetten		40	40		Overheveling naar 2025: Voorbereidingskrediet Heereweg 347b	i
Reserve overhevelen budgetten		130	130		Overheveling naar 2025: Budget omgevingsplan	i
Algemene reserve		421	5.673	-5.252	Bijstellen opbrengst grondverkoop Geestwater (Amvest/Stek)	i
Algemene reserve		200	200		Netto opbrengst verkoop vm Rembrandtschool, Frans Halsstraat 6	i
Reserve overhevelen budgetten		50	50		Overheveling naar 2025: Participatie ontwikkeling en	i

Reserve overhevelen budgetten		145	145		onderhoud duurzame inrichting Overheveling naar 2025: Inzetten budget 2024 energie transitie	i
Totaal - Programma 2. Leefomgeving	5.300	6.485	6.437	48		
Programma 3. Bedrijvigheid						
Reserve regionaal investeringsfonds			70	-70	Rentebaten 2024 HR RIF	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	0	0	70	-70		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning						
Reserve overhevelen budgetten		80	80		Overheveling naar 2025: Project oneigenlijk gebruik grond	
Algemene reserve			118	-118	Lagere storting verkoop grond Keukenhofdreef 2024	
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	0	80	198	-118		
Programma 5.						
Reserve overhevelen budgetten		40	40		Overheveling naar 2025: Participatietraject Jeugd	
Totaal - Programma 5.		40	40			
Totaal stortingen reserves	17.937	19.318	20.546	-1.211		
Storting Reserve weerstandsvermogen			212	-212	Aanvulling op basis risico-analyse JRK 2024 ten laste van de algemene reserve.	i
Storting resultaat in algemene reserve			1.497	-1.497	Resultaat 2024	
Totaal stortingen incl. resultaat vorig boekjaar	17.937	19.318	22.237	-2.919		

Onttrekkingen reserves 2024

bedragen x € 1.000

	Begroting	Gewijzigd e begroting	Werkelij k	Saldo	Omschrijving	S / I
	2024	2024	2024			
Programma 1. Samenleven						
Reserve accommodatiebeleid	1.867	1.727	1.968	-241	Onttrekking reserve Accommodatiebeleid 2024-2027	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	2.191	1.921	1.921		Onderwijshuisvesting IHP 2024-2027	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	36	36		36	Vernieuwing algemene subsidieverordening	i
Reserve overhevelen budgetten		43	43		Reserve overhevelingen: integratie statushouders en verminderen spanning tussen bureaus	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		50		50	Dekking hogere uitgaven sloopkosten Heereweg 264	i
Reserve overhevelen budgetten		42	42		Overheveling van 2023: Sociale activering inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt	i
Algemene reserve		40		40	Ontmoetingsplekken Jeugd	i
Reserve accommodatiebeleid		241		241	Dekking restant boekwaarde hockeyveld 2 en 3	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		12	12		Reserve Onderwijshuisvesting: Actualisatie integraal huisvestingsplan	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		20	20		Reserve Onderwijshuisvesting: Haalbaarheidsonderzoek Don Bosco	i
Algemene Reserve		25	25		Algemene reserve: Stimuleren/faciliteren dementievriendelijke samenleving	i
Algemene Reserve		31	3	29	Algemene reserve: Samenwerking met organisaties en vrijwilligers	i
Algemene Reserve		60	60		Algemene reserve: Accommodatiebeleid en inventarisatie locatie buurtcentra	i
Reserve overhevelen budgetten		190	190		Reserve overhevelen budgetten: POK gelden 2022	i
Reserve overhevelen budgetten		760	760		Reserve Overheveling budgetten: Decemercirculaire 2023: Energietoeslag	i
Reserve overhevelen budgetten		580	580		Reserve Overhevelen budgetten: Opvang Ontheemden Oekraïne 2023	i
Reserve overhevelen budgetten		261	261		Overheveling naar 2024: Opvang Ontheemden Oekraïne 2022	i
Reserve Maatschappelijke zorg		77		77	Reserve boeking Maatschappelijke zorg	i

Reserve Ontheemden Oekraïne		-842		-842	Overheveling 2022-2023 bij Slotwijziging gestort in Reserve Ontheemden Oekraïne	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	4.095	5.276	5.867	-590		
Programma 2. Leefomgeving						
Reserve overhevelen budgetten		107	107		Onttrekking Omgevingsplan	i
Algemene reserve		50		50	Participatief ontwikkeling en onderhoud duurzame inrichting openbare ruimte	i
Algemene reserve		30		30	Juridische mogelijkheden versnelling leegstaande panden derden	i
Algemene reserve		20		20	Uitwerking Visie Verblijfsrecreatie	i
Algemene reserve		87	47	40	Vorbereidingsbudget Swets & Zeitlinger	i
Algemene reserve		240	140	100	Vorbereidingskrediet Ruishornlaan 21	i
Algemene reserve		60		60	Onderzoek en proces BOB-model hoogbouw	i
Algemene reserve		27		27	Versnelling realisatie tijdelijke woningen	i
Algemene reserve		22	2	20	Participatie bij Integraal Veiligheidsbeleid	i
Reserve overhevelen budgetten		35		35	Motie realisatie camperplaatsen	i
Reserve overhevelen budgetten		377	377		Reserve overheveling budgetten: Uitvoeringskosten klimaatakkoord	i
Reserve overhevelen budgetten		83	83		Reserve Overheveling budgetten: Mobiliteit kwaliteitsimpuls regio en planbeoordeling	i
Reserve overhevelen budgetten		48	48		Reserve Overheveling budgetten: Gebiedsvisie Rooversbroekpolder	i
Reserve overhevelen budgetten		47	47		Reserve Overheveling budgetten: Incidenteel budget duurzaamheid	i
Reserve overhevelen budgetten		33	33		Reserve Overheveling budgetten: Wet kwaliteitsborging Bouw	i
Reserve overhevelen budgetten		30	30		Reserve Overheveling budgetten: Wet kwaliteitsborging Bouw	i
Reserve overhevelen budgetten		22	22		Reserve Overheveling budgetten: Actualisatie omgevingsvisie	i
Reserve overhevelen budgetten		16	16		Reserve Overheveling budgetten: Project Entree N207/N208	i
Reserve overhevelen budgetten		94		94	Reserve Overheveling budgetten: Gemeentelijke bijdrage	i

					regio aan wandelnetwerk in 2021 tm 2023	
Totaal - Programma 2. Leefomgeving		1.429	952	476		
Programma 3. Bedrijvigheid						
Algemene reserve		33	6	33	Stimuleren innovatief en circulair ondernemerschap	i
Algemene reserve		50		50	Ontwikkelagenda Centrumontwikkeling	i
Algemene reserve		79	21	58	Inhuur projectmanager centrumaanpak	i
Algemene reserve		30	18	12	Stimuleren recreatie en toerisme water	i
Reserve regionaal investeringsfonds	271	271	271		Onttrekking bijdrage 2024 Holland Rijnland	i
Algemene reserve			10	-10	Overheveling budget. Motie realisatie camperplaats	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	271	463	327	136		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning						
Algemene reserve	10.000	10.000	10.000		Onttrekking algemene reserve ten gunste van reserve accommodatiebeleid	i
Algemene reserve		80		80	Vorbereidingsbudget project oneigelijk grondgebruik	i
Reserve overhevelen budgetten		49		49	Raadsakkoord fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid	s
Reserve overhevelen budgetten		8	8		Nationaal programma Landelijk Gebied	i
Reserve overhevelen budgetten		64	3		Overheveling naar 2023: Toegankelijkheid en de aanpassing software burgerlijke stand	i
Algemene reserve		-186		-186	Netto opbrengst verkoop grond Keukenhofdreef	i
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	10.000	10.015	10.073	-58		
Totaal onttrekkingen uit reserves	14.366	17.183	17.218	-35		

Onttrekking Algemene Reserve			212	-212	Onttrekking op basis risico-analyse JRK 2024 ten gunste van de reserve weerstandsvermogen.	i
Totaal onttrekkingen uit reserves	14.366	17.183	17.430	-247		
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	3.571	2.134	4.807	-2.672		

Bijlage 5: Overhevelingen

Onderwerp	Raads akkoord	Dekking uit reserve	Bedrag	P&C product	Toelichting
Individualisering water meters sportpark ter Specke (20K) + kosten Dunea (5K)	Nee	Nee	€ 25.000	Programmarekening 2024	De gemeente Lisse en Dunea zijn bezig met het aanleggen van wateraansluitingen per huisadres op het Sportpark Ter Specke. Hierbij is afgesproken dat de gemeente de aansluitkosten voor haar rekening neemt. De uitvoering van de werkzaamheden is gepland in de zomer van 2025 vanwege de schaalgrootte. Daarom is het wenselijk dit budget over te hevelen. Zonder dit budget kan het project namelijk niet uitgevoerd worden.
Huisvesting basisonderwijs	Nee	Algemene reserve	€ 20.000	Programmarekening 2024	De uitvoering van dit onderzoek is nog niet van start gegaan. Naar verwachting zal dit onderzoek in 2025 starten. Om deze reden willen wij het onderzoeksbedrag overhevelen naar 2025. Het gaat om een bedrag van € 20.000.
Lekker Fit	Nee	Nee	€ 36.350	Programmarekening 2024	Voor het project Lekker Fit is er een subsidie verstrekt. Deze subsidie loopt voor 24 maanden. Verspreid over 2024, 2025 en 2026.
Totaal Programma 1 Samenleven			€ 81.350		
Omgevingsplan Lisse	Nee	Nee	€ 16.440	Programmarekening 2024	Aanpassen overheveling slotwijziging obv gerealiseerde prestaties in 2024 16.000 meer doorschuiven tov de slotwijziging. Minder prestaties afgenomen dan ingeschat; Oorspr tekst :Voor de werkzaamheden voor het omgevingsplan is in totaal € 148.000 beschikbaar gesteld. De prognose is dat ultimo 2024 hiervan € 18.000 is besteed. Kosten worden onder anderen gemaakt voor het inschakelen van een stedenbouwkundig bureau welke een consultatieversie Ontwerp Omgevingsplan voorbereidt voor de raad. Een en ander vindt plaats in zogenaamde 'snelkookweken'. In 2025 gaan deze sessies verder en is het noodzakelijk de resterende € 130.000 te behouden voor 2025.
Omgevingsplan Lisse	Nee	Nee	€ 19.000	Programmarekening 2024	19.000 meer doorschuiven tov de slotwijziging. Minder prestaties afgenomen dan ingeschat. Oorspr tekst : Voor de

					omgevingsvisie is de prognose dat er in 2024 € 33.000 budget nodig is. Voor 2025 is het resterende budget ad. € 100.000 nog nodig voor de gebiedsvisie Roversbroekpolder (€ 25.000), de actualisatie omgevingsvisie (€ 15.000), aanpassingen omgevingsvisie (€ 30.000) en taakmutatie Wet Kwaliteitsborging (€ 30.000)
Mobiliteitsplan	Nee	Nee	€ 99.797	Programmarekening 2024	Voor 2025 is een uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij rekening gehouden is met inzet van deze middelen
Mobiliteit kwaliteitsimpuls regio en planbeoordeling	Nee	Nee	€ 83.256	Programmarekening 2024	In 2024 hebben we te maken gehad met vacatures en ziekteverzuim. Voor 2025 is een uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij rekening gehouden is met inzet van deze middelen
Duurzaamheid	Nee	Nee	€ 33.709	Programmarekening 2024	Doordat er in 2024 een klein budget beschikbaar was, is ervoor gekozen om alleen lopende zaken en verplichtingen hieruit te betalen. Het was onzeker of we uit zouden komen met het budget wanneer er daarnaast actief nieuwe duurzame initiatieven werden opgezet. Daarbij was er in 2024 ook nog geen duurzaam uitvoeringsplan onder het Programma Duurzaamheid waaruit initiatieven voortvloeiden die uit dit budget betaald konden worden. Daarnaast was de menselijke capaciteit op dit thema ook laag wat leidde tot minder actieve sturing, dat heeft ervoor gezorgd dat er budget over is gebleven. Doordat er geen budget is begroot voor de pijlers toekomstbestendige leefomgeving en circulariteit & grondstoffen, moet er geput worden uit de bestaande middelen en dus het budget duurzaamheid. Voorstel is om het restant van dit budget over te hevelen naar 2025 en hier onder het Programma Duurzaamheid een passende bestemming voor te vinden binnen deze twee pijlers.
uitwerking Visie Verblijfsrecreatie	Ja	Algemene reserve	€ 20.000	Programmarekening 2024	Er is net gestart met het uitvoeringsprogramma van de visie op Verblijfsrecreatie welke in 2025 zal worden voortgezet.
Totaal Programma 2 Leefomgeving			€ 272.202		
Inhuur projectmanager	Ja	Algemene	€ 57.558	Programmarekening	Voor centrumvisie wordt een raadsvoorstel in februari 2025

Centrumaankpak		reserve		2024	behandeld. De centrumvisie wordt hieruit gedekt.
Stimuleren innovatief en circulair ondernemerschap	Ja	Algemene reserve	€ 26.954	Programmarekening 2024	Project loopt nog wordt iemand van ingehuurd, project loopt door en af in 2025.
Motie realisatie camperplaatsen	Ja	Algemene reserve	€ 25.430	Programmarekening 2024	Project is opgestart maar nog geen kosten gemaakt, het project wordt in 2025 voortgezet.
Stimulering recreatie en toerisme water	Ja	Algemene reserve	€ 11.520	Programmarekening 2024	Project is opgestart en wordt voortgezet in 2025.
Ontwikkelagenda Centrumontwikkeling	Ja	Algemene reserve	€ 50.000	Programmarekening 2024	Het afgelopen jaar is gebruikt om een visie te ontwikkelen. Er is nog niet gestart met de uitvoering.
Totaal Programma 3 Bedrijvigheid			€ 171.462		
Arbeidsmigranten	Nee	Nee	€ 37.669	Programmarekening 2024	Het programma huisvesting arbeidsmigranten is in 2023 gestart. Er is een globaal regionaal beeld over aantallen arbeidsmigranten/ internationale werknemers. De gemeenten in de duin- en bollenstreek hebben aangegeven een beter beeld te willen van de lokale opgave. Het programma arbeidsmigranten is volop in ontwikkeling. Dit budget wordt overgeheveld naar volgend jaar.
Totaal Programma 4 Bestuur en ondersteuning			€ 37.669		
			€ 562.683		Totaal

Bijlage 6: Risico-inventarisatie

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Samenleven	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Dit resulteert in een toename van niet-begrote kosten.	Snelle toeleiding naar de passende zorg versterken door de inzet van integrale toegang, POH Jeugd en Jeugdhulp in onderwijs als algemene voorziening.	€ 225.000
Samenleven	Bedrijfsrisico	De verwachte kostenreductie in de begroting van de gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kan niet worden gerealiseerd.	Dit resulteert in een toename van niet begrote kosten.	Snelle toeleiding naar de passende zorg versterken door de inzet van integrale toegang, POH Jeugd en Jeugdhulp in onderwijs als algemene voorziening.	€ 79.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende worden onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen, mogen in 2024 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges.	Er wordt gewerkt met een prognose model om de verwachte inkomsten uit bouwleges beter te kunnen inschatten en risico's te verlagen (nog in de ontwikkelfase)	€ 34.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Het begrote volume	Dit kan resulteren in een		€ 34.000

		aan bouwleges kan niet geïnd worden doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	dekkingstekort in de begroting.		
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Implementatie van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	Inbouw flexibele schil voor vergunningsverleners en routekaart voor de ontwikkeling van de gewenste competenties.	€ 39.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De inventarisatie van kapitaalgoederen is onvolledig.	De oorzaak hiervan is uitbesteding en onvoldoende vastlegging van kennis, gevolg: kapitaal-goederen hebben onvoorzien onderhoud nodig. Kapitaalgoederen zijn kostbaar, herstel is vaak kostbaar.	Aanbesteding van kennispakketten en vastlegging van kennis moet het gat in de inventarisatie van kapitaalgoederen laten afnemen/wegnemen.	€ 7.000
Leefomgeving	Juridisch risico	Een bestuurlijke maatregel is gebaseerd op een foute beoordeling.	Als uit de juridische procedure blijkt dat een bestuurlijke maatregel ten onrechte is opgelegd kan dit leiden tot een schadeclaim.		€ 7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Schade door vandalisme is groter dan voorzien en is niet verzekerd.	De gemeente is verzekerd tegen brand,- storm-, vliegtuig- en inbraak-schade voor gebouwen. Schades door vandalisme		€ 7.000

			zijn voor rekening van de gemeente. Het risico bestaat dat bij onderverzekering een lager bedrag wordt uitgekeerd dan de werkelijke schade. De verzekerde waarden van gebouwen zijn volgens de polissen geïndexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan gezien door taxaties. De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen. Tot op heden zijn deze budgetten toereikend.		
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	Er ontstaan steeds meer ziekten en plagen waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentaksterfte, kastanjebloedingsziekte, eikenprocessierups. Om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden, moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt.		€ 28.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bij inspecties/groot onderhoud constateren dat er	Bij onderhoud en inspecties is eerder geconstateerd dat de	Met regelmaat inspecties uitvoeren.	€ 250.000

		gebreken zijn aan civiele kunstwerken.	staat van een civiel kunstwerk niet direct zichtbare problemen had. Directe actie is hierbij vereist om verdere problemen te voorkomen.		
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Klimaatverandering brengt het risico met zich mee dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Met regelmaat inspecties uitvoeren en daarnaast bijvoorbeeld zaken als de klimaatstresstest.	€ 113.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Risico energietransitie, het klimaatakkoord en het regionale en lokale duurzaamheidsbeleid & consequenties voor ons gemeentelijk vastgoed.	De energietransitie, het klimaatakkoord en het regionale en lokale duurzaamheidsbeleid heeft ook consequenties voor ons gemeentelijk vastgoed. Naast het realiseren van onze eigen duurzaamheidsambities ontstaan er ook steeds meer wettelijke verplichtingen omtrent dit thema waaraan wij moeten voldoen. Denk hierbij aan o.a. de informatie- en energiebesparingsplicht, het verplichte energielabel, energieneutraal en		€ 150.000

			aardgasvrij. De uitvoering van deze verplichtingen vragen om aanzienlijke investeringen in ons vastgoed.		
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverslasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.		€ 27.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfsrisico	Participatietrajecten wekken vertrouwen dat onvoldoende kan worden waargemaakt.	Dit resulteert in imagoschade en additionele communicatie-inspanningen en -kosten voor verwachtingsmanagement en het herstellen/beperken van imagoschade.	Opstellen visie op samenspel gemeente-samenleving en opstellen handelingsperspectief incl. toolbox voor zowel burgerparticipatie als overheidsparticipatie voor medewerkers.	€ 17.000

Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Onvoldoende borging van projecten (projectmatig werken)	De oorzaak hiervan is tijd (afhankelijkheid van andere projecten), kennis en cultuur. Dit resulteert in kwaliteitsproblemen en herstelwerkzaamheden.	Standaarden voor projecten en borging (professionele werkmethoden).	€ 7.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.	Volgen van circulaires.	€ 39.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Prijsontwikkeling gaat harder dan begroot.	Volgen van circulaires.	€ 158.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiële schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden.	interne controle proces monitoren en verder opleiden van medewerkers.	€ 28.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege crisissen, zoals corona en vluchtelingen.	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.		€ 100.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de		€ 232.000

		waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	gemeente.		
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Digitale dreiging van cyberaanvallen. Het risico van geslaagde cyberaanval is hier gekwantificeerd.	De afgelopen jaren zien wij een groei in de digitale dreiging voor gemeenten. Gemeenten worden doelbewust aangevallen door zowel statelijke, criminele en activistische actoren. De impact van een succesvolle aanval kan enorm zijn. De continuïteit van onze dienstverlening kan stil komen te liggen en privacy gevoelige gegevens van onze inwoners kunnen op straat belanden. Een succesvolle hack brengt vervolgens ook zware financiële gevolgen met zich mee.	Digitale beveiliging optimaliseren.	€ 657.000
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de		€ 1.266.000

			gemeente.		
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente. Bij de ISD is dit risico hoger , omdat de ISD geen eigen reserve mag opbouwen. Extra risico is hier opgenomen.		€ 274.000
Totaal					€3.778.000

Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2023	2024	2024 na wijziging	2024
Afval				
Lasten	3.047	3.721	3.796	3.658
Baten	-4.401	-5.302	-5.302	-5.253
Saldo	-1.354	-1.581	-1.506	-1.594
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Lasten	0	0	11	0
Baten	-40.915	-41.759	-44.045	-43.952
Saldo	-40.915	-41.759	-44.033	-43.952
Arbeidsparticipatie				
Lasten	292	345	383	358
Baten	0	0	0	-8
Saldo	292	345	383	350
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	74	77	73	61
Baten	-12	-13	-13	-9
Saldo	62	64	60	53
Begeleiding (WMO)				
Lasten	2.126	2.104	2.201	2.117
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.126	2.104	2.201	2.117
Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	1	2	2	1
Baten	0	0	0	0
Saldo	1	2	2	1
Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	430	169	436	423
Baten	-361	-170	-367	-263
Saldo	69	-1	70	160
Belastingen overig				
Lasten	569	297	302	452
Baten	-228	-128	-128	-168

Saldo	341	169	174	284
Beschermd wonen (WMO)				
Lasten	673	624	808	622
Baten	-1.157	-483	-606	-656
Saldo	-485	141	202	-33
Bestuur				
Lasten	2.180	2.138	2.069	2.530
Baten	-53	-69	-69	-72
Saldo	2.128	2.069	2.000	2.458
Burgerzaken				
Lasten	843	847	1.148	1.148
Baten	-264	-277	-417	-500
Saldo	580	570	731	648
Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	1.690	1.847	1.921	1.817
Baten	-123	-113	-123	-123
Saldo	1.568	1.734	1.799	1.694
Cultureel erfgoed				
Lasten	53	64	64	50
Baten	0	0	0	0
Saldo	53	64	64	50
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	844	710	837	867
Baten	0	0	0	-1
Saldo	844	710	837	866
Dagbesteding (WMO)				
Lasten	768	788	792	765
Baten	0	0	0	0
Saldo	768	788	792	765
Economische ontwikkeling				
Lasten	829	762	1.139	961
Baten	-51	0	0	-126
Saldo	779	762	1.139	835
Economische promotie				
Lasten	209	231	297	250
Baten	-137	-125	-125	-118
Saldo	72	106	172	132

Geëscaleerde zorg 18-

Lasten	0	18	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	18	0	0

Geëscaleerde zorg 18+

Lasten	0	0	0	18
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	18

Gesloten plaatsing

Lasten	517	75	76	76
Baten	0	0	0	0
Saldo	517	75	76	76

Gezinsgericht

Lasten	255	122	144	144
Baten	0	0	0	0
Saldo	255	122	144	144

Hulp bij het huishouden (WMO)

Lasten	2.429	2.440	2.522	2.357
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.429	2.440	2.522	2.357

Inkomensregelingen

Lasten	6.687	5.881	7.131	6.762
Baten	-3.963	-3.988	-4.898	-4.937
Saldo	2.724	1.893	2.233	1.826

Jeugdbescherming

Lasten	392	337	387	387
Baten	0	0	0	0
Saldo	392	337	387	387

Jeugdhulp begeleiding

Lasten	1.545	1.637	1.880	1.815
Baten	0	0	0	-21
Saldo	1.545	1.637	1.880	1.794

Jeugdhulp behandeling

Lasten	126	96	116	116
Baten	0	0	0	0
Saldo	126	96	116	116

Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf

Lasten	18	21	24	24
Baten	0	0	0	0
Saldo	18	21	24	24

Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf

Lasten	1.776	1.770	2.150	2.066
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.776	1.770	2.150	2.066

Jeugdhulp dagbesteding

Lasten	950	1.040	1.262	1.248
Baten	0	0	0	0
Saldo	950	1.040	1.262	1.248

Jeugdhulp met verblijf overig

Lasten	682	854	978	978
Baten	0	0	0	0
Saldo	682	854	978	978

Jeugdhulp zonder verblijf overig

Lasten	89	135	95	95
Baten	0	0	0	0
Saldo	89	135	95	95

Jeugdreclassering

Lasten	51	42	41	41
Baten	0	0	0	0
Saldo	51	42	41	41

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Lasten	90	111	106	111
Baten	-78	-88	-85	-89
Saldo	12	23	21	22

Maatwerkdienstverlening 18-

Lasten	0	49	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	49	0	0

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Lasten	427	508	523	471
Baten	0	0	0	0
Saldo	427	508	523	471

Media

Lasten	734	720	909	795
--------	-----	-----	-----	-----

Baten	-239	-207	-353	-266
Saldo	495	513	556	529
Milieubeheer				
Lasten	1.373	1.230	2.248	2.300
Baten	-168	-156	-813	-1.051
Saldo	1.206	1.074	1.435	1.250
Musea				
Lasten	78	80	85	85
Baten	0	0	0	0
Saldo	78	80	85	85
Mutaties reserves				
Lasten	4.353	17.937	19.318	20.529
Baten	-7.875	-14.366	-17.183	-17.218
Saldo	-3.521	3.571	2.134	3.310
Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Lasten	1.086	656	842	915
Baten	-492	-61	-309	-276
Saldo	594	595	533	639
Onderwijshuisvesting				
Lasten	2.540	2.219	2.325	2.363
Baten	-549	-341	-337	-286
Saldo	1.991	1.879	1.988	2.077
Openbaar basisonderwijs				
Lasten	250	186	200	255
Baten	-4	0	0	-107
Saldo	245	186	200	148
Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	2.773	2.617	2.910	2.894
Baten	-51	-53	-53	-132
Saldo	2.722	2.564	2.857	2.763
Openbare orde en veiligheid				
Lasten	884	995	1.017	907
Baten	-20	-20	-20	-15
Saldo	864	975	997	892
Overhead				
Lasten	7.909	8.523	8.974	8.709
Baten	-13	0	0	-1

Saldo	7.896	8.523	8.974	8.708
Overige baten en lasten				
Lasten	62	44	44	26
Baten	-30	0	0	0
Saldo	32	44	44	26
Overige maatwerkarrangementen (WMO)				
Lasten	408	429	462	428
Baten	0	0	0	0
Saldo	408	429	462	428
OZB niet-woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-2.753	-2.953	-2.969	-2.977
Saldo	-2.753	-2.953	-2.969	-2.977
OZB woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-4.139	-4.517	-4.596	-4.593
Saldo	-4.139	-4.517	-4.596	-4.593
Parkeren				
Lasten	170	165	196	186
Baten	-12	-7	-7	-14
Saldo	158	158	189	172
Pleegzorg				
Lasten	173	162	183	183
Baten	0	0	0	0
Saldo	173	162	183	183
Riolering				
Lasten	1.521	1.192	1.223	1.295
Baten	-2.242	-2.010	-2.010	-2.021
Saldo	-721	-818	-787	-726
Ruimtelijke ordening				
Lasten	1.813	1.200	2.285	2.460
Baten	-649	-5.776	-7.224	-7.234
Saldo	1.164	-4.577	-4.939	-4.774
Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	5.886	2.039	5.623	5.479
Baten	-4.914	-277	-3.976	-3.711
Saldo	971	1.762	1.647	1.768

Sportaccommodaties				
Lasten	3.509	2.615	3.348	2.922
Baten	-6.772	-1.976	-2.056	-2.099
Saldo	-3.263	639	1.292	822
Sportbeleid en activering				
Lasten	7.237	3.088	3.053	2.925
Baten	-154	-136	-136	-147
Saldo	7.083	2.952	2.917	2.778
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
Lasten	1.615	2.095	2.332	2.444
Baten	-19	0	0	-9
Saldo	1.596	2.095	2.332	2.434
Treasury				
Lasten	-180	107	213	294
Baten	-758	-658	-769	-1.005
Saldo	-938	-551	-556	-711
Verkeer en vervoer				
Lasten	3.323	2.978	3.427	3.285
Baten	-592	-169	-377	-391
Saldo	2.731	2.809	3.050	2.894
Volksgezondheid				
Lasten	1.489	1.833	1.916	1.968
Baten	-275	-265	-290	-322
Saldo	1.214	1.567	1.626	1.646
Wonen en bouwen				
Lasten	1.605	1.119	1.449	1.440
Baten	-993	-443	-1.444	-1.095
Saldo	611	676	5	344
WSW en beschut werk				
Lasten	1.752	1.806	1.908	1.892
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.752	1.806	1.908	1.892
Totaal saldo taakvelden	-2.429	-1.010	-894	-1.496

Monitor Rekenkameronderzoek

**Overzicht voortgang in de afhandeling van de
aanbevelingen van de Rekenkamercommissie Hillegom
en Lisse uit de periode 2017 – 2024.**

In opdracht van Control, d.d. juni 2025

Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek

Naam onderzoek:

Verkeersveiligheid, 22-12-2023

Aanbevelingen

Aanbevelingen aan het college van Hillegom en Lisse

1. Werk het mobiliteitsplan uit in een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma. Zoek daarbij aansluiting bij de beleidsdoelstellingen, projecten en maatregelen voor verkeersveiligheid zoals opgenomen in de Mobiliteitsvisies en Mobiliteitsplannen Betrek hierbij de risicogestuurde aanpak van het SPV.
2. Leg de tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's ter besluitvorming voor aan de raad. Voorzie de uitvoeringsprogramma's van een lijst met verkeersonveilige en risicovolle locaties, actualiseer deze en bespreek deze met de raad.
3. Stel tweejaarlijks, ten behoeve van bespreking met de raad, een voortgangsrapportage op waarin verantwoording wordt afgelegd over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. Besteed hierin aandacht aan: de voortgang van de voorziene maatregelen gericht op het verbeteren van de infrastructuur op de verschillende (verkeersonveilige) locaties en de kosten die hiermee zijn gemoeid.
4. Verbeter de procedure voor afhandeling van klachten en signalen over verkeersveiligheid. Dat wil zeggen: beschrijf de werkprocessen, hanteer een vaste termijn voor afhandeling, houdt het totaal aantal ontvangen en afgehandelde klachten en signalen bij. Gebruik kennis over (afgehandelde) klachten en signalen voor de verbetering van het verkeersveiligheidsbeleid en het nemen van maatregelen.

Aanbevelingen aan het college van Lisse

1. Overweeg, net als Hillegom en Teylingen, om gekwantificeerde doelstellingen te formuleren voor de verkeersveiligheid voor de gemeente als geheel. Maak in dat geval nadrukkelijker gebruik van de risicogestuurde aanpak van het SPV, waaronder het structureel monitoren van objectieve en subjectieve verkeersveiligheidscijfers.

Reactie college

Uw aanbevelingen hebben betrekking op het opstellen van uitvoeringsprogramma's, de procedure voor afhandeling van klachten en signalen over verkeersveiligheid en het formuleren van gekwantificeerde doelstellingen voor het verkeersveiligheidsbeleid.

Zoals hierboven aangegeven is in het mobiliteitsplan Lisse reeds opgenomen dat structurele monitoring plaatsvindt aan de hand van verkeers- en parkeertellingen en geregistreerde verkeersongevallen. Een Meerjarenuitvoeringsprogramma was toegevoegd aan het mobiliteitsplan. Dit programma met een looptijd van vier jaar wordt jaarlijks herzien. Indien dat binnen de kaders zoals gesteld in de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan mogelijk is, is dat een bevoegdheid van het college. Uiteraard zullen we de raad informeren over voortgang en eventuele herziening van het uitvoeringsprogramma, zodat de raad indien gewenst bij kan sturen.

De gemeente Lisse kent vaste werkprocessen en afhandeltermijnen voor de verschillende kanalen voor klachten en signalen. Dat geldt voor fixi meldingen maar ook voor meldingen die telefonisch of schriftelijk worden ingediend. Ontvangen fixi-meldingen, telefoontjes, brieven en e-mails worden bijgehouden. Een melding kan leiden tot maatregelen. De mogelijke maatregelen zijn zo divers dat hiervoor geen standaard werkprocessen opgesteld kunnen worden.

U adviseert om te overwegen gekwantificeerde doelstellingen te formuleren voor de verkeersveiligheid voor de gemeente als geheel. We zullen deze aanbeveling meenemen bij de herziening van het uitvoeringsprogramma. Daarbij zullen we ook kijken naar de mogelijkheden om gebruik te maken van ons programma Datagedreven sturen om de voortgang van de Fixi-meldingen te monitoren.

Stand van zaken aanbevelingen Lisse

31-12-2024:

In het voorjaar 2025 wordt het uitvoeringsprogramma behorende bij het mobiliteitsplan door het college vastgesteld. De raad zal hierover door middel van een raadsbrief geïnformeerd worden. Input voor het uitvoeringsprogramma is onder andere de ongevalanalyse die in het eerste kwartaal 2025 is uitgevoerd. In het najaar 2025 zal een presentatie aan de raad gegeven worden over de stand van zaken met betrekking tot het uitvoeringsprogramma.

Kan het van het overzicht?

Nee

Naam onderzoek:

Meldingen Openbare Ruimte (MOR), 5-10-2023

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor de colleges van B&W van de gemeenten Hillegom en Lisse.

1. Stel een plan op voor de doorontwikkeling van de MOR-en met behulp van de mogelijkheden die Fixi biedt. Er zijn verbeteringen mogelijk ten aanzien van:

- Datagedreven werken, waardoor meldingen efficiënter afgehandeld of zelfs voorkomen kunnen worden;
- Het tegengaan van het oneigenlijk gebruik van Fixi om ontevredenheid over de gemeente te melden en indien van toepassing, te verwijzen naar de klachtenprocedure;
- Het meten van klanttevredenheid over de registratie en de afhandeling van de meldingen;
- Het opleveren van dashboards en rapportages.

2. De gemeenteraden van Hillegom en Lisse willen beter geïnformeerd worden over de MOR-en zodat zij hun kaderstellende en controlerende rol kunnen waarmaken.

Ga vanuit HLTsamen het gesprek aan met de gemeenteraden van Hillegom en Lisse over de wijze waarop zij over de MOR-en geïnformeerd willen worden. Richt vervolgens de rapportage in conform de wensen van de gemeenteraden en maak hierbij gebruik van de formats die beschikbaar zijn in Fixi.

Voor het college van B&W van de gemeente Lisse leidt dit onderzoek bovendien nog tot de volgende aanbeveling:

3. Voer een evaluatie uit naar de mate waarin de doelstellingen van de afhandeling van de MOR-en door de eigen organisatie in Lisse ten aanzien van kwaliteit en kosten zijn gerealiseerd.

Stel de resultaten van dit onderzoek ook beschikbaar aan het bestuur van Hillegom, zodat zij hiervan gebruik kunnen maken bij (de continuering van) de relatie met Meerlanden.

De gemeenten Hillegom en Lisse werken samen met Teylingen in één ambtelijke organisatie. Een belangrijke reden voor deze samenwerking is het realiseren van schaalvoordelen door uniformering van werkwijzen. Doordat de werkwijze bij de afhandeling van de MOR-en tussen Hillegom en Lisse op dit moment verschilt, lijkt er op het niveau van HLTsamen sprake van een suboptimale oplossing. De evaluatie door Lisse is een eerste stap naar een optimale oplossing.

Reactie college

Aanbeveling 1

1.2.1 Stel een plan op voor de doorontwikkeling van de MOR-en (Fixi) m.b.v. de mogelijkheden die Fixi biedt. Een continue doorontwikkeling van onze producten en dienstverlening is een ambitie die we als organisatie actief ondersteunen in de organisatieontwikkeling die thans gaande is. In overleg met de leverancier van het goed gewaardeerde programma/app wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn. Graag nemen we deze aanbeveling over.

Aanbeveling 2

1.2.2. De gemeenteraden van Hillegom en Lisse willen beter geïnformeerd worden over de MOR-en zodat zij hun kaderstellende en controlerende rol waar kunnen maken.

In overleg met de uitvoerende diensten zullen we onderzoeken of we aan kunnen sluiten op bestaande dashboards. Deze worden zowel door de interne organisatie ontwikkeld als door de uitvoeringsorganisatie Meerlanden.

Aanbeveling 3

1.2.3 Voer een evaluatie uit naar de mate waarin de doelstellingen van de afhandeling van de MOR-en door de eigen organisatie in Lisse t.a.v. kwaliteit en kosten zijn gerealiseerd.

Deze aanbeveling is praktisch gezien niet mogelijk. Dit heeft te maken dat, in de tijd dat Meerlanden de MOR behandelde, er geen metingen op kwaliteit en kwantiteit zijn geweest.

Stand van zaken aanbevelingen Lisse

31-12-2024

Plan mbt FIXI wordt meegenomen in doorontwikkeling klantreis. Fixi zelf is onderdeel van genoemde klantreis en in het nieuw te vormen functioneel ontwerp zal rekening gehouden worden met de vraag mbt datagedreven werken. Daarnaast wordt verkend of in het huidige ontwerp, met een aanpassing vanuit de ontwikkelaar een klantvriendelijker afhandeling mogelijk is, ook wanneer de oplossing buiten HLT ligt.

Kan het van het overzicht?

Nee

Naam onderzoek:

Eindrapport NVRD DoeMee-onderzoek De praktijk van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) bij de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen, 21-9-2022

Aanbevelingen

1. Maak afspraken tussen raad en college over de uitgangspunten en uitvoering voor de Woo. Openbaarheid is immers een belangrijk uitgangspunt van onze democratie, het is een belangrijke taak van de gemeenteraad om dit te controleren en daarvoor de nodige kaders te stellen.
2. Maak afspraken over rapportage aan de raad en college van de beleidsuitvoering.
3. Zorg voor goede informatievoorziening aan de inwoners door duidelijk informatie op de website over mondeling indienen van een Woo verzoek en afhandeltermijnen.
4. Zorg voor goede motivering van besluiten op basis van wetgevingsgronden en bij het niet bestaan van documenten.
5. Geef de Woo-coördinator een stevige positie in de afhandeling van Woo verzoeken, zodat expertise en leereffecten geborgd worden.

Reactie college

1. Wij volgen het standpunt dat openbaarheid een belangrijk uitgangspunt van onze democratie is; het is een belangrijke taak van de gemeenteraad om dit te controleren en daarvoor de nodige kaders te stellen.
2. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is het verplicht dat het college jaarlijks in de begroting aandacht moet besteden aan beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo en in de jaarlijkse verantwoording verslag moet doen van de uitvoering van de Woo in relatie tot die beleidsvoornemens.
3. Met de inwerkingtreding van de Woo is de informatievoorziening op de website uitgebreid. Gelet op de digitalisering van overheden gaat de voorkeur uit naar het indienen van een verzoek via de digitale weg. De tekst is op basis van deze voorkeur opgesteld. Het college is van mening dat de mate van de informatievoorziening voldoende is.
4. Voorshands acht het college de gebruikte werkwijze adequaat, waarbij ervan uit gegaan mag worden dat bij omissies een en ander herstelbaar zal zijn in de te nemen beslissing op ingediend bezwaar.
5. De functionaris is, in tegenstelling tot het eerdere werkproces onder de Wob, tevens verantwoordelijk voor het besluitvormingsproces. Door de Woo-werkzaamheden op een centrale plek te beleggen, verwachten wij dat kennis en kwaliteit omtrent de Woo geborgd wordt.

Stand van zaken aanbevelingen Lisse

31-12-2024:

Wegens onderbezetting en het toenemend aantal Woo-verzoeken is de uitvoering van de aanbevelingen vertraagd. In Q1 2024 is de formatie voor de Woo-coördinator structureel uitgebreid. Ook wordt tijdelijk extra formatie ingehuurd. In Q2 2024 is de tekst op de gemeentelijke website aangepast (aanbeveling 3). In Q3 2024 is de raad nog niet gevraagd de besluitvorming van Woo-verzoeken die gericht zijn aan de raad te mandateren aan het college. De stand van zaken nu is dat de raad bij ontvangst van een Woo-verzoek gericht aan de raad wordt verzocht de afhandeling te mandateren aan het college.

Kan het van het overzicht?

Nee

Naam onderzoek:

Rekenkameronderzoek naar Informatieveiligheid (Prae Advies & onderzoek), 1-3-2022

Aanbevelingen

Aan het college:

1. Tijdig vaststellen van het strategisch informatieveiligheidsbeleid.
2. Het informatiebeveiligingsplan tijdig vaststellen op basis van een risicoanalyse en -afweging.
3. Gestructureerd inventariseren op welke processen DPIA's uitgevoerd moeten worden en deze vervolgens systematische uitvoeren.
4. Bestuurlijk een ambitie vaststellen op welke termijn de gemeentelijke organisatie naar het volgende volwassenheidsniveau moet ontwikkelen. Stel op basis daarvan een plan van aanpak op.
5. Aansporing om verdere te gaan met het bedrijfscontinuïteitsplan en het vastleggen van diverse protocollen en richtlijnen.
6. Positioneer de functionarissen op informatiebeveiliging en privacy onafhankelijk van de lijn. En zorg ervoor dat zij meer vanuit hun strategische en adviserende rol kunnen opereren.
7. Zorg ervoor dat het ISMS gevuld wordt, gekoppeld wordt aan de PDCA-cyclus en beschikbaar komt voor het onderdeel privacy.
8. Stel deelname aan e-learning verplicht voor alle medewerkers. En zorg ervoor dat het management daarop stuurt.
9. Neem de raad vaker mee in rapportages over de voortgang op informatiebeveiliging en privacy.
10. Pak de aandachts- en verbeterpunten op, die naar voren zijn gekomen uit de inloop[test in het kader van het rekenkameronderzoek.

Reactie college

Wij zien dat prioriteiten nodig zijn om focus aan te brengen om de meest urgente zaken goed op te kunnen pakken. Bestuurlijk zien wij het belang om het onderwerp, informatieveiligheid en – beveiliging vaker op de verschillende agenda's te zetten. Het is een snelgroeiend en complex vakgebied waar met toenemende urgentie en noodzaak op wordt geleund. Bovendien is het een belangrijk aspect waarmee rekening moet worden gehouden bij nieuwe wetgeving zoals de Wet Open Overheid en de Wet Digitale overheid. De opgave is om de bestuurlijke relevantie en sturing aan te brengen zodat een HLT-bestuur, een college en een raad hierover goed in gesprek kunnen. Die behoefte komt ook uit de raad zo blijkt uit uw onderzoek. Wij kunnen het ons voorstellen dat we in een nieuwe bestuursperiode met de auditcommissie verkennen of de scope van de agenda hierop kan worden verbreed.

De organisatie heeft in 2021 een flinke stap gezet op het gebied van informatiebeveiliging. De doeltreffendheid van deze verbeteringen hebben zich reeds bewezen in de resultaten van de ENSIA, de jaarlijkse informatiebeveiliging audit. In de periode dat het onderzoek is uitgevoerd en afgerond zijn er alweer verschillende verbeteringen geprioriteerd en doorgevoerd. De bevindingen van de fysieke inlooptest zijn, zover mogelijk, direct geïmplementeerd. Aangezien naast de informatiebeveiliging de veiligheid van onze medewerkers prioriteit heeft. De andere meest kritieke punten zijn in het actieplan informatiebeveiliging opgenomen welke door het HLTsamen bestuur is vastgesteld. Naar ons idee lopen we daarmee voor op het schrijven en voorleggen van een plan van aanpak.

Stand van zaken aanbevelingen Lisse

31-12-2024

In 2024 is er verder invulling gegeven aan de aanbevelingen en de ambitie om eind 2025 een volwassenheidsniveau 3 te bereiken voor privacy en informatieveiligheid (4). In dit jaar is invulling gegeven aan verschillende resterende aanbevelingen. De grootste winst is behaald op de borging van het vakgebied binnen de organisatie, waardoor privacy en informatieveiligheid (PIV) eisen steeds vaker standaard onderdeel zijn van nieuwe verwerkingen en software (PIV by design en default). Bovendien is de informatievoorziening naar het management gestructureerd door het ontwikkelen van een PIV monitor die elk kwartaal wordt behandeld door de directie en het bestuur. Naast deze monitor hebben de FG en CISO voor het eerst een gezamenlijke jaarrapportage geschreven over 2024 waarmee invulling wordt gegeven aan de aanbeveling om de raad meer mee te nemen over de voortgang op informatieveiligheid en privacy (9). Deze wordt naar verwachting medio juni 2025 aangeboden in de gemeenteraad. Door deze werkzaamheden is geconstateerd dat voor privacy de ambitie eind 2024 al is behaald en dat de organisatie werkt op volwassenheidsniveau 3. Een mooie mijlpaal!

Dit geldt alleen (nog) niet voor informatieveiligheid. De personele krapte van 2023 is helaas in 2024 niet opgelost. Daarom zijn de projecten rondom het vastleggen van protocollen en richtlijnen (5), het aanschaffen en vullen van een ISMS (7) en het vormgeven van de digitale crisisorganisatie en bedrijfscontinuïteit (5) nog steeds vertraagd. Deze twee projecten hebben de hoogste prioriteit voor 2025. Dit zijn de enige twee resterende aanbevelingen waar nog geen invulling aan gegeven is.

Kan het van het overzicht?

Nee

Naam onderzoek:

Verkennd onderzoek EU-arbeidsmigranten, 8-5-2017

Aanbevelingen

1. Besteed meer aandacht aan registratie van arbeidsmigranten.
2. Versterk de gemeentelijke informatiepositie ten aanzien van arbeidsmigranten en Poolse inwoners.
3. Sluit aan bij bovenlokale praktijken en kennisinfrastructuren.
4. Besteed meer aandacht aan taalverwerving en integratie.
5. Verbreed doelgroepgericht beleid waar passend en mogelijk.

Reactie college

Verschillende bedrijven in de Bollenstreek hebben veel baat bij de inzet van arbeidsmigranten. De regionale economie wordt hiermee versterkt. Wij zijn ons ervan bewust dat de inzet van arbeidsmigranten ook vraagt om voldoende en adequate huisvesting, en een goed welzijn voor de arbeidsmigranten. Voor zover de behoefte er is en tot waar onze mogelijkheden reiken, dragen wij hieraan bij. Met aandacht hebben we dan ook kennisgenomen van uw conclusies en aanbevelingen en wij gaan hiermee aan de slag.

Stand van zaken aanbevelingen Lisse

31-12-2024:

Uitvoering wordt gegeven aan het plan van aanpak arbeidsmigranten. In de recent toegekende regiodeal is

arbeidsmigranten een belangrijke pijler.

Kan het van het overzicht?

Nee

